15. TÖRÖK SOPHIE NAPTÁRAI II. 1934–1941

TÖRÖK SOPHIE NAPTÁRAI

1921–1941

II. KÖTET 1934–1941

SZERKESZTETTE: PAPP ZOLTÁN JÁNOS

BABITS MIHÁLY
PRÓZAI ÉS DRÁMAI MŰVEI, TANULMÁNYAI, ESSZÉI, KRITIKÁI, LEVELEZÉSE
Kritikai kiadás

Szerkeszti: SIPOS LAJOS

REGÉNYEI

1. *Babits Mihály: A gólyakalifa.* Szerk. Éder Zoltán. *Kártyavár.* Szerk. Babits Kutatócsoport. Budapest, História Litteraria Alapítvány–Korona Kiadó, 1997.
2. *Babits Mihály: Tímár Virgil fia.* Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Magyar Könyvklub, 2001.
3. *Babits Mihály: Elza pilóta vagy a tökéletes társadalom.* Szerk. Buda Attila. Budapest, Magyar Könyvklub, 2002.
4. *Babits Mihály: Halálfiai. I–II.* Szerk. Szántó Gábor, Némediné Kiss Adrienn, T. Somogyi Magda. Budapest, Argumentum Kiadó, 2006.

DRÁMÁI

1. *Babits Mihály: Drámái.* Szerk. Vilcsek Béla. Budapest, Magyar Könyvklub, 2003.

TANULMÁNYAI, ESSZÉI, KRITIKÁI

1. *Babits Mihály: Esszék, tanulmányok, kritikák, 1900–1911.* Szerk. Hibsch Sándor, Pienták Attila. Budapest, Argumentum Kiadó, 2009.
2. *Babits Mihály: Esszék, tanulmányok, kritikák, 1911–1920.* Szerk. Hibsch Sándor, Pienták Attila, Rózsafalvi Zsuzsanna, Schiller Erzsébet. Megjelenés előtt.

TÖRÖK SOPHIE NAPTÁRAI

1921–1941

A szövegközlés során alkalmazott jelölések

Török Sophie saját jelei a kéziratban

+	A havi ciklus első napjának jelzése
×	L. föntebb
⓪	A coitusok jelzése
~	Valamely ismert vagy fentebb előforduló információ helyettesítésére
|	Elválasztójel – az össze nem tartozó, de egymáshoz közel írott részek elkülönítésére
☐	Kockacukor

A szöveget rendező szerkesztői jelek

< abc>	Csúcsos zárójel jelöli a kéziratban áthúzott, kisatírozott vagy törölt, de olvasható vagy kikövetkeztethető szövegrészt.
<~~abc~~>	Az egy sornál hosszabb szakaszon a fentebbi módon érvénytelenített szövegrészt áthúzással is jelöljük.
<...>	A fentebbi módokon érvénytelenített, olvashatatlan szövegrész
«abc»	Az érvénytelenített szövegrészen belül is érvénytelenített, de olvasható vagy kikövetkeztethető rész
«...»	Fentebb jelölt olvashatatlan rész
b[<a]	A [jav. ebből:] jel helyett, ami terjengőssége folytán rontaná a szövegképet

[a>]b L. föntebb

abc Bekeretezéssel, átírással vagy újraírással kiemelt betűk, szavak, szövegrészek.

abc A főszövegnek nyomtatott vagy kézírásos részei, melyek nem TS-tól származnak: pl. a naptár nyomtatott szövege vagy BM-tól származó bejegyzés

<u>abc</u> Aláhúzással kiemelt szavak, szövegrészek

|: abc:| Kisebb szövegegységek (betűk, szavak) betoldása, beékelése

{ abc} Sorok vagy nagyobb szövegrészek hozzátoldásának jelölése

[⇧] Az előző naptári naphoz tartozó

[⇩] A következő naptári naphoz tartozó

[⇦] Oldalsó bejegyzés a kéziratban

[Kn] Bejegyzés a kisnaptárban, azaz a havi összesítő naptári részben

[gyí] Gyorsírással írt bejegyzések

A szövegértelmezés jelei

[ ] Szerkesztői emendációk, kiegészítések

[!] A [Sic!] jel rövidített változata a megszokottól eltérő vagy hibás használatra utal.

[?] Bizonytalan olvasatú szó vagy betű után

Argumentum

ÖRÖK NAPTÁR 1801–2000

ÉVEK								Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.
1801–1900				1901–2000															
01	29	57	85	–	25	53	81	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
02	30	58	86	–	26	54	82	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
03	31	59	87	–	27	55	83	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
04	32	60	88	–	28	56	84	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
05	33	61	89	01	29	57	85	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
06	34	62	90	02	30	58	86	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
07	35	63	91	03	31	59	87	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
08	36	64	92	04	32	60	88	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
09	37	65	93	05	33	61	89	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
10	38	66	94	06	34	62	90	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
11	39	67	95	07	35	63	91	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
12	40	68	96	08	36	64	92	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
13	41	69	97	09	37	65	93	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
14	42	70	98	10	38	66	94	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
15	43	71	99	11	39	67	95	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
16	44	72	–	12	40	68	96	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
17	45	73	–	13	41	69	97	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
18	46	74	–	14	42	70	98	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
19	47	75	–	15	43	71	99	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
20	48	76	–	16	44	72	00	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
21	49	77	00	17	45	73	–	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
22	50	78	–	18	46	74	–	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
23	51	79	–	19	47	75	–	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
24	52	80	–	20	48	76	–	4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
25	53	81	–	21	49	77	–	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
26	54	82	–	22	50	78	–	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
27	55	83		23	51	79	–	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
28	56	84	–	24	52	80	–	2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1

A hét napjai						
V.	*1*	*8*	*15*	*22*	*29*	*36*
H.	*2*	*9*	*16*	*23*	*30*	*37*
K.	*3*	*10*	*17*	*24*	*31*	
Sz.	*4*	*11*	*18*	*25*	*32*	
Cs.	*5*	*12*	*19*	*26*	*33*	
P.	*6*	*13*	*20*	*27*	*34*	
Sz.	*7*	*14*	*21*	*28*	*35*	

Használati utasítás

Példa: Milyen napra esett 1948. július 25.?

Megoldás: Induljunk ki az évtáblázatból, és az 1948. évre keressük ki a hónaptáblázatban júliusnál a megfelelő irányszámot (4). Adjuk hozzá a keresett nap számát (25), s akkor megkapjuk a kulcsszámot (29), „A hét napjai" táblázatban a 29-es szám megmutatja, hogy 1948. július 25. vasárnapra esett.

TÖRÖK SOPHIE NAPTÁRAI

1921–1941

II. kötet

1934–1941

Tudós nagyapám, Papp János
klasszika-filológus (1908–1981)
emlékének

Papp Zoltán János

BABITS KÖNYVTÁR

Szerkeszti: SIPOS LAJOS

1. *Babits Mihály: „Itt a halk és komoly beszéd ideje...” Interjúk, nyilatkozatok, vallomások*. Szerk. Téglás János. Második, bővített kiadás. Celldömölk, Pauz–Westermann Könyvkiadó Kft., 1997.

2. *A Babits család levelezése*. Szerk. Buda Attila. Budapest, Universitas Kiadó, 1996.

3. *A vádlott: Babits Mihály. Dokumentumok, 1915–1920*. Szerk. Téglás János. Budapest, Universitas Kiadó, 1996.

4–5. *„Engem nem látott senki még.” Babits-Olvasókönyv*, I–II. Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Historia Litteraria Alapítvány–Korona Kiadó, 1999.

6. *Babits Mihály Arany Jánosról*. Szerk. Pienták Attila. ELTE Eötvös Kiadó, 2003.

7. *„...kínok és álmok közt...” Czeizel Endre, Gyenes György, Harmati Lídia, Németh Attila, Rihmer Zoltán, Sipos Lajos, Szállási Árpád Babitsról*. Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004.

8–10. *A Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1917–1941. I–III*. Szerk. Téglás János. Budapest, Argumentum Kiadó, 2003.

11–12. *A Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1941–1951. IV–V.* Szerk. Téglás János. Budapest, Argumentum Kiadó, 2007.

13. *„Áll az idő és máll a tér”. Babits István levelei a keleti frontról és a hadifogságból 1915–1920.* Szerk. Buda Attila. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2005.

14–15. *Török Sophie naptárai.* Szerk. Papp Zoltán János. Budapest, Argumentum Kiadó, 2010.

TÖRÖK SOPHIE NAPTÁRAI

1921–1941

II. KÖTET

1934–1941

Argumentum

Készült az ELTE BTK
Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszékén.

A kötet elkészítését és megjelenését támogatta
az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok
(témaszám: K 61947)
és a Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat
Márai Sándor Kulturális Közalapítványa.

Szerkesztette, a szöveget gondozta,
a jegyzeteket és a bevezető tanulmányt írta:

Papp Zoltán János

Lektorálta:

Sipos Lajos

Borító- és kötésterv:

Banga Ferenc

© Papp Zoltán János, 2010

ISBN 978-963-446-620-8

A kiadásért felel Láng József, az Argumentum Kiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Tóth Magdaléna
Tördelte: Nagy Erika
Nyomta az Argumentum Kiadó nyomdaüzeme

TARTALOM

I. kötet
1921–1933

Török Sophie-ról és előjegyzési naptárairól 7

A kéziratok leírása 79

1921 85
1922 96
1923 135
1924 182
1925 219
1926 262
1927 287
1928 314
1929 363
1930 404
1931 439
1932 466
1933 504

II. kötet
1934–1941

1934 563
1935 600
1936 651
1937 694
1938 760
1939 805
1940 837
1941 890

Függelék

1942 937
1943 938
1944 953
1945 954
[...rosszul nézek ki!] 957

Kiegészítés a jegyzetekhez 969
Rövidítések jegyzéke 977
Névmutató 983
Művek mutatója 1033

1934

Megjegyzés

[Gellért szül n. szept. 10>]Basch L. márc. 27 <|:v. 26:|>
Lili szülnap. szept. 9.

Fontosabb telefonszámok

Révész M.	szül. nap	<**aug**.> |:aug.:| 28.
Basch E.	” ”	szept. 30.
<Miczul és> Bips[s>]i	névnap	febr. 2.
Tivadar	”	nov. 9.
Edith	”	szept. 16.
”	szül. nap	dec. 8.
Basch I.		febr.
Gellért	szül. nap	szept. 10.
Basch L.		márc. 27
Sch. P		nov. 3.
Miczul	névn.	szept. 8
Zs. Andor	szül. n.	május 12.
halála		nov. 9
Buday L.	szül. nap	szept. 12

Január

1 d.u. Anyus és Pubí.
Farkas Zoltán.

2 Nagy Lajos.
d.u. Gellért.

3 d.u. Földi Míhály. Este Ild. és
M-lyal moziban.
4 d.e. bankban és bevásárolni.
du. Pubi (rádiójavitás.)
5 d.u. Schöpflín.
Én Basch Editnél
6 <*Szombat*>|:Hétfő 8.:|
<d.u. Gellért.>
d.u. Ranschburg Hédi.
7 <*Vasárnap*>|:Szombat 6.:|
d.e. Ignotus Palival Zugli-
getben, Pubival és Bipsível
sétáltunk. d.u. Petrichné
Évi[1] lányával. Este Pubíval
és Révész Margitékkal Carlton
ban Polányiné[2] estélyén[3].
8 <*Hétfő*>|:Vasarnáp[!] 7.:|
d.e. Komjáthyék és
Tóth Annus Eszterkével.
d.u. Gellért, [é>]este Buday L.
” ” Hegedűs Lóránt.
9 d.e. Ascher.
d.u. Révész Margittal
Orvos-kaszínóban Balassa
László előadásán[4].
10 d.u. Gellért
Este Rédeyéknél.

[1] Petrichné, Éva, egy ideig nevelősködött Babits Ildikó mellett.
[2] Ismeretlen.
[3] Nincs további adat.
[4] Nincs adat.

11 d.u. Schöpflin.
Este Mihállyal Magyar Szinházban: Bál a Savoyban[5].
12 Délben Pubi. d.u. anyus.
[a>]Ildikót karácsony fánál fényképeztük[6]. Este anyusékkal és M. lyal moziban.
13 d.u. Karinthy.
Este én Fischer Anniéknál.
14 d.e. Golfpályán egyedül sieltem.
15 Ma reggeltől Petrich Évi eljön Ildikóhoz.
d.u. Gellért.
Este Pubi. Schill [és>](30) és Förster |:43.:| doktorok.
16 d.e. bankban, bevásá[l>]rlás.
Basch, este Schöpflin, Gellért és Basch.
17 d.u. Ildikóval Simon Klárinál.
18 {d.e. nálam} Hajnal Anna.
d.e. Basch Lorántal Baumgarten sirjánál[7].
d.u. Mihállyal alapitványi

[5] Este 8 órakor adták elő a *Bál a Savoyban* c. revüoperettet, melynek librettóját Alfred Grünwald és Fritz Löhner-Beda írta, zenéjét Ábrahám Pál szerezte. A főszerepeket Bársony Rózsi és Ráday Imre játszották. Az operettből német tőkével 1934-ben film is készült a Hunnia Filmgyárban.

[6] A fotógyűjteményekben nem szerepel.

[7] Az alapítvány vezetősége és a megjutalmazottak megkoszorúzták a Baumgarten-sírt.

dijkiosztáson[8], utána Greshem[!]
kávéházban[9]
19 ×[kn]
d.e. Elek Artúr
d.u. Sárközi
Pubi és Anyus.
20 d.u. Fodor József[10], Kún Zsigmond
Schöpflin Aladár.
Einczinger Ferí Esztergomból.

[8] Gellért Oszkár, Illyés Gyula, Tersánszky Józsi Jenő, Gelléri Andor Endre, Joó Tibor, Turóczi-Trostler József részesültek ezen a kiosztáson éves, ún. nagydíjban. BM ünnepi beszédében a válogatás elveiről – melynek kapcsán a legtöbb támadás érte – többek között ezt mondta: „Új nevek, ismeretlen tehetségek az irodalom terén az utóbbi időben mind ritkábban merültek fel; a fiatal írói nemzedék nagyjában kialakultnak látszik, úgy érezzük, az alapítvány akkor felel meg leginkább rendeltetésének, ha elsősorban azokat a fiatal írókat kíséri állandó figyelemmel, akiket arra már egyszer méltónak talált, s időnkénti évdíjakkal vagy egyéb támogatással segíti őket mindaddig, míg irodalmi érvényesülésük egyébként is nem biztosítja nyugodt és gondtalan munkájukat. Így alakul ki az alapítvány körül, sőt én úgy látom, már is kialakult egy kis tábor, amely nemcsak tehetségével képviseli méltón a nemes intézményt, hanem irodalmi magatartásával és szellemi irányával is az alapító ideáljaira eszmélhet, s viszonylag gondtalan munkálkodással segíthet újból felemelni ezeknek az ideáloknak és magának a tiszta irodalomnak elhanyatlott presztízsét.” (Sipos 1999 II: 483–484., 485–489.)

[9] A Baumgarten Alapítvány a Gresham-palota kávéházában adott ünnepi vacsorát. A kávézó egyben a szálloda éttermeként is funkcionált. (Bp. V., Roosevelt tér 5–6.)

[10] Fodor József (1898–1973), költő, műfordító. 1919-ben a Vörös Hadsereg katonája lett. 1923-tól Az Est-lapok irodalmi rovatánál segédszerkesztő. 1928-tól a Nyugatban is rendszeresen jelennek meg versei. 1929–1931 között Az Est-lapok berlini tudósítója volt, 1931-ben hazatért, s állás nélkül maradt. Baumgarten-jutalomban részesült 1934-ben és 1936-ban, de utóbbit visszautasította. 1937-től az Athenaeum könyvkiadó lektora volt. 1957-től az Élet és Irodalom szerkesztőbizottsági tagja. Baumgarten-díjas (1943), Kossuth-díjas (1957).

21 **Einczingerrel** Ernst muzeumban[11].
D.u. Gellért és Kárpáthy.
Este Buday Laci.

22 d.u. Gellérttel cinkografusnál[12]
M. könyvének[13] illusztrációi miatt,
este Gellért nálunk.
(Rosszul voltam.)

23 Este Rédeyék és Pátzayék
nálunk.

24 Én este Rédeyeknél (Pátzay,
Halász, Ignotus, Hevesi, Péter A. Szerb
Cs. Szabó)

26 d.u. Schöpflin.
Mihállyal és Gellérttel Buday
Laci előadásán, utána velük
és Révész M-tal kávéhazban, Laci
nálunk.

27 d.u. Illyésék, anyus és Pubi,
együtt Corso moziban[14] (Extázis)[15]

[11] Valószínűleg az Ernst Múzeumban sorra kerülő új csoportkiállítás munkáit nézték meg. Hivatalos megnyitása január 28-án volt. Cserepes István, Erdei Viktor, Förstner Dénes, Istókovics Kálmán, Novotny Emil Róbert, Vörös Géza festőművészek és Gádor István szobrászművész munkáiból állítottak ki.

[12] Ún. klisék (képdúcok) készítője fotomechanikai eljárással.

[13] BM *Az európai irodalom története* c. kötete jelent meg a Nyugat kiadásában (Elek és a Főv. Nyomda)

[14] Bp. V., Váci u. 9.

[15] Az *Extázis* c. „filmregényt" a *Légi országutak* c. dokumentumfilm kísérte. Gustav Machaty cseh rendező filmje, az *Extázis*, Hedy Lamarr főszereplésével, igazi botrányfilm lett. Nemzetközi felháborodást keltett a szí-

28 d.e. Ildikóval és Évivel
golfpályán sieltem.
d.u. Ignotus Pál.
29 Este Pénztísztviselőknél[16] Ignotus
Pali előadásán[17].
30 d.u. Gellért és Schöpflin
Este Pubi és Bipsi.
31 d.e. Békássyné.

Február
2 d.e. Ild. és Evivel golfpályá**n**
sieltem, odajött Pubi és Bipsi
d u. Cobden[18] Szöv. előadásán
(Illyés Rédey) Mihállyal, utána
kávéházban.
3 Pubival golfpályán sieltem
(uj kötéssel) Rosszul lettem.
du. Gellért.
4 d.e. Graf Ferenc.
d.u. anyus és Pubi.

---

nésznő meztelen fürdőzési jelenete, az USA vámhivatala például be sem engedte az országba a filmet.

[16] A Pénzügyi Fogalmazói Kar Országos Egyesülete 1913-ban alakult. Az egyesület érdekképviseleti alakulat volt magyar nemzeti és keresztény erkölcsi alapon. Céljaik között szerepelt a pénzügyi tisztviselők között erősíteni a hazafias szellemet, gondoskodni a tagság erkölcsi, szellemi, anyagi, szociális és kulturális érdekeinek kielégítéséről és intézményes ellátásáról.

[17] Nincs adat.

[18] Magyar Cobden Szövetség, mely 1921-ben alakult azzal a szándékkal, hogy Richard Cobden (1804–1865) tanításai alapján a népek közötti kulturális, gazdasági kapcsolatokat és a gondolatok szabad áramlását segítse.

5 d.u. M. Ild. Évikével moz[b>]iban.
Este Basch lányok.
6 d.e. bankban és biztositónál.
d.u. Hegedüs Sándorral[19] M.
Kisfaludy társaságban[20]
Én Valinál orkesztikán
és Révész Margit előadásán[21].
7 d.e. Basch E.
d.u. Békássynénál
8 Pubi.
9 d.e. Nagy Emilnénél.
d.u. Balassa József és Trostler.
|:Én:| Rédeyéknél (Ignotus, Halász stb.
10 d.u[<e]. Várk[ó>]onyinál.
11 d.e. Gellért, Pubi.
12 ×[kn]
d.e. Zsoldos Ilmánál.
d.u. Schöpflin, Lesznai Anna
13 Basch.
Ildikó Nagy Emiléknél.
14 d.u. Farkas Zoltán, Alszeghy Zs.
Én Balassa L. előadásán[22]
Buday Lacival.
15 d.e. bankban.
d.u. Gellért, Schneider Kató.
16 d.e. Békássyné.

[19] Hegedüs Sándor (1875–1953), író. 1911-től a Petőfi, 1921-től pedig a Kisfaludy Társaság tagja.

[20] Nincs adat.

[21] Nincs adat.

[22] Nincs adat.

17 d.e. Dienes Vali.
Pubi.
18 d.u. Anyus és Pubi.
19 d.u. Zsoldos Ilma és
Komjáthy Alí.
20 Rédeyéknél.
21 d.u. Prohászka kulturházban
Dienes Vali előadásán[23].
22 d u. Békássynénál
23 d.e. Pubival sieltem, este
Pubival Zeneakadémián, Kom-
játhyné növ. hangv.[24]
Este Sárköziéknél (Rédey, Ignotu[z>]s)
24 d.e. Ravasz cukrászdában[25] M-lyal
Biró Irmával.
d.u. Baschéknál.
25 d.e. I. gyermekmatinén Évivel
d.u. Ildikónak füle fájt.
26 Gellért.
Anyus és Pubi.
27 Valinál orkesztikán.
28 Békássyné.

[23] Nincs adat.

[24] A Nemzeti Zenede rendes éves növendékhangversenyeit tartotta.

[25] Ravasz László az 1920-as években nyitotta meg cukrászdáját a Bp. XII., Krisztina krt. 21.-ben.

Március

1 Pubi.

2 <d.u.> Esperanto[26] Babits estjén,
(Rédey, Karinthy, Révész M.
Balassa L. Buday L.
utána kávéházban.

3 anyus, Pubí, – moziban

4 d.e. Basch lányokkal
sétáltunk.
d.u. Pubi.

5 D.u. fogorvosnál
Balassánál ½6 kor.

6 <*Kedd*>|:Szerda 7.:|
M. és Gellért cinkografus[n>]-
nál.

7 <*Szerda*>|:Csüt. 8.:|
Rosszul voltam az **e**pémmel.
M. János szanatoriumban
electrocardiogrammot vettek fel.[27]

8 <*Csütörtök*>|:<Szerda>:|
Kedd 6.
d.e. bankban.
Valínál, este Rédeyék.

9 ×[kn]
Pubi

[26] Az első magyarországi országos eszperantó egyesületet 1904-ben alapították. Az egyesület működése 1934–60 között hivatalosan szünetelt.

[27] Vö. 1934. 03. 17.

Baschékkal Schöpflin
darab premierjén[28] M-ly[e>]al.
10 d.e. Vali.
11 d.e. Ignotus Palival Nemzeti
Szalonban 18-ak kiállitásán[29].
d.u. M-lyal és Ild. Révész
Margitéknál.
12 Ild. szül. napja (ceruzát gyön-
gyöt, tortát kapott, Anyustól ruhát
Anyussal és Pubival Schöpflin
darabnál[30] Nemzetiben.
13 Este Mihallyal Ignotus Palinál
teán. Rédeyék, Sárköziék,
Halász)
14 Este Révész Margittal, Bipsível
Pubi és Budayval Fészekklubban[31]
Orvosok turista egylet bálján (Bote)[32]
16 Mihállyal d.u. Békássynénál.

[28] A Nemzeti Színház 1934. március 9-én mutatta be Schöpflin Aladár *Őszi szivárvány* c. társadalmi színművét Galamb Sándor rendezésében.

[29] A kortárs magyar képzőművészeti törekvéseket reprezentáló kiállítást gyűjtött egybe Kárpáti Aurél. A tizennyolc művész között szerepelt többek között Berény Róbert, Szőnyi István, Márffy Ödön, Czóbel Béla, Derkovits Gyula, Egry József, Pátzay Pál szobrász, Ferenczy Noémi gobelinművész. Az ünnepélyes megnyitó február 24-én, szombaton volt, melyen Hubay Andor, a Nemzeti Szalon igazgatója vezette végig a kultuszminisztérium részéről megjelent ifj. Wlassics Gyula báró államtitkárt, a művészeti ügyek vezetőjét.

[30] L. 1934. 03. 09.

[31] L. 1923. 12. 17.

[32] A Budapesti Orvosok Turista Egyesülete 1922-ben alakult. A BOTE 1930-ban megindítja az első egyesületek közötti vezetőképző tanfolyamokat, amelyeket 1932-től intézményesítenek, s amelyek záróvizsgával zárulnak. Társelnöke 1927–34-ben Dalmady Zoltán volt.

17 M. rosszabbul van a szivével.[33]
18 d.u Ildikóval Révész M-nál,
(Engel Iványék[34])
19 Este Schill Mihálynál.
(digitalist kap)
20 <Rédeyéknél.>
21 Rédeyéknél.
22 d.e. Ilmánál.
d.u. 4 kor Sz[l>]ilasiék<.>, este
Baschék (M. fekszik.)
23 Eperohammal feküdtem.
24 Gellért.
Förster dr. nálam.
morfiuminjekciót kaptam.
26 Este Schöpflin és Vili.
28 d.u. Illyés Gyuszi és Vili.
29 Este M. előadása[35] Cobden
szövetségben. (Rédeyék, Balassa
Gellért, Buday L.)
30 d.e. bavásároltam.
d.u. anyusék.
31 d.u. Gellért.
Este Rédeyék, Ignotus P.

[33] Vö. 1934. 03. 07. és 1934. 03. 19.

[34] Engel Iván (1900–1985) zongoraművész, zeneszerző. Thomán, Weiner és Kodály növendéke volt, két évig a kairói Zeneakadémia tanára. Berlinben és Londonban is hosszabb időt töltött. 1945–56 között a bp.-i Zeneakadémia tanára. 1956-ban Svájcba emigrált. Felesége Kühner Ilse festőművész. Tóth Aladár a Nyugatban már 1922-ben beszámolt a fiatal muzsikus első önálló hangversenyéről.

[35] BM a Cobden Szövetség szemináriumában, a Lipótvárosi Casinóban *Kell-e még költő?* címmel tartott előadást este 7 órai kezdettel.

Április

1 d.e. Basch lányokkal taxival Hármashatárhegyen, Ildikóval

2 Rosszul voltam. Évi Bözsi és Ildikó Vali tiz szűz előadásán[36].
Gell[rt>]ért.

3 d.e. bankban.
Pubi.
Ignotus (öreg) előadásá|:n:|[37] M-lyal Cobdenben.
(Esett a hó)

4 ×[kn]
[gyí]

8 d.u. 3 kor egyedül Esztergomba utaztam, Einczingeréknél szálltam meg, este Ferivel házunkban[.>], Sándoréknál.

9 Reggel Kósik épitésszel[38] házban.
Kertmunkás.
Este Ferivel hozzájuk.

10 Egész nap feküdtem eperohammal Feriéknél.
Este M-nak telefonáltam.

11 Fiatal Kósikkal alakitási munkát megkezdték.

[36] A Dienes Valéria–Bárdos Lajos szerzőpáros *A tíz szűz* című evangéliumi parabolajátékát mutatták be az (Prohászka) Ottokár Kultúrházban.

[37] Nincs adat.

[38] Valószínűleg Kosik Ferenc, építőmester. Részben ő végezte az esztergomi Babits-ház bővítését.

12 Reggel érkeztek Ildikó és Évi,
nappal a házban, este Ein-
czingeréknél, [6>]7 es vonattal
haza, Mihály p.u. nál várt.

15

17 Este Rédeyeknél.

18 Pubi.

19 Schillnek telefonáltam.

20 d.u. ½6 kor Schillnál epém
miatt (migrain) (5)

21 Komjáthy Ali.

22 d.e. Gellért
d.u. M. és Ild. moziban[39], Eszkimó[40].

23 Délután M. kiköltözött Révész
Margithoz[41], kikisértük.
Este anyussal, Pubival és Évivel
Magyar Szinházban, Tisztelt ház[42], Biller[43].

[39] Valószínűleg az Omnia moziban voltak, a VIII., Kölcsey u. 2. alatt. A nagyfilm mellett a *Willy a pokolban* c. trükkfilmet vetítették.

[40] W. S. van Dyke filmrendező nagyfilmje.

[41] BM a Révész Margit vezette Pedagógiai Gyermekszanatóriumba (Bp. I., Remete út 8.) vonult be, mely szükség esetén felnőtteket is fogadott. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004: 139.) Vö. 1934. 05. 10.

[42] Vadnai László, Békeffi István és Márkus Alfréd vígjátékának pontos címe: *Tisztelt ház – Takács képviselő*. Este 8 órakor kezdődött az előadás, melyben Biller Irén és Ráday Imre játszották a főszerepeket.

[43] Biller Irén (1897–?) színésznő. 1914-ben Székesfehérvárott, majd 1915-ben Kassán és Brassóban játszott. 1921-ben a Városi Színház, 1922-ben a Király Színház, 1923-ban a Fővárosi Operettszínház szerződtette, ahol 1926-ig sikert sikerre halmozott. 1927–1929 között felváltva a Városi, ill. a Király és a Magyar Színház színpadán aratott sikereket. 1930-ban a Fővárosi Művész Színház, 1931-ben ismét a Fővárosi Operettszínház szerződtette. 1931-ben ismét férjhez ment, és Hollywoodban telepedett le. 1934-ben ha-

24 Ild és Evi Mihálynál
Karinthy kritikát[44] irtam.
M-nak veseköve fáj.
25 12-től [6>]1 ig Míhálynál,
<migrainem volt.>
Ilmával jöttem haza.
26 d.e. Lilivel Gr[a>]esham-ben
d.u. anyus és Pubi.
Este Buday Laci.
27 12-től 6 ig Mihálynál,
(migrainom volt.)
28 [gyí]
Este Komjáthyeknál.
29 ×[kn]
d.u. anyussal moziban[45]
(Cárnő[46], Bergner[47])
<Buday Laci.>
30 Mihálynál
Este anyus es Pubi itt
aludtak

zalátogatott, és részt vett *a Lila ákác* c. film forgatásán. Sikereit féktelen temperamentumával, szilaj táncával és bájával aratta.

[44] TS Karinthy Frigyes *100 új humoreszk* c. kötetét ismertette a Nyugat 1934. 9. számának Figyelő rovatában.

[45] Valószínűleg a Forum moziban láthatták a filmet, amely a Kossuth Lajos u. 18. alatt működött.

[46] Bíró Lajos és Lengyel Menyhért írták, Paul Czinner rendezte a *Cárnő* c. magyar filmet, melynek főszereplője Elisabeth Bergner volt.

[47] L. 1929. 03. 14.

Május

1 d.e. Ilmával (elhoztam
Andorhoz írt leveleimet) a datum {csak kb.)}
Hoffmann lányok
Pubi ítt aludt

2 Kísfalud[i>]y társ. Rédey
székfogl.[48]
[gyí]

3 d.e. bankban. Schweíge-
réknél ebédeltem. Kosztelik|:nél:|[49].
[gyí]6.

4 Mihálynál

5 d u. Gyerekekkel moziban.
[gyí]

6 Ildikóval cukrászdában.
Este Buday Lací.

7 Déltől Mihálynál
Pubí.

8 d u. Graf Ferencnél.
Este Pubival Zeneakadémián
kantáta esten[50].
Pubi itt aludt.

9 d.e. bevásároltunk (I. cipő, magyar |:ruha):|
Bözsi cseléd hazalátogatott.
[gyí]
Évike itt aludt.

[48] Rédey Tivadar a Kisfaludy Társaság rendes tagja lett, s ezen alkalomból *Megemlékezés Takáts Sándorról* és *A színházi kritikus lelkiismerete* c. tanulmányait olvasta fel.

[49] Talán bp.-i ruhakereskedő.

[50] A Budapesti Ének- és Zenekar Egyesület kantátaestje fél 8 órakor kezdődött.

10 Délben mindhárman M-hoz.
d.u. Mihállyal hazajöttünk[51]
[d>]Gellért.
Este megjött Bözsi.[52]
12 M.-lyal moziban
15 d.u. Gellért. Én Edithéknél
16 (Ma kaptam első példányt |:Híntzből[53].):|
17 Reggel jöttek Angyal és férje
Szekszárdról, itt ebédeltek.
Pubi.
18 d.u. Alpár Miklós[54]
Este Basch Loránt.
19 d.e. Káldornál[55] Hintz-et
dedikáltam.
d.u. Ilmával Révész M. elő-
adásán akadémián.[56]
21 M. és Ild. Mátyás temp-
lomban[57].
22 Edithnél múzeumban.
23 d.e. Anyus és Pubi.
24 Rédeyék.

[51] Vö. 1934. 04. 23.

[52] Vö. 1934. 05. 09.

[53] TS regénye, a *Hintz tanársegéd úr*, mely folytatásokban jelent meg a Nyugatban, a Káldor Kiadó gondozásában könyv alakban is megjelent.

[54] Talán szekszárdi orvos.

[55] TS *Hintz tanársegéd úr* c. regényének kiadója.

[56] Nincs további adat.

[57] A Mátyás-templom vagy Budavári Koronázó Főtemplom (hivatalos nevén Budavári Nagyboldogasszony-templom) Budapest I. kerületében, a budai várnegyedben, a Szentháromság téren álló, nagy történelmi múltra visszatekintő műemlék templom.

25 ×[kn]
d.e. János szanatoriumban
(fog-röntgen |:**M**.:|)
és Ilmánál.
26 d.u. Mihállyal Schillnél
27 M. Ild. és Bözsivel Angol
parkban (rosszul lettem)
28 Kosztolányiéknál.
29 <Reggeli vonattal Bözsivel
Esztergomba jöttem>
d.u. Várkonyinál (M. könyv-
tárban)
Este Baschéknál.
30 <*Szerda*>|:<Pe> Péntek 1.:|
d.e. Zsidó kórházban **S**chillnél
M. röntgen.[58]
Bálint Gy. és felesége,
Farkas Zoltán.
31 d.e. Hegedűs L.
d.u. Földi Mihály.

Június
1 <*Péntek*>|:Szerda 30.:|
3-kor Balassánál.
d.e. Baumgarten ülés[59].
Corvinban bevásaroltunk.
Gellérték.

[58] „[...] a vizsgálat célját nem tüntették fel" – írja Szállási Árpád ehhez a bejegyzéshez *Babits Mihály belgyógyászati kórképe* c. tanulmányában (*„...kínok és álmok közt..."* 2004: 139.)

[59] Nincs adat a Baumgarten-dokumentumok között.

2 (Schillnak 200 P. küldtünk)
3 d.e. Basch lányokkal uj házukban.
5 Reggeli vonattal Bözsível Esztergomba jöttem déli hajóval érkeztek Míhály Ildikó és Évike.
6 Este Einczinger Feri.
10 Reggeli vonattal jöttek Rédeyék, este haza.
17 **d**.u. Ild. és Évikével Einc[z]ingeréknál, M. lejött |:értünk:|
18 ×[kn] M. <rosszu> dígitalist vett.
19 Gellért Oszkár ebéden.
23 Buday Laci és Bea[60] vacsorán.
24 Rédeyék, Héjjas János[61] és Ignotus Pali ebéden estig.
29 d.u. Basch Loránt estig. Évivel hajnalig Einc[z]inger pincében.

[60] Buday László orvos nőismerőse.

[61] Héjjas János (1906–2001?) festő, művészettörténész. A budapesti képzőművészeti főiskola tanulójaként elnyerte Pest vármegye díját. Az 1931-ben Kecskeméten rendezett csoportos tárlata révén vált elismertté. Hosszabb időt töltött Párizsban. Az 1930-as években a Szépművészeti Múzeum munkatársa volt, Hoffmann Edithtel, TS barátnőjével rendezett több ízben grafikai kiállítást.

30 Este Évivel és Einczingérekkel
szinházban[62], Schubert[63] Három a kislány[64]
vihar miatt közben hazajöttünk.

Július
4 |:d.u.:| Kárpáti és Einczinger
6 Évivel tenniszezni kezdtünk
reggel 7–8-ig
8 d.e. Prohászka[65] szobor[66]

[62] Valószínűleg az esztergomi Fürdő Szálló színháztermében.

[63] Franz Peter SCHUBERT (1797–1828), osztrák zeneszerző, zongoraművész. A népies romantikus stílus, a Lied zenei műfaj megteremtője.

[64] Laurisin Lajossal a főszerepben adta a Fürdő Kert Színháza a *Három a kislány* (*Das Dreimäderlhaus*) c. 3 felvonásos operettet, melynek zenéjét Schubert dallamaiból állította össze Berté Henrik (1857–1924) magyar operettkomponista.

[65] PROHÁSZKA Ottokár (1858–1927), katolikus egyházi író, székesfehérvári püspök, az MTA tagja. A magyar kereszténységszocializmus képviselője. Miközben kíméletlen harcot folytatott a forradalmi munkásmozgalom és a Nyugat, főként Ady Endre ellen, modernista nézetei miatt Rómában 1911-ben három könyvét indexre tették. Szoros szellemi kapcsolatban állt az evologika kidolgozójával, az orkesztika nevű mozdulatművészeti iskola alapítójával, a mélyen hívő, matematikusi és zeneakadémiai képzettséggel is rendelkező, katolikus misztikus Dienes Valériával.

[66] Felavatták Prohászka Ottokár szobrát az esztergomi papnevelőben. Nincs további adat. Nem sokkal ezelőtt, 1934. jún. 17-én a bp.-i Károlyi-kertben ünnepi keretek között avatták fel az erdélyi származású Fülöp Elemér szobrászművész egész alakos Prohászka-bronzszobrát, melyet 1947. ápr. 26-ról 27-re virradó éjjel Faludy György író vezetésével szociáldemokrata ifjúmunkások döntöttek le, s melyet 1984. ápr. 2-án állítottak fel újra a székesfehérvári Prohászka-emléktemplom mellett.

leleplezésén[67].
Dienes Vali ebéden.
9 2. tennisz.
11 3. tennisz
12 ×[kn]
(Kiesett egy fogam)
13 {4. tennisz}
Reggeltől estig ítt volt
Reményi József.
15 <Sc> Reggel tennisz
Schöpflin ebéden.
D.u. Einczinger, Kárpáti
és Holló Kornél.
16 tennisz, utána Kárpátiéknál.
17 d.u. érkezett Pubi.
18 tennisz, Gellért ebéden.
19 (fényképezés)
d.e. Dunán evezni és
strandon M-l[l>]yal (Einc.
Gaál, Kárpáti)
20 Pubi Einc[z]inger pincében.
Én Fürdő szállóban Tivadarnál.

[67] A de. 11 órakor kezdődő ünnepélyen *Az Úr* c. Prohászka-szöveg után Török Mihály prelátus-kanonok ünnepi beszéde következett. A szobrot Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás vette át, majd a koszorúzás következett. Közreműködött az Esztergomi Turista Dalárda és Kőhalmy László aljegyző.

21 d.e. evezni.
Este Pubival és Évikével
Anna bálon[68] reggel 4-ig.
22 Hegedűs Loránt ebéden,
Fenyő Miksa és Gellért
uzsonnán, Rédey<,>.
23 Tennisz.
24 d.u. Einczinger, Kárpáti,
Rédey.
25 Reggel Pubival Mihállyal és
Zsiga Jánossal[69] csónakon Tahiba
Irénékhez[70], este hajóval haza,
Pubi [h>]Izbégre.
Nálunk Marcell tanár.
26 <d.u. Rédey. M. vesekő-
rohama volt.>
27 tennisz. Én Fűrdőben Gaal
Mózsiéknál, Margit feljött
hozzánk. d.u. Gaal Mózesék,
<Obermüller[71]> Kárpáti<e>, Obermüller.
28 d.e. M-lyal Kárpátiéknál
Fűrdőben Gaal M-nél és Ein-
cziengeréknél[!], d.u. Rédey

[68] „Esztergom fürdőváros" a Fürdő Szálló kertjében tartotta meg hagyományos Anna-bálját, melyen a tűzijáték kiemelkedő látványosságnak számított.

[69] Vitéz Zsiga János, főszolgabíró, az 1920-as években Komárom és Esztergom vármegyei aljegyző, majd másodfőjegyző.

[70] Kristóf Irénnek, TS barátnőjének volt itt nyaralója.

[71] Obermüller Ferenc (1885–?), 1912-től az esztergomi állami Szent Imre Főreáliskola tanára, 1920-tól igazgatója. 1924-től a helyi szabadegyetem vezetője. Számos cikke jelent meg a helyi lapokban.

M-nak vesekőrohama
volt.
29 M. rosszul volt.
30 Reggel tennisz, utána |:(M. nem jött):| strand-
fürdőben. (Kárpátiék, Rédey
Einczinger, Obermüll|:er):|
d.u. Rédey.

Augusztus
1 d.e. tennisz.
Rosta és Hausenauer.
2 Einczinger Feri ebéden
(tál[á>]ast festette[72])
Este Rédey.
3 d.e. tennisz (utolsó.)
4 d.e. strandfürdőben,
ebéden Sárközi Gyuri.
5 Rédey, Halász Gábor, Igno-
tus Pál, Gellért és Schöpfli|:n:|
ebéden.
7 ×[kn]
d.u. Vécs Ottó, Szentimreyék [!][73]
Katona Gábor[74].
8 Basch lányok.
d.u. Rédey, Marcell tanár

[72] A tálas (cserép)tálak tárolására alkalmas fali polc a tájnyelvi szókincsben. Nincs további adat.

[73] Szentimrei *Kovács* Jenő (1891–1959) költő, író, újságíró. Az I. világháborúban megsebesül. 1921-től a Napkelet munkatársa. 1925-től Az Újság, 1935-től a Brassói Lapok szerkesztője. Az Erdélyi Helikon alapító tagja. Mint költő a romániai magyar avantgárd jelentős képviselője.

[74] Katona Gábor esztergomi ügyvéd, cserkésztiszt.

10 d.u. Rédey
11 d.u. Einc[z]ingeréknél
(Kárpátiék[!])
13 d.u. Einc[i>]zinger Juliska
Feri és Baba, Kárpáthyné.
Szentimrey.
14 Rédey.
Este Szentimreyék.
15 Reggel érkezett Balassa dr.
vele Bazilikában, esti
vonattal ment haza.
16 d.u. Zsiga János.
17 d.u. Einc|:z:|inger Ferivel vonatnál Medgyaszay és Simonffyért. Este Babitsest[!].[75]
18 Ebéden Medgyaszay, Ho|:r:|váth Henrik, Simonffy Margot és férje. Este elutaztak, érkezett Illyés Gyuszi és Mucza.
19 d.e. Berényi dr. feljött
Ildikót beoltotta.

[75] Este 8 órakor rendezték BM irodalmi estjét a Fürdő Szálló nagytermében. Glatz Gyula polgármester üdvözlő beszéde után TS felolvasta a *Költészet és valóság* c. esszéjét, Simonffy Margot esztergomi vonatkozású BM-verseket szavalt, Medgyaszay Vilma megzenésített BM-verseket énekelt, Horváth Károly saját fordításában németül adott elő BM verseiből. Rédey Tivadar BM művészetéről értekezett. Közreműködött Kürschner Lili zongoraművész. A műsor végén maga BM is felszólalt, megköszönte az ünneplést, és egy esztergomi versét olvasta fel. Üdvözlő beszédében BM többek között ezt mondta: „[...] én sem érezhetem véletlennek, hogy éppen ez a város volt, mely munkámnak otthont és pihenést adott, ösztönző otthont és nyájas pihenőt.” (Idézi: Sipos 1999 II: 504–505.)

d.u. Szentimrey és felesége,
Rédey.
20 d.e. Gyuszival kiállításon[76].
d.u. Illyésék elutaztak.
21 d. u. Feri és Tívadar Micullal.
22 Déli hajóval érkezett anyus.
(előbb Miculnál Fűrdőben
23 d. e. strandon (ítt van
Edith is)
d. u. Edithék nálunk.
24 d.u. Edithékkel kávéházban.
25 d.u. Marosiné[77] és Waldvogel[78].
d.u. Edithék és Halász Gábor
velük vacsora után Fürdő szállóban (Ildikó nagyon lázas (38.8)
26 d.u. Tolnai Gábor[79]
Este Edithék és Halász Gábor

[76] Augusztus 12-én nyitották meg az Esztergomi Hetet, mely a vármegye kulturális, ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági értékeit mutatta be. A kiállítást a rendezőség augusztus 20-án is nyitva tartotta.

[77] Marosi József esztergomi városi képviselőtestületi tag felesége.

[78] Vitéz Szívós-Waldvogel József, Esztergom városának képviselőtestületi tagja volt.

[79] Tolnai Gábor (1910–1990) irodalomtörténész, kritikus. A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának egyik alapító tagja. 1934-től az OSZK munkatársa, 1946–48 között főigazgatója. 1949–50-ben római követ. 1953–80-ig az ELTE Régi Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének vezetője. Szerkesztette többek között az Irodalomtörténeti Közleményeket (1953–59) és a Kortárs c. folyóiratot (1957–62). Baumgarten-„kisdíjas" (1940). TS-val közeli barátságba került BM halála után. TS 1943-ban az ő segítségével rendezte sajtó alá a Babits–Kosztolányi–Juhász-levelezést, mely akkor (az 1959-es Belia-féle kiadásig) kéziratban maradt.

27 Edíth reggel elutazott Halász
Gáborral.
28 Ildikó oltásával jobban van.
29 d.e. Réva[i>]y József és Phílipp Jóska[80]
Mícul és Tívadar.
30 d.u. Eínczinger Feri és
Tivadarék.
31 ×[kn]

Szeptember
2 Pubi bicikl|:i:|n kirándult.[81]
3 Anyust este hajóhoz kísér-
tem, Szentendrére ment.
6 Einczingeréknél, onnan 5 órás
vonattal mindanyian
Pestre utaztunk. (Lakásban |:Pubi.):|
8 Gellért.
11 Rédeyék.
12 M. Ild. Evi |:és Eincz. Baba:| és én moziban
Tarka tavaszi álom.[82]
Schöpflin Ali.
13 d.u. Pubival és Ild. moziban
([t>]Tarka tavaszi álom)[83]
Én Eínczinger Babánál

[80] Philipp József, valószínűleg Philipp Konrád esztergomi takarékpénztári igazgatósági tag fia.

[81] Itt: (eredeti jelentésében) kirándult Esztergomba, BM-ékhoz.

[82] *Kacagtató tarka tavasz* címmel immár 750. jubileumi előadását érte a City (ma: Toldi) moziban (Bp., V. Vilmos császár, ma: Bajcsy-Zsilinszky út 36–38.) a fenti címet viselő ötfelvonásos trükkfilm, vagyis animációs film.

[83] L. 1934. 09. 12.!

14 d.e. anyussal és Pubival megnéztem uj lakásukat.
Este Basch nálunk, én Edithnél.
15 d.e. Basch lányokkal házukban.
d.u. Ildikónak vásároltunk (asztal, felöltő) Gellértéknél vacsorán.
16 d.e. Schöpflin Gyuszi.
d.u. Buday Laci
17 Pubi.
18 Átadtam Nyugatnak verskötetem[84] anyagát.
D.e. Ilmánál.
Nálunk Nagy Lajos.
d.u. Elek Artúr.
19 d.u. fogat huzattam.
Gellért.
20 Pubi.
(Ildikónak kiesett első foga.)
d.u. Mihállyal Schillnél.[85]
21 Sz|:i:|lasi Vili.
d.u. Révész Margit és Bi[g>]psí.
22 d.e. Vili.

[84] TS *Örömre születtél* c. verskötete, mely a Nyugat Kiadó gondozásában jelent meg.

[85] Több forrás is idézi Schill Imre levelét, amelyben BM sajátos, a szív ingervezetési zavaraira utaló diagnózisa olvasható. A levél autográf datálásának olvasata bizonytalan. Nem kizárt, hogy ezen alkalommal készült a diagnózis Várkonyi doktor számára. (Sipos 1999 II: 500–501.; *„…kínok és álmok közt…”* 2004: 139–140., 160–161.) Vö. 1934. 09. 25.

23 d.e. Einczinger Feri és Baba.
24 Megkaptam verskötetem[86]
levonatát.
25 d.e. útlevélért. [c>]Cipőt vettem.
magamnak és Ild. (kigyó, lakk.)
d.u. Mihállyal Va[k>]rkonyinál,
Hangliban Pátzayval,
este Rédeyéknél.
26 ×[kn]
d.e. M. János szanatoriumban,
elektrocardiogram felvétel.[87]
Baschal[!] d.u. házukban
M. és Ildikóval. – M-lyal
menetjegyirodában.
27 Este Hegedűs Lóránt.
28 Félárú jegyért, bevásároltam.
d.u. Gellért és Illyésék.
Schill telefonált.
29 d.e. útlevélért, bankban.
d.u. megkaptam Jegyirodá-
tól a vasúti jegyeket.
Este Angyal és Pista
Szekszárdról.
30 Angyalék ebéden.
d.u. Gellért.

[86] Vö. 1934. 09. 18.

[87] Vö. 1924. 11. 07. és 1934. 09. 20. „Sajnos, ezekből a kardiogramokból egyetlen darabot sem ismerünk" – írja Szállási Árpád ehhez a bejegyzéshez *Babits Mihály belgyógyászati kórképe* c. tanulmányában (*„…kínok és álmok közt…"* 2004: 139.)

Október

1 d.e. valutáért és Domokosnénál[88].
Pubi.

2 Reggel ½8 kor Délivasutról
elindultunk, kikisért Dienes
Vali és Évike.
Este 6 kor Postumiában[89] kiszáll-
tunk, [h>]H**otel** Corona 19. szoba.

3 d.e. Grottában[90], 2 órakor vonat-
tal Velencébe, od[á>]aértünk
½8 kor (Hotel Metropol, II/29.)

4 {Csunya esős} idő van.
d.e. San Marco téren és
Akadémiai képtárban.
d.u. Mercerián és Vaporettóval[91]
Ca' Doro[92]-ig.

[88] Domokos Lászlóné *Löllbach* Emma (1885–1966), pedagógus, iskolaalapító. 1915–49-ben az Új Iskola alapító-igazgatója. Vagyonát, az iskola épületeit az Új Iskola Egyesületnek adományozta. A gyakorlati pedagógiai munka mellett nagyra értékelte a nevelés-lélektani vizsgálatokat, melyekben maga is részt vett. Babits Ildikó elemi iskolai éveinek meghatározó alakja.

[89] Postojna (németül: Adelsberg, olaszul: Postumia) szlovén kisváros Carniola tartományban, 35 km-re Triesztől, a Pivka folyó partján. 1918–1943 között (névlegesen 1947-ig) olasz fennhatóság alá tartozott.

[90] Grotte di Postumia, 21 km hosszú cseppkőbarlang-rendszer közel a mai Postojnához. Mint Szlovénia leghosszabb barlangrendszere az ország egyik legkeresettebb turisztikai célpontja.

[91] Tömegközlekedésre használt vízibuszok (motoros hajók) a velencei lagúna vizén: a Canale Grandén közlekednek.

[92] Ca' d'Oro (Palazzo Santa Sofia) a velencei Canale Grande egyik legszebb palotája. Ca' d'Orónak (azaz: aranyháznak) nevezték aranyozott külső dekorációinak köszönhetően. A palotát 1428–30 között a Contarini család építtette gótikus stílusban.

5 d.e. Szent Márk téren fényképeztem
d.u. 2 órás vonattal Milano[93]-
ba, megérkeztünk 7 kor, Kristóf[<Iren]
Irén várt, nála szálltunk meg,
este Dóm téren[94] kívilágitást néztük.
6 d.e. sétáltunk, Dóm[95] mellett
ebédeltünk.
Este jött Armando Tipaldí.
7 d.e. M. Ild. és Armandóval
Dómban.
Mindanyian kis olasz vendéglő-
ben ebédeltünk, d.u. Sforza
Castellóban[96]. Irénnél este
Armandó rokonai.
8 d.e. Gallia bankban és
Brera képtárban[97].

[93] Milánó, olasz város, Lombardia régió székhelye. Világhírét divatházainak, valamint operaházának köszönheti, illetve a Santa Maria delle Grazie templomnak, amely otthont ad Leonardo da Vinci híres festményének, Az utolsó vacsorának.

[94] Milánó látnivalóinak nagy része az egykori városfal helyén levő körút által határolt részen (*Centro storico*) található, melynek központja a Piazza del Duomo (Dóm tér). A teret 1862–1878 között építették át Giuseppe Mengoni építész díjnyertes pályázata alapján. A villamosokat 1929-ben eltérítették a térről, így az elnyerte mai, végleges formáját.

[95] A Dóm teret, Milánó szívét, a dóm hatalmas tömege uralja. Az építmény az olasz gótika egyik mesterműve és a város egyik legfőbb látványossága.

[96] A Castello Sforzesco (Sforza-kastély) Milánó egyik legjelentősebb építészeti alkotása. A 15. században épült hatalmas, négyzet alaprajzú építmény egykoron a milánói hercegek rezidenciája volt.

[97] A világhírű Brera-képtárnak (Pinacoteca di Brera) a Palazzo di Brera, egy 17. századi milánói palota ad otthont. A Brera-képtár egyike Olaszor-

d.u. Biró könyvkiadónál[98] és Matta cukrászdában.

9 Reggel 10 kor vonattal Stresába[99], odaértünk 12-kor. Hotel Continentalban ebédeltünk, 3 kor hajóval Brissago[100] felé, odaértünk 6 kor, Hotel Megarthe[?]-ben szálltunk meg 17. szoba.

10 Reggel megérkezett Líli, átköltöztünk a Villa Leoncavallo-ba[101]. D.u. Lili a[t>]után elvitt Asconába[102], ítt kávéztunk, onnan Locarnóba[103], és vissza.

---

ság legjelentősebb gyűjteményeinek, több mint 500 festményt mutat be a 14–19. század közötti időszakból. A képtár anyagait Carlo Bianconi és Giuseppe Bossi gyűjtötték össze a 18. század elején, amikor az akadémia élén álltak.

[98] Bíró Sándor, a milánói Editrice Genio (könyvkiadó) lektora. A Babits-hagyatékban található egy 1940. febr. 28-i keltezésű, BM-nak címzett levele (OSZK Kt. Fond III/1732/91).

[99] Stresa a Lago Maggiore nyugati partjának központja, a milánói vasúti szárnyvonal végállomása.

[100] Szilasi Vilmosék 1933-ban itt, Svájc egyik legszebb pontján, az olasz határhoz közel, az Ascona szomszédságában fekvő Brissagóban vásároltak egy villát, ide hívták BM-ékat. (Babits–Szilasi 1979: 162–165.)

[101] Szilasiék brissagói, Tre Cypresi utcai villájának baráti körben használt neve. Illyés Gyulának írt képeslapján Déry Tibor nevezi „Villa Leoncavallo"-nak, ill. BM *A gonosz hortenziák* c. versének alcímében utal rá ezzel a névvel (Pesti Napló, 1934. nov. 18.)

[102] Ascona a Maggiore-tó legészakibb pontján található Svájcban, Ticino kantonban, az Alpok lábánál, közel Locarnóhoz. Üdülőhely.

[103] Locarno a Maggiore-tó legészakibb pontján található Svájcban, Ticino kantonban, az Alpok lábánál, közel Asconához. Hivatalos nyelve az

11 d.u. autóval Madonna del Sassón[104].
12 Autón d.e. Luganoban[105], ebédre vissza.
13 Este autóval Locarnóban feketézni.
14 d.u. Locarnóban moziban (Krisztina királynő.[106])
15 M. vesekőrohama van.
16 d.u. M. nélkül Locarnóban, I. rollert kapott, én kancsót vettem.
17 <*Szerda*>|:Csüt.:| d.e. autón Asconába, fényképeztem.
18 <*Csütörtök*>|:Péntek:| d e. Locarnoban, M. Ildikóval siklóval Madonna del Sasso-n, én és Lili bevásároltunk.
19 <*Péntek*>|:Szerda:|

---

olasz. Külvárosában 1934-ben egy elsüllyedt város romjait találták meg itt a korai bronzkorból.

[104] A Madonna del Sasso egy erdős sziklára épült búcsújáró templom és szentély a Locarno feletti hegyekben. A szentély szoborcsoportjainak egyike az utolsó vacsorát ábrázolja. Innen lépcső vezet fel a madonnának szentelt templomhoz. A kilátóteraszra, ahonnan kilátás nyílik a Maggiore tóra és a templomra, kötélpályás felvonó visz fel.

[105] Lugano város Svájc déli részén, az olaszul beszélő Ticino kantonban, a Lugano-tó mellett. Újabban a „Svájc Monte Carlója" becenevet viseli a városban szívesen időző híresség miatt. Nemzetközi hírű fürdő- és üdülőközpont.

[106] *Queen Christina* (1933), 97 perces amerikai történelmi film Greta Garbóval a főszerepben.

22 ×[kn]
24 Este megjött Vilí.
31 Reggel **10** kor hazaértünk

November
1 Rédeyeknél.
2 I. náthás.
d.u. temetőben Mihállyal.
Gellért.
3 (Kihuztam alsó metsző fogamat)
Gellért.
Kaptam első példányt verskötetemből[107] (sárga boritékkal)
4 Schöpflinék
Pubi
5 I. elöször iskolába[108].
Anyus
6 Tivadar és Miczul
(Edith beteg.)
7 M. Kisfaludy ülésen.[109]
8 Este Baschék.

[107] Vö. 1934. 09. 18.

[108] Babits Ildikó az elemi iskolai éveket a Bíró utcai Új Iskolában kezdte (valójában a Csemegi utcai épületben, mely egy utcányira volt a Bíró utcai, a líceumnak otthont adó főépülettől), majd az Attila utcai Általános Iskolában fejezte be, aztán a Szilágyi Erzsébet Leánygimnázium (ma: Sz. E. Gimnázium) diákja lett. (Téglás 2007:37.)

[109] Nincs adat.

9 Influenzás vagyok.
d.e. Basch.
10 Hegedűs Lóránt.
Gellért. (fekszem)
Petrích Évi Bécsbe utazott.
11 N[a>]ó|:r:|a nevelőnő. belépett.[110]
Este Buday Laci
12 [d>]Anyus.
d.u. felkeltem.
Meggyült az ujjam, éjjel nem
aludtam.
13 d.e. Einczíngeréktől stiglicet[111]
és zöldikét[112] kaptam.
(az ujjam kifakadt.)
d.u Mihály **és Ild**ikóval **bevásá**<rol>-
rolni, I. cipő, **hócsizma**,
kalitka.
14 **d.e. Ascher**.
15 ×[kn]
16 Gellért.

[110] Petrich Éva helyére érkezett a Nóra keresztnevű nevelőnő Babits Ildikó mellé.

[111] Énekes madár, pintyféle *(Carduelis carduelis)*. Stiglic a német neve, mi tengelicnek hívjuk. Egyike a legtarkább európai madaraknak. Fogságban jól tartható.

[112] Énekes madár, pintyféle *(Carduelis chloris)*. Háta olajzöld, farka fekete. Igen élénk madár, fogságban könnyen tartható.

17 d.e. Püski,[113] I. ísk.
Annienál.
18 d.e. Szabó Lőrinc
Gellért.
19 d.e. Vali.
Schöpflin, Nagy Z.
Anyus.
20 Rédeyéknél
21 Gachoték.
M. kávéhazban.
Valí predikációján.[114]
22 Baumgarten ülés[115].
24 d.e. Pintér.
Vali ebéden.
Baba.
26 Moziban.
anyus.
27 d.e. Gachotnénél és
Miculnál.

[113] Püski Sándor (1911–2009), könyvkiadó, jogász. 1938-ban nyitotta meg könyvesboltját, 1939-ben alapította meg a Magyar Élet Könyvkiadót. A kiadó főként az ún. népi írók műveit jelentette meg. A kiadót 1950-ben államosították, Püski Sándort pedig 1962-ben hamis vádakkal bebörtönözték, egy év után szabadult. 1970-ben az Egyesült Államokba emigrált. 1974-ben New Yorkban könyvesboltot nyitott, majd 1975-ben létrehozta a Püski Kiadót. A Püski–Corvin Magyar Könyvesház a Nyugaton élő magyarság szellemi központjává vált. 1989-ben tért vissza Bp.-re, ahol feleségével a Krisztina körúton nyitott könyvesházat (I., Krisztina krt. 26.). Halála után fiai, Püski László és Püski István, valamint unokái folytatják munkáját.

[114] Nincs adat.

[115] Nincs adat.

29 Vajda J. előadás.[116]
30 Rédeyék.

December
1 Gachotnénál.
Basch
2 d.e. Cecilia kórusnál.
d.u. Gellért, Kosztolányi.
3 d.e. Otinál.[117]
M. Baumgarten ülésen.[118]
d.u. Gyergyai, anyus
este Rédey
4 Gachotné.
Simonffy Margot[hoz.>]nál.
6 d.e. Eínczingerék.
Gachotné. Buday L.
Kárpáti vacsora
7 Pubi.
8 d.e. Gellé[t>]rt. Ild. ünnepély.[119]
M. Halász Gyulánál.[120]
M. Rádió.[121]

[116] Valószínűleg a Vajda János Társaság szervezte előadásról van szó.

[117] Az öregségi korhatár 65 év volt. A biztosításukkal kapcsolatos feladatokat az Országos Társadalombiztosítási Intézet (OTI) látta el.

[118] Nincs adat.

[119] December 8-a egyike a katolikusok kedves Mária-ünnepeinek; az iskolákban is megünnepelték a II. világháború végéig.

[120] Halász Gyula (1881–1947) földrajztudós, író, nyelvész, műfordító. 1911-ben a Magyar Földrajzi Társaság titkára. Híres világutazók könyveit fordította.

[121] Mivel BM ezen a napon nem szerepelt a Rádió műsorában, valószínűleg Illyés Gyula előadásához ült oda, aki 18.15-kor Fazekas Mihályról olvasott fel a „Kedves költőm" c. félórás műsorban. Talán BM ezen a na-

9 Rédeyéknél.
10 M. vesekőrohama van.
Márta baba.
Este Basch Lóránt.
11 ×[kn]
Rédeyeknél.
12 Gellért.
I. tanitónője, Hermin néni.[122]
13 De e. házhoz, Ilona, Loránt.
14 Cobden.[123]
15 Moziban.
16 Békássyné.
Basch, Schöpflin
Buday L.
17 Bevásárolni.
anyus.
18 Einc[z]inger Baba,
Balogh Károly[124]
Valinál (Dienes)
19 Komjáthyné.
21 Nagy Zoltán.
Cecilia.[125]

---

pon tárgyalt a következő évek rádiós sorozatáról, a „Száz könyv" címűről, melyben rádió számára (át)írt előadásait olvasta fel.

[122] Kápolnási *Kapeller* Hermin, az 1934–35-ös tanévben Babits Ildikó osztályfőnöke (tanító nénije) volt Domokos Lászlóné Új Iskolájában, a Bíró utcai Általános Iskolában és Leányliceumban, ahol 16. éve tanított.

[123] Valószínűleg előadásra utal a bejegyzés.

[124] Balogh Károly (1879–1945) irodalomtörténész, műfordító. Madách Imre nénjének unokája.

[125] Valószínűleg a Bárdos Lajos vezette Cecília Kórus előadásáról van szó.

22 G[us>]yuszi
23 d.e. Gellért.
25 Anyusék ebéden.
Operában.[⇩][126]
Este Nagy Zoltán.[⇩]
27 Este Ascher.
28 M-lyal és Gellérttel
moziban.
29 D.u. Ildikóval Hermin tanitó
néninél, Kútvölgyi úton.
Este Katona Gábor
30 Schöpflín.

[126] Dec. 26-án az Operában az esti előadás Kacsóh Pongrác *János vitéz*e volt. Ősbemutatója Amerikában, New York Cityben volt, a Rátkai Márton-féle Magyar Kultúrszínházban (a New York-i Magyar Színházban).

1935

Ortutay[1] szül. nap |:1910:| márc. 24.

Január

1 d.e. Sárközihez.
Pubi
este Rédeyék
Végre esik a hó.
Délelőtt Sárközieknél voltunk
Mihállyal és Ildikóval, Gyuri
vakbél[ó>]operációja után láb[ba>]adozó.
Taxival jöttünk haza.
Pubi nálunk ebédelt, ítt volt
hétig.
½9–½12 ig Edith Mícul és
Tivadar voltak itt.

[1] Ortutay Gyula (1910–1978), néprajztudós, irodalomtörténész, kultúrpolitikus, klasszika-filológus. Tagja volt a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának, itt került szoros barátságba Radnótival. A Nyugat folkloristája. 1935-ben az OSZK-ban gyakornok (Rédey Tivadar titkárságán dolgozott, s az ő révén ismerkedett meg BM-lyal).1935–44-ben a Magyar Rádió lektora. 1945–47 között a Magyar Központi Híradó Rt. elnöke. 1946-tól az ELTE tanára, 1957–63-ig rektora. 1947–50-ben kultuszminiszter (1948-ban végrehajtja az iskolák államosítását), 1958-ban az MTA rendes tagja. 1964-től a TIT elnöke. Baumgarten-díjas (1937, 1942).

2 3 kor Hermin néni
M. Komjáthyékhoz
7.45 Rádió[2] <Pubi>
A hó elolvadt.
D.u. Ildikó tanitónője,
Hermin néni és kis Mária roko-
na voltak látogatóban.
½8 kor Mihállyal Studióban,
M. előadása Bpest II. hullámon
Iliaszról. M. rosszul és sipol-
va lélekzett, s**ie**téstől, vagy bron-
chitistől[3] – Ildikó, aki hallgatta
a rádiót, [o>]ítthon avval fogad-
ta: drága apukám, úgy sajnál-
talak, hogy olyan nagyon lélek-
zettél.

3 ¼4 kor anyuska
½6 kor Hédihez Kőfaragó |:u. 7. III/14.:|
<Pubi>
Ebéd után Gachotné ruhá-
mat küldte haza, Klárika
kislánya is eljött.
Anyust látogattam, influenzás.

[2] A Magyar Rádió 18.30-tól közvetítette az Operaházból Wagner *Lohengrin*jét a második hullámon. Az első felvonás utáni szünetben BM a *Száz könyv* sorozatban ismertette Homérosz *Íliász*át, a műsorújság (Rádióélet, az MTI Rt. szépirodalmi, művészeti és műszaki képes hetilapja) szerint kb. 19.45-ös kezdettel, majd 20.10-kor folytatódott a Wagner-előadás. Hlatky Endre műsorigazgató 1934. dec. 15-i levelében (OSZK Kt. FondIII/1849/6) BM-t 25 előadásra kérte fel, egyenként 50 pengős honoráriumot ajánlva fel.

[3] Bronchitis, azaz hörghurut. A bronchus a hörgő orvosi elnevezése. Vö. 1935. 09. 19. és 1936. 12. 16.

Utána Ranschburg Hédinél
asszony-otthonában.[4]
Mihálynál Gellért.
d.e. bankban voltam,
bevásároltam, (M. sál, [én>]nekem
harísnya, őv stb.)

4 d.e. Dienes Marcsi[5]
5 kor Pozsony. |:Gellért, Koszt. Nagy E. Karinthy Nagy L. Schöpflin Rédey:|
7 kor Cobden[6]
d.e. Dienes Marcsi
Amerikából.
M. d.u. kávéházban,
ott voltak: Gellért, Schöpflin, Karínthy, Kosztolányi, Füst, Nagy L. Nagy Endre, Braun Robert[.>], |:Rédey.:|
7 kor Mihállyal Cobden
Hegedűs Lóránt Kossuth
előadásán.[7]

[4] Ranschburg Hédi valószínűleg nőknek, asszonyoknak rendezett fogadást.

[5] Dienes Mária (1911–1971), Dienes Lajos és Jakubek Mária első gyermeke, a filozófus Dienes Valéria férjének, a matematikus Dienes Pálnak az unokahúga. 1941-ben ment feleségül Frederic Gillenhez az USA-beli Cambridge-ben. Később az USA-beli Bostonban élt. Egyik beceneve „Kis Marcsa" volt.

[6] Magyar Cobden Szövetség által szervezett előadásról van szó.

[7] Hegedűs Lóránt *Kossuth* c. előadása először 1928. jan. 17-én hangzott el Magyar Cobden Szövetségben, mely még abban az évben, a Cobden-könyvtár 28. számában meg is jelentette a szöveget. Az író Kossuth iránti érdeklődését mutatja azonos címen a Nemzeti Színház által 1927. nov. 4-én bemutatott 5 felvonásos színjátéka.

|:ott:| [M>]megismerkedtünk Fenyő Miksa uj feleségével[8].
Elküldtem Flóra-rádióelőadásomat.[9]

5 6 kor Nyugat[10]
Dienes Marcsa ebédre
Esett a hó.
Díenes Marcsi itt ebédelt,
6 kor Fészek körbe mentünk
(Nyugat baratok) <kore> M.
verseket mondott (Az elbocsátott vad[11], Három királyok,[12] Mint különös h[r>]irmondó[13])
Nagy Endre Nyugat ankétról
beszélt (háború ellen.) Rettenetes
festett vénasszonyokból álló
buta közönség volt.

6 d.e. Bálinthoz
Cecilia kórus
d.u. Komjáthy[ne>]ekhoz
d.e. Bálint Gyuriéknál.
d.u. Komjáthyéknál
utána Városmajor
templomban[14], Bárdos Lajos

[8] Fenyő Miksáné Seyringer Mária (1907?–?), az ő becézőneve volt Ria.

[9] TS felolvasást tartott a rádióban *Majthényi Flóra regényes élete* címmel.

[10] A Fészek Klub első, szombat esti irodalmi teadélutánján BM és Székelyhidy Ferenc, az Operaház örökös tagja szerepelt. A vitarendező Nagy Endre, a háziasszony Bethlen Margit grófnő volt.

[11] BM verse, Nyugat, 1934/2. (I. 65)

[12] BM verse, *Csillag után* címmel jelent meg, Tükör, 1934/2.

[13] BM verse, Pesti Napló, 1930. okt. 12.

[14] A Jézus Szíve Plébániatemplom Árkay Aladár és fia, Bertalan tervei

Cecilia kórusának énekét
hallgattuk, ott volt Marcsi,
eljött velünk, itt vacsorázott.

7 Anyus Schöpflin
Ebéd után Mihállyal és Ildikóval kis [s>]Svábhegy aljában,
I. ródlizott, én sieltem.
{Nagyon kevés hó van.}
d.u. Schöpflin és Anyus.
Este telefonon beszéltem
Dienes Marcsival,[15] holnap
utazik Londonba, beszéltünk
a tervről, hogy nyáron hozzánk jön Esztergomba.

8 kávéház
Rédeyékhez
×[kn]
Este Mihál[l>]yért mentem
a Pozsonyba, fiatalok
gyültek össze Nyugat ügyben,[16]
Illyés, Halász, Szerb Antal

szerint épült. 1933. június 4-én Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás szentelte fel. A vasbeton szerkezetű háromhajós csarnoktemplom kőburkolású, lapos tetejű modern épület. A főhajót a szentélytől diadalív választja el, amelyet kétoldalt Pátzay Pál hat-hat apostolszobra díszít.

[15] Ismeretlen.

[16] A fiatalok radikálisabb szemléletmódjára és a Nyugattal szembeni állásfoglalás igényére példa Illyés naplójegyzete 1935. jan. 29-éről: „Találkozás nem a Pozsonyban, mert hátha ott épp a Nyugatosok is összegyűlnek, hanem a Délivasút kávéházban. Vita az ifjúság kiáltványáról. Németh [László] és Zilahy [Lajos] konceptusaiból [Szabó] Lőrinc és én összeállítottunk egy újat." (Illyés Gyula, *Naplójegyzetek 1961–1972*, s. a. r. Illyés Gyuláné, Szépirodalmi, Bp., 1986, 69.)

Joó Tibor, Hevesi, Cs. Szabó.
Onnan Rédeyékhez, Edith
felolvasta Rádiónak irt
előadását, én Rádió-Flórámat.[17] Tívadar ugyanily célu
Berzsenyijét.[18] Magas szellemi színvonal, semmi pletyka,
sajnos.

9 5 kor Pubi
Ildikó koróval Anyusnál.
M. Kisfaludy ülésen,[19]
tagul választották Bartókot[20]
és Kodályt[21].
d.u. Pubí.
Ildikót karácsonyfánál
fényképeztem.
Ágostonnéval beszéltem

[17] L. 1935. 01. 04.

[18] Vö. Rádióműsor.

[19] A Kisfaludy Társaság az Akadémia üléstermében tartotta decemberi ülését Berzeviczy Albert és Voinovich Géza elnökletével. Majd zárt ülésen határoztak a két írói helyre Bartók és Kodály taggá választásáról, továbbá levelező taggá választottak műfordítókat: Mohácsi Jenőt, az olasz Gino Sirolát és az angol Charles Henry Meltzert.

[20] Bartók Béla (1881–1945) zeneszerző, zongoraművész, tanár, népzenekutató. 1906-ban kezdte Kodállyal rendszeres népzenei gyűjtőmunkáját, népzenei érdeklődése elvezette a szomszéd és távolabbi népekhez (szláv, román, arab, török), s ezzel megalapozta az összehasonlító népzenekutatást. 1907-től a Zeneakadémia zongoratanára, 1935-től az MTA levelező tagja, 1940-ben feleségével az USA-ba távozott. 1948-ban posztumusz Kossuth-díjjal tüntették ki, 1988-ban hazahozták hamvait.

[21] Kodály Zoltán (1882–1967), zeneszerző, zenetudós, zeneoktató, népzenekutató, az MTA tagja.

telefonon.
Révész Margit felhívott
előadására[22] jöjjek, nem akarok.

10 vérkép asztalos
3 kor [r>]Rádiós
<Ninihez ½6 kor>
d.e. Ujszentjános kórház-
ban Mihállyal, vérkép vizsgá-
latot csináltattunk[23] bronchí-
tíse miatt.
Rádiómat elvitték Bpest. II.
vételhez alakitásra.
<[Il>]D>. <e>
Ildikót megint fényképeztem,

11 mosás.
<[7 kor>]Annie, Fenyőék!>
Balogh Károly|:hoz:|
Lágymányosi út 15. |:½6 kor:|
Nagymosás. Jézuska elvitte a |:fát.:|
d.e. Míhállyal Fillér u.
környékén, én sielő szándék-
kal, de alkalmas terep hijján
csak séta lett belőle, szép nap.
d.u. elvitték öreg kredencün-
ket, modern szines szekrényt ala-
kittatok belőle.
Gellért.

[22] Nincs adat.

[23] „[...] valószínűleg eosinofil-sejteket, az allergiás légcsőhurut akkori kórjelzőit keresték" – feltételezi Szállási Árpád idézett tanulmányában. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:140.)

Mihállyal Balogh Károlyéknál
Flóráról beszéltünk, semmi uj[ja>]at
nem tudnak, Baloghné nagynénje
Majthényi Rudolfné.[24] Kölcsönadtak
nehány Madách Károly[25] levelet.
Nagyon esik a hó, hazafelé ácsorgás-
ban Mihály meghűlt.

12 Éjjel Békássyné regényrész-
letét[26] olvastam.

13 M. influenzás
d.e. Norával Ild. Svábhegyen
sieltem
d.u. Buday Laci
d.e. Ildikóval és Nórával
felmentünk a Svábhegyre.
nagyszerű hó, jól sieltem,
I. ródlizott.
M. influenzás, fekszík.
Házassági év fordulónkra
kicsikém egy cserép gyöngy-
virágott hozatott nekem.
Estefelé Buday Lací,
nőügyeit tárgyaltuk, melyek
sokak, körülményesek, és ter-
hesek, ezidő szerint.

[24] Majthényi Rudolfné, Majthényi Rudolf (?–1918) az I. vh.-ban hősi halált halt földbirtokos felesége.

[25] Madách Károly, Madách Imre öccse. 1849-ben a forradalmi kormánnyal ő is Debrecenbe ment. 1853-ban Madách Sztregovára költözésével átveszi a csesztvei birtok irányítását.

[26] Nincs adat.

14 Anyus | bevasároltam
I. korcsolya
Bevásároltam.
I. korcsolyázott.
Anyus.
15 <2–3 telef. Ágostonné>
Valihoz
<Kriegsau[27] 7 kor> | Valihoz
16 d.e. sielés
<½6 kor Niníhez M «8».>
Ágostonnéhoz ½6. | 3–5 közt. |:Erős C[28].:|
17 sieltem
Gachotné
M. rádió[29]
18 d.e. temetőben
Baumgarten ülés[30]
vacsora
19 <sieltem>
Domokosné 5 kor
<Emike>

[27] Kriegs-Au Emil (1881–1957) katolikus pap, pápai kamarás. 1923–45 között Bp.-en, a Városmajorban lelkész, majd plébános. Cikkei különböző egyházi lapokban jelentek meg.

[28] Ismeretlen.

[29] BM a *Száz könyv* c. sorozatban felolvasta *Odysseia* c. előadását, mely 19.45-től 20.10-ig tartott a Bp. II. hullámon.

[30] Füst Milán, Halász Gábor, Karinthy Frigyes, Nagy Lajos és Szerb Antal részesültek éves díjban. József Attila 1000 pengős jutalomban részesült „irodalmi munkásságának támogatására és elismeréseül" – ahogy BM és Basch hivatalos levele fogalmaz –, melyet a Hermes Magyar Általános Váltóüzlet Rt.-nél nyitott külön számlára négy részletben folyósítottak. Ugyancsak 1000 pengős jutalomban részesült Kassák Lajos is. (Idézi: Sipos 1999 II:524., 526.)

20 Weöres[31]
Orosy[32] és Eszterke
21 sieltem
Gellért <Ágostonné |:telef.:|>
Anyús.
22 Rédeyék
23 **11 kor** |:si:|
<telef. Békássyné>
<Lílíhez>
½5 kor Földi <Lílihez.>
Lili.
24 francia iró
5 kor Békássynéhoz |:M-lyal:|
25 Ágostonné telef. si
<Schill?>
Ágostonné 6 kor Gyuri
26 6 kor |:ajtót törtünk át.:|
<3 kor Baba> |:¾7 kor:| Bárdosék
27 5 kor Ildikóval
Gachotékhoz
28 Einc. Baba.
<Anyus> Artíngerék|:hez:| 8 kor
29 <Tivadar II. 5 kor>
|:én:| Schweigerék[hez>]nél
30 <Anyus> d.e. cselédszerzőnél.

[31] Weöres Sándor (1913–1989) költő, műfordító, drámaíró. 1932-től publikál a Nyugatban. 1935-ben Baumgarten-jutalomban, 1936-ban Baumgarten-díjban részesül. 1939-ben doktorált a vers keletkezéséről értekező önvallomásával. 1947-ig könyvtáros Pécsett, majd Pesten él. Kossuth-díjas (1970). Költészetén BM hatása maradandónak bizonyult.

[32] Ismeretlen.

31 Schíllnél.
{Megjött az alakitott ebédlőbutor}
|:6 kor:| Baschék[hoz>]nál

Február

1 <5 kor nekem R. próba>
M. rá[r>]dió.[33] 7.35
2 Páczay[fiuk>]ék? |:Gyergy.[34] Ign. Halász Szerb
3 d.u. Gellért.
×[kn]
4 <Anyus> Pubi
5 Bözsi kilépett. helyette |:Nóra.:|
Rédeyék<hez>.
6 d.e. sieltem.
<Kisfaludy>
8 síeltem
Befejeztem N. L. cikket.[35]
<6 kor Hédi.>
9 Ild. |:és én:| fogorvosnál
10 d.e. Kisfaludy
Orosi, Schöpflin

[33] BM a *Száz könyv* sorozatban beszélt Szophoklész *Oidipusz király* c. művéről a Bp. II. hullámon, 25 percben.

[34] Gyergyai kivételével minden név kipipálva.

[35] TS, *Önéletrajz, generációs probléma, vagy amit akartok*, Nyugat 1935. 3 – a cikk formálisan a Nyugat és Németh László szakítással végződött vitájának a lezárása a folyóirat részéről.

11 Fogorvosnál. sieltem
<anyus.> Délibáb[36] |:interjú:|[37]
<5 kor Edith «II.»>[⇩]
12 <5 kor Edíth Rádió[38]>
d.u. Gellért
<½7 kor Valihoz> Loránt
13 Nyugat kávéház
<este Lóránt>
14 I. meghült.
11 kor Valí ebédre
Edit Ilona ½7 kor és Lóránt
15 sieltem
Fogorvosnál.
<Hegedűs>
16 <½12 Vali> | M. Rádió[39] |:20.05:|
Fenyőék
<Hegedűs>
17 d.e Gellért és Hegedűs L.
nekem rádió

[36] Délibáb (1927–1944), bp.-i művészeti, irodalmi és rádiós hetilap. Szerkesztették Paizs Géza, Bibó Lajos, Tolnai Sándor. Kritikákat ritkábban, elsősorban előzetes darabismertetéseket, színészekről, színházakról szóló oldalnyi riportokat közölt. Társasági és hírrovatai (*Hallja, maga skót …*, *Az én hetem*) a Színházi Élet hasonló oldalainak mintájára készültek. Főszerkesztője Tolnai Simon volt, akinek halálával megszűnt a lap.

[37] Téglás János gyűjteménye nem tud erről a Délibáb-interjúról. (TÉGLÁS 1997)

[38] Hoffmann Edith a Budapest I. hullámon, 17 órakor adott elő *A Szépművészeti Múzeum rajzgyűjteménye* címmel.

[39] BM a Budapest II. hullámon beszélt *Platónról*, a *Száz könyv* c. sorozatban; a műsor 20.30-ig tartott.

½6 kor[40]
este Gellért
18 anyús
19 <½5 kor Baloghék>
influenzá <|:val fekszem:|>
<Rédeyékhez>
20 <6 Hédi> | <3 órára |:Illyéshez:|>
<6 kor Hédi>
21 Mandl dr. nálam
I. isk. ment,[41]
<Vali lelki óra 6.>
22 Mandl dr.
<**9** kor Fenyőékhez>
<Valíhoz>
23 <Illyésék>
<Hédi.>
24 Buday Laci
25 (felkeltem)
Este Apolló moziban[42]
26 fogorvosnál
27 <d.e. B. Ilonához>
I. álarcosbál
Domokosné|:nál.:|[43] Gellért
×[kn]

[40] L. 1935. 01. 04.

[41] Vö. 1934. 11. 05.

[42] H. Kosterlitz *Bál a Savoyban* c. filmje ment a Royal Apollóban délután és este, 8, ill. 10 órás kezdettel. A film rendezője Székely István, zeneszerzője Ábrahám Pál volt. A főbb szerepekben Alpár Gittát, Bársony Rózsit és Hans Járayt láthatta a közönség.

[43] Babits Ildikó iskolaigazgatója a Bíró utcai Új Iskolában. (Vö. 1934. 11. 05.)

28 Ilonához. (I. egyedül |:hazajött):|
Ignotús P
|:Gachot Irénke.:| Fischer Annie<h>

Március
1 d.e. Ascher
<Valihoz>
2 fogorvoshoz
anyus.
[*naptárlap verzóján*][44]
Stabat M[45]
Dies Ir[a]e[46]

[44] Az alábbi jegyzetek BM-fordításokra utalnak az *Amor sanctus* c. kötetből; *Amor sanctus. Szent szeretet könyve. Középkori himnuszok latinul és magyarul*, Ford. és magyarázta BM, Magyar Szemle Társaság, Bp., [1932] 1933.

[45] *Stabat mater* [*Állt az anya*...], Jacopo da Todi *Himnusza a Fájdalmas Anyáról* c. költeményének kezdősora; BM *Amor sanctus*-beli jegyzetéből: „Híres ének, melynek népszerűségét Pergolesi zenéje is segítette. Költője a hagyomány szerint Jacopo da Todi. Eredetileg magánhasználatra szánt ima, s csak később került a misekönyvbe [...].”

[46] *Dies irae, dies illa*... [*Ama nap, a harag napja*...], Celanói Tamás *Éneke az utolsó ítéletről* c. költeményének kezdősora; BM *Amor sanctus*-beli jegyzete: „Szerzője a hagyomány szerint Celanói Tamás, Szent Ferenc egyik első társa. Újabban korábbinak tartják. A *Dies irae* eredetileg nem egyházi célra készült, de később a Római Misekönyvbe is bejutott. Rímeinek »hármas kalapácsütésével« a legnagyobb hatású s legismertebb himnuszok egyike.”

Szent Bernát[47]
Pázmány[48]
3 d.e. kávéház Gell. Farkas
Nagy L. Tersánszky, Cs. Szabó, Hevesi
Schöpflin Joó.
d.u. Valíval |:Ild. és M-lyal:| Szervitáknál
4 mosás
Fenyőékhez 9 kor.
5 d.u. Baloghék <Basch>
|:este:| <Rédeyékhez> Vali[hoz>]nál
6 Kisfaludyban[49]
Rédeyékhez

[47] Utalás Clairvaux-i Szent Bernát (1090–1153) *Ritmusa az isteni szeretetről* c. költeményére, melynek kezdősora adta a kötet címét is: *Amor sanctus...* [*Szent szeretet...*]; BM *Amor sanctus*-beli jegyzete: „A régi kézirat fölírása, amelyben e himnusz ránk maradt: *Sanctus Bernardus de Amore*. Nagyon valószínűtlen azonban, hogy e gyönyörű költeménynek tényleg Bernát lenne a szerzője." BM-nak a szerzőről írt jegyzetéből: „Kora politikai és vallási életének nagy alakja, a teológia misztikusa. [...] Clairvaux-ban új zárdát alapított [...] Híresek vitái Abélard-ral."

[48] Utalás Pázmány Péter (1570–1637) *Éneke Magyarország Védasszonyáról* c. költeményére, melynek kezdősora *O gloriosa...* [*Óh, dicsőséges...*]; Az *Amor sanctus*-kötet 50., utolsó darabja. BM *Amor sanctus*-beli jegyzete: „A Pázmány Péter által fundált fogadalmi misén éneklik, s érdekessége az, hogy magát Pázmányt tartják szerzőjének. Barokk költemény, félreismerhetetlenül érezteti a korabeli magyar verselés hatását, a Balassi-strófák sorainak zamatát." BM-nak a szerzőről írt jegyzetéből: „Nagy magyar egyházfő, író és államférfiú, az újkori magyar próza megalapítója. Protestáns szülőktől származott, s az ellenreformáció vezéralakja lett. Jezsuita tanár, majd esztergomi érsek és bíboros."

[49] Márciusi rendes ülését a Kisfaludy Társaság a Tudományos Akadémia előadótermében tartotta, ahol az elnök, Berzeviczy Albert megnyitójában a kétezer éves költőről, Horatiusról beszélt. Később Sebestyén Károly professzor tartott előadást Horatius és Berzsenyi költészetének párhuza-

7 d.u. Radónál.
<Fogorvoshoz.> Basch este.
<Anniehoz ½6 kor>
8 Babits Est[50]
Városmajor Kulturház
½7 kor Gyusziék.
9 Radóhoz
Ann[e>]ie[hoz>]nál |:Ildikóval:|
10 d.e. Nyugat |:Gell. Kar.:| Hevesi
Karinthy ebéden
d.u. Kosztolanyiékhoz
este Rádió[51]
11 <3 kor Békássyne>
Anyus. | M. és I. vel d.e.
sieltem.
12 Békássyné
<d.e. Radóhoz> sieltem
<Ildikó szül. nap>
Kriegsau Amikai Sándor[52]
Ild. szül. nap.
{Anyus, Pubi, Ferike, |:Marika:| Márti.}
13 <Radó Fogorvos>
|:<4 kor> d.u.:| Basch Edit[hez>]nél
<|:Este:| Rédeyékhez>

---

mairól, majd Rédey Tivadar olvasta fel verseit. A felolvasóülést zárt ülés követte. (Budapesti Hírlap, 1935. márc. 7., 11.)

[50] Nincs adat.

[51] BM *Arisztophanészről* tartott előadást a Bp. II. hullámon 19.45 órás kezdéssel, a *Száz könyv* c. sorozatban.

[52] Ismeretlen.

14 Radónál
[G>]Illyésékkel mozíban
nálunk teáztak
15 <Gellért> Gellért
Hegedűs darab[53]
16 <¾7 kor Laci Orvosegy. >
Szentkir. u. 21.
17 d.e. Szilasiék
Kiss Pistáék ebéden
W[o>]eöres.
18 d.e. M. János szanatoriumba
d.u. Gellérttel Várkonyi|:nál.:|
Anyús
19 Anniehoz <4> ½5.
<Rédeyékhez>
d.e. Ilonával <Rédeyekhez>
20 Farkas Gyula d.e.
Kriegsauhoz ½7
<Baba ½4 kor>
<Rédeyekhez>
21 d.e. ½12 Líli
Mihálynál <|:Kriegsau:|> <Illyésékhez>
<Kriegsau>
M. 3–5-ig itthon Fogorvosnál

[53] Hegedűs Lóránt *Kossuth* c. drámájának (1926) átdolgozását mutatta be a Nemzeti Színház fél 8 órai kezdettel. A címszerepben Lehotay Árpádot láthatta a közönség.

22 <Annie 1[1>]2 kor. Gerbeaudnál[54]>
<Esztergomba>
Kosztolányiéknál
M**a**nyi[55] zongora ½6
11 kor Hold u 16. |:Tihamér Lajoshoz[56]:| [⇦]

23 Edithhez
<Esztergom>
|:d.e. 12:| Pintérhez.

24 d.e. Vilível M-nál.
d.u. klinika Pubi |:Angyal:|
7 kor M. Rádió[57]

25 Sárköziékhez 6 kor
×[kn]

26 Angyalt operálták[58]
<½1 kor F.> [S>]Előljáróság|:on:|
<Anyus.> <fogorvosnál>
|:Főv:| Op. |:Szinh.:|[59] Viliékkel | Várkonyi[hoz>]nál Gellérttel

[54] Ezen a helyen (Bp. V., Vörösmarty tér 7–8.) 1858-tól kávéház állott, melyet Kugler Antal alapított. Előbb Privorszky kávéház volt a neve, 1870-től Kugler Henrik nevezi Kugler cukrászdának, majd 1884-től Gerbeaud cukrászda lesz. 1998-ban a cukrászda belső terét újjáépítették.

[55] Kosztolányiné beceneve.

[56] Tihamér Lajos (1882–?), a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium miniszteri tanácsosa, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács ügyvezető igazgatója.

[57] BM *Theokritosz* c. előadását olvasta fel a rádióban, amely a II. hullámon 19.05–19.25 között a *Száz könyv* sorozatban volt hallható.

[58] (BCSL 1996:234) „Buday Kálmán mondja – írja BM édesanyjának –, hogy ha az operáció meg nem történik, irtózatos szenvedések vártak volna rá." (Sipos 1999 II:528–529.)

[59] BM-ék a *Grand Café. Egy pesti kávéház vidám, zenés története két részben* c. vidám darabot látták, melynek 1935. márc. 21-én volt a bemu-

27 <d.e. Pintérhez>
<Várkonyihoz> <Fogorvos>
<Anyús> <7 en> |:Annie[hoz>]nál:| ebéden [gyí]
28 <Elöljáróság> [gyí]
[3>]½4 Pubihoz, Angyalhoz
<Gyuszi.> Anyus
29 <½1 f.> | <Kosztolányi |:szül. nap.:|>
Angyalnál |:**ve**l**e** 3–6 ig:|
M. hazajött
<Angyus>
A. este 8 meghalt[60] <Gyuszíékhoz>
30 <½1 f. Pintérhez> d.e. M bevásároltunk
d.u. [teme>]Kerepesiben Angyusnál
este Kiss Ernőéknél.
31 Gellért, Elek A.
Opera[61] [B>]M. Bözsi

---

tatója. Zenéjét Komjáthy Károly szerezte, szövegét Török Rezső és Kellér Andor írták, rendezője Szabolcs Ernő volt. Az előadás este 8 órakor kezdődött.

[60] BM a családi tragédia után közvetlenül meg akarta látogatni édesanyját, erről tanúskodik az a neki írt hosszú levél, amelyben BM leírja a körülményeket, amelyek között testvérhúga halálhírét vette, s amelyek nem engedik haza Szekszárdra: „a szomorúságtól és a megrázkódtatástól alig tudok szavakat találni [...] Az első gondolatom volt, sietni le Szekszárdra, [...] Sajnos, ezt az orvos [valószínűleg Schill Imre] kereken megtiltotta. Én magam is szanatoriumban voltam, orvosi vizsgálat alatt, amikor Ilonka telefonüzenete hazahívott." (Sipos 1999 II:528–529.)

[61] Az esti előadásban, fél 8 órakor Lehár Ferenc nagyoperettje, *A mosoly országa* került színre. Szövegkönyvét Ludwig Herzer és Fritz Löhner írták. Ősbemutatójára 1929. okt. 10-én került sor a berlini Metropol-Theaterben.

Április

1 fogorvosnál

2 d.e. előljáróságon <(as**ch**er[!].>
anyus
Rédeyék, Lili

3 d.e Elek
<M. Révészhez> én Pintérnél
d.u. Basch lányok, este |:Gyusziék.:|

4 délben Elek
Fogorvosnál.
Gellért

5 d.e. Mihály kíköltözött
Révész szanat. d.u. Lili
Ildikóval náluk. Este Valinál

6 I. Baschéknál d.e.
d.u. Pubinál, Lacinál
Fogorvosnál |:Verebélynél:|, 4 fogat kaptam

7 d.u. Gellért, Mihály
M 8. Rádió[62] ([n>]itthon aludt)

8 fogorvosnál
Anyus. Mozíban

9 Pubi[hoz>]nál. <Lacinál –>
Annienál, mozíban

10 <Gyusziékhoz.>
Zugligetben |:d.u Il**d**. vel:|
Révész M. nál

[62] A Rádió Ujság előzetes műsorrendje szerint BM Vergilius *Aeneis*éről tartott előadást, mely a második hullámon 20.05–20.25-ig a *Száz könyv* sorozat részeként hangzott volna el. Valószínű azonban, hogy BM előadásának szövegét – melyet a szerződés szerint legkésőbb 8 nappal a műsorba kerülés előtt meg kellett a Rádió részére küldenie – bemondóval olvastatta föl a műsorigazgatóság. (Vö. 1935. 06. 25.)

11 |:d.u.:| I. előadáson iskolában[63]
<Rédéyekhez> L[gyí]
12 <Gyusziékhoz>
13 Pubi[hoz>]nál. Lacinál <B> |:<(ott volt Bea)> Bea ott volt:|
este, |:Rédeyeknél:| Sárköziék
Halász, <Héjjas>, Pátzayék, Ignotus, Cs. Szabó, H|:e:|vesi, Péter A.
14 d.e. Mihály[hoz>]nál |:ott ebédeltünk:|
Cecillia[!] 5 kor
15 Anyus. Bözsi |:belépett:|
<Gyusziékhoz>
(fülem fáj) Nóra el.
16 |:d.u. anyus:| <anyus> Ildikóval
Illyéséknél
mosás
17 Rosszul voltam, epém fáj
38.[3>]4 láz.
18 epegörcseim vannak
Reggel M. hazajött
d.u. Gellért
Este Buday Lací.
19 (torkom is fáj.)
d.u. Hédi
Anyus. nyakam dagadt
×[kn]
20 reggel 5 kor 38.1°
Mandl dr. mumsom |:van:|
Gellért.

[63] Vö. 1934. 11. 05.

21 d.e. hárman templomban.
<Gellért.>
22 d.e. Ild-val templomban.
23 |:d.e.:| Mandl dr. nálam.
24 37.2
25 Pubí ebéden
26 d.u. Ild. bevásárolni
(Fehér kalap.
Gellért és Schopflin
M. vesekő roham
28 M rádió?[64]
29 anyús és Pubival |:Greta Garbó:| moziban[65] |:kávéházban:|
Gellért (extrasistolem volt)
30 Rédeyék[hez>]nél |:(Halász, Héjjas):|,
M. értem jött

Május
1 I. arca dagadt, itthon maradt
<Kísfaludy[66]>
d.u. M ly[á>]al
Zugligetbe, Révészhez
2 anyus itt ebede[t>]lt, kivittem
Herzog klinikára, anyus ott
maradt. Én Lacinál<...> |:előadásra ment:|

[64] A Rádió Ujság programjában BM előadása ezen a napon nem szerepel.

[65] Valószínűleg az Omnia moziban láthatták Greta Garbo főszereplésével a *Színes fátyol* c. filmet.

[66] A Kisfaludy Társaság Rákóczi-emlékünnepére BM egészségi állapota miatt nem tudott elmenni.

Schillnél
Edithel moziban [⇦]
3 <este> d.u. [gyí]
4 I. iskolába ment.
Lacinál, – anyusnál
5 d.u. I. val Míhálynál
6 Pubi
d.e bankban
d.u. Pátzay Palinál
(M. éjjel vesekő rohama volt.
7 Gellért Mihálynál
8 d.u. anyusnál, Pubival
bevásárolni
9 d.e. Basch lányoknál.
I. cipőt vettem
10 Edithez mu**z**eumba|:n.:|
fogorvosnál
<fodrászhoz>
11 fodrászhoz <Ilmával?>
anyushoz
12 d.e. 12 kor Sztoíts[67] |:tennísz:|
¼ kor Gellérttel M-hoz.
13 4 kor Baba
14 d.[u>]e. Mihályhoz
<fogorvoshoz>
<Rédeyék>
Míhály hazajött
15 anyushoz.
<fogorvos|:nál:|>

[67] Ismeretlen.

16 <11 kor tennisz>
5 kor Ujiskola[68]
×[kn]
17 fogorvosnál
M. Rádió 7.20[69]
Rédeyék
<×>[kn]
18 Anyus|:nál:|
Ildikóval |:Szabó Marikánál[70].:|
19 d.u. Walkó Amikáéknál[71] |:Ildikóval:|
Migranem[!] lett.
20 M. Baschsal Baumgarten |:ülés:|[72]
Radónál
21 fogorvosnál
M. előadás[73] <Basch>

[68] Vö.1924. 03. 31.

[69] BM a *Kedves költőm* sorozatban *Vörösmarty*ról beszélt 19 óra 20 perces kezdettel, 25 perces műsoridőben.

[70] Szabó Mária, Babits Ildikó osztálytársa volt az Új Iskolában.

[71] Walkó Lóránd kislánya, Babits Ildikó osztálytársa az Új Iskolában. L. 1935. 10. 20.

[72] Nincs adat.

[73] A Békeegyesület közgyűlésén Auer Pál felkérésére BM felolvasta *Békekiáltvány*át, melyet „azzal a céllal [írt] – ahogy TS a szöveghez írt bevezetőjében írja –, hogy eljuttatja a Népszövetséghez. [...] A tervet [korábban] szűk baráti körben a Centrál kávéházban adta elő, s bemutatta a kiáltvány első fogalmazványát is [...].” A közgyűlésen új tisztikart választottak: az egyesület elnöke Lukács György egykori főispán (vö. 1933. 02. 01.), társelnökök Auer Pál, Zilahy Lajos és BM lettek. (Sipos 1999 II:534–538., 800.) A kiáltvány szövegét 1945 decemberében közölte a Magyarok c. lap. TS idézett bevezetője szerint BM-t a sok visszautasítás tántorította el lelkes tervétől.

22 I. iskola[74] anyák napja {<Eszkimo>[75], <váz>}
<anyushoz>
½6 kor Anniehoz {Halász, Ignotus,}
este Basch
23 fogorvosnál
{kész a fogsorom}
<Gyuszíék> <Radóhoz>
Schöpflin, Illyésék
24 <Rádióhoz>
d.e. <[ra>]jegy> filám[?] jegy[76]
anyushoz, <Eszkimo>[77]
6 kor Városi, Dienes
25 <Szekszárdra> <d.e. M. Baumgarten>
M. Rádió [7>]5.30[78]
Gellért
<Anyusnál>
26 Reggel 7 kor Szekszárd|:ra:|
Pistiéknél ebéd,
temetőben
27 <d.e. Baumgarten>
d.e. Györgyikével[79] |:fénykepezés:|
5 kor haza, megérkeztünk 10 kor

[74] Vö. 1934. 11. 05.

[75] Az 1933-ban készült *Eszkimo* c. 117 perces filmdrámát W. S. Van Dyke rendezte. A főbb szerepekben Edgar Dearing, Peter Freuchen és Edward Hearn játszottak.

[76] Filmjegy?

[77] L. 1935. 05. 22.

[78] A Budapest I. hullámon 17.30-as kezdéssel, 20 perces műsoridőben BM *Vörösmarty Csongor és Tündéjéről* tartott előadást.

[79] Nincs adat a fényképgyűjteményekben.

28 fogorvosnál
Einczinger Baba
<mosás>
29 mosás | d.u. Mihállyal
klinikán anyus|:nál:|
Gellért
Rédeyék[hez>]nél (Gachotékkal, Halász G.)
30 <M. Rádió>[80]
d.u. Schillnél.
31 Reggel Pista, Györgyi és gyerek
itt ebédeltek, d.u. Kopits
tanárnál,[81] este moziban

Junius
1 d.e. Györgyi bevitte
a gyereket a Stefániaba.
Pisti ítt ebédelt.
Baumgarten[82] [⇦]
2 d.e. Ujpestíek
<M. Rádió>[83]
Pista d.e. elutazott

[80] Erre a napra a műsorújság tanúsága szerint (Rádió Ujság) a Rádió nem tervezett BM-előadást.

[81] Kopits Imre (1901–1989), ortopédorvos, családjával a 40-es évek végén Argentínába emigrált, ahol a magyar kolónia életében aktívan részt vett. A Kopits család később az Egyesült Államokba költözött. 2009-ben ösztöndíjrendszerű alapítványt hoztak létre a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen többek között Kopits szellemi hagyatékának ismertetése és továbbfejlesztése céljából.

[82] Nincs adat.

[83] BM eredetileg ezen a napon 19.50-kor tartotta volna meg *Dantéról* szóló előadását, de BM Halász Gyula lektorral jún. 1-jén megegyezett abban, hogy ez az előadás elmarad. (OSZK Kt FondIII/1849/21.) Vö. 1935. 06. 14.

3 ¼12 kor könyvnap[84]
d.u. Györgyinél Míháll|:yal:|
<Simon Gy.>

4 Várkonyíhoz
<anyushoz>, <Radóhoz>
Anyushoz
<Esztergomba> <fogorvoshoz[?]>
Györgyinél Mihállyal
{<Radó öngyujtó kalap> |:<**nyaks**ál>:|}

5 11 kor Schillhez |:vizsgálat:| <kalap>
bevásároltunk
<bank, öngyujtó, lámpaváz>
<foglalat>
<(Gellérték Sch. Koszt.)>
6–7 Hegedűs [⇦]

6 d.e. Domokosné|:nál:|, Edit|:nél:|, <Vali>
<Hermin Györgyi, anyus>
d.u. <Simon[?]>, <fogorvos[?]>
fogorvos, Ge[e>]llért

7 <pakkolás[?]>
d.u. Gellérték Schöpflin|:ék:|
Pubí

8 Szabó Marika anyjával.
Halász, Cs. Szabó, Hevesi
Szerb
(Mihály |:Ildikó:| hittan vizsgáján[85].)

[84] Háromnapos (június 3–5.) sátras utcai könyvfesztivált rendeztek Budapest utcáin, a Belvárostól a Nagykörútig.

[85] Nincs adat.

10 kocsi Esztergomból.
11 reggeli vonattal
Esztergomba jöttünk
×[kn]
14 M. Rádió[86]
15 Einc. Baba |:és Feri:| felhozta Erzsike |:nevelőnőt:|
piacon
fodrász|:nál:|
16 Edithék, Halász, |:Héjjas:|
Erzsike, I[d>]ld. gyerekszinházban[87]
17 kőmüvesek megkezdték
a tornác betonozást.
18 Jani asztalos (Valázsek)[88]
mindenféle javitásba
kezdett. (anyus ágy)
21 <~~Gellért reggelí vonattal~~
~~jött.~~>
22 Vajda előadás[89] |:Balassa:|
Reggel jött Gellért, itt aludt.
tornác kész, én piacon, fodrásznál.

[86] BM 19.40-től 20.30.ig *Dantéról* beszélt a Budapest II. hullámon a *Száz könyv* sorozatban. Hlatky műsorigazgató levele szerint „félórás anyagról lévén szó, ez alkalommal 80.- pengőt" fizettek. (OSZK Kt. FondIII/1849/20.)

[87] Az esztergomi Szt. Margit Leányiskola a Katolikus Legényegylet dísztermében színre vitte Brennerné Lindtner Ella *A varázstükör* c. 3 felvonásos énekes-zenés ifjúsági színművét. Az Ammer József szerezte zenét az Esztergomi Zenekedvelők Egyesülete szolgáltatta.

[88] Vágvölgyi János, vö. 1934. 08. 12.

[89] Az esztergomi Balassa Bálint Irodalmi és Művészeti Társaság meghívására a bp.-i Vajda János Társaság irodalmi estet adott 9 órai kezdettel az esztergomi Fürdő Szálló dísztermében. Lepold Antal, a Balassa Társaság elnöke nyitotta meg az estet, amelynek keretében Kárpáti Aurél, a Vajda

23 d.e. Fűrdőben[90], Gellért,
Szabó Lőrincék, Kosztolányiék
itt ebédeltek, este Gellért is
elutazott.
24 Mosdószobát csinálják
Este Hausenauer
25 Reggel jött anyus.
M. rádió[91]
26 <nekem rádió>
27 Einc. Feri ebéden
tornácon oszlopot[92], s virág
ládákat festettünk.

Társaság elnöke, Laczkó Géza és Pünkösti Andor tartottak előadást; BM, TS, Kosztolányi és Szabó Lőrinc újabb verseikből olvastak fel, Andersen Felícia Balassa-, Vajda- és Ady-költeményeket szavalt.

[90] Az esztergomi Katolikus Nyári Egyetem programjának keretében került sor a katolikus írók találkozójára a Fürdő Szálló színháztermében, amelyen Babitsékon kívül Kosztolányi, Kárpáti Aurél, Pünkösti Andor és Laczkó Géza jelentek meg.

[91] A műsorújság és Hlatky műsorigazgatóval kötött megállapodás szerint ezen a napon 20.00–20.20 között került volna sor a *Száz könyv* sorozatban BM *Szent Ágoston vallomásairól* szóló előadására a Budapest II. hullámon. A Magyarország c. lap *Lélekjelenlét* c. cikke arról számolt be, hogy „Öt-hat perces késéssel végre a bemondóhölgy jelentkezett, aki megtartotta a felolvasást [...]". Azonban nem az előadás szövegét olvasta be, noha azt megkapta a Rádió BM-tól két gépelt példányban (vö. OSZK Kt FondIII/1849/22), hanem BM *Az európai irodalom története* c. könyvéből a Szent Ágostonról szóló fejezetet. BM jún. 8-án helyreigazítást kért a laptól, mely júl. 2-án lehozta BM kérelmének szövegét. Ebben többek között ez olvasható: „[...] rádióelőadásomat kérésemre és nem »lélekjelenlétből« olvastatta föl mással a Rádió igazgatósága [...]. A tanulmány [BM, *Az európai irodalom története*] alapján én magam csináltam meg rádióelőadásom szövegét [...]." (Idézi: Téglás 1997:369–370., 507.)

[92] Vö. 1935. 08. 20.

28 Kőművesek elkészültek
Katona Gábor
29 d.u. Basch.

Julius
1 Jani kamrát kezdte
csinálni.
3 **J**anival padláson rakodtunk
este kamra kész lett
{kátránypappirt szegeztünk}
tenniszeztem Gáborral, M-lyal Feriéknél
4 Pubi és Ferike motorral
jöttek, itt ebédeltek.
5 ×[⇦]
Jani meghozta kis asztalomat.
tennísz, Ferivel haza.
×[kn]
8 tenniszeztem Babavál[!]
Jani {lekisért, Feri haza.}
9 d.e. padlás takaritás. Janival
10 <d> Jani déli oldalt takaritotta,
szenet elástuk.
d.u. autón jöttek
Schweigerék (migrenem volt este)
12 Gabórral tennisz, Ferivel haza.
13 Jani hálóhintát csinálta, megyet szedtünk
Jancsó[93] |:ebéden.:|
⓪[⇦]

[93] Jancsó, esztergomi szomszéd.

14 Anyus Erzsíke Ildikó
bazilikában
[gyí]
15 [gyí]
Gáborral tenniszeztem
Tivadar autóbuszal[!] |:érkezett:|
[gyí]
I. lázas |:38.7:| [⇦]
[6>]3 [⇦]
9 [⇦]
16 I. foga kiesett (fölső szemfog) 38.7
d.e. M lyal <Furdob>
strandon Tivadarral, fod-
rásznál.
d.u |:Jani nyúlnak:| vályut hozott, meggyet bontottak
{Bözsivel.}
17 tenniszeztem, Ferí és Tíva
dar itt vacsoráztak.
18 délben feljött Jani Manci
hugával. Erzsike kis nyulakat hozott.
19 Jani I. nak nyúlkertet csinált.
Babával Gáborral tenniszeztem
egyedül jöttem föl.
20 d.u. érkezett Schöpflin.
10 kor lementünk Anna
bálra[94] 1 kor haza.

[94] Este 9 órakor kezdődött a Fürdő Szálló kertjében és teraszán a hagyományos Anna-bál, melyen a férfiaknak fehér nadrágban kellett megjelenniük. A zenét a Csonka zenekar szolgáltatta. A hólabdacsata ugyancsak érdekes része volt a mulatságnak.

21 d.e. Alival, anyussal
Rédeyvel ásatást[95] néztük
utána Fürdőben söröztünk
d.u. Jani huga és öccse.
22 Jani ½3 kor Anyusért jött,
Anyus hajnali hajóval
elutazott. 8 kor Schöpflin
utazott. Este Babával és Erzsikével {tennisz.}
23 Reggel jött Gellért.
d.u. Rédey, ötkor
elmentek.
24 (M. veseköve fáj)
d.u. **J**ani masállás[?] miatt
tenniszeztem Baba, Erzsikével,
Ferdivel[!] haza este Jani bizonyitványal[!]
25 Reggel jött Reményi
7 kor haza.
M. feküdt

[95] Az Árpádok várhegyi kastélyát Szt. István születésének 900. évfordulójára állította helyre az állam. Az eltemetett palota feltárását a Műemlékek Országos Bizottsága indította meg 1934-ben, amikor már a megrongálódott várfalak veszélyt jelentettek a település számára. A munkát irányító Lux Kálmán Lepold Antallal együtt az írott forrásokban említett királyi palota felkutatása érdekében ásatásba kezdett. Először a várpalotához vezető lépcsőt, majd a kápolna román kapuját tárták fel, utóbb eléjük tárult a freskókkal díszített épület is, melyből ki kellett hordani a földet. A feltárást a restaurálás munkálatai követték. A helyreállítás Gerevich Tibor elvi irányítása, Lux Kálmán tervei és Várnai Dezső helyszíni művezetése mellett folyt. Valamennyi helyen a régi falak lefedését külön e célra gyártott téglával egészítették ki. A kápolna freskóinak restaurálását magyar szakember híján az európai hírű olasz mester, Mauro Pelliccioli végezte.

26 tenniszeztem, Jani tenniszhez
bizonyitv. hozott
Ferivel haza
27 Reggel kőmüvesek befalazták
ebédlő s vendégszoba közti ajtót
M. szobájából vend. szobába
bolthajtásos nyilás. Jani
reggeltől 3-ig dolgozott.
28 d.u. Szentimre[i>]y.
29 Délben Míhállyal és
Tivadarral Pestre. 8 kor
verseket olvastam Rádióban[96]
{Szigeten vacsoráztunk Gellért és Schöpflinék|:kel.:|
[Be>]Köműves̈ek M. szobáját be|:fejezték:|
(Jani is dolgozott}
×[kn]
30 Délben vissza jöttünk Eszter|:gomba:|
(sürgöny Elekéktől és nekik
{(Jani éjjel Pesten volt)}
31 d.u tennisz,
este Jani [gyí]

[96] A Budapest I. hullámon, a *Két költőnő* c. műsorban (19.45–20.20-ig) Rolla Margit, nagyváradi költőnő (1908–1990) és TS olvastak fel saját verseikből.

Augusztus

1 d.u. Tivadar, Varjas
Béla[97] és Einc. Feri
[gyí] (M.-nál fest)[98]

2 Jani tornácpadot, [fe>]asztalt
festette.
[gyí]

3 [gyí]

4 [gyí]
d.u. Eínczinger, Tivadar és
Varjas Béla.

5 Déli vonattal M. Pestre uta-
zott, én városban, Szeminá-
riumban[99], Berényinél, Tivadar|:nál:|
Este M. <Pes> rádióban olvasott Tennysonról[100]

6 M. reggel visszajött
d.e. Vágvölgyi Manci[101].

8 [gyí]
d.u. M. én, Ild. és Erzs.

[97] Varjas Béla (1911–1985) irodalomtörténész, könyvtáros. 1935-től az OSZK munkatársa, 1946-tól magántanár a bp.-i egyetemen. 1949–57 között az OSZK főig.-ja, a hazai egyetemi könyvtárosképzés megszervezője.

[98] Vö. 1935. 08. 20.

[99] Valószínűleg a Cobden Szövetség szemináriumáról van szó. (Vö. 1934. 02. 02.)

[100] BM a *Száz könyv* sorozat keretében, 19.40-től 20.10-ig „beszélt" (a műsorújság szóhasználatával) Lord *Tennysonról*, az angol költőről a Budapest II. hullámon.

[101] Valószínűleg Vágvölgyi János édesanyja (Valázsek Manci). Miután apja szóban kitagadta, egy TS-hoz írott levelében a Valázsek nevet használta. (L. OSZK Kt. Fond III/1827/II/183.)

Berényi Pistával[102] motoros csónakkal
Táti szigetig, utána Ferieknél, nálunk Katona G.
9 d.e. városban, víll. Műveknél
d.u. Rédey, Einczinger
Baba és Berényi Pista. Kész
a boltiv freskó[103].
⓪[⇦]
10 d.e. Ferdi
[gyí]
12 Jan ⓪.
15 Reggel érkeztek Sárköziék,
Halász, Szerb Antal, itt
ebédeltek[104], Tivadar ís.
16 <d.e. tennisz. Ildikónak>
<játékot vettem.>
d.u. tennisz Gáborral.
17 d.e. tennísz, Ild. nak játékot vettem.
d.u. Ferí, Baba Kató
gratulálni.
18 d.u. Rédey és Hámos
György[105].

[102] Berényi István, ismeretlen, valószínűleg. Berényi Zsigmond orvos fia.

[103] Einczinger Ferenc festette freskóról van szó, mely ma is látható az esztergomi Babits-házban.

[104] Sárközi György aug. 9-én kelt levelében jelentkezik be BM-ékhoz, de a strandon ebédeltek volna e levél szerint, s aztán jöttek volna csak fel a hegyi lakba. (Idézi: Sipos 1999 II:558.)

[105] Hámos György (1910–1976), író, újságíró, forgatókönyvíró, kritikus. 1932-től a Pester Lloyd tárcaírója, 1934–44-ig az Új Idők munkatársa, 1945–51-ben a Budapesti Rendőrfőkapitányságon osztályvezető. 1958-tól a Filmvilág szerkesztője. 1964-től az Élet és Irodalom televízió-kritikusa, e műfaj egyik hazai megteremtője. Napilapokban, irodalmi lapokban és

19 d.e. tennisz
Délben Mohácsi, ítt ebé-
delt.
20 Reggel érkeztek Gellérték
s itt ebédelt Tivadar is.
21 Reggel óta esik.
d.u. 4 kor M. Pestre utazott
M. rádió[106] Baschnál vacsorázott.
22 Reggel M megérkezett.
d.ú. esett.
23 ×[⇦]
d.e. Babával tennísz, utána
Fürdő M. és Ild. val.
Este Simonffy M. rádióban szavalt[107].
24 <délben> |:d.u.4:| Edith elé vonathoz
M. vesekő.[108]
Edith Mic és Tiv. itt uzsonnáztak.
Hexeschussom[!] |:van:| [⇦]
25 M fekszik.
én Ildikóval fürdőben
Edithekkel, E. M és Tiv. d.u.
nálunk

---

a rádióban publikált szatirikus krokijai, jegyzetei széles körben népszerűek voltak. Kossuth-díjas (1951).

[106] BM Tosztoj *Háború és béke* c. művéről beszélt a *Száz könyv* sorozatban 20.20–20.50-ig a Budapest II. hullámon. Halász Gyula lektor levele szerint az előadás „szokásos terjedelmű, 15 perces" volt. (OSZK Kt. FondIII/1849/24)

[107] A Rádió Ujság programja szerint egy nappal korábban, 22-én közvetítették Simonffy Margot előadóestjét, 21.20-tól 21.45-ig.

[108] Szállási Árpád szerint „érthetetlen és megmagyarázhatatlan", hogy „Európa egyik elismerten legjobb vesesebésze: Illyés Géza professzor" nem látta BM-t. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:140.)

26 <délben Basch Ilona>
Edíth Rádió[109]
27 Révész Margit és Bipsí
reggel jöttek, ítt ebé**d**[l>]eltek.
Micul [r>]Rádió[110].
28 <Ilona> d.e. strandon
Tivadarékkal
délben jött Basch Ilona
estig
29 Egész nap esett.
30 d.e. fürdöben Tivadarékkal
délben vizit Marosinénál.
31 d.e. fürdőben Rédeyékkel.
d.u. Edith, Mic és Tiv.

Szeptember
1 Hegedűs. <Fenyő> itt ebédelt.
d.e. fürdőben Edíthékkel
d u. Edithék nálunk
2 Rédeyék reggel hazautaz-
tak.
d.e. tenniszeztem Gáborral
Este Hausenauer és Jani
3 d.e. tennisz
d.u. Janí
este Eínczinger
4 Influenzás vagyok.

[109] Hoffmann Edith *A Szépművészeti Múzeum rézmetszetei* c. tartott előadást 17.05-től 17.30-ig.

[110] Rédey Mária (Rédey Tivadarné) *Jászai Mari lelke* c. előadása volt hallható a II. hullámon 19.40–20.20-ig.

5 d.e. [In>]Einc[z]ingéréknél.
6 Rossz idő van, hüléssel
fekszem.
7 Rémes idő.
Ildikónak kinőtt felső metsző |:foga:|
8 Hideg szeles nap, ronda.
d.u. Einc|:z:|inger Ferí, Sándor, Györgyi, Kató, Baba
{Berenyi Pista.}
kiesett felső metsző |:fogam.:| [⇦]
9 d.e. tenniszeztem Gáborral
Erzsike már iskolába jár,
itt ebédelt.
10 M. rádió[111].
16 d.u. 4 kor elutaztunk
Esztergomból, vasutnál
{Baba és Erzsike}
17 d.u. Gellért. Én Ildikóval Rádiót vettem.
18 ×[⇦]
<J. ebéde>
19 d.e. Zsidókórházban M-lyal
(gége vizsgálat, Röntgen)[112]

[111] BM 19.45–20.05 között beszélt *Flaubert-ről* a *Száz könyv* sorozatban a Budapest II. hullámon. A Magyar Rádió BM-nak írt 1935. aug. 22-i levele szerint *Turgenyev: Egy vadász iratai* c. előadását tűzték műsorra ekkorra, majd BM kérésére szept. 3-i levelükben módosították a műsort a fentire. (Vö. OSZK Kt. FondIII/1849/25, 26)

[112] „Babits hangos, nehéz lélegzésére már 1934 végén felfigyelt környezete. Asztmatikus jellegű légzése különösen akkor volt feltűnő, ha a rádióban adott elő. – Vö. 1935. 01. 02. – (1934 decemberétől 1936 áprilisáig húsz előadást tartott a világirodalomról a *Száz könyv* sorozatban.)" (Török 2000:228.)

Évi.
[⇩]
20 Ebédlőt festették. M. és I. d.e. állatkertben
d.u. Schillnél M. és Ild. |:val.:|
[⇧]
21 I. {Évivel iskolában}
Gellért.
d.u. I. és M. lyal |:Baschnál:|
M. nagyon köhög, pulzusa rossz
22 Jani
Schöpflin
23 Várkonyinál
Annie[hoz>]nál
Jani
24 d.e. bankban M-lyal.
kalapot vettem. Jani
anyus? Edithéknél Halásszal
25 <d.e. bankban> Jani
Gida[113].
Elek A.
<Rédéyekhez[!]> anyus Moziban.
26 M utlevélért. | Hunyadi[!][114] |:Kláriék:|
Jani
Szabó Lőrin[c]ék[hez>]nél

[113] Ismeretlen.

[114] Valószínűleg Hunyady Sándor (1890–1942), dráma- és regényíró, újságíró, Bródy Sándor és Hunyady Margit színésznő fia. Az 1920-as évek elején szülővárosában, Kolozsváron újságíró, 1930-ban tér vissza Bp.-re, ahol színházi sikereket ér el, munkatársa lesz a Magyarországnak és a Film Színház Irodalomnak.

27 Jani reggel állásba ment Budakeszire.
M. utlevélért.[115]
Este Illyés Gyuszi
28 Basch
29 d.e. Gellért
M. rádió[116]
30 <L. ½4> Erzsike Esztergo|:mból:|
d.u. Buday Lacinál

Október
1 d.u. Gellért
2 d.u. [5>]6 kor Tanay Magd|:a:|[117]
anyus.
3 <Lacihoz> M. és I. vel
Fábiánnál bevásárolni.
(I. pullover, kötények, nekem dzsenper[!][118] stb
4 M mozíban. én I val b|:evásárolni:|
Este Kosztolányi és Komjáthy |:Ali:|

[115] BM-ék a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Társaság meghívására készültek hosszabb erdélyi „argonauta-útra", de útjukat a román hatóságok meghiúsították. (Vö. Sipos 1999 II:564–565., 572–578., 586–587.)

[116] BM 17.40–18.05 között beszélt Baudelaire kötetéről, *A romlás virágai*ról a *Száz könyv* sorozatban a Budapest II. hullámon.

[117] Tanay Magda magyartanár a Sziget utcai Általános Iskolában, „kiváló pedagógus" címmel tüntették ki. A női szociális munka és népművelés területén fejtett ki szakírói tevékenységet. Levelezésben állt Szerb Antallal, aki leginkább Párizsból és Londonból írt hozzá üdvözlőlapokat.

[118] Dzsömper [az angol *jumper* szóból], bő, laza (bebújós) női blúz.

5 Edíth[ez>]nél, M. értem jött.
d.e. Abcnál.
7 Lánc{hid kávéház d.u.}
Farkas Z. Schöpflin, Földi, Szerb, Halász
Gyergyai, Joó T. |:Fenyő L.:|
Hevesi, Elek A.
Nagy L. Szép Ernő
8 {d.e. Annie és M. Radónál.}
<Rédeyék> <Várkonyi>, Schill|:nél:|
|:d.u.:| <Engel>
M. lyal kávéházban.
9 d.e. Radónál. Fekete ruhát, k[á>]abátot |:vettem:|
anyus
este Hegedűs
Basch
10 d.u. Györgyiék, én
Schillnél.
este Gellért.
11 4 órakor
Móricz Virág
<Gellért>
12 d.e. városban voltam. (Radó, fürdő)
d.u. anyush[oz>]nál
I. val és M. lyal.
13 ×[⇦]
d.u. M. I. és Bözsivel
állat kertben.
14 Lánchid kávéház.
15 Rédeyék<hez> Szabó L.
16 anyus

19 Moziban[119] 3 an, Édes Mosto|:ha:|[120]
d.u. Ild. kalapot |:vettünk:|
⓪[⇦]
20 d.u. Ildikóval Walkó
Lórándéknál.[121]
21 Jani Esztergomból.
M kávéházban.
Én Ildikóval városban
vásárolni.
mosás.
22 d.e. 11 kor M. és I vel Fe-
nyőéknél és Krisztina temp-
lomban Mariot[122] kereszteltük.
23 <Anyus>
24 Vas István és Fejtő Ferenc.[123]
25 <Utazás> d.u. M. lyal és Ildikóval
Tónikánál Árpádlig|:eten:|
27 <Erdélyi előadás>
Janí könyves polcot csinált |:nekem.:|
Hárman Bernát Auréléknél.
28 ajtómra függönyt varrtam

[119] Az Uránia és a Décsi mozikban mutatták be a „leghangulatosabb magyar filmet" október 25-én. [Mozivilág 1935/35, 38–39., 42–43. sz.]

[120] Az *Édes mostoha* c. film forgatókönyvét Lakner Arthur írta, rendezte Balogh Béla, a főbb szerepeket Páger Antal, Tasnádi Fekete Mária, Vaszary Piri, Pécsi Gizi, Gózon Gyula és Erdélyi Mici játszották.

[121] Walkó Lóránd kincstári főtanácsos, a Magyar Leszámítoló és Pénzváltóbank Rt. (Bp.) igazgatója. (Vö. 1935. 05. 19.)

[122] Fenyő Mário Dénes (1935–), történész, író, műfordító. Fenyő Miksa legifjabb fia, második feleségétől, Fenyő *Seyringer* Máriától.

[123] Fejtő Ferenc (1909–2008) francia-magyar író, történész, kritikus, publicista. A Szép Szó c. folyóirat egyik alapítója, József Attila baráti köréhez tartozott. 1938-ban Párizsban telepedett le, haláláig ott élt.

29 Anyus és Ferike.
[⇩]
30 Este Rédeyék és Bernát
Aurélék
[⇧]
31 d.e. Míhállyal temetőben.

November
1 d.u. Gell[r>]é|:r:|t és Elek Artúr
Üvegfestésű lámpaernyőt befejeztem.
2 I. köhög.
3 d.e. Bernáth kiállításon.[124]
4 <Walkóné> kávéházban
(Nagy E. Turócy, Komjáthy
Halász, Gellért, Schöpflin, Farkas Z.)
5 Jani elment.
Illyés
6 Anyus.
7 ×[⇦]
8 Valkóék, Szalayék[125]
és Ferike uzsonnán.
9 (Odaadtam a lámpaernyőt.)
M. és I. vel Buday
Laciéknál.

[124] Nincs adat.

[125] Talán Szalay László (1879–1944) író. *A puszta balladája* c. kötetéről jelent meg bírálat a Nyugatban (1930).

10 Fülem, torkom fáj.
Bergner-filmet[126] néztünk
Mihállyal.
11 M. kávéházban (Gellért,
Nagy E. Nagy L. Márai,
Elek A. Földi)
12 fekszem Schöpflin A.
Rédeyéknél este (Halász
Varjas)
13 Hegedűs L.
6 kor. M. Rádio[127].
14 Schöpflin Gyuszí.
M. lyal este moziban
16 d.u. kávéházban M-lyal
(Gellért, Schöpflín, Földi,
Illyés,) Illyés nálunk ebédelt.
17 d.e. Kósa Györgyék és Gl[á>]atz R.
18 kávéházban (Gellért,
Schöpflin, Tersánszky Nagy L.
Halász, Szerb, Komjáthy
este anyusnál.
19 Domokosné és Margít
uzsonnán.
20 <Baschékhoz>

[126] Valószínűleg a *Nagy Katalin, a cárnő* (*Catherine the Great*) c. filmről van szó: fekete-fehér, feliratos, angol filmdráma, melyet Lengyel Menyhért és Biró Lajos mint írók és a magyar származású Paul Czinner mint rendező jegyeznek. Az 1934-ben gyártott, 100 perces film főszereplői Douglas Fairbanks Jr. és Elisabeth Bergner voltak.

[127] BM a Budapest I. hullámon 18.50-től 19.05-ig, a *Száz könyv* sorozatban, beszélt *Byron Don Juanjáról*.

21 Béke egy[l>]esületben M. lyal, este M.
{vesekőrohama
és aritmiás pulzusa |:van.:|}
22 Influenzám van.
<Simonffy>
23 Tónika gyerekeivel
ebéden
24 Hegedűs, Szilasi V.
25 anyus.
26 Rédeyék<hez>
27 M. influenzás |:(én ís):|
<Baschékhoz ½8>
28 d.e. bevásároltam
29 Este Gellért.
30 Székes fehérvár.
délben utaztunk
6 kor előadás[128]. (Vörösmart|:h:|y[!][129]

December
1 D.e. muzeum, Nevelősnénél ebéd
2 órakor elutaztunk.

[128] A Vörösmarty Társaság és a Vörösmarty Kör szombaton este 6 órakor irodalmi estet rendezett a következő műsorral: Sötéth Balázs Vörösmarty *Liszt Ferenchez* c. versét szavalta; BM *Mai irodalmunk problémái*ról tartott előadást. Aztán TS verseiből adott elő, majd Lányi Viktor zenei átirataiban *Haj, szájszem* címmel Vörösmarty-műdalok következtek Csillag Lajos előadásában, Szemere Gyula kíséretével. Az estet BM fellépése zárta, aki saját verseiből adott elő. (Vö. Székesfehérvári Friss Ujság, 1935. nov. 30.)

[129] Az irodalmi estet tematikusan Vörösmarty Mihály műveinek előadása határozta meg. L. ugyanehhez a naphoz írt korábbi jegyzetet!

|:d.u.:| Gellért Gyergyai Illés ([P>]Novellapályázati {döntés)}[130]

2 ×[⇦]
|:6 kor.:| Baumgarten ülés[131]
d.u Szilasi Vili, Schöpflin

3 <d.e. Tamás[132] film.>
<anyus.>

4 d.e. Gellért
M. Rádió[133] 6 órakor
Anyús

5 d.e. Tamás I. ½11 kor
Benedek M. hoz
mikulás

6 iszonyú hóesés.
d.u. Kohn cégnél[134]. M.

[130] 1935. dec. 1-jén az öttagú bírálóbizottság (Gellért Oszkár, Gyergyai Albert, Illés Endre, BM és TS) a júniusban meghirdetett pályázatra beérkezett 318 pályamű közül négynek 150–150 pengős díjat, további négynek 100–100 pengős díjat ítélt oda. Az előkelőbb csoportba került Hollós Lajos *A textofil-gyár*, Gelléri Andor Endre *Ukránok kivégzése*, Keszi Imre *Faőrző* és Kádár Erzsébet *Reggeltől estig* c. novellája. A négy 100 pengős díjazott között volt Móricz Virág *Bukaresti éjszaka* c. pályaművével.

[131] Ekkor ült össze a testület először megállapítandó a leendő díjazottak és jutalmazottak névsorát, amit dec. 16-án (l. ott) a kurátorok határozatként terjesztettek a tanácsadó testület elé. Basch Lóránt feljegyzése szerint ezen Kosztolányi is részt vett. (Téglás 2003 II:575.)

[132] Tamás István, filmrendező. Burleszkfilmeket rendezett, Kosztolányit és Karinthyt is filmre vitte. Valószínűleg ő forgatott BM-ékról is filmet, mely elveszhetett.

[133] BM félórás műsorban, 18 órai kezdettel verseiből adott elő a Budapest I. hullámon. A 90 pengős honoráriumot, mely tartalmazta a szerzői jogdíjat is, Hlatky Endre műsorigazgató a Színpadi Szerzők engedélyével közvetlenül, nyugtával egyenlítette ki.

[134] „[...] a 30-as évek közepén már intenzíven folyt a lemezvágás. [...]

gramofonfelvétel
<Anyus.> <Basch?>
Ascher[⇦]
7 <Edith szül. nap.>
d.u. Ascher.
Baschék[hoz>]nál vacs[ó>]orán
M-lyal.
<Ascher>[⇦]
8 d.e. Gellért
d.u. M. és I vel Szentiványéji
álom filmnél[135].
Edith rádióelőadása[136] (Gramofonra vétettem.)

Molnár Tibor hangrestaurátor 1928, esetleg 1930-ra dátumozza az első kísérleteket, amelyeket Janicza György végzett. Volt, aki a családtagok hangját, volt, aki – szerencsénkre – rádiószereplését akarta megörökíteni. Makkai István, később Dékány Endre (Zágon Iván műegyetemi évfolyamtársa), Gottlieb Ervin [...] készített sok ilyen felvételt. Később már műszakilag is jobban felszerelt stúdiók dolgoztak. Ilyen volt többek közt az „Echo", a „Savan laboratórium", vagy amelyik a budapesti József kőrúton a legtovább tartotta magát [...]" (Csányi Attila: *Magyar jazztörténeti magánfelvételek különböző hanghordozókon és újabb diszkográfiai adatok*, 1999. szept. 1. = *Jazzkutatás CD-ROM* 3, 1999. szeptember) Ez utóbbi volt Kohn gramofonos kereskedése, mely „Saját hangja, vigye haza!" szlogennel hirdette a házi célú gramofonlemez-készítést. TS többször készíttetett lemezfelvételt BM hangjáról is. (L. még 1935. 12. 08., 1935. 12. 10., 1935. 12. 22., 1935. 12. 27. és 1935. 12. 31.)

[135] A Warner Bros filmjének európai bemutatóját november 5-én tartották meg a bécsi Schweden Kinóban. Shakespeare vígjátékát filmre adaptálta Reinhardt és W. Dieterle, zenéjét szerezte E. W. Korngold (Mendelssohn 1826-ban írt, a Shakespeare-mű ihlette nyitányát is felhasználta), fordította Kosztolányi Dezső. A Radius és a Casino mozik játszották Budapeten.

[136] Hoffmann Edith *Tintoretto* c. előadása 20.15-től 20.40-ig volt hallható a Budapest II. hullámon.

9 |:kávéház,:| M. Gellért, Schöpflin, Karint[h]y
Harsányi Zs[137]. Halász, Joó, Hevesi
Nagy L.
Schöpflin
10 Rédeyék[hez>]nél. (gramofon {lemezekkel)}
½3 kor Ujpestiek
<d.e.> Einczinger Feri ebéden.
11 3 kor Ortutay, 12 kor An-
nieval [V>]Florisnál[138].
Anyus, Pubi
<Basch>
12 este Nagy Zoltán
14 délben Basch
este Schöpflinékhez
15 d.e. Bas[c]h, Schöpflin[139]
Vajda J. Kósa <est> |:Babits:| est[140]

[137] Harsányi Zsolt (1887–1943), író, újságíró, műfordító. A magyar PEN Klub főtitkára. 1910-ben alapítója a Színházi Hét (később: Színházi Élet) c. lapnak. Az Új Idők, a Budapesti Hírlap, a Pesti Hírlap munkatársa. Számos életrajzi regényt írt, többek között Petőfiről, Madáchról, Mátyás királyról.

[138] Talán szórakozóhely, kávéház vagy üzletház volt.

[139] A Baumgarten-kurátorok és a testületi elnök az ügyben kívántak dönteni, hogy adhatnak-e József Attilának és Weöres Sándornak évdíjat vagy csak jutalomban részesíthetik őket. Ennek előzménye József Attila egy augusztusi versének novemberi megjelenése volt (*Én nem tudtam*, Reggel, 1935. nov. 25.), s a megjelent ajánlás („Babits Mihálynak hódolattal"), mely BM szerint rossz fényt vetett volna rá, amennyiben József Attila tényleg megkapta volna az évdíjat. Schöpflin is, utóbb Rédey is megerősítették BM-t korábbi döntésében. Basch esti levelében még 2000 pengős évdíjat mint kompromisszumos megoldást ajánlott, de akkor már BM nem volt hajlandó változtatni a szokásos kiosztási renden. (Téglás 2003 II:575–577., 580.)

[140] A Vajda János Társaság este 8 órai kezdettel BM-estet rendezett

Ildikóval
Katona Gábor 8 kor
16 <Virág telef.>
Gellért 3 kor, kávéház
6 kor Baumgarten[141]
17 <d.e. 10 kor Virág>
I. és M-lyal Corvin [b>]Áru|:házban:|
Baschék <k>
18 anyus.
⓪[⇦]
19 d.e. M. és Sárközinével
Liebnernél[142] Ildikó karácsonyi vásárlás.

---

a Zeneakadémián. A műsort, melyben BM versei (*Laodameia*, *Paysages Intimes*, *Hóra énekek*) Kósa György megzenésítésében hangzottak el, Kárpáti Aurél vezette be. Közreműködtek Markó Eta, Medgyaszay Vilma, Kósa György és az Új Thália énekkara. BM verseiből olvasott.

[141] A Baumgarten Ferenc Irodalmi Alapítvány tanácsadó testülete ülésezett, melyről jegyzőkönyv készült. Schöpflin elnökön és a kurátorokon kívül jelen volt Hegedűs Lóránt, Elek Artúr, Rédey Tivadar, Sík Sándor tagok. Kosztolányi Dezső, Heltai Jenő és Réti István nem tudtak megjelenni. BM felolvasta Kosztolányi levelét, melyet utóbb e jegyzőkönyvhöz csatoltak, mely évdíjra Schöpflin Aladárt ajánlja. A kurátorok is ekképpen határoztak, megalapozottnak tartva az alapító oklevél 24. §.-ának utolsó bekezdésében olvasható indoklást, amely szerint testületi tag is részesülhet díjazásban. Schöpflin bejelenti, hogy e határozat miatt lemond elnöki tisztéről, melynek ellátására az újonnan megválasztott Hegedűs Lórántot kérik fel. Végül BM ismertette a kurátorok évdíjmegállapító határozatát, mely ellen az alapító oklevél 28. §-a értelmében semmilyen észrevétel nem volt tehető. E szerint 3000 pengős évdíjra jogosult Illyés, Kassák, Ortutay, Cs. Szabó és Weöres, 1000 pengős jutalomra Fodor József, József Attila, Praháts Margit és Vas István. (Téglás 2003 II:574–575.)

[142] Liebner Zsigmond gyermekjáték-áruháza, vagy „Liebner bácsi játékboltja”; a „Babatündérhez” címzett boltot (Bp., V. Szt. István tér 4.)

20 d.e. Komj. Ali
I. előadás az ísko|:lában.:|
<Baschék>
21 I. Kárpátiéknál.
M rádió[143] Pascal[144].
Rédeyék[he>]nél.
22 d.e. Kohn gramofonfelvétel
Ildikóról és rólam.
<Edithék,> B. Laci
23 M. kávéházban
d.e. Évivel és I. val karácsonyfát vettünk.
24 d.e. I. korcsolyázott.
d.u. f[o>]élórára Rédeyék.
25 anyus ebéden.
M. és I-vel templomban.
26 Este Pubi
27 ×[⇦]
d.u. Edíth és Tivadar kis gramofonlemezeiket hozták.
d.u. Gellért.

Liebner Zsigmond játékkereskedő 1871-ben alapította, a családi vállalkozásban fia, Liebner József követte. Nagy, képes árjegyzéket adott ki évente, rengeteg újdonság volt kapható nála. A játéküzlet mindkét világháborút átvészelte, az 1944-es ostrom alatt kiégett, végül az 1949-es államosítás jelentette a régi családi cég végét.

[143] 18.35–18.50 között BM a II. hullámon, a *Száz könyv* sorozatban adott elő *Pascal: Gondolatok* címmel.

[144] Blaise Pascal (1623–1662), francia matematikus, fizikus, vallásfilozófus. A nyomás mértékegysége az ő munkásságának tiszteletére lett pascal. Ő alkotta meg az első mechanikus számológépet. Legmeghatározóbb munkájában, a *Pensées*-ben (*Gondolatok*) a modern egzisztencializmus előfutárának mutatkozik.

28 d.u. Békássyné
később Árvay János[145] Székesfehér|:várról.:|
29 L[op>]eopoldéknál ebéden.
d.u. Basch és B. Laci
30 Dauerwellét csináltattam
M-lyal Lánchidban
Gellért, Schöpflin, Cs. Szabó, Nagy L.
Mohácsi, Farkas Z. H[e]vesi A.
31 d.u. Edithnek lemezt
csináltattam. Szilvesztert Mi-
hállyal náluk töltöttük (|:Halász):|
nagyon jól.

1936 Január
2 anyus
3 Edithék

[145] Ismeretlen.

1936

Január

2 1 kor Ilona. Nagymosás.
d.u. Anyus. Moziban[1] |:(Uj földesúr[2].):|

3 ½12 kor Klára
d.u. Einczinger Baba, Erzsike
Varjas, Hevesí A.
este Rédeyék, Halász, Tolnai, Ortutay

4 M. vesekő rohama volt éjjel
d.e. Sárköziné gyerekeivel
este Gellért

5 Feríke nálunk
anyushoz. Rédeyék, Schöpflinék
Gellértékhez (Kosztolányiék)

6 d.e. Sárköziék[hez>]nél.
este 38º lázam volt furunkulustól.

7 <Várkonyihoz> feküdtem

8 Várkonyinál Gellérttel és M.
Kísfaludy ülés[3] Rédeyékkel

[1] Több fővárosi mozi is műsorára tűzte a filmet, legvalószínűbb, hogy a budai Atrium Filmszínház előadására mentek a Margit krt. 55. alá.

[2] A Gaál Béla rendezte Jókai-filmadaptáció, mely négy hét alatt, január 8-án elérte a 250-es vetítési jubileumot, híres színészek sorát foglalkoztatta: Csortos, Somlay, Jávor, Rózsahegyi, Egry, Uray, Gordon, Lázár, Peéry, Mály, Makláry a névsor.

[3] A Kisfaludy Társaság januári ülése Bartók visszautasított Greguss-

Rosenkrantznál[4] (Rédeyék, Halász, Péter A.
M. Rádió {Dosztojevszki}[5]
10 Szunyo[h>]ghné[6] és Molnár C.[7]
Kósáék 6 kor.
és Gachoték
11 Gellért
12 Bárdos esten[8] M. és I-val.
13 d.e. 11 kor Ujiskolában[9], I.
számtanóráján
½7 Kosztolányiék, Gellérték, Schöpflinék
14 Rédeyékhez.
15 anyus.
Éjjel rossz volt a szivemmel.

---

jutalmától volt hangos. A felolvasások után zárt ülésen rendelkeztek a február 16-i centenáriumi közgyűlésről.

[4] Ismeretlen (vendéglátóhely Bp.-en?).

[5] A Budapest II. hullámon 19.15-ös kezdettel, negyedórás műsorban (*Száz könyv*) BM ismertetését Dosztojevszkij *Bűn és bűnhődés* c. regényéről Szilassy Gyula olvasta fel. (OSZK Kt FondIII/1849/35)

[6] Ismeretlen.

[7] Molnár C. Pál (1894–1981), festőművész, grafikus. 1918-tól Genfben, 1921–22-ben Párizsban élt.1926–29-ben a Római Magyar Intézet ösztöndíjasa. Mo.-on először 1923-ban Bp.-en állított ki, 1934-ben gyűjteményes kiállítása volt az Ernst Múzeumban. 1933-ban és 1936-ban részt vett a varsói nemzetközi fametszet-kiállításon. Tagja volt a KÚT-nak. Illusztrálta többek között Kosztolányi Dezső és Szabó Lőrinc egy-egy kötetét.

[8] A Cecília-kórus fél 7 órai kezdettel rendezett hangversenyt a városmajori kultúrházban (Csaba u. 5.), melyen ősi noëleket és karácsonyi motettákat énekeltek Bárdos Lajos vezényletével.

[9] Vö. 1934. 11. 05.

16 M. d.e. minisz|:teriumban[10].:|
d.u. Schillnél M. lyal, sziv[é>]emet
vizsgálta.
17 este 11 kor szívtam |:az utolsó cigarettát.:|
d.u. Schöpflin Basch
<Valihoz> **hárman**[<M] kávéházban [I>]Y**b**[y>]**l E**.|:nél:|
18 d.e. temetőben: M. én |:Basch, Illyés, Schöpflin Ortutay,
Wöeres[!], Cs. Szabó)
6 kor |:Baumgarten:| kíhirdetés[11]

[10] A Kultuszminisztériumba rendelték BM-t és Bascht, mivel Kassák Lajos Baumgarten-évdíja ellen vétót emelt a kuratórium döntései feletti felügyeleti joggal rendelkező kormányszerv, név szerint Hóman Bálint miniszter. Kassák ellen ugyanis izgatás vádjával bírósági eljárás folyt az *Egy ember élete* c. életrajzi regényének nyolcadik könyvében tematizált tanácsköztársasági időszak beállítása miatt. Mivel jogerős ítélet nem született addig (csak január végén mentették fel Kassákot), BM tiltakozott, de mindhiába. Kassák helyébe így Kárpáti Aurél került (Kassákot három részletben folyósított, egyenként 1000 pengős segéllyel kompenzálta az alapítvány), Vas István pedig kihirdetés nélkül kaphatta csak meg a jutalmat. A Népszava a döntést értékelő cikkében kultúrfasizmust emlegetett. Kéthly Anna szociáldemokrata politikus a magyar országgyűlésben jan. 22-én interpellációra jelentkezett Kassák ügyében (az alapítványi felügyeleti hatóság szerepvállalása tárgyában) a kultuszminiszterhez, de Basch nyomására és anyagi kárpótlás ígérete mellett Kassák közbenjárt a pártnál, így attól elálltak. (Téglás 2003 II:579–580., III:20–23., 36–37., 47–48., 52–59.) Vö. 1935. 12. 16.

[11] BM az ünnepi beszédben hangsúlyozta: „Ez a névsor talán nem teljes, nem foglal magában minden arra érdemes nevet; mégis az idei döntésben éppúgy, mint az eddigieken az alapítvány szabad autonómiája érvényesült, melyet csupán a saját törvénykönyvében, alapítólevelében megállapított szabványok korlátoztak. Minden név azonban, melyet névsorunk tartalmaz, kétségtelenül tehetséges író neve [...].” Schöpflin Aladár 4000 pengős, Illyés Gyula, Weöres Sándor, Kárpáti Aurél, Cs. Szabó László és Ortutay Gyula 3000–3000 pengős éves díjban; Fodor József, József Attila és Prahács Margit 1000–1000 pengős jutalomban részesültek. Fodor Józsefet sértette, hogy harmadrangú költővé minősítette őt a jutalom, s azt nem vette át; József Attila megjelent a foga-

Vacsora Vadászkürtben[12] jelenvoltak
mi ketten, Loránt, Ilona
Sik Sándor[13], Cs. Szabóék, Illyésék, Kárpátiék[!]
Schopflin, Rédey, Ortutay, Prahács[14], József A.[15]

---

dáson is, Vágó Márta szerint anyagi helyzete miatt nem tehette meg, hogy visszautasítsa a pénzjutalmat. (L. Téglás 2003 II:577, III:7–10., 29.)

[12] Vadászkürt szálloda étterme, Bp. V. Türr István u. 5. Az Erdélyből bevándorolt Kovásznai Kovács Mózes 1815-ben építtette Pollack Mihály tervei alapján a Vadászkürt vendégfogadót. A kapu fölé kis vadászkürtöt függesztettek. 1928-as felújításáig hatvan szobával, kávéházzal, étteremmel, sörházzal és borházzal várta szállóvendégeit, a híresség közül Vörösmartyt, Johann Strausst, Wesselényi Miklóst, Jósika Miklóst, Kemény Zsigmondot, Petőfi Sándort látta vendégül. A szálló átvészelte az első világháborút és az azt követő inflációs időket, de a teljes rekonstrukció elkerülhetetlenné vált. 1928-ban 600 ezer pengő költséggel modernizálták ifj. Kommer Ferenc vezetése alatt. A százhúsz szobájában hideg és meleg folyóvízzel, központi fűtéssel és telefonnal felszerelt szálló hatalmas udvarán kialakított gyönyörű pálmakert délután 5–7-ig és este 10–12-ig élő zenés táncteremként funkcionált. A vacsoránál Radics Jóska hírneves cigányprímás muzsikált. 1932-ben, Kommer halála után bezárt a szálló, a csődeljárás után 1934-ben a Kammer-örökösök vették át kezelését. 1945 előtt Jármay Zoltán, Kammer Ernő unokája sok üldözöttet mentett meg falai között. A Vadászkürt sorsa a második világháború végén pecsételődött meg: Az ostrom alatt telitalálatot kapott, és annyira kiégett, hogy le kellett bontani az akkor 135 éve álló épületet.

[13] Sík Sándor (1889–1963) költő, egyházi író, műfordító, esztéta, középiskolai tanár. 1912-től egyik alapítója a magyar cserkészmozgalomnak, 1929–1945 között a szegedi egyetem tanára, 1946-tól a Vigília főszerkesztője. A piarista rend tagja, 1947-től magyarországi tartományfőnöke. A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának, elsősorban Radnóti Miklósnak szellemi támogatója. 1943-ban ő keresztelte meg Radnóti Miklóst a Szent István-bazilikában. Kossuth-díjas (1948).

[14] Prahács Margit (1893–1974) zenetörténész, zeneesztéta, zongoratanár, pszichológus. 1928-tól a Zeneakadémia könyvtárának vezetője. 1937–51 között a pesti egyetemen a zeneesztétika magántanára. A 30-as, 40-es években a Napkelet és a Magyar Szemle munkatársa. 1936-ban Baumgarten-jutalomban részesült. Bartók-bibliográfiát szerkesztett 1949-ben.

[15] Basch szavai szerint „József Attila eljött ünnepélyünkre és a Vadászkürtbe

19 d.u. moziban[16] (Hiuság vására első
színes film[17].
Laci és Gellért.
20 I. Évi moziban.
M. kávéházban,
Gellért.
21 d.u. mozíban[18] Elnökkisasszony[19]
Este Buday Lací, később Valinál |:M-lyal.:|
<½7 kor mozíban Elnökkisasszony>
22 Migrénem volt estíg.
[gyí].
23 ×[⇦]
Gellért, anyus
moziban[20] (Bulla Elma[21]

---

is, ezúttal szűk körben (kerek asztal körül) tartott vacsoránkra. (Török Sophie jegyzeteiben megtalálható a jelenvoltak névsora.) Ott ült közöttünk, részt vett a társalgásban, kedvesen, fanyarul, sértődöttség jele nélkül." (Idézi: Téglás 2003 II:577.)

[16] A Radius Filmszínház (Nagymező u. 22–24.) prolongálva vetítette a *Hiúság vására* c. filmadaptációt, Mamoulian és Miriam Hopkins filmjét.

[17] A Technicolor vállalat 1930-ra dolgozta ki a három alapszín, illetve a keverésükkel létrehozott többi színnel készíthető filmek gyártási lehetőségét. Walt Disney fejlesztette ki az eljárást. A *Hiúság vására* c. film 1935-ben készült, de a színes film valódi premierjére 1937-ben került sor Disney *Hófehérke és a hét törpe* c. klasszikusának bemutatójával. Thackeray regényének 1935-ös amerikai adaptációját *(Becky Sharp)* Rouben Mamoulian rendezte, főszereplői Miriam Hopkins és Frances Dee voltak.

[18] Az *Elnökkisasszony*t több fővárosi mozi is vetítette.

[19] Békeffi István és Vitéz Miklós forgatókönyve alapján Marton Endre rendezte a fekete-fehér, 84 perces vígjátékot. Jávor Pál, Gombaszögi Ella, Muráti Lili és Kabos Gyula vitték a főbb szerepeket.

[20] A Rádius Filmszínház mutatta be a *Szerelemmel vádollak* c. filmet, melynek főszereplői voltak Bulla Elma, Gustav Fröhlich és Halmay Tibor.

[21] Bulla Elma (1913–1980) színésznő. 1934-ben szerződtette a Belvárosi Színház, 1938-ban a Vígszínház. Kossuth-díjas (1956).

24 Rossz
25 Déltől titkos telefon
Schöpflin
26 <d.u. mozíban, Hiuság vására első színes |:film:|[22]
Lací és Gellért.> Ptoe[23] Símonffy
27 M. kávéházban (Illyés, Schöpflín, Gel[l>]-
lért, Nagy L. Hevesi, Elek A. Csuka Z
Este Gellért, Schöpflín, Basch (Zsolt B.[24] {cikk[25].)}
28 Rédeyék. Cs. Szaboék, Szerb
Prahács.
29 anyus.
30 ⓪[⇦]
31 5 kor Nini[hez>]nél, |:után[á>]a M-lyal:| moziban.
M. rádió (nem ő olvasott)[26]

[22] L. 1936. 01. 19.

[23] PTOE – Pénzintézeti Tisztviselők Országos Egyesülete.

[24] Zsolt Béla (1895–1949) költő, író, újságíró. 1925-től a Világ, a Magyar Hírlap és az Újság munkatársa, 1929–38 között A Toll szerkesztője. 1944-ben Svájcban bujkált, miután megszökött a nagyváradi gettóból. 1945-től a Magyar Radikális Párt vezetőjeként a Haladás c. hetilap főszerkesztője, 1947-ben ogy. képviselő. Ő adott teret az 1929-es Ady-revíziónak A Tollban.

[25] Komlós Aladár írt *Zsolt Béla* címmel recenziót (Szép Szó, 1936. I. 3., 275–280.); TS korábban 1932-ben írt könyvbemutatót a Nyugatba Zsolt regényéről.

[26] BM-nak Thackeray *Hiúság vására* c. művéről szóló ismertetését Somody Pál felolvasásában sugározta a rádió a Budapest II. hullámon a *Száz könyv* sorozatban, 19.35–19.50-ig. Hlatky műsorigazgató BM-nak írott 1935. dec. 28-i levele szerint az előadás témája *Byron Don Juanjáról* szólt volna eredetileg. (OSZK Kt. FondIII/1849/36)

Február

1 Gellért
Prahács 647–79[27]

2 Buday Laci

3 d.u. M. kávéházban, 5 kor
Akadémián Bartók Béla Liszt
előadásán[28].

4 <Rédeyék>
d.u. M-lyal Radónál,
utána én Annienál.

5 anyus. Mozíban[29] G[aá>]ál Fr. |:Katí):|
Szivemmel rosszul voltam, Förster
{doktor <12> 11 kor eljött.}

6 Feküdtem.

7 d.e. Basch Edit-
nél, I. és Évi értem jöttek.
(Bartók kézirata[30] megérkezett)
d.u. M. lyal Radónál, M.
{moziban. |:és Rózsavolgyitől[31]:| Bartók lemez.}

[27] Valószínűleg Prahács Margit telefonszáma.

[28] Az újságírók Liszt-díszhangversenyén, az Operaházban a Filharmóniai Társaság zenekarát Dohnányi Ernő vezényelte, a *Haláltánc* zongoraszólamát Bartók Béla játszotta. (TS bejegyzése téves, a koncert nem a Zeneakadémián volt!)

[29] A *Kati* c. Henry Koster rendezte német filmet, Gaál Franciskával és Hans Holttal a főszerepekben, több fővárosi mozi is vetítette.

[30] Nincs adat.

[31] Rózsavölgyi Zeneműbolt (Bp. V., Szervita tér 5.) A Rózsavölgyit, Közép-Európa legnagyobb zeneműboltját 1850-ben Rózsavölgyi Gyula zeneszerző és muzsikus és Grinzweil Norbert alapították. A Rózsavölgyi és Társa cég 1912-ben költözött a mai helyére, ahol rendszeresen szerveztek koncerteket (pl. Debussy szerzői estjét a zeneszerző közreműködésével; Dohnányi- és Bartók-zongoraesteket). 1961-ben tűzvész pusztította el az

8 Este Sárköziék. (Bözsi |:nővére):|
9 d.e. hárman Gábor szobrásznál[32], M. ül |:neki.:|
d.u. Ptoe Babits estje[33].
10 d.e. Sárközinével friss hóban
sétálni. d.u. M. kávéház (Schöpf.
Gellért, NagyL. Elek A. Tersánszky, <Hevesi> |:Révész:|
{Este Díenes Vali és Gida}
Bözsi |:növére haza:| [⇦]
11 d.e. Mártával ródlizás. Hegedűs
M. Kisfaludy-ban[34] (Schöpflin)
Este Rédeyéknél (Bernáték, Ortutay
{Halász, Varjas, Tolnai}
12 M. moziban[35] (Raszkolnyiko[v>]w)[36]
Anyus.

árukészlet jelentős részét, köztük első kiadásokat, kéziratokat is. A Rózsavölgyi Zeneműbolt 1994-ben a Líra és Lant Rt. tulajdonába került.

[32] Gábor Mátyás szobrászművész. A portrészobrot a Petőfi Irodalmi Múzeum Művészeti Tára őrzi, TS fényképét pedig az OSZK Kézirattára FondIII/2256/36 jelzeten (FOTOTÉKA:389. tétel)

[33] Balogh Vilma előadóművész BM-verseket szavalt. Az ünnepi esten BM is megjelent.

[34] A Kisfaludy Társaság az MTA elnöki termében előzetes és tagválasztó közülést tartott, melyen Harsányi Lajost, Nadányi Zoltánt és Schöpflin Aladárt rendes tagnak választotta.

[35] A Radius Filmszínház prolongálva vetítte a *Bűn és bűnhődés* c. filmadaptációt. A Pierre Chenal rendezte 107 perces fekete-fehér francia Dosztojevszkij-adaptáció az eredeti mű címét viselte. A főszerepeket Harry Baur és Pierre Blanchar játszották.

[36] Raszkolnyikov a *Bűn és bűnhődés* főszereplője, hagyományosan a regényre az ő nevével is utalunk.

13 d.e. M. szobrásznál[37], én Évi és Ild.
várban sétálni.
d.u. Gellért.
14 d.e. M. szobrásznál[38], én Mártával
várban sétálni. Bözsi orvosnál
[Laci>]Este Laci (magánta|:nár):|
15 7 kor Simonffyékhoz
Rédeyékkel.
16 <M. Kísfaludy ebéd.>[39]
<Bartók 5 kor Vigadó>[40]
17 d.e. jegyekért Szép utcában[41]
Este [½>]¼7 kor Gyergyai, Barkerék
18 d.e. M lyal szobrásznál.[42]
½4 kor Klári és férje; Gellért.
8 kor Bartók Vigadó[43] {Praháccsal}
19 ×[⇦]
Anyus.

[37] L. 1936. 02. 09.

[38] L. 1936. 02. 09.

[39] A jubileumi ülés után a Kisfaludy Társaság vendégei és tagjai a Hungária Szálló márványtermében díszebédre gyűltek össze. A Gyulai-serlegbeszédet (pohárköszöntőt?) Voinovich Géza másodelnök mondotta Kisfaludy Károly emlékezetére.

[40] Valószínűleg a másnapi ünnepi koncert főpróbája volt ekkor.

[41] A főváros Népművelési Bizottság hivatalában, IV., Szép u. 5. alatt. (Vö. 1936. 02. 18.)

[42] L. 1936. 02. 09.

[43] Liszt-díszhangversenyt rendezett a Pesti Vigadóban a főváros az Országos Liszt Ferenc Társasággal a Liszt-ösztöndíj javára. Bartók Béla Liszt *Haláltáncát* zongorázta. Az este 8 órakor kezdődő előadáson közreműködött többek között Szatmári Tibor, Heimlih Lajos, Hegyi Emánuel, Gessler György. (Vö. 1936. 02. 03.)

20 d.e. Mártával I. elé.
Prahács Margit[hoz>]nál, M. értem
<Vajda J.> jött
21 d.e. Basch Ilonával sétáltam.
Kissvábhegyen
22 <Ortutay> |:M.:| szobrásznál[44]
<Ild. farsang> Illyésék
Schöpflín
24 I. farsang [gyí].
este Bulla Szt. Johanna[45]
25 <[Pr>]Rédeyék>
Bartók képem[46] kész.
26 Rédeyék
27 Gellért M. vesekő
<Bartók koncert[47]> roham
28 d.e. Förster Mihálynál
én Edíthnél d.e.
<d.u. ½6 Prahácshoz>

[44] L. 1936. 02. 09.

[45] A Belvárosi Színház 1936. febr. 8-án mutatta be George Bernard Shaw *Szent Johanna* című színművét. A mű *Johanna* címmel 1924. okt. 10-én a Magyar Színházban Bajor Gizivel megbukott. Bárdos Artúr rendező Bulla Elmával és Páger Antallal a főszerepekben rendezte meg a darabot, kirobbanó sikerrel. „[Bárdos] Szerette a művészi kihívásokat. Be akarta bizonyítani, hogy a Magyar Színház előadása ellenére Shaw drámája remekmű, és Budapesten is utat talál a közönséghez." (Gajdó Tamás: A Belvárosi Színház. In: *Magyar Színháztörténet 1920–1949*. Magyar Könyklub, Bp., 2005,) Az előadás este 8 órakor kezdődött.

[46] Nincs adat.

[47] Fischer Edwin hangversenye volt Bartók Béla és a Filharmóniai Társaság kísérőzenekara közreműködésével a Városi Színházban, este 8 órakor.

29 ½5 kor Floris elött Ann|:i:|eval
utána Rózsa völgyitől Bartók
lemezt vettem,
<Anyus>
Allegro Barbaro[48]

Március

1 Este Pista, **B**. Laci

2 d.u. 5 kor Prahácshoz
<akad.> könyvtárban[49]
{(Gregorius képért[50]
B.[51] képét vittem másoltam)}
M. kávehaz

3 d.e. bankban
<Anyus> Mucával haza.
M. Gellértnél
este Prahácscsal koncert[52] Bartók
{V. vonós[53]}

[48] Bartók Béla: *Allegro Barbaro* (Sz. 49, BB 63). Bartók ezt a művet tulajdonképpen saját művészete paródiájának szánta – a kritikusok ugyanis túl barbárnak minősítették a zenéjét, erre válaszul készült ez a mindösszesen két és negyed perc hosszúságú zongoramű 1911-ben. Kottáját közzétette a Nyugat (Nyugat, 1913. 1.)

[49] Az MTA Könyvtára az Akadémia palotájának földszinti részén működött.

[50] Nincs adat.

[51] Valószínűleg Bartók Béláról készült fényképről van szó.

[52] Bartók bemutató előadása volt este 8 órai kezdettel az Új Magyar Vonósnégyes harmadik kamaraestjén a Zeneakadémián. Zongorán közreműködött Fischer Annie. A hangversenyen elhangzott még Beethoven *f-moll vonósnégyes* (op. 95.) és Mozart *g-moll zongorakvartett*je (K. 478.)

[53] Bartók új szerzeménye, az *V. vonósnégyes*.

4 <anyus> <Koncert[54] |:Fischer A.:|>
<Simonffyval |:½:|6 kor>
<Este Bartók>[55] I. Valinál. nyilv.
5 d.**e**. Békássyéhoz ½12 kor.
Anyús.
6 d.e. Edithez <Talmányi>
Edíth rádió[56] Basch L.
7 <d.e. Mártával>
8 d.e. **szob**rászhoz[57]
Schöpflinnel. Pista
<este Vali előadás 7>
9 d.e. bank, babagyár, menyasszony
baba ruhaanyag
5 órakor Margot Gramofon
10 <d.e. Szénásyhoz és> <auguszthoz[?]>
<Rédeyékhez.> <Kosztolányihoz>
Békássyné **5** kor |:és Végh Hanna[58]:|
|:éjjel:| baba-{ruhát varrtam}
11 <d.e. Schmidt Nusa, Évi>
Itt voltak: Évi, Amika, Mari-
ka, Sándor, Stefi, Zoli, Judít
I. születésnapi uzsonnán.[59]

[54] Téves bejegyzés, vö. 1936. 03. 03.!

[55] Téves bejegyzés, vö. 1936. 03. 03.!

[56] Hoffmann Edith 17.30–18.00-ig tartott előadást a Budapest I. hullámon *Albrecht Altdorfer* címmel.

[57] L. 1936. 02. 09.

[58] Végh Hanna (1905–?), Verebi Végh Gyula (1870–1951) művészeti író, festő, múzeumigazgató lánya. Apai nagyanyja Bezerédj Angéla volt.1934–36-ban publikált a Nyugatban néhány külföldi irodalomról szóló esszét.

[59] Babits Ildikót általános iskolai osztálytársai látogatták meg nyolcadik születésnapján.

12 d.e. M-lyal Szénásynál[60]
<anyus> <Schöpfl. Glatz?>
kék selymet|:(kloké):| vettünk ruhámra és
Ildikónak matróz|:ruhát:|
<Prahács> Este **Rédeyek**[hez>]nél
{Péter Bandiék, Szerb,
Halász}
13 Anyus.
14 ×[⇦]
Prahács <M> 5 kor. 11 íg itt volt
B. boríték majd-
nem kész.
15 Pista[<á]<ék>
16 d.e. B. Edith.
|:M:|. kávéhazban
(Gellért, Schöpflín, Cs. Szabó, Elek H[v>]evesi
és é**n**.
17 var**r**ónőnél.
½12 kor <Nusi> Ann[ie>]**á**nál
<d.u. Mucával moziba>
18 anyussal ½4 kor Atrium[61].
d.e. Kosztolányinál[62]
Györgyi

[60] Vö. 1927. 11. 21.

[61] Ezen a napon a *Napsugárkisasszony* c. filmet vetítették Shirley Temple-lel és John Bolesszal a főszerepben.

[62] A nagybeteg Kosztolányi a János Kórházban feküdt. BM egyik látogatásáról (talán éppen erről) Márai Sándor *Lélek* c. írásában, ami a *Babits Emlékkönyv*ben jelent meg, így emlékezett meg: „Sokáig ült betegágyánál, halkan, fulladozva beszéltek. Mikor elment, azt mondta Kosztolányi: – Mind eljöttek hozzám barátaim, az írók és költők. De csak Babits tudott megvigasztalni. Tudod, mit mondott? ... Ezt mondta: Ne félj, Dide. Ne félj

19 Bartók[hoz>]nál |:Praháccsal:| [5 kor>]6 tól 7 ig
Békássyné[**hoz**>]nál [d.u.>]½8–9 ig
Szemem gyulladt.
20 <Bartókhoz 5.>
<Annie 6 kor>
21 Praháccsal 1 kor (aritmiám volt)
<[Baschék 8 kor>]Békássyné> 3 kor.
B[é>]aschékhoz 8 kor.
22 d.e. kís|:s:|vábh**e**gyen
<Pistáék> hárman.
23 Györgyike. {ebéden.}
Cellárék 6 kor. |:M-lyal:| kávéházban
Gellért, Schöpflin, Cs. Szabó, Nagy L. Mohácsi {én}
24 **4 kor** |:Sch.:| **Ali** Gramofon
|:Este:| **Rédeyék** és Ignotus Palí
d.e. 11 kor Békáss**y**néhoz
25 d.e. hárman Várban sét**á**lni
<Basch L. születés napja> d.u[<e].
Este Györgyiék. | feketére |:Farkas dr.:|
<B. est>
26 <anyus>
27 <d.e. füzőért>
<Baschékhoz> 5 kor Illyéshez
<Nyugat est[63]> Törökbálint|:i:| út 14
28 d.e. fűzőmért
½7 kor Egyetemen[64]

---

a szenvedéstől. Valami értelme van ennek!" (Idézi: *Nyugat – képeskönyv*, PIM, Bp., 2009:246.)

[63] Téves bejegyzés.

[64] A Főváros Népművelési Bizottsága által rendezett szabadegyetemi irodalmi esték keretében.

Nyugat est[65]
Schöpflin, Símonf-|:fy Margot, Ascher Gellért B.[66]:|
29 3–4 közt |:Vas Istvánék:|
Schöpflin |:Pista:| vacsorán
M. d.e. Ild. val szobrász{nál}
30 ½11 kor Prahács[hoz>]csal
sétáltunk
31 Bernátékhoz 7 kor
Páczayékkal

Április
1 Anyus. Mozíban |:M. lyal.:|
<Nagy Etel[67] tánc ½9>
2 M. tárgyalás d. helyszerzőnél
Gábor szobr. feketén
<Estély> ½9 Ninihez.

[65] Az estet Schöpflin Gyula vezette be, majd BM és Karinthy Frigyes olvastak fel műveikből.

[66] Gellért Endre (1914–1960), színész, színházi rendező, főiskolai tanár. 1935–39 között a Vígszínház tagja. 1938-ban a Hont Ferenc-féle Független Színpadon lépett föl. 1945-től a Nemzeti Színház rendezője, 1948-tól haláláig főrendezője volt. 1946-tól tanít a színiakadémián. Kossuth-díjas (1950, 1953). Beceneve Bandi volt.

[67] Nagy Etel (1907–1939), táncművésznő. Kassák Lajos nevelt leánya, Simon Jolán színésznő leánya első házasságából. 1935-ben Vas István felesége lett. 1928-tól Bécsben Gertrud Krausnál modem táncművészetet tanult, majd Bp.-en mozdulatművészeti iskolát nyitott, amelynek működési engedélyét a rendőrség 1936-ban megvonta. Agydaganatban halt meg. Több önálló táncestet rendezett. 1933-ban a nemzetközi táncverseny keretében fellépett a varsói operában. A modern táncművészet egyik úttörőjeként arra törekedett, hogy a paraszti táncból kiindulva teremtse meg a kortársi szabad táncművészet magyar változatát. Írásai és a róla szóló megemlékezések *Egy magyar táncosnő – Nagy Etel emléke* (Bp., 1940) c. kötetben jelentek meg.

3 <Esztergomba?> d.e. uj
cselédet fogad|:tam:|
4 Uj cselédet elküldtem
Gellért
5 M. Ildikóval Szépművészetiben.
6 ×[⇦]
<d.e. Annieval>
d.e. helyszerzőnél felvettem
Annát |:M. kávé:|ház
d.u. nálam Lián, M-nál Schöpflin
7 d.e. ¼11 kor <telef.> |:Ildikó:| Nagy Emilnéhez
d.u. I. lázasan fekszik. Bözsi |:kilépett:|
Évi itt aludt.
Rédeyékhez 9 kor.
{(Gellérték, Schöpflinék, Margot)}
8 Anyus. Influenzás vagyok
berekedtem.
9 Szilágyi D. téri |:templom:|[68]
Hegedűs[69] 6 kor p|:rédikál:|
10 <anyus.>
11 d.e. Lóránt I-nek nyulat küldött
Este vettünk hozzá |:egy fehéret is.:|
M. rádió |:hímnuszok.:|[70]

[68] Református templom. 1892-ben Pecz Samu tervei alapján kezdték építeni, 1896-ban szentelték fel. Tornya 65 méter magas, különálló épület. A tetőzet cserepei a Zsolnay gyárból származnak.

[69] Hegedűs Lóránt gazdaságpolitikus (L. 1930. 04. 01.)

[70] Ezen a napon, nagyszombaton 18.35–19.00-ig BM felolvasta *Szent szeretet himnuszai* c. előadását a Budapest I. hullámon. A Magyar Rádió az előadásért 80 pengőt ajánlott fel BM-nak.

12 <d.e. szindarab Nagy Emilnénél>
d.e. 3-an templomban |:M. és Ild.:|
½5 kor Klárihoz
13 d.u. I. Annával és nyulakkal kis-
svábhegyen, én és M. Pasaréti temp-
lomban.
d.e. Gellért.
14 d.e. Basch
Editnél.
15 d.e. Prahácscsal Bartók házánál[71]
Anyus.
18 Vajda est[72] ½9 Zeneakad. |:kamaraterem:|
19 d.u. 3-an Vérmezőn |:sétáltunk:|
20 ×[⇦]
<d.e. varrónőhöz>
kávéházban M.-ért
21 Gellért.
Hegedűs.
Rédeyék, Halász, Ortutay Jékely[73] {Varjas}
22 <d.e. Bernátékhoz>
Bartók-Dohnányi {est.}[74]

[71] Bartók 1928-ban a Bp. II., Szilágyi Dezső tér 4.-ben lakott.

[72] A Vajda János Társaság *A magyar líra három nemzedéke* címmel előadóestet rendezett. Az esten fellépett többek között BM, TS, Illyés, Kassák is.

[73] Jékely Zoltán (1913–1982), író, költő, műfordító. Áprily Lajos fia. 1935-ben a budapesti egyetemen doktorált irodalomtörténetből, művészettörténetből és művészetfilozófiából. 1935–41-ig az OSZK könyvtárosa, 1941–44-ben a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban dolgozott, 1946-ban visszatért a Széchényi Könyvtárba. 1954-től szabadfoglalkozású író volt.

[74] Bartók–Dohnányi kétzongorás est volt a Zeneakadémián zenekari kísérettel. A hangverseny este 8 órakor vagy fél 9-kor kezdődött. Bach *C-dúr zongoraversenye* után Mozart *D-dúr* és Brahms *f-moll szonátája*,

23 Kósa operában[75] Az két lovagok
<Nizsinszky Kyra.>[76]
24 |:d.u.:| Bernáthéknál fotografáltam[77]
Anyus.
25 <d.e. Praháccsal Bartók
házát fotografáltam[78]>
26 d.u. Városmajorban 3 an.
27 én d e. Praháccsal B. házát
M. kávéház | fotografáltam[79]
28 d.e. varrónőhöz. M-lyal.
<½6[<8] kor Greco Edíth> rádió[80]
29 I. ískolai |:angol:| előadáson |:M-lyal:|
utána [r>]Révész cukrászdában.
30 Nízsínszky est[81] Zeneak. ½9.
{(éjjel szívdobogás.)}

végül Liszt *Concerto pathétique*-je következett. A két zongoristát kamarazenekar kísérte.

[75] *Az két lovagok* és *Az infánsnő születésnapja* c. Kósa-műveket adták elő az Operaházban este fél 9 órai kezdettel.

[76] Nizsinszky Kyra orosz táncművész, koreográfus. Nizsinszky táncművész és Márkus Emília lánya. Táncestet adott a Zeneakadémián ezen az napon, fél 9 órakor.

[77] A Fototéka nem említi a képet.

[78] A Fototéka nem említi a képet.

[79] A Fototéka nem említi a képet.

[80] Hoffmann Edith *Greco* c. művészettörténeti előadását sugározta a rádió 17.30–18.00-ig az I. hullámon.

[81] Nizsinszky Kyra táncestjén megjelent Horthy kormányzó és felesége. A saját maga koreografálta műsorszámok közül különösen nagy sikere volt a *Levegő keringő*nek, a *Campanellá*nak, és *A fém* táncsorozat *Réz* c. darabjának.

Május

1 Baschékhoz 8 kor
<Anyus.> Barkerékkal.

2 ×[⇦]
d.e. bankban, M-lyal kalapot, cipőt (**k**ék) |:vettem:|
Anyús. Prahács M. meghívóval.

4 M. lyal kávéház (Illés, H|:e:|vesi Halász
Schöpf. Gell. Illyés
Bálint Gy.
Rédeyékhez. (Ortutay, Halász, Gachoték
{Jékely, Héjjas, Ignotu[sz>]s P.}

5 d.ú. Ildikóval piacon

6 d.e. Praháccsal |:Kishárshegyen.:|
M. Kisfaludyban[82]. Laci.
Anyus, Kuki n.

7 d.e.|:-től:| migrénem volt
8 kor Vajdában[83] Einczinger.
Prahács [5>]6 kor előadás Akad.[84]

8 <Anyus> (Bartók rádió[85])

9 <d e. 12 kor Tamásba Héjjassal.>
varró nőhőz
d.u. Farkas Aladár[86]
Este Cs. Szabóékhoz.

[82] A Kisfaludy Társaság májusi felolvasóestjén, az Akadémia előadótermében, az elhunyt Berzeviczy Albert elnök helyére legutóbb megválasztott Voinovich Géza mondott emlékbeszédet elődjéről.

[83] A Vajda János Társaságban.

[84] Nincs adat.

[85] 23 órai kezdettel az Új Magyar Vonósnégyes játszotta Bartók *V. vonósnégyes*ét.

[86] Farkas Aladár (1909–1981), szobrász. 1937-ben Párizsba ment, az École des Beaux Arts-on képezte magát. 1939-ben hazatért és a Szocialista

10 d.e. Baschékhoz
<Barna Bözsi>
11 <d.e. Praháccsal> <d.e. Lacihoz>
I. Editnek |:modelt ül.:|
M. kávéházban
12 <d.e. Lacihoz> <Temetőbe?>
I. Edítnél.
Baschék <L> Sárköziék <Laci.>
<Dienes Katóhoz> [⇦]
13 <Praháccsal> <B> M. délután |:Baschnál:|
anyus.
14 Laci[hoz>]nál d.e. | M. B. könyvtárban[87]
I. Editnél
<Komjáthyékhoz?>
16 d.e. Csontváry képtár[88]
¼1 kor Edíthel[!], Fruchter |:és Héjjas.:|
Sárköziékhez
(Rédeyék, Kerecsényiék, Máraiék,
Jékely, Halász, Szerb.

Képzőművész Csoport tagja lett. 1947-ben Nolipa István festővel közös kiállítást rendeztek. Gyűjteményes kiállítását 1960-ban az Ernst Múzeumban rendezte meg Háy Károly festőművésszel. Munkáiban (köztéri szobrok, kisplasztikák) a politikai témák, problémák jelennek meg, s azokat nyugtalan, expresszív formákkal és felületekkel tolmácsolta.

[87] Baumgarten Könyvtár, a bp.-i Baumgarten palotában, V., Sas u. 1.

[88] A Fränkel Szalon (Szépművészeti Kiállítások Helyisége; Bp., Mária Valéria u.; 1931–45-ig működött) 1936. máj. 3–31. között gyűjteményes kiállítást rendezett Csontváry Kosztka Tivadar harmincegy festményével és néhány ceruzavázlatával. A tárlat legnagyobb érdeme az újonnan felbukkant, korábban ismeretlen művek összegyűjtése és bemutatása volt. A kiállítást Lehel Ferenc rendezte.

18 <d.e. Edíthez>
M. kávéházban, én Annienál
elöször uj lakásában.
19 Rédeyék. Schöpfl. Gellért
vacsorán.
20 <közgyűlés> 4 kor Bartókhoz
Akadémia**n** |:Hegedüssel:|
|:mozíban 3 an:| Anyussal
21 <Fruchteréknél ebéd.> |:M. szédül:| Förster.
I. 39º mum**sz** [!][89]
Este Vali előa{dásán}
22 Mandl. dr. Ildikónál
I. 3[9>]8.5
<Komjáthyekhoz {6 kor}>
23 Ildikó este láztalan, de dagadt
M. jobban. Illyésékkel mozíban[90]
Marl. Dietrích.[91]

[89] Mumpsz (parotitis epidemica), járványos fültőmirigy-gyulladás.

[90] Több bp.-i mozi is vetítette Marlene Dietrichhel és Gary Cooperrel a főszerepekben *A vágy* c., Frank Borzage rendezte fekete-fehér, feliratos krimit.

[91] Marlene Dietrich (1901–1992), eredeti nevén Marie Magdalene Dietrich, német-amerikai színésznő, énekesnő. 1918-ban a weimari Zeneművészeti Főiskolán hegedűművésznek tanult. Első színpadi szerepét Max Reinhardttól kapta a 20-as évek elején. 1930-ban *A kék angyal* c. film hozta meg számár a világsikert, 1931-ben Oscar-díjra jelölték a *Marokkó* c. filmben nyújtott alakításáért.1936-ban elutasította Goebbels propagandaminiszter felkérését, hogy Németországban forgasson. A továbbiakban az Amerikai Egyesült Államokban játszott, olyan rendezők keze alatt, mint Alfred Hitchcock, Orson Welles vagy Billy Wilder. 1939-ben felvette az amerikai állampolgárságot.1947-ben megkapta a Medal of Freedom kitüntetést, 1950-ben pedig a Francia Becsületrend lovagja lett. 1961-ben forgatta

24[92] <Közgyülés.>
Fejem fáj.[⇦]
25 d.e. doktor
M. kávéház. Évi.
Este Muca
26 ×[⇦]
telef. För[t>]sternek és Schillnek.
27 M. Jánosba. d.e.[93]
fsz. 8.a. Este |: Schill M. nál:|
Elektrocard.
Anyus. |:d.u.:|
én {Párisi Árúházban[94]}
28 d.e. Mihálynál
Fogorvosnál, varrónőnél.

utolsó nagy filmjét, az *Ítélet Nürnbergben*t. Életéről 2000-ben életrajzi film készült *Marlene* címmel, Katja Flint és Herbert Knaup főszereplésével.

[92] Ennek a fóliónak (23. – máj. 24–30.) a verzóján TS-nak egy női arcot ábrázoló rajza látható.

[93] „[BM] ismét befeküdt a János-szanatóriumba, EKG-kontroll, a kardiológus konzultáns változatlanul Schill Imre magántanár." – jegyzi fel a Szállási-tanulmány. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:141.)

[94] A Párizsi Nagy Áruház (1958-tól: Divatcsarnok) elődje a Terézvárosi Kaszinó volt. Az Andrássy út 39. szám alatt található, szecessziós-neoreneszánsz stílusú épületben Goldberger Sámuel újra életre keltette a Rákóczi úton 1903-ban tűzvészben elpusztult áruházát, mely 1911-ben nyílt meg a nagyközönség előtt. Ez volt az ország első modern, francia mintára készült áruháza. A 2005-ben felújított épületben 2009-től az Alexandra könyvesház működik; a Lotz Károly freskóival díszített nagyteremben irodalmi előadásokat tartanak.

29 **d**.e. Mihálynál. Basch is.
d.u. Bartóknál Akadémián[95]
fényképeztem[96]

30 d.e. Mihálynál Ildikóval, B[á>]artóké
kat fotografáltam[97]. {Fogorvosnál}
Gyuszi<ék> és Mihál[y>]lyal
Kis fészek vendéglőben[98]
vacsoráztunk.

31 M. Ildikó{val templomban}
d.e. Prahács nálam.
d.u. M. itthon, este vissza
kisértem Jánosba.

Június

1 Zuhog az eső

2 d.e. M. haza, bankba, |:ebéden:|
M. Baschhhoz[!] |:2:|
d.u. Schöpflin
Rédeyékhez <7 kor> anyus és Ferike

3 d.e. Ildikó iskolájában[99] fényképeztem[100].
utána M-lyal. bank és Nyugat sátor[101]

[95] Bartók 1907-től a Zeneakadémia zongoratanára volt. TS munkahelyén kereshette föl, s itt készítette el fotóit. A fotógyűjtemények azonban nem említik az ekkor készült felvételeket.

[96] A Fototéka nem említi a képet.

[97] A Fototéka nem említi a képet.

[98] Nincs adat.

[99] Vö. 1934. 11. 05.

[100] A Fototéka nem említi a képet.

[101] Június 2–4-ig, három napon át tartott a színes sátraival Bp. utcáit tarkító Magyar Könyvnap.

d.u. Schillnél este {Schöpflinék és Gellért}
Esztergomba menés![102] Ild. Editnél.
4 ½11 kor Rádió gramofonfelvétel. M-[nak>]ról[103]
<d.u. Edíthez I-val,> Kohn gram.
én és I. hangja
5 <I> d.u. Laci.
d.u. moziban 3 [k>]man |:rettenetes:| hideg van.
[V>]Zuhog az eső[⇦]
6 I. már nem ment iskolába.[104]
7 d.e. Prahács, M. I val állatkertben.
Évíke elbúcsuzott. Este kocsi elment |:Esztergomba.:|
d u. Tóth Eszter[105].
Fenyő L.
Zuhog.[⇦]
8 Esztergomba índultunk reggel 8 kor.
9 d.e. városban Annával,
telefonért Malompatakynál[106].
hideg van ronda szél[⇦]
10 d.u. M-lyal telefonért Malomp. nál,
díjat befizettük.
13 d.u. [5>]4 kor autóval Ujpestre, 6 kor
előadás[107],

[102] Babits Ildikó bejegyzése.

[103] BM *Esti kérdés* című versét mondta lemezre. „A próbafelvételt azonnal vissza is játszották s így Babits Mihály saját hangján hallhatta versét. Idegennek találta ezt a hangot – furcsának. Mintha valaki csúfolkodva utánozna engem – mondotta." A Rádióélet 1936. jún. 12-i száma (VIII/24) így számol be az eseményről.

[104] Vö. 1934. 11. 05.

[105] Tóth Árpád lánya.

[106] Malompataky (?), a telefontársaság díjbeszedő vállalkozója.

[107] Nincs adat.

Ujpest Vörösmarthy[!] 9 kor vissza
Semseyéknél.
15 nagyon meleg van[⇦]
17 Telefont **kezd**enek szerelni nálunk.
d.u. Ferí.
18 d.e. Feri.
Asztalos.
Este 6 kor kész lett a telefonunk
20 Gellért hozzánk
érkezett 4 órással
Tiv. Esztergomba |:este.:|
<Tivadar, Gellért
este 7 kor>
21 Oszkár nálunk, d.u. Tivadar,
Ortutay és Varjas.
22 {Oszkár reggel elutazott.}
Reggel Tanitóképzőben[108] Ortutay
előadásán[109], utána Tivadarnál
szállóban.
24 d.ú. Ortutay
25 Ortutay itt ebédelt
d.u. Hausenauer és Malompatak[i>]y.
26 Ortútay itt ebédelt[.>], <és> itt vacsorázott
|:és **aludt**:| [⇦]
d.u. Tívadar, én Ild. val városban
Basch lányokkal és Einczingerrel.

[108] Érseki Tanítóképző Intézet, Esztergom.

[109] Június 21-én kezdődött a Katolikus Nyári Egyetem negyedik évfolyama. Ortutay Gyula a Nemzeti Múzeum képviseletében *A magyarság néprajza* címmel tartott előadást.

27 Ortutay reggel elment.
Mi hárman d.e. strandon Tiv.-ral.
<Ortutay «itt ebédelt és» itt aludt.> [⇧]
29 Sárközi ebéden <Basch L.>
este elutazott. Sárközi
Víhar, nagy eső

Július
1 Erzsike
megke**z**dte alkalmazását.
Egész héten esik, hideg van[⇦]
2 Verandán madarat
fogtunk. (Meggyvágó pinty.)[110]
3 <Prahács>
Víhar
4 Villanyszerelő
dolgozott.
5 Bartók lemezt |:kaptam:|
Reggel jött Prahács Margít
d.u. Tivadar, este együtt
{mentek el.}
6 Jani anyja és öccse.
8 Este feljött Janí, gorombán {kidobtam.}
10 Pintyőke gubaszt, tejes ricinust
adtam neki szem[sz>]csepegtetővel,
jobban lett, görcsei voltak, nagyon
megszelídült, hálásan csipeg nekem.

[110] Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*), a legnagyobb hazai pintyféle. Nevét feltűnően nagy, kúp alakú csőréről kapta, mellyel csonthéjasok magját is könnyen feltöri.

11 Pintyőke szeme
bedagadt, bár vizzel borogatom, tojá-
sos tejet kap, nagyon szeretí, mohon
szopik, mínt kis kutya.
D.u. érkeztek vikendre
Gellért és Schöpflin, Fürdőben laknak,
mí is lenn vacsoráztunk.
12 Gellért és Schöpflín, Basch Lóránt ebéden
Anyus, Pubi és Ferike motoron jöttek.
Pintyőkém csipogott, csörét tátja, mint fióka
szeme javul.
Vihar van[⇦]
13 Tójásos cukros tejet kap, mohón eszi,
nagyon kedves. Szeme rendbejött.
Nyákos levest kap.
14 Meggybort desztiláltam, de a
lombik éjjel szétrobbant.
Pintyőkém este rosszul lett, |:nehezen lélekzik.:|
15 Reggel kicsit jobb, de szemét behunyja
tejet adok nekí, nagyon gubbaszt.
Este 10 kor meghalt pintyőkém.
16 <«Schöpflin» «Gellért»>?
Ildikó nagy gyomor-
rontással fekszik, lázas.
(Elkezdtem Flóra–Pintyőke részt[111] irni)
Este e[t>]ltemettük kis pintyőkénket.
17 Ildikó jobban van.
18 <Annie, Fenyő, Ignotus Gellért, Schöpflin>
<d.u> Gellért és Schöpflin reggel Eszter-
gomba jöttek, Fürdőben laknak

[111] Megjelent: Koháry: *Flóra és Ilonka*, i. m. 15.

d.e. velük strandon
este nálunk, vacsoráztak.
Iszonyu hőség.

19 Halász Gábor ebéden. D.u.
Schöpflín, Gellért, Rédey, Császár Károly[112]
Stiglicet és csízet vettem.[113]

20 M. lement Fürdő Szállodába |:2 napra.:|
(barackot eladtunk)
szivdobogással fekudtem.

21 d.e. I-val strandra.
Erzsike itt aludt[⇧]

22 M. d.u. hazajött, Schöpflin
Gellért, Fischer Annie, férje
és Illyés Gyusziék autón, uzsonna
Gellért hazautazott.

23 d.e. strandon.

24 Schöpflin ideköltözött

25 Évike **r**eggel 9-kor

26 Schöpflin Ildi-
kóval strandon.
Rédey, Schöpflin hazautazott.

29 d.u. mindanyian strandon
d.e. Évivel tenniszeztünk és
Gáborral.

31 <Reggel Évivel és Katona Gáborral
tenniszeztünk.>
Nagy eső.

[112] Császár Károly (1887–1968) irodalomtörténész, esztéta, szerkesztő.

[113] Csíz *(Carduelis spinus)* – kis termetű pintyféle magevő madár. Stiglic – vö. 1934. 11. 13.

Augusztus

1 Eső
2 Medgyaszay este énekelt[114] Fürdőben.
utána 2 íg táncoltunk.
4 d.u. anyus és Pubi motoron.
este haza, közben Erzsikét [é>]Évit és
[Pubit>]Ildikót Pubi Tátra vitte motoron
5 Reggel Évivel tennîszeztem,
d.e. anyús és Pubi és Évi
elutaztak motoron.
6 Gellért Gyuri d.u.
7 <Évivel> tenniszezt[ünk>]em Gáborral
⓪[⇦]
10 × reggel teniszeztem
11 d.u. Einczínger Ferí.
12 tenniszeztem, I. nak krinolin
anyagot, nekem din[d>]ndlit vettem
13 Gellért Gyuri d.u.
14 d.|:él:|[u.>]b|:en:| anyus és Pubi jöttek
motoron, Pubi este haza.
reggel tenisz, utána Weisz Mag
{da[115] nálunk, délben Rédey, aki
Magdát hazakísérte.}
15 Basch Loránt ebéden.
16 reggel
tenniszeztem, utána Edittel Micullal

[114] A Medgyaszay-dalest programjának első részében Medgyaszay Vilma híres magyar költők megzenésített verseit adta elő (Petőfi, Arany, Vajda, Ady és BM), a másodikban kabarészámokat (Harsányi Zsolt, Szép Ernő, Heltai Jenő, Emőd Tamás és mások). Zongorán kísért Horvát Henrik, a művésznő férje. A dalestély este 9 órakor kezdődött a Fürdő Szálló színháztermében.

[115] Weisz Magda, valószínűleg Weisz Sándor (1862–?) lánya.

és Tivadarral Fürdőben, nálunk
ebédeltek, Ge[e>]llért ís, d.u. Anika
és szülei.
17 [d>]Reggel tennisz
utána M. és I. strandon Tiv és
Micullal.
18 I. zöld transzparens krínolínt kapott.
d.u. Berényi Pi[t>]sta, Katona Gábor,
Einc. Feri és Baba.
19 tennisz
20 d.u. stiglicet és csizet hozott a madaras
fodrász. – Karinthy Gabi.
(Esík, hideg van)
21 tennisz (lapda szedővel)
d.u. Eínczinger Kató.
22 d.u. Einczinger Sándorérknál[116][!] uzsonnán.
23 Reggel tennisz, utána Eínc. Feriéknél
I. Eínc. Sandoréknál. d.u.
(M. migreennel fekszik) Tivadar
24 tennisz, utána Einc. Juliskánál, gimplit[117]
és kenderikét[118] kaptam.
Ild. Katónál.
<d.u. Ortutay és Varjas.>
25 <d.u. [Ortutay>]Einczin Baba, Dexné.>[119]
<est> d.u. Ortutay és Varjas

[116] Einczinger Sándor és felesége, Adolf Georgina, valamint lányuk, Kató. (L. 1926. 07. 12.)

[117] A süvöltő *(Pyrrhula pyrrhula)* bajor-osztrák elnevezésének (*'gimpl'*) átvétele.

[118] A kenderike *(Acanthis cannabina)* szintén a pintyfélék *(Fringillidae)* családjába tartozó madár.

[119] Dex Ferencné, férjével együtt (Vö. 1936. 08. 28.) BM-ék esztergomi ismeretségéhez tartozott.

26 tennisz, utána Weisz Magdánál.
d.u. Einc. Baba, Dexné.
27 d.u. Anyu[k>]skám hajóval elment.
28 tennisz. <Magd> Ildikónál
d.e. Imíli[120], [és>]Kató és Magda,
Imili itt ebédelt. d.u. Dexékkel
ásatásnál, náluk {vacsoráztunk.}
29 [d.ú.>]Reggel jöttek Illyés Gyusziék,
d.u. Gyergyai, Juhász Géza és
Rubínyi Mózes.
Gyusziék esti vonattal haza.
30 d.u. Rédey.
31 utolsó tennisz.

Szeptember
1 Tívadar
hazauta-
zott.
3 d.e. I. és M-lyal strandon.
4 Simonffy Margot ebéden.
5 ×[⇦]
Éjjel Jani jart a ház |:körül:|
6 könnyen esik.
Sárköziék, Halász és Jékely ebéden.
7 <(éjjel Jani járt a ház körül)>
8 Gellérték
ebéden. (Esík.) Este
Rányi[!] Viktor[121]
{vacsorán.}

[120] Ismeretlen.
[121] Rényi Viktor, ismeretlen.

12 d.u. Einczinger Ferí.
14 M. Ildikóval ásatásnál.
4 napja szílva lekvárt főzünk
Este Dexék.
15 d.u. Dexnével szabonál nadrágkosztüm
Anna este kilépett | miatt
16 d.u. 6 kor hazautaztunk
Pestre.
17 d.u. Gellért.
18 Margit belépett este.
19 M. Nemzeti Múzeumban
Olvasókönyv míatt.[122]
Este Bas|:c:|h Loránt
20 (B.B. telefonált 1 kor)
d.u. Buday Laci.
21 M. múzeumban.
d.u. Prahács Margit
S[í]>i**monffy** [szaval>]verseimet szavalta
{rádióban.}[123]

[122] „*Az európai irodalom története* után – írja Gál István BM-ról – kiegészítésül és függelékül össze akarta állítani *Az európai irodalom olvasókönyvé*t. Ez sem lett volna szokványos antológia, Babits a kiválasztott nagy művek tartalmát a maga szavaival mondta volna el, a fordításokból a legszebb részeket vette volna be illusztrálásul, és a művek későbbi európai és magyar hatására összehasonlításokkal és idézetekkel szintén kitért volna. Babitsot nagy műve megvalósításában rohamosan kibontakozó betegsége megakadályozta. Csaknem elkészült a görög rész, bár erről is csak fölkért munkatársa, Halász Gábor tudott. Ez csak egy töredék az antik irodalomról, de a jelek szerint többnek is el kellett készülnie. Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárába nemrégiben bekerült Basch-hagyatékból azonosítani lehetett a java görög részt, a töredék gépelt kéziratának másolatát. Az eredeti holléte vagy megléte felől semmi nyom."

[123] 19.40-től, félórás műsorban, Simonffy Margot Illyés Gyula és TS verseiből adott elő a *Két költő* c. sorozatban a Budapest I. hullámon.

22 d.e. Annieval Lukácsfürdőben[124]
úszni tanulok.
M. múzeumban.
este Hegedűs Loránt
23 d.e. Annieval Lukácsban
2. úszólecke.
<Este Hegedűs L.>
24 d.u. anyus.
25 Influenzával fekszem. |:37.6.:|
|:d.e.:| Hermesnél[125]
I. isko-|:lájában:|[126]
angol konzu-|:latuson:|[127]
26 Fekszem 37.6.
27 Fekszem.
[B>]Régi cselédünk Bözsi.
28 Uj gramofon.
M. kávé házban.

Október
2 ×[⇦]
Anyus [e>]Évi vacsorán.
3 Gellért.

[124] Szt. Lukács Gyógyfürdő és Uszoda (Bp. II., Frankel Leó u. 25–29.). A fürdőt 1884-ben Palotay Fülöp vásárolta meg a kincstártól, hogy területén gyógyszállót építtessen. 1937-ben épült meg a fürdő ivócsarnoka. 1999-ben került sor az uszodai szabadtéri medencék korszerűsítésére: ennek során az addig alig használt ún. iszaptó helyére élménymedence került.

[125] Hermes Magyar Ált. Váltóüzlet Rt. folyósította a pénzt a Baumgarten Alapítvány díjazottjai részére. (TÉGLÁS 2002–2007 II:249–251)

[126] Vö. 1934. 11. 05.

[127] TS valószínűleg a Brit Nagykövetség (British Embassy, Bp. V., Harmincad utca 6.) segítségét kérte nyelvtanárok közvetítésére.

4 <½2 Miss Thorb.[128]>
5 Uj kávéföző
Miss Thorburne ebéden 1.
M. kávé házban.
Este ház gyülés
6 d.u. Praháccsal Zeneakad. Vigilia előadásán[129]
Bartók: Debussy szonáta.
<Bartók zongorázik.>
7 ½2 Miss Th. | Ica Ildikó mellé
először.
d.u. Schöpflin {Erzsike}
2. [⇦]
8 Míss Th.
3. [⇦]
Este M-lyal moziban.
9 Miss Th.
[3>]4. [⇦]
M lyal |:kis:|bundát vettünk
10 M. Th.
[4>]5[⇦]
11 angol
[5>]6[⇦]
12 <[6>]7> [⇦]
½9 kor Rédeyék[hez>]nél Bernáth A-lal
13 <8> [⇦]

[128] THORBURNE angol anyanyelvű tanárnő angol nyelvleckéket adott TS-nak. (Vö. 1936. 12. 17.)
[129] Nincs adat.

14 Anyus.
Bartók rádióban[130]
[8>]7. [⇦]
15 8
d.u. Kohnéknál Bartók lemezért.
Nálunk Tóth Aladár. Vele Sárköziék-
{hez vacsorára.}
16 d.u. Párisi Árúházban, kalapot
vettem, Póknál[131] blúzt.
9 [⇦]
17 d.u. Simonffy Margotnál.
18 d.u. Walkóeknál I val |:Anika:| szül. nap.
Praháccsal
angol óra I.
<Bartók d.e. 11. Városi Szinh.>[132]
10 [⇦]
19 d.e. Sárközi Mártánál
d.u. Annieval séta. | Délben |:Micul.:|
angol óra nekem.
Este Gyuszíék.
11. [⇦]
20 d.u. Földi Míhály.

[130] A Budapest I. Hullámon 21.50–22.30-ig Bartók zongorázott. Bach *G-dúr partitá*ját adta elő, valamint részleteket játszott Kodály *Zongoramuzsiká*jának 11. darabjából.

[131] Pók divatüzlet, V., Vörösmarty tér 3.

[132] Liszt Ferenc születésnapja alkalmából (okt. 22.) rendezett ünnepi hangversenyen Bartók és Dohnányi a kétzongorás *Concerto pathétique*-t játszották.

21 d.u. Gyuszi Petöfi könyvével[133].
Anyus. Díenes Vali előadásán
{Kulturházban.}
12 [⇦]
22 Baschéknál vacsorán.
13 [⇦]
23 délben a[g>]ngol óra
d.u. M lyal városban, iróasztalt
meissenit, könyveket vettünk.
14 [⇦]
24 d.e. Párisíban[134]
d.u. Elek Artur
25 15 [⇦]
26 M. kávéházban.
B. filharm. rádión[135]
16 [⇦]
⓪ [⇦]
27 × [⇦]
Rédeyék, Halász, Szerb Tóni
28 <B. opera> anyus
29 d.u. M lyal Várkonyinál gyomrommal.
|:½8 kor:| Bartók Kékszakállu operája[136]

[133] Illyés Gyula: *Petőfi*, Nyugat-kiadás, Bp., 1936; bővített és átdolgozott kiadása 1948-ban jelent meg.

[134] Párisi udvar boltsora a Ferenciek terén.

[135] 20.10–22.30-ig a Filharmóniai Társaság hangversenyét közvetítette a Magyar Rádió a Budapest I. hullámon az Operaházból. Dohnányi Ernő vezénylete mellett Bartók Bach *A-dúr zongoraversenyét*, majd premierként Mozart *A-dúr rondóját* adta elő. Harmadik műsorszámként Mahler *Das Lied von der Erde* c. műve hangzott el Basilides Mária és Rösler Endre közreműködésével.

[136] *A kékszakállú herceg vára* Bartók Béla egyfelvonásos operája (op. 11,

30 M. és Ild val városban, I. kabátot kapott
M. Rádiónál[137] én Ild. val
Kohnék[hoz>]nál{nál.} <½6>

November

1 d.e. temetőben Ild. és Mih.

2 d.u. 5 kor Cs. Szabóék[hoz>]nál
M. kávéházban, Gyuszi

3 [d>]D.e. megh. Kosztolanyi.[138]
Oszkár 4 kor, vele Kosztolányi-
nénál.

4 anyus | Kisfaludyban[139] 5 kor
Schöpflin székfoglalója[140]

Sz. 48, BB 62), melynek szövegkönyvét Balázs Béla írta. Művét Bartók 1911-ben fejezte be, de bemutatója csak hét évvel később, 1918-ban volt a bp.-i Operaházban. Balázs a Kékszakállú figurájából magyar népballadai hőst faragott, s ez szerencsésen találkozott Bartók népzenei érdeklődésével. Az ősbemutató után először 1936. okt. 29-én, Sergio Failoni vezényletével, felújított előadáson láthatták a nézők. A két főszerepet Székely Mihály és Némethy Ella énekelte, a rendező Nádasdy Kálmán, a díszlettervező Oláh Gusztáv volt. Az előadás hatalmas sikert hozott, Bartókot több mint tízszer tapsolták ki a színpadra.

[137] Műsorújságok tanúsága szerint BM ezen a napon nem szerepelt a rádió programjában, alighanem személyes tárgyalása volt.

[138] Kosztolányi Dezső, BM fiatalkori barátja, a Nyugatban kezdettől harcostársa, ínyrák következtében halt meg a János Kórházban, délelőtt 11 órakor. Kosztolányiné a következőképpen emlékszik vissza az utolsó percekre: „Mindenki letérdepel, az ápolónők sírnak, az orvosok könnyeznek, a kórház papja megkeni az utolsó kenettel, a kápolnás nővér imádkozik. Az alorvos egyik kezében Dide óráját tartja, a másikban csuklóját fogja." (Kosztolányi Dezsőné: *Kosztolányi Dezső. Életrajzi regény*, Holnap Kiadó, Bp., 1990, 302.)

[139] A Kisfaludy Társaság az Akadémia üléstermében ülésezett délután 5 órától. Voinovich Géza elnök mondott emlékbeszédet Kosztolányiról.

[140] A Kisfaludy Társaság ülésén tartotta meg Schöpflin Aladár székfog-

5 |:4 kor:| Kosztolányi temetésén[141]
<Ortutayhoz> este Basch L.
6 Ortutayhoz ½9[<4] kor
9 Rédey virág!
opera 8 kor páholy |:balra 7.:|[142]
Bartók Cantata Profana[143] <Rádióban>[144]
10 Rédeyékhez ½9 kor.
<½5 kor Edit«hez»>

---

lalóját elődjéről, Kenedy Gézáról, majd bemutatta Shakespeare *A velencei kalmár* c. színművéről szóló tanulmányát.

[141] Kosztolányi Dezső temetésére du. fél 4 órakor került sor a Kerepesi temető díszsírhelyén. A Kisfaludy Társaság nevében Rédey Tivadar mondott búcsúbeszédet. BM a Nyugat hasábjain (1936/12.) búcsúzott Kosztolányitól, nekrológját ezekkel a szavakkal vezette be: „A költő, aki eltűnt közülünk, fiatalságom első barátja volt. Ezt talán nem kellene itt említenem, személytelenül kellene róla írnom. Kit érdekel, hogy mi volt ő nekem? Arról van szó, mi volt mindnyájunknak, a Nyugatnak, a magyar irodalomnak, az egész magyarságnak..." (Idézi: Sipos 1999 II:621.)

[142] BM-ék a helyszínen hallgatták végig a zeneművészeti előadást, amelyről a rádió élő közvetítést sugárzott. Vö. köv. jegyzet!

[143] Bartók Béla „ars poeticája", a *Cantata profana tenorra, baritonra és zenekarra vagy zongorára, avagy A kilenc csodaszarvas* (Sz. 94, BB 100, 1930). Bartók eredeti terve szerint egy trilógia első részeként készült, amely a Kárpát-medence népeinek folklór- és álomvilágára épült volna. A nagy tervből csak az első rész valósult meg a pogány karácsonyi mondakör román népi szövegei (kolindák) alapján (Bartók saját gyűjtése). A mű egy öreg vadászról és kilenc fiáról szól, akik szarvassá változnak. Bach *Máté passió*jának és kantátáinak hatása érezhető rajta. Magyarországi ősbemutatója 1936. szept. 22-én volt.

[144] 20.10–23.05-ig a Filharmóniai Társaság hangversenyét közvetítette a Magyar Rádió a Bp. I. hullámon az Operaházból. Első műsorszámként Bartók *Cantata profana*ját mutatta be a Palestrina kórus, Dohnányi Ernő vezényletével, Palló Imre és Rösler Endre közreműködésével.

11 <d.e. Ilonához>, d.e. Ascher
anyus
Gellért
12 M. könyvtárba
<d.u.> <4 kor Edit>
7 kor Valiék
13 <d.e. virág|:kiáll.:|> <[6>]7> <9 kor telef Ilona>
d.u. **5 szülői ért**ek.
Bartók kékszakállu rádió![145]
14 Földes Ilona[146]
<Karinthy? (Kohnhoz)> Einc. Baba
|:½8:| [P>]Domokosné[?>]nál Ild|:ikóval:|
(Megkaptam Cantata lemezt)
M. színház (nemvolt |:otthon:|

[naptárlap verzóján]

Kríszt|:**ina**:|**krt. 159.** <**I.**>|:**alsó**:|**/I.2.**
özv. Bartókné[147]
Bartók Péter[148]

15 d.e. 11 Tamás |:film:|[149]
Kárpáthyekhoz 44 essel. |:5 kor:|
Keletitől 4 ig

[145] A rádió a Budapest I. hullámon 19.30-as kezdettel kb. egy órában közvetítette az Operaházból Bartók egyfelvonásos operáját, *A kékszakállú herceg várá*t. Vö. 1937. 10. 29.

[146] Földes Ilona nevelőnő Babits Ildikó mellett.

[147] Bartók Béláné, Voigt Paula (1857–1939), turszentmártoni születésű tanárnő, Bartók Béla édesanyja. 1880-ban kötött házasságot id. Bartók Bélával (?–1888), a nagyszentmiklósi Földműves Iskola igazgatójával. A házasságból két gyermekük született: Béla, majd Elza (1885–1955). 1889–1892 között özv. Bartókné a nagyszőlősi elemi iskolában tanított.

[148] Bartók Péter (1924?–), Bartók fia, műveinek jogtulajdonosa.

[149] A Metro filmpalotában (Teréz krt. 60.) vasárnap de. 11-kor, gyermekmatinén.

16 Földes Ilona Ildikó mellé először.
Megkaptam Kékszakállú |:lemezt:|[150] W. ebéd
<d.u. Karínthy>
|:este Gellért,:| Schöpflin, Illyés
17 9–10 angol
d.u. Mikóka[151] nálunk.
<d.u. 5 kor [M...>]Karinthy>
18 Anyus. (filmes levetitette
itthon 2 filmünket[152]
W. 1[1>]2-½3[⇩]
19 Baschék Edit 5 kor
<½4 kor> Ortutay
Ilona |:Loránt:|
<Klárihoz> <Klárihoz>
20 ⓪ [⇦]
21 × [⇦]
Ildikó kis barátnőnél dél|:ben:| séta 3 an
6 kor Kohnhoz 5 kor telef – Karínthy
<Klári hoz>
Karinthy [F...]
Illyés Gyuszi
<⓪> [⇦]

[hiányzik a nov. 22–28. fólió]

29 Császár Ildikóhoz. 5 kor
<d.u. Míss Wínífridhez 5 kor>
30 B. hazaért.
d.u. telefonon beszéltem vele.

[150] Nincs további adat.

[151] Ismeretlen.

[152] Tamás István rendező készített filmet BM-ékról. A kópiák elvesztek. (Vö. 1935. 12. 03. és 1935. 12. 05.)

December

1 Kaffka est[153].
<d.e. ½11 Bartókhoz.>

3 <d.e. ½11–11 közt Bartókn[ak>]éhoz>
ínfleuenzás[!] vagyok.
Bartókné[154] telefonált délben és
este (Bartókkal is)

4 Klárihoz ½5 kor

5 3 kor Bartókhoz. ¼4-¼7 ig
Bartóknál
mosás

7 Tónika ebédre
<Kereszturyék 7.> Anyus

8 I. ünnepély.
Kékszakállú[155]

9 <d.e. Do> d.u. Domokosnéhoz |:5 kor.:|
<Bartók>? este |:telef:| Bartókné
Cantata Prof.[156]

10 Cantata Profana?[157]

[153] Nincs adat.

[154] Pásztory Edith, Ditta (1903–1982) zongoraművésznő. Bartók tanítványa, majd 1923-tól felesége is. Első közös fellépésük 1938-ban volt. Bartók halála után, 1946-ban hazatért. Bartók zongoraműveinek egyik leghívebb interpretátora.

[155] Este fél 8 órás kezdéssel az Operaház előadásának első részében volt hallható Bartók *A kékszakállú herceg vára* c. egyfelvonásos operája, a második részben többek között Gluck kisoperája, a *Május királynője* hangzott el.

[156] Talán Ottó Ferenc újkeletű ismertetéséről lehetett szó, az értekezés címe: *Bartók Béla a Cantata profana tükrében*.

[157] A Székesfőváros Népművelési Bizottsága és a Liszt Ferenc Társaság Bartók-estet rendezett a Vigadóban. Műsoron volt a *Cantata profana* mellett a *Két zenekari kép*, a *Rapszódia* és az *Első szvit*. Vaszy Viktor vezényelt,

11 d.e. telef. Klári.
Klárihoz ½5 kor
12 (Oszkárnak irt levél szerint M azt irja:
{1 „Testileg egy ócska szállodai
szobában görnyedezem, robotolok,
2 a szivem megint rosszul viselkedik.”}[⇦]
Baschékhoz |:½9:|
Niniékhez
Kékgolyó Ráth Gy[158], Székács, Zsákuváry[Csákuváry?][159]
[naptárlap verzóján]
Bellergal idegcsillapító[160]
Sandóz[161]
13 1 orakor
Anniehoz ¼2 kor
ebéden
14 <Keresztturyék«hoz»> <|:½7:|>
Ortutay vacsorán

Bartók maga zongorázott. A tenorszólót Rösler Endre, a baritont Hámory Imre énekelte. Közreműködött a Székesfővárosi Zenekar és a Palestrina Kórus.

[158] A Siesta Szanatórium működött itt, a Kékgolyó és a Ráth György utca kereszteződésénél (Bp., XII. Ráth György u. 7–9.). Ma: Országos Onkológiai Intézet.

[159] Orvosok, nincs további adat.

[160] 1934-ben vezették be a Bellergal nevű nyugtatót, melynek főkomponense az ergotamin (az anyarozs gabonaparazita érszűkítő hatású alkaloidja) volt.

[161] Sandoz egy világméretű svájci gyógyszergyár neve, mely termékeik nevében is megjelenik. 1929-ben vezették be a Calcium Sandoz nevű, áttörő sikert jelentő terméküket, mely a modern kálciumterápia alapját vetette meg. Csonterősítő jellege, illetve a kálciumnak az ideg-, az izom- és a szívműködésben játszott szerepe miatt gyakran alkalmazták kiegészítő kúraként.

15 d.e. vár és Kohnnál
Rédeyékhez.
16 M rádió 6.15 óra[162]
17 5 kor Edít
6 ” Erzs|:i:|ék
½2-töl <½> 3 ig angol
7 kor Miss Winifridhez[163]
18 Tóth Aladár
19 Kohnhoz
<Illyéshez>
21 M. rádió 7.35 óra[164]
22 Rédeyék
29 Illyésékhez

[162] Stílustörténeti előadások hangzottak el *A gótikáról* címmel a Budapest I. hullámon 18 óra 15 perces kezdettel. BM az irodalom, Bartha Dénes a zene, Genthon István a képzőművészet tárgykörében adott elő 15–15 percben. „A *Jegyzetek a műsor szélére* című cikk névtelen szerzője így írt erről: »[...] Csak azt szeretném tudni, hogy az egyik szerdai előadás alatt ki horkolt a mikrofon hátterében? Vagy ez is a hangulat kedvéért volt? A gótika sejtelmességét, homályosságát akarták illusztrálni [...]« (A Magyarország Rádiója, 1936. december 20–26. 3.)” (Török 2000:228–229.) TS kéziratos fogalmazványban fennmaradt levélben tiltakozott a hangnem ellenséges volta miatt Mihályfi Ernő főszerkesztőnél, amiért kifigurázták a beteg BM nehéz lélegzését. (Idézi: Téglás, i. m. 91–93.) Vö. 1935. 09. 19.

[163] TS angoltanárt fogadott, Miss Winifried 1937 januárjában több alkalommal házhoz jött. Ez már a második kurzus volt, korábban, 1936 októberében Miss Thorburne adott órákat. (Vö. 1936. 10. 04.)

[164] *Kosztolányi Dezső emlékezete* címmel 50 perces irodalmi műsort adott a rádió, ezt vezette be BM beszéde. A műsorban Kosztolányi megzenésített verseit énekelte Marschalkó Rózsi operaénekes, verseiből szavalt Ascher Oszkár, Lányi Viktor a *Baross utcai diákszoba* c. megemlékezését olvasta föl.

1937

Ezt a füzetet az előjegyzési naptár pontos bejegyzései alapján utólag töltöttem ki, emlékeimet is hozzáadva.[1]

Január

3 Wini
½2.
Winifrid angol lány órát ad és itt ebédel.

4 W.
12–2
Winífr. 12–2

6 W.
12–2
W. 12– 2

7 W.
<12> 1–3
W. 1–3.

10 ×[⇦]
×

[1] Innentől a második naptár szövegét következetesen egy bekezdéssel beljebb közöljük. A szöveget valószínűleg BM halála után, még 1941-ben írta meg TS, s az is valószínűsíthető, hogy viszonylag rövid időt vett igénybe az emlékező kiegészítés.

11 Este Kohnnál Bartók {rádióbeszéd felvétele}[2]

Este Kohn gramofonosnál Bartók rádióbeszédének felvételéért.

12

Influenzás vagyok

Influenzám van.

13 d.u. felkeltem, M-lyal Zeneakademián, Bartók előadásán (gépzenéről)[3]

D.u. felkeltem, Mihállyal Zeneakadémián Bartók előadásán gépzenéről

14 Délig fekudtem, d.u. I. tanítónője, Velősi Irén[4], és baratnői uzsonnán, Anyus és Feríke.

Délig feküdtem. Délután Ildikó tanitónője Velős**i** Irén

[2] 19.15-kor a rádió Bartók *Népdalgyűjtés Törökországban* c. előadását sugározta, mely legutóbbi, az anatóliai törökök közötti népdalkutató útjáról szólt. Közreműködött Székely Mihály (ének), B. Fehér Miklós (hegedű), zongorán kísért Polgár Tibor.

[3] Bartók a Székesfővárosi Népművelési Bizottság rendezésében este fél 7 órakor tartotta meg bemutatókkal kísért, *A gépzene* c. előadását a Zeneakadémia kamaratermében.

[4] Velősy Irén, Babits Ildikó tanítónője volt az Újiskola általános iskolában. Valószínűleg rokonságban állt Velősy Lipót (1858–1938) általános iskolai igazgatóval.

és barátnői uzsonnán.
Anyus és Ferike.

15 **fekszem**
Fekszem.

16 I. és én ínfluenzával rosszul lettünk, I. 38.6 én 38.4
Ildikó és én influenzával rosszul lettünk I. 38.6 én 38.4

17 Én is, I. is fekszünk, Mandl dr. d.u. Pubi és Ferike
Fekszünk. Mandl dr. d.u. Pubi és Ferike.

18 Mandl. [⇦]
Bartók Bernbe, Amsterdamba, Párisba, Hilversumba[5] utazott.[6]
M. Baumgarten ülésen[7] és vacsorán.

[5] Hilversum észak-holland falu, 30 km-re fekszik Amszterdamtól délkeletre. „Media City"-nek is hívják a holland rádiónak (Radió Netherlands) és televíziónak is otthont adó települést. Hilversumban számos stúdiója van a nemzeti műsorszolgáltató vállalatnak, a NOS-nak. Kereskedelmi televíziók és kisebb filmgyártó cégek ide telepítették irodáikat, stúdióikat. Az 1928-as amszterdami nyári olimpiai játékok egyes számait itt rendezték.

[6] Bartók koncertturnéra utazott, a fentebbi városokban (Bern kivételével) mint zongoraművész lépett fel. Jan 18-án Bázelba utazott, onnan 24-én Amszterdamba, jan. 28-án a hilversumi rádióban zongorázott, 29-én Amszterdamban felolvasást tartott *Népdalkutatás Kelet-Európában* címmel, 30-án Párizsban rádióhangversenyt adott, 31-én Brüsszelbe utazott, hogy a belga rádiónak adjon febr. 3-án koncertet, 4-én Londonba ment szintén rádiókoncertet adni. Itt 9-én még egy koncertet adott, majd 11-én Hilversumban fejezte be a körutat egy hangversennyel.

[7] BM az ünnepélyes díjkiosztás alkalmával mondott beszédében többek

Mandl dr.
Mihály Baumg. ülésen
és vacsorán

19 38º I. felkelt.
Mandl dr.
I. felkelt, én 38º
Mandl dr.

20 Mandl dr.
Mandl dr.

21 Mandl dr.
M. Nyugatnál.
Mandl dr.
Mihály Nyugatnál.

22 Dienes Ága d.u. bélyegekkel.
B. anyja

---

között ezt mondta: „Gyakran ért bennünket az a vád, hogy csak az írók szűkebb köre az, melynek támogatását alapítványunk elsősorban feladatának tekinti. De ez volt az alapító akarata is. És ha a viszonyok várható javultával alapítványunk jövedelmei megengedik, álláspontunk nem is lehet más, mint az, hogy az évdíj-meghosszabbítás bevált módszerével, mely alapítványunk jellegét adja, indokolt esetben egyfolytában hosszabb időn át nyújtsuk ugyanannak az írónak az alkotó munkához szükséges anyagi könnyebbséget." (Téglás 2003 III:128.) A díjazottak névsora a következő volt: Gyergyai Albert, Illés Endre, Kodolányi János, Hevesi András, Reményik Sándor, Szabó Lőrinc, Rapaics Rajmund. József Attila az 1936-os kiosztás rá nézve kedvezőtlen alakulása (vö. 1935. 12. 15. és 1936. 01. 18.) ellenére ebben az évben is kimaradt a névsorból. József Attila körének mélységes megdöbbenéséről tájékoztat a következő idézet: „Óriási feszültségben vártuk a Baumgarten-díj kiosztását. [...] lehetetlen, hogy megint csak kis díjat kapjon. Végre jött Attila: – Semmi! – Lehetetlen! – kiáltottuk mind. Attila halvány volt, de nyugodt, csöndes." (Vágó Márta: *József Attila*. Idézi: Sipos 1999 II:629–630.)

80 éves[8]
<Baschéknak>
Dienes Ága.
23 d.u. Mandl.
d.u. Mandl.
24 d.e. Gellert.
Felkeltem.
d.e. Gellért.
Felkeltem.
25 Este Schöpflin, Gellért.
Este Schöpflin, Gellért.
26 Este Rédeyéknél (Halász, Jékely, Héjjas
Este Rédeyeknél
(Halász, Jékely, Héjjas.)
27 Anyussal Pubival M lyal |:moziban.:|
utána Bartók lemezek.
Mihállyal, Anyussal és
Pubival moziban.
28 M. [K>]Nyugatnál.
Bartók Hilversum[9]
Mihály Nyugatnál.

[8] Bartók Béla édesanyjáról van szó (vö. 1936. 11. 14.). TS virágot rajzolt e bejegyzés mellé.

[9] Rádióműsor nem említi, noha ezen az estén volt Bartók hilversumi fellépése: a *Kis szvit*et, *Az éjszaka zenéjé*t, a *Kolindák*at, az *1. rondó*t és a *9 kis zongoradarab* három számát játszotta.

29 d.u. Kemény Katalin[10] interju[11]
d.u. Kemény Katalin
interjú.
30 6 kor Hegedűs
Bartók **Páris**[12]
6 kor Hegedűs
Lóránt.
31 5 kor Gída
este Förster doktor
d.u. Díenes Gida
este Förster dr.

Február
1 d.e. Kárpáti
d.u. [Basch>]Hoffmann Edit elöadáson
Szinyeinél[13]

[10] Kemény Katalin (1909–2004), író, művészettörténész, műfordító. 1937-től Hamvas Béla felesége. 1920-ban családjával a romániai Tordáról Bp.-re települ át. 1931-ben magyar–francia szakos tanárként végez a bp.-i egyetemen. Novellákat, tanulmányokat publikál, 1948-ban férjével együtt tiltólistára kerül. 1968 óta Hamvas írásos hagyatékát gondozza, rendezi sajtó alá, 1988 óta ismét publikál művészettörténeti tanulmányokat. 2000 óta a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

[11] Talán a rádióban elhangzott (Bartókról szóló?) interjúról van szó, nincs további adat.

[12] Koncertturnéja során Párizsban is fellépett Bartók. Rádióhangversenyén a *Medvetánc*, az *Este a székelyeknél*, az *Allegro barbaro*, az *1. rondó* és (Székely Zoltánnal) a *2. hegedű-zongora szonáta* hangzott el.

[13] A Szinyei Társaság emlékünnepét Szinyei-Merse Pál halálának tizenhetedik évfordulója alkalmából febr. 3-án tartották meg az MTA kistermében. Az ünnepélyt Csók István elnök nyitotta meg, az éves jelentést Pátzay Pál titkár olvasta fel, majd a díjak odaítéléséről Farkas Zoltán je-

Baschék vacsorán.
[⇩]

2 <7 kor Edit Szinyei>
d.e. Kárpáti.
d.u Hoffmann Edith
előadásán Szín[y>]nye[y>]iben
Baschék vacsorán.

3 Anyus, Edit rádió
¼11 kor Bartók Brüsszel[14] Baschéknál
any[s>]us.
Este Baschék <d> rádió-
ján hallgattam
Bartókot Brűs|:s:|zelből

4 varrónőnél bankban
<5 kor Bene Valerie[!]>[15]
Este [M lya>]**Par**lament kávéház és |:moziban:|
Bartók Droitvich[!][16]

---

lentett. Az ünnepélyes díjátadó után Hoffmann Edith meghívott tag tartotta meg előadását *Szinyei viszonya kortársaihoz* címmel.

[14] A flamand nyelvű brüsszeli adó (más hullámhosszon francia műsort adott) 22.15-kor Bartók három művét sugározta: *Két portré zenekarra*; *II. hegedű és zenekari rapszódia*; *A csodálatos mandarin* szvit. A francia nyelvű adás az első részt adta: *Táncszvit*, *II. zongoraverseny* (ez utóbbit Bartók közreműködésével).

[15] Bene Valéry (Valéria) (1885–?), színésznő. Versei a Soproni Naplóban jelentek meg

[16] Droitwich, angliai település Worcester közelében, Londontól 150 km-re. Bartók turnéja során Londonban is fellépett, s az angol rádió a legerősebb és legnépszerűbb hullámhosszán sugározta a koncertet. A Droitwich adóállomást hosszú- és középhullámú rádióadások szórására telepítették 1934-ben a worcestershire-i Droitwich közelében. A 200 kHz-es frekvencán (1988-tól a 198kHz-en) fogható BBC Radio 4 LW Droitwichből küldött jele messze a legerősebb az Egyesült Királyságban, amely így a szigetor-

×
d.e. varrónőnél és
bankban.
Mihállyal Parlament
kávéházban és moziban.

5 d.e. ¼12 kor János szanat.
<½4 kor Bartókn[n>]é«é»hoz>
<Winifried> Sárközi
d.e. 12 kor János
szanatóriumban M-lyal.
Sárközi.

6 × [⇦]
<d.e. vásárlás>
<d.u. Dauer>
×[kn]
×

7 d.e. Ild. és M. Kisfaludiban[!][17] |:M. verset[18] olvasott:|
Rédeyék, Schöpflinék
Gellérték, Elek
d.e. Míhály Kisfaludyban
verseket olvasott, vele vol-

---

szágon kívül a Benelux államokban, de még Franciaországban és Németországban is fogható.

[17] A Kisfaludy Társaság vasárnap délelőtti kilencvenedik jubileumi ülésén, melyet az MTA dísztermében tartott, Voinovich Géza elnök megnyitójában Berzeviczy Albert volt elnökről és Prohászka Ottokár elhunyt tagról emlékezett meg, majd Kéky Lajos titkár üdvözölte az új tagokat: Nyirő Józsefet, Szabó Lőrincet és Vietorisz Józsefet. Ezután Falu Tamás saját verseiből olvasott fel, Hegedűs Lóránt *Krasznahorka és Geszt* c. tanulmányát ismertette, BM szintén verseiből olvasott. „A nagy magyar költőt a megjelentek hosszasan ünnepelték”. (Budapesti Hírlap, 1937. febr. 9., 6. oldal)

[18] Nem ismeretes, mely versekről van szó.

tunk én és Ildikó ís.
d.u. Rédeyék, Schöpfl**i**-
nék, Gellérték, Elek A.

8 d.u. Gellért. Fogorvosnál
<½[<1]1|:2:| kor Békássynéhoz.>
Szegfű[<e]ék
Fogorvosnál.
d.e. Gellért.
Sze[g>]kfűék.

9 <3 kor Bartókné<u>hoz</u>>, Propper
fogorvosnál[19]
<Szinnyei vacsora>
Én Propper fogorvosnál
(Bartókné ajánlatára)

10 Proppernél.
<anyus>
Nemzeti Csongor[20]. Ild. és M lyal
Fogorvosnál.
Mihállyal és Ildikóval
Nemzetí szinházban:
Csongor és Tünde.

11 Bartókné<u>hoz</u> 6[<3] kor. ½9 ig
M. kávéházban.
<Hegedüssel Kohnhoz>
{d.u. Schillnél |:M. lyal:|}
{d.u. Schillnél

[19] Valószínűleg Propper Miksa fogorvos, aki 1928-as adatok szerint az V., gr. Tisza István u. 18. alatt rendelt.

[20] Polgár Tibor zenéjével, Jaschik Álmos díszletei között, Németh Antal rendezésében mutatta be a Nemzeti Színház Vörösmarty Mihály drámai költeményét, a *Csongor és Tünd*ét 1937. febr. 5-én. Az előadások rendesen este 10 órakor kezdődtek.

Mihállyal}
D.u. Bartóknénál
teáztam (ő fekszik)
Pasaréten.
Mihály kávéházban.
(Ekkor fedezte fel Schíll,
hogy a nehéz légzés nem
asztma, hanem a gégében
van valamí. Mi borzasztóan
örültünk, hogy csak gége!)[21]

12 <d.e. Varrónőhöz> d.e. Dexné
Halász, Jékely, Dex|:né:|
<Ortutay,> Winifrid Szerb
vacsorán.
(kihuztam fo|:gamat:| [⇦]
d.e. Dexné.
Halász G. Jékely, Szerb A.
Dexné, Winifried
vacsorán.
(Kihuztam a fogamat)

13 <Békássynéhoz ½12 kor>
{Délben Bartók hazaért.}[22]
<Edit[hez>]nek telef. 5 kor>

14 d.e. Gellért
Winífried

[21] BM daganatos betegsége történetének kezdetét jelzi ez az (utólagos) bejegyzés. Gyenes György *Babits Mihály daganatos betegsége* c. tanulmányában megállapítja (főként a naptárak segítségével), hogy a „költő állapota tovább romlik, különösen a köhögés kínozza." (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:172.)

[22] Bartók egy hónapos koncertturnéjáról érkezett haza. (Vö. 1937. 01. 18.)

d.e. Gellért
Winifried

15 M. kávéház
én fogorvosnál
<«Nemzeti» Csongor>[23] {este Dauer}
Mihály kávéházban.
Én fogorvosnál és
fodrásznál dauert
csináltattam.

16 (Bartókkal telefon)
este Fészek Bernáth előadásán[24]
Este Mihállyal
Fészek clubban
Bernáth előadásán.

17 <Várkonyihoz>
anyus
Fogorvos[hoz>]nál.
Anyus.

18 <d.e. ½**1**2 kor Békássyné>
d.u. varrónőhöz

19 3 kor Ortutay feketén
Prahács {előadásán.}[25], Waldbauer Bartók esten,
{Zeneakadémián}[26]
3 kor Ortutay feketén.
Prahács M.előadásán.

[23] 15-én, hétfőn este 6 órakor adta a Nemzeti Színház a művet. (Vö. 1937. 02. 10)

[24] Nincs adat.

[25] Nincs adat.

[26] A Waldbauer–Országh–Temesváry–Kerpely vonósnégyes adott estet a Zeneakadémia nagytermében: Beethoven *Esz-dúr*, Bartók *V.* és Haydn *C-dúr kvartett*jét.

Waldbauer Bartók esten
Zeneakadémián

20 Kosztolányiné
Kosztolányiné.

21 11 kor Hegedűssel
Lipót mezőn[27] Feszthy[!] Masánál[28]
11 kor Hegedűs Lóránt
autón kivitt minket
Lipót mezőre Feszthy
Masát látogatni.

23 <Rédeyekhez>

24 Ferike, anyus
Feríke, anyus.

25 3 kor varrónőhöz.
<Edit rádió>[29] este Basch

[27] Lipótmező, városrész Budapest II. kerületében. A Kecske-hegy, a Kis-Hárs-hegy és a Ferenc-halom aljában található terület, az Ördög-árokkal párhuzamosan helyezkedik el. Nevét nem az uralkodóról, hanem első tulajdonosáról, Göbl Lipót budai molnárról kapta, aki ezt a területet Buda városától az 1820-as években megvásárolta. A majorságban Göbl vendéglőt létesített, ez is hozzájárult, hogy a környék népszerű kirándulóhellyé vált. A kis-hárs-hegyi lejtőn I. Ferenc József rendeletére, Zettl Lajos tervei alapján 1868-ban épült fel a Magyar Királyi Országos Tébolyda, melynek nevét 1898-ban Országos Elme- és Ideggyógyintézetre változtatták. Utóbb Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet néven működött, egészen 2007-es bezárásáig, azóta az épület üresen áll. A Lipótmező név generációkon keresztül mintegy az elmegyógyintézet szinonimájává vált.

[28] Feszty Masa (1895–1979) oltárkép- és arcképfestő. Feszty Árpádnak és Jókai Mór fogadott lányának, Jókai Rózának a lánya. Első kiállítását 1922-ben az Ernst Múzeumban rendezték, gyűjteményes kiállítása volt Bp.-en 1924-ben. Lőrinczy György 1929. febr. 19-én kért Jókai Róza és lánya számára segélyt a „Baumgarten alapból". (Sipos 1999 II:68.)

[29] L. 1937. 02. 26.

<½7 kor Bípsi> Edith[ez>]nél
Este Basch Editnél
26 <Edit rádió.>[30]

Március
2 ½12 kor Békássyné|:nál.:|
½12 kor Békássynénál.
3 anyus
Anyus.
4 ×[⇦]
este Gellért és Illyés.
×
Este Gellért és Illyés.
5 <½4 kor Margóhoz>
<|:61 sel Szüret:| utcáig>[31]
este Basch
Este Basch
6 Dienes
Kósa est[32]
Kósa est.

[30] A Magyar Rádió műsorterve szerint 18.25-kor *A barokk* címmel stílustörténeti előadásokat sugárzott a Budapest I. hullámon. Hoffmann Edith (képzőművészet) mellett Sík Sándor az irodalom, Szabolcsi Bence a zene tárgykörében adott elő.

[31] A Gellérthegy Lágymányos felé néző oldalában vezet fel a hegyre a Szüret utca. A 61-es jelzésű villamosnak a a Horthy Miklós (ma:Móricz Zsigmond) körtértől számított második megállója a Szt. Imre herceg útján (ma: Villányi út).

[32] A Főváros Népművelési Bizottsága és a Vajda János Társaság rendezésében került sor Kósa György *Húsvéti oratórium*ának bemutató előadására este fél 9 órakor a Zeneakadémia nagytermében. A szólóénekesek mellett közreműködött a Budapesti Kamarakórus Paulovics Géza vezényletével. Molnár Antal, a főiskola tanára mondott bevezetőt, a zongoraszólamot maga a szerző játszotta.

7 d.e. kávéházban Gellért |:Ali:|
<Kosztolanyi est>[33]
d.e. kávéházban
Gellérttel és Schöpflinnel (Philadelfiában[!]?)[34]
8 kávéház
M. kávéházban.
9 <Rédeyékhez>
6 kor Hegedűs
6 kor Hegedűs Loránt.
10 anyus
<Ptoe>
Anyus.
11 nagymosás
5 órakor Winífried|:hez:|
d.u. Mihállyal
Winifriednél
uzsonnán.
12 <I. vendégei>

[33] A Zeneakadémián tartott esten Karinthy bevezetője után a szerző verseit adták elő, többek között Ascher Oszkár, Takáts Margit, Korniss Kató, Kelen Dóra, Bulla Elma. Sándor Erzsi és Basilides Mária, az Operaház örökös tagjai énekeltek, Gellért Oszkár saját, Kosztolányihoz írott versét szavalta, Hammerschlag János pedig orgonaszámmal szerepelt.

[34] A Philadelphia kávéház (1895?–1946?), az egyik legpatinásabb budai kávéház az I. Alagút u. 3. alatt működött. Játékszobájában négy Seifert-féle biliárdasztal hivogatta a játékot kedvelőket: ezért is nevezték Seifertnek a kávéházat. A Budai Sakkozó Társaság és a Biliárd Kör tagjainak hivatalos helyisége lett. Leghíresebb törzsvendégei voltak Ady Endre és Szabó Dezső, de gyakori vendége volt Kaffka, Karinthy, Kosztolányi, Schöpflin és BM is. 1935-ben a kávéház bezárt, majd átköltözött a Krisztina tér sarkára, a Budai Polgári Casino épületébe. A II. vh. után Krisztina söröző̈ként működött. A régi Philadelphia helyén ma az OTP toronyháza áll.

13 Este Amerikai Elektránál[35]
Halász és Ortutayval.
<Bartók est Manhattan>[36]
Este Mihállyal
szinházban: Amerikai
Elektra, páholyt vettünk
Halász Gábor és Ortutay-
ékkal[37]. A darab nagyszerű,
nagyon tetszett Mihálynak
is, aki sajnos rettenetes
hangos légzéssel küzdött.
14 5 kor Gyusziékh[e>]oz
d.u. Gyusziéknál.
15 ½5 kor Bipsi
d.u. Révész Margit
lánya: Bípsi.
16 délben Scheiberhez[38] Gyuszival
<Rédeyékhez 5 kor>
Rédeyékhez
Délben Mihállyal és
|:Illyés:| Gyuszival Sch**e**íber

[35] Eugene O'Neill drámai trilógiáját a Nemzeti Színház adta este 7 órai kezdettel.. A főszerepeket Bajor Gizi, Makay Margit és Timár József játszották. A darabot Németh Antal rendezte, a díszletet Varga Mátyás tervezte. Schöpflin Aladár írt kritikát róla a Nyugat Figyelő rovatában (1937/4.).

[36] A New York-i Manhattan vonósnégyes rendezett hangversenyt a Zeneakadémia nagytermében. Beethoven, Debussy és César Franck kamaraműveit játszották, C. Franck zongoratriójában Bartók zongorázott.

[37] Ortutay és felesége, Ortutay *Kemény* Zsuzsa (1913–1982), mozdulatművész, táncművészeti szakíró, tánctanár. 1948-tól a Táncszövetség elnöke. 1951–56-ban a Táncművészet c. szaklap felelős szerkesztője. Szentpál Olga tanítványa.

[38] Scheiber, kereskedő kisiparos, nincs további adat. (Vö. 1935. 12. 06.)

gramofonosnál, felvettük Gyuszi hangját. Este Rédeyéknél.

17 Anyus.
anyus.

18 Velősy Irénhez.
<~~Er«i»zsike [½>]¼7~~
~~«5 órakor»~~
~~VIII. Csepreghy u 4. III.18.~~
~~{Árpádkolleg.|:ium:|}~~>
Velősy Irén tanitónőnél.

19 <Prahács és Nagy Bella[39]> Gyuszi Ascher
Illyés Gyuszi Ascher.

20 Prahács és Nagy B. |:Juliska[40]:| Esztergomból itt |:aludt.:|
d.u. Prahács Margit és Nagy Bella. Csukássyné Esztergomból, ítt aludt.

[39] Jókainé Nagy *Grósz* Bella (1879–1947), színésznő. Az óbudai Kisfaludy Színházban lépett fel először 1898-ban. 1899-ben sikerrel játszott Jókai drámáiban, a Vígszínház szerződtette, de miután feleségül ment Jókai Mórhoz, visszavonult. A 75 éves Jókaival kötött házassága felbolygatta a közvéleményt. Jókai kötetre való szerelmes verset írt hozzá. A II. vh. kitörésekor Londonba költözött.

[40] Csukássyné Juliska, BM-ék esztergomi szomszédja. Ő és férje őrizték BM-ék kulcsait, amikor ők Pesten tartózkodtak.

21 Lipót[h?] Károly állampénzt. igazg.[41]
Lipót[h] Kalmán
vm.[42] írodaigazgató[43]
Lafontaine[44] | ½9 kor Bernáthhoz
La Fontaine társ.
előadás
Este Bernáthéknál.
22 5 kor Margóhoz.
d.u. Margotnál.
23 <6 órakor Winifriedhez>
24 d.u. bevásároltam.
Anyus.
d.u. bevásároltam.
Anyus.
25 Reggel elküldtem Margitot.
<kismosás>
délben Szekszárdra utaztunk
Illyés Gyuszival, este Pistánál[45]
hotelban szálltunk.
Reggel elküldtem
Margít nevű hisztériás
cselédet (ágyában M.
féltett könyveiből volt
eldugva)
Déli vonattal Szekszárdra

[41] Lipóth Károly állampénztári igazgatóról nem tud *Magyaroszág tiszti cím- és névtár*ának 1937-es és 1938-as kötete.

[42] Vármegyei.

[43] Lipóth Kálmán, Komárom és Esztergom vármegye irodaigazgatója volt.

[44] La Fontaine Társaság. (Vö. 1929. 01. 13.)

[45] Babits István, BM öccse. (Vö. 1922. 06. 19.)

utaztunk M. Ild. én
és Illyés Gyuszi.
Este felkerestük Pistát.
Hotelben szálltunk meg.

26 d.e. Anyinál, d.u.
szőllőben, este Anyinál.
D.e. Anyinál.
D.u. szőllőben
én is, Gyuszi is
fényképeztünk[46].
Este Anyinál, aki
a kapu**ig** kikisért, és ijedt
nyügösséggel megölelve Mí-
hályt rám szólt, csináljatok
valamít, menjetek orvoshoz!
Sokszor eszemben volt rejtett
aggodalma, ami engem
akkor[47] nagyon szorongóvá tett.

27 d.e. muzeumban.
d.u. hazautaztunk.
d.e. múzeumban.
[s>]Szekszárdi cserép edényt
vettünk, én élelmiszert
vásároltam, csomagoltam,
Mihály, Ildikó és
Gyuszi Anyinál
bucsúzni, estefelé
hazautaztunk.

[46] FOTOTÉKA: 420–431. tételek

[47] Valószínűleg BM halála utánra kell keltezni az átírást. (Vö. TS 1937-es naptárhoz írott bevezetése.)

28 Anna [cse>]volt cseléd Ildikónál
2 tengeri malacot hozott.
Anna volt cselédünk
Ildikónak két tengeri
malacot hozott.

30 × [⇦]
takaritónő
<Rédey>
Takaritónő.

31 × [⇦]
takarítónő
Anyus.
× [kn]
×
Takaritónő.
Anyus.

Április

1 d.e. helyszerzőnél.
3 kor Farkasréten Gellért H.[48]
temetésén.
utána Rédeyékkel Pozsony kávéház.
D.e. helyszerzőnél.
d.u. Gellért Hugó
temetésén Farkasréten.
Utána Rédeyékkel
Pozsony kávéházban.

3 Rédeyék és
Basch teán.

[48] Gellért Hugó (L.1933. 02. 07.), Gellért Oszkár öccse 1937. márc. 30-án hunyt el, hosszú szenvedés után.

Rédeyék és Basch
teán.

4 Szabó Katalin cseléd belépett
Szabó Katalin cseléd
belépett.

5 M. Rádió[49] Rédeyvel,
utána Dunaparti kávéház[50]
{Nyugat, (Ild. velünk)}
M. rádióelőadása
Rédeyvel.
Utána Nyugatasztalnál
Dunakorzó kávéházban.
(Ildikó is velünk van)

6 d.u. Nínінél.
d.u. Nininél.

7 anyus
anyus.

8 M. Nyugatnál d.u.
<9 kor Winihez>
Mihály délután
Nyugatnál.

[49] 16.45-ös kezdettel, fél órában BM az I. hullámon *Swinburne, a nagy angol költő* c. előadását olvasta fel. Erre 1937. márc. 3-i levelében Hlatky műsorigazgató kérte fel BM-t: „szíveskedjék huszonöt perces (nyolc ritkán gépelt oldalnyi), máshol még nem közölt *Swinburne, a nagy angol lirikus* c. előadását a rádió igazgatóságának lehetőleg egy héten belül eljuttatni." Az igazgatóság előbb el akarta bírálni a szöveg „rádiószerűségét", s csak aztán határozott a műsorba iktatásról, illetve annak időpontjáról. (OSZK Kt. FondIII/1849/42)

[50] Dunacorso kávéház (1892–1936), Bp. V., Vigadó tér 3. alatt, korábban (1885-től) a Szidon nevet viselte. Paulin Lajos kávés 1941-ben e helyen nyitja meg Ambassadeur nevű luxuséttermét.

9 d.e. Zsídó kórház 11 |:kor:|
Polacsek[!][51], Schill és Bársony[52]
röntgenfelvételek Este Györgyi és Pista
D.e. 11 kor Zsidókórházban
Polacsek[!] M. gégéjét tükrözte,
M. még a folyosón rettenetes és
feltünést keltő köhögőr[a>]o**h**amot
kapott. Utána Schill és Bár-
sony Tivadar röntgennel vizs-
gálták.[53]<,> <nyelőpróba mutatta
a daganatot! – Az eredményre
mi a kertben várakoztunk>
Este Györgyi és Pista
Szekszárdról.

10 d.e. Zs. kórházban
<3 kor Masahoz[54]>
Bársony, Schill nyelő pró|:ba.:|
Délelőtt ujra a
Zsidókórházban, Bársony
és Schill nyelőpróbát
csináltak és az megmutatta

[51] Pollatschek Elemér (1875–1944) gégeszakorvos, az Izraelita Kórház főorvosa. 1916-tól egyetemi magántanár. 1935-ben *A gégerák műtéti és sugaras kezelése* címmel tanulmányt publikált az Orvosi Hetilapban.

[52] Bársony *Bruckner* Tivadar (1886?–1942) röntgenológus, főorvos a Charité Poliklinikán, majd a pesti Izraelita Kórház Röntgenintézetének vezetője. A nyelőcső és a gerinc több elváltozásának első leírója.

[53] „[...] sem a tükrözés, sem a röntgenfelvétel akkor még nem utalt térszűkítő elváltozásra – állapítja meg Szállási Árpád. – Ez sem szokatlan az orvosi gyakorlatban, tudjuk: a negatív vizsgálati eredmény mily drámai módon válhat pozitívvá egészen rövid idő alatt."(*„...kínok és álmok közt..."* 2004:141.)

[54] Feszty Masa (L. 1937. 02. 21.)

a daganatot. Az eredmény-
re mí a kertben várako**z**-
tunk, oda jött kí Schíll,
szükszavúan közölve, hogy
a gégében daganat van és
operálni kell. Mihály két-
ségbeesetten kiáltott: nem
engedem magam operálni.
Ha ekkor Schill, mint régi házi-
orvos okosan és gyengéden rá-
beszéli, talán az életét mentí meg.
De ő nyeglén vállat vont: ahogy tetszik!

11 d.e. Oszkár.
Winifrid
⓪ [⇦]
d.e. Gellért.
Winifried
⓪

12 M-lyal kávéházban: Gellért
Karínthy Illyés, Illés, Hevesi
Tolnai, Ortutay, Bálint
<Masához>
Schill telefonált Pubí.
D.u. Mihállyal kávéház-
ban,: Gellért, Karinthy, Illyés,
Illés E. Hevesi A. Tolnai,
Ortutay, Bálint. György
Este Schill telefonált.
Pubi.

13 d.e. Zsidókórházban vérkép
<Rédeyékhez> gége|:érzéstelenítés:|
utána Párisiban.

Este Rédeyék.
D.e. Zsidókórházban.
Vérképet csináltak, gégét
Polacsek[!] érzéstelenitve
vízsgálta.
Utána én Párisi árúház-
ban vásár[ó>]oltam, Mihály
ott nagy köhögőrohamot
kapott.
Este Rédeyék.

14 d.u. Schillel Winternitznál[55].
anyám. Pubi [⇩]
M. Pubival moziban.[⇩]
<Wínifried|:hez:| 9 órakor>
d.u. Schillel Winter-
nitz professzort kerestük
fel Park szanatórium-
ban. De ezt mondta,
nem láthatja mi van a
gégében, gégészhez
menjünk, Lénárthoz[56]
utasitott.

[55] Winternitz Arnold (1872–1938), agyi és mellkasi sebész, a Szent István Közkórház főorvosa, egyetemi tanár Pécsett. Főleg a tüdősebészet hazai fejlesztése körül szerzett érdemeket.

[56] *Kakasfalvi* Lénárt Zoltán (1870–1953), fül-orr-gégész, egészségügyi főtanácsos, az Orsz. Közegészségügyi Tanács tagja, a Szent Rókus Közkórház főorvosa, egyetemi tanár, az itt működő Orr- és gégegyógyászati Klinika igazgatója. Vezetése alatt egyesült az orr-gégészet és a fülészet oktatása. Ismertek a mandula körüli nyirokerekre és a gégedaganatokra vonatkozó kutatásai. Ő vezette be és terjesztette el Magyarországon a mandulaeltávolításokat.

15 M. Nyugatnál. [⇧]
Mihály Nyugatnál.
Pubival moziban
Grande gignol[!] filmnél.[57]

16 M lyal moziban[58]
Garbó Kamélliás
Mihállyal moziban
Greta Garbo Kamélliás
hölgynél, a haldokló jelenet, s főleg a [pap>]gyón-
tató pap jelenet rettene-
tesen felizgatott, e
percben rettegve megérez-
tem a Szörnyűséget, ami
közeleg felénk.

17 d.e. Schillel
Lénártnál.
Prahács.
D.e. Schillel |:Szígony utcában:|[59] Lénárt pro-
fesszor-
nál. Ez a világ legaljasabb
szadista gonosztevője, egy buta

[57] Helyesen: grande guignol (magyarul: rémmese, rémdráma). Ilyen film lehetett az *Éjféli látogató* c. bűnügyi film, melyet a Váci utcai (Bp. IV., Váci u. 9.) Corso mozi adott 5, 7 és 9 órás kezdettel. Rendezte Richard Eichberg, a főbb szerepeket Carl Ludwig Diehl és Theo Lingen játszották.

[58] A Metro Filmpalota adta Greta Garbóval a főszerepben a *Camille, a végzet asszonya* c. filmet, mely *A kaméliás hölgy* c. ifj. Dumas-drámának a filmadaptációja (A Broadway már 1852-ben átkeresztelte egy korabeli átdolgozásban). A filmet George Cukor rendezte. A főbb szerepekben Robert Taylor és Lionel Barrymore játszott.

[59] A SOTE Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinikája működött itt. (Bp. VIII., Szigony u. 36.)

parádés kocsis külsejével, kéjelgő
élvezettel közölte Mihállyal, hogy
sajnos, nem tud semmi jót se
mondani, még a vizsgálat is
életveszélyes. Szegénykém halálosan
elsápadt, s ezt kiál|:l:|totta: akkor
inkább operáció nélkül halok meg!
Hazafelé az autóban leirhatatlanul
különös, elszánt és meggyötört arccal
beszélt, hogy hiszen mindig tudta!
Tudta, hogy ötvenhárom éves korában
kell meghalnia! Ha ez a sátáni
Lénárt nincs, talán idejében operálták
volna, ő és Schíll a gyílkosa.[60]

{ápr. 17. szombat.

El nem felejthetem, hogy értünk
haza a lakásba, úgy néztünk
körül a napos szobában,
mint idegen helyen, mintha a
halalból jöttünk volna.
Délután szörnyű migrénem
volt, fekve fogadtam
Prahács Margito**t**, s szólni se
tudtam a rémülettől.}

18 d.e. Gellért
d.u. Försternél Jánosb|:an.:|

[60] Feltételezhető, hogy TS csak BM halála után kezdte újraírni az 1937-es és az azt követő évek eseményeit, felgöngyölítendő és megértendő a halálhoz vezető utat!

utána I vel és M-lyal mozi[61]. Dzsungel
{királynője.[62]}
d.e. Gellért.
Ebédután elmentünk Förster
doktorhoz a János szana-
toriumba tanácsért, aki
hévvel, de nem megnyugta-
tóan rábeszélt a műtétre.
{Utána Mihály én és Ildikó |:Fór[o>]um:| mozí-
ban: Dzsungel királynője.[63] Retteg
ünk a magányos vasárnap dél
utánoktól, s ezért mentünk min
dig moziba, de az utcán megint
elért a rémület, M fuldokolva
köhögött s nehezen járt.}
19 d.u. kávéházban: Gellért, Schöpflin
Illyés, Bálint, Cs. Szabó, Hevesi
Radnóti[64], Halász, Ortutay
Este Basch Lóránt
D.u. Mihállyal kávé házban.
Gellért, Schöpflin, Illyés, Bálint

[61] Bp.-en az Omnia, a City és az Átrium mozi mutatták be a filmet, melyet ezen a napon több mozi is vetített.

[62] A Paramount Pictures 85 perces amerikai kalandfilmjének (*The Jungle Princess*, 1936) a debütáló Dorothy Lamour és Ray Milland voltak a főszereplői, William Thiele az írója és a rendezője. Bp.-en az Omnia, a City és az Átrium mozi mutatták be.

[63] A Forum filmszínház ezen a napon az *Egymásnak születtünk* c. Fred Astaire-filmet adta, TS vagy a filmre, vagy a mozira rosszul emlékezhetett évek távlatából. Vö. 1937. 04. 17.

[64] Radnóti *Radnóczi (szül. Glatter)* Miklós (1909–1944) költő, magyar–francia szakos tanár. A nyugatos harmadik nemzedékkel indul egy időben, 1930-tól jelentek meg írásai a Nyugatban. A náci deportálás áldozata lett.

Cs. Szabó, Hevesi, Radnóti, Halász G. Ortutay.
Este Basch Lóránt.

20 d.e. bejelentőben és Déli
vasut kávéházban[65] M-lyal.
és Fábiánnál, Ildikóért isko|:lánál.:|[66]
<Este Basch Lóránt.>
⓪ [⇦]

D.e. együtt Mihállyal bejelentőben uj cselédet bejelenteni, utána Délivasut kávéházban; Fábiánnál vásárolni és Ildikóért iskolánál.
⓪

21 nagymosás d.u. 6 kor
Schillel Laub doktornál[67].
d.e. kabátpróba Fábiánnál

D.e. pepítakockás felöltőt próbáltam Fábiánnál.
d.ú. Schillel Laub László gégésznél. Engem kizár**t**ak s Mihály megrémült, hogy eltávolitottak, s őt orvul el akarják |:őt:| szállitani (mert Laub közben taxiért telefonált) s

[65] A Délivasút kávéház (1900–1946?), Bp. XII., Alkotás út 7/b alatt, Ady kedvelt helye volt (1936-ban a tulajdonos ezt emléktáblával is jelezte), teraszáról pompás kilátás nyílt a Vérmezőre.

[66] Az I. kerületben, a Bíró utca 16–18. előtt, ahol az ún. Új Iskola volt. (Vö. 1934. 11. 05.)

[67] Laub László (1877–1957), gégész főorvos a Szent László Közkórházban, később a Szt. Margit, majd a Szt. Rókus Kórházban.

kirohant nevemet kiáltozva
rémületében.

22 d.u. Illés Endre feketén
este Illyés Gyusziék
Illés Endre feketén, akit
azért hivtunk, mert orvos és
mégsem nagyképű hazug és tít-
kolodzó, talán tud megnyug-
tató tanácsot adní. Illés
kedvesen, lelkes svádával
beszélt, kicsit meg is nyugta
tott, de én mégis éreztem,
nem őszinte ő sem. Persze, a
rettenetest senki meg nem
mondhatta. Este Illyés
Gyusziék jöttek, a nyomasztó
hangulat elűzésére a Bartók
néprajzi lemezeit[68] huztam fel,
amit M. szeretett – de azóta is
e lemezek őrzik akkori halálos
szorongásomat.

23 Alszeghy Zsolt feketén.
este Basch
Alszeghy Zsolt feketén.
Este Basch.

24 d.e. Sárköziné, Basch Ilona
este Schöpflinék
d.u. Hegedűs Lóránt
Illyés Gyuszi
D.e. Sárköziné,

[68] Nincs további adat.

Basch Ilona.
d.u. Hegedűs Lóránt
Illyés Gyuszi.
Este Schöpflinék.

25 d.e. Gellért, Basch Edith
Szabó Lőrinc
d.u. hárman mozíban[69] (Wells[70])
Este Förster dr. nálunk
D.e. Gellért, Basch Edit
Szabó Lőrinc.
D.u. hárman moziban
|:H. G.:| Wells filmjénél.
Este Förster dr. nálunk.

26 × [⇦]
d.u. kávéház: Gellért, Illyés
Nagy L. Farkas Z. Bálint,
Hevesí Radnóti
×
D.u. Mihállyal kávéház-
ban: Gellért, Illyés,
Nagy [Z.>]Lajos, Farkas Z.
Bálint, Hevesí, Radnóti.

27 délben Basch Lóránt
d.e. Schütz[71]

[69] A H. G. Wells novellájából írt misztikus filmet, *A csodálatos ember*t Robert Younggal a főszerepben több budapesti mozi is játszotta.

[70] Herbert George Wells (1866–1946), angol író. Jules Vernével együtt a sci-fi irodalom atyjának tartják, aki főleg ebben a műfajban írt műveiről ismert (pl. a *Világok harca*, *A láthatatlan ember*, *Dr. Moreau szigete*), noha a világirodalom egyik legtermékenyebb írójaként szinte minden műfajban alkotott.

[71] Schütz Antal (1880–1953) vallásfilozófus, a teológiai és a pszicho-

feketén Cser László[72]
Este Rédeyék, Halász G.
d.e. Schütz Antal
(M. kivánt vele beszélni,
gyónt ís.)
Délben Basch Lóránt.
Cser László feketén.
Este Rédeyék és Halász G.

28 ½5 kor Schillel Korányinál[73]
Anyus és Pubi.
Schöpflin és Gellért.
½5 kor Schillel Korányi
professzornál, aki
szintén rábeszélte Mihályt
a műtétre, nagyon okos,
meleg és megnyugtató
hatást tett, M. most elő
ször kezdett gondolni rá,
hogy talán átengedí ma-
gát a rettegett műtétnek.

---

lógiai tudományok doktora, 1904-ben szentelték pappá, a szegedi piarista gimnáziumban tanított, majd a bp.-i egyetem hittudományi karán dogmatikát adott elő (1916–46). Sajtó alá rendezte Prohászka Ottokár műveit.

[72] Cser László (1914–?), missziós lelkész. Babits István első feleségének, Stockinger Györgyinek testvéröccse. Betegsége idején gyakran látogatta BM-t. (BCSL 1996:75–76.) Ápr. 7-én Rosman nevű jezsuita szerzetessel látogatta meg, aki meggyóntatta. (Beszf. 1980 I:12.)

[73] Báró Korányi Sándor (1866–1944), belgyógyász, vesespecialista. Budapesti egyetemi tanár, az MTA elnökségi tagja. Ő alapította 1901-ben a legnagyobb magyar tüdőbeteg-gyógyintézetet, a mai Országos Korányi Tbc Intézetet. 1936-ban nyugdíjazták, klinikáját megszüntették.

anyus és Pubi.
Schöpflin és Gellért.

29 Este Illyés Gyuszi.
Este Illyés Gyuszi.

30 d.e. Fenyő Míksa, sétáltunk,
délben Basch Lóránt.
d.u. M. lyal helyszer|:zőnél.:|
D.e. Mihállyal sétáltunk.
Attila utcában, Fenyővel
találkoztunk, velünk jött,
megdöbbenést éreztem rajta
s túlságos részvéte szorongatott.
Délben Basch Lóránt.
D.u. Mihállyal hely-
szerzőnél (mert félelmében
nem mert egyedül maradni,
s minden hová velem jött.
Mintha segíteni tudtam
volna!

Május

1 d.e. M lyal helyszerzőnél
Kató kí, Annus be[e>]lépett.
d.u Ilus elment, helyette Irén.[74]
Este Oszkár és |:Komjáthy.:|
D.e. Mihállyal helyszerző-
nél. Kató ki, Annus

[74] Tanner Béláné Molnár Irén (1916–1989), tanítónő, TS későbbi sógornője. Babits Ildikó mellé állt be nevelőnőnek, házitanítónak. 1937. júl. 2-ától 1939. máj. 31-éig BM-éknál lakott.

cseléd (Lórántfy[!] egyletből[75])
belépett.
D.u. Földes Ilus neve-
lőnő elment, helyette
Irén jött, – Pubi
későbbi felesége.[76]
Este Gellért és Komjáthy.
3 Kb. ilyentájt jártunk
Karinthy orvosánál[77]
7 Mihálynak könyű[!]
nyári ruhát, nekem
vö[s>]rösmintás sötétkék
kedves imprimé kosztümöt
vettünk Neumannál[78].

[75] Lorántffy Zsuzsanna Nőegylet (1892–1949), protestáns egyesület, mely elsősorban élelem-, ruha- és pénzadományokkal segítette a szegényeket, de vasárnapi iskolákat, varrótanfolyamokat és gyerekműsorokat is szervezett. 1908-ban hozta létre az egyesület a Diakonissza Nevelőintézetét, ahol internátusi felügyelőket, tanítókat és kórházi ápolókat képeztek. 1920-ban nyitott meg a szanatóriumi rendszerű Diakonissza Kórház, ahol többnyire erdélyi menekülteket kezeltek. Székházában (Bp. IV., Havas utca 6.) az egyesület 1931-től lánykollégiumot működtetett. Foglalkozott munkások elhelyezésével és betegek otthoni magánápolásával is. Anna előzőleg valószínűleg a Lorántffy Egyletnél állt alkalmazásban, vagy annak képzésében vett részt.

[76] Vö. 1938. 05. 26. és 1939 .07. 08.

[77] Talán Baron Gyula (1891–?) kórházi főorvos; talán Holló Gyula (1890–1973), a tüdőgyógyászat jelentős alakja. Mindketten 1939-ben emigráltak az Egyesült Államokba.

[78] Volt egy Neumann nevű cég, melynek nőidivatáru-kereskedése volt Budán, de valószínűbb, hogy a jó néhány belvárosi Neumann-üzlet valamelyikében vásároltak, olyanban, ahol férfiruházati cikkeket is kaptak.

8 Reggel bankba és szígetre[79]
Nini autójával, fsz. 14 ben
lakunk.
Reggel anyus hozzánk költözött
10 kor Nini autójával bankba,
onnan Szigetre, fsz. 14. szo-
bában lakunk. d.u. alud-
tunk, 5 kor Szilasi Vili
látogatott meg, sétáltunk
vele. Vacsorakor és k**é**sőbb
szobánkban M. nagyon félt,
fulladást képzelt, fejünk is
fáj.

9 Reggel kijött Vili, Jenő doktor
Öccsével,[80] Jenő megvizsgálta
Mihályt, erélyesen bécsi utat
ajá**n**l Rindcak vagy Klass
gégészekhez[81]. Basch lányok és
Sárköziék is kijöttek délelőtt.
Reggelinél Szép Ernővel és
Bárdos szinigazgatóval[82] beszél-

[79] Talán az óbudai Sziget Szanatóriumról van szó (Bp. III., Óbudai-sziget 410.)

[80] Szilasi testvérek.

[81] Ismeretlenek, BM-ék végül is nem keresték fel a bécsi orvosokat.

[82] Bárdos Artúr 1882–1974) színházi rendező, rádiós és filmrendező, színházi író. A Színjáték alapító szerkesztője, a Művész Színház igazgatója. Pályafutását újságíróként kezdte (Pesti Napló, Egyetértés, Budapesti Hírlap). 1909-ben Max Reinhardt asszisztense volt. Egy évvel később Színjáték c. rövid életű folyóiratot alapított, és rendszeresen jelentek meg írásai a Nyugatban is. 1911-ben a Feld Irén vezette Kamarajátékok rendezője volt. 1912-ben Révész Béla íróval megalapította az Új Színpadot. 1915-ben az Andrássy úti Modern Színpadnál Kabarét vezetett. Egy évvel

gettünk. D.u. [f>]kijött anyus
Ildikóval.
Vacsora után hallban zenét
hallgattunk.
10 d e. szigeten sétáltunk.
Reggelinél Szép Ernővel be-
szélgettünk.
Ebéd után sétáltunk
felső szigeten.
Vacsora után 10-ig
hallban zenét hallgattuk.
11 Nagyot aludtunk, pihenten
ébredtünk. d.e. sétáltunk
olvastunk. Délben Nini,
Lián és Ödön[83] jöttek, később
Loránt. Beszélgettünk az itt
lakó Basch doktorral is,
Pau[u>]ncz sebészt[84] ajánlja.
13 × [⇦]
× [kn]

később a Belvárosi Színházhoz került. 1923–1926 között a Renaissance Színház igazgatója volt. 1925-ben ismét a Belvárosi Színháznál dolgozott. 1926–1930 között Berlinben élt. 1936-ban kirobbanó színházi sikert aratott Shaw *Szent Johanna* c. művének újrarendezésével. A háború alatt származása miatt félreállították (1938–1945). 1945–1948 között a Belvárosi Színház első embere lett. 1948-ban kinevezték egyetemi magántanárrá, színháztudományi előadásokat tervezett. Még ugyanebben az évben az USA-ba utazott fiához. Az Amerika Hangja és a Szabad Európa Rádió munkatársaként hangjátékokat rendezett, és színházi tárgyú írásokat olvasott fel. 1967-ben Amerikában kiadta utolsó művét, *Alkonyat* c. verseskötetét. (Vö. 1925. 04 29.)

[83] L. 1930. 01. 06.

[84] Talán Pauncz Márk, zsidó származású sebész, aki a Bp. V., Vörösmarty tér 3.-ban rendelt.

19 <⓪> [⇦]
20 <×> [⇦]
<⓪> [⇦]
21 <⓪> [⇦]
23 Áldozás
<nagymosás>
<⓪> [⇦]
Ildikó első áldozása.
Délben kijött velem a
szigetre, ott ebédelt.
d.e. nálunk Widmárné
kislányával, akit Ildi-
kóval együtt fényképez-
tem[85].
26 Ildikó.
28 ⓪[⇦]

Junius
3 Hazajöttünk
Délelőtt hazajöttünk a
szigetről.
Ahol utoljára még
egyszer boldogok voltunk.
6 Mihállyal és Ildikóval
kimentünk a Szigetre,
benéztünk paradicsom-
kertünkbe, de nagyon
szívfájditó volt kivül-
ről nézni.

[85] Vö. FOTOTÉKA: 432–456. tételek, valószínűleg nem szerepel a nyilvántartásban.

7 × [⇦]
× [kn]
×
16 Schill és Basch erélyesen
(sőt utóbbi szemtelenül)
ellenzi hogy Esztergomba
mehessünk, mert M. nem
lehet orvosi felügyelet
nélkül. Ezért én nyári
lakás után nézek, Mihály
idegesen ellenzi, de nekem
a gondolat is elviselhetet-
len, hogy kövek közt legyek
nyáron, forró bűzben,
{föld, fák, ég nélkül.
Pubival motoron ki-
mentünk (M. és I. is)
lakást nézni Zugligetbe.}
20 D.u. Míhállyal és
Ildikóval kimentünk
az Állatkertbe és
vettünk egy komondor-
kuvasz keverék kölyköt,
mert reméltü[nk>]k, hogy ki-
mehetünk Esztergomba,
s ott majd kell.
(Ez valoszinűleg
jun. 13 án volt
21 A kutyát az állatkerti
őr elhozta, de mínthogy
ketrecben (hiéna szomszéd-
ságában) nevelkedett, anyira

vad és rémült volt, hogy egész
éjjel nem aludtunk miatta.
Másnap visszavitettük, s he-
lyette egy nőstényt választot-
tunk (Tündér lett) de egyelőre
ott hagytuk az Állatkertben.
és ez 14 én.

26 délelőtt kiköltöztünk
Zuglígetbe.
Este Pubival délivasutnál Edith
elutazásánál.
M. és Pubi d.e. állatkertből elhozták Tündér
kutyát.
Reggel kiköltöztünk
Zugligeti út 43 számú
villába. Mihály Pubival
motoron idehozta állat-
kertből kutyánkat,
Tündérnek hivjuk.
Pubi este motorral el-
vitt Délivasuthoz, hogy
Hoffmann lányoktól, kik
Párisba mennek, elbucsuzhassak.

27 <d.> d.e. Basch lányok
d.e. Basch lányok.

29 d.u. Gellért.
d.u. Gellért.

Julius

<***1***> × [⇦]
d.u. lakásban
× [kn]

×
d.u. Mihállyal
lakásban; fürödtünk.
2 Irénke ideköltözött
Irénke ideköltözött.
d.u. Basch Ilona és
Edith.
3 Pubi ebéden
Basch L.
este Szilasi Víli
Délben Pubi.
d.u. Basch Lóránt.
Este Szilasi Vili.
4 d.u. Gellért
5 d.e. Gellért
6 Pubi (Anyus bordáját
törte pénteken)
7 Pubi ebéden
vele lakásban.
⓪ [⇦]
Pubi délután, idejött
mondja, hogy anyús
2 án kiránduláson
elesett és 4 bordáját
törte.
Pubi lakásba vitt
motoron pár holmiért.
⓪
<***8***> <×> [kn]
Anyust Pubi délután
behozta Szentendréről
motorral, 6 kor taxin

Park szanatoriumba vittem
röntgenre, ott is maradt
II. em. 107.
Pubi motorral hazahozott
este.

9 Reggel Pubival motoron
Parkba, délben Pólya
tanár[86] megnézte Anyust.
Délután hozzánk hoztuk
Zugligetbe.
Basch Loránt, később
Gell[rt>]ért Oszkár fiával.

10 Elhozattuk anyusnak
ágyfotelunkat.
este Tivadar.

11 d.e. Basch lányok.
(Niessen[!][87] keresztülutazott
Pesten.)
d.u. Pubi.

[86] Pólya Jenő (1876–1945), sebész, egyetemi tanár. A Park Szanatórium orvosa, majd a Szent István közkórház főorvosa. BM-ék orvosismerősei közül Laub és Winternitz orvosok kollégája volt. Gyomorműtétje, az ún. Pólya-műtét világhírűvé tette a nevét. Az orvoslás történetét meséli el *Az orvostudomány regénye* c. népszerűsítő művében. A náci terror áldozata lett.

[87] Rudolf Nissen (1896–1981), zsidó származású német sebész, szakíró. 1930-tól egyetemi magántanár Berlinben. A náci hatalomátvételt követően Törökországba emigrált, az isztambuli egyetemre nevezték ki. A második világháború elején egészségügyi okokból az USA-ban telepedett le, előbb Bostonban dolgozott, majd 1941–52 között a New York-i zsidókórház osztályvezetője lett. 1952–70 között a bázeli egyetem tanszékvezető professzora volt. Berlinben tiszteletére Nissen-emlékdíjat osztanak, főként a gasztroenterológiai sebészet területén dolgozó orvosok, kutatók között.

(Eladásra hirdettük
a lakást.)
12 Undoritóan esik az eső
nagyon hideg van.
Délután Illyés Gyuszi
és Muca jöttek ki.
Gyusz édes, Muca vackor és
fázik.
Párisiból nyugágyat
hozattam.
(Partét kaptunk, hogy meg-
halt Vadócz Margitka[88].)
13 d.u. Pubi motorján
lakásban. Péteri házaspár[89]
megnézte lakásunkat.
14 d.u. Pubival és M-lyal
motoron Labanc és Buda-
keszi uton telket kerestünk.
15 d.e. Zugl. út 27 szép villát
néztünk.
d.u. Péteri és felesége
nálunk lakás miatt.
Fenyő Miksa.
Gellérték és Schöpflinék.
Estefelé megnéztük velük
Zugligeti út 27. sz. eladó
ikervillát.
16 d.u. Basch Loránt,
megnéztük vele a villát[.>],

[88] Korábban BM-ék szolgálója, ún. mindenese volt.
[89] Ismeretlenek.

nem találja megfelelőnek.
s evvel el is van vetve
a terv, sajnos.
17 Eladtuk az öröklakást.[90] |:10 ezerért.:|
Pubi Anyussal Parkban
Pólya tanárnál.
d.u. **E**lek Artúr
később Pubi Ballagival[91],
akivel Láb kölcsönről[92]
beszélgettünk.
23 Péteriék Baschnak kifizettek
10 ezer pengőt lakásunkért.
24 × [kn]
d.u. Illyés Gyuszi.
26 d.e. Tébénél[93]
Ocskay gondnoknál
[l>]Maros utcai lakás tervéért,
utána Attila utcában
lakást nézegettem, találtam
véletlenül gyönyörűt 65 B alatt,
Baschékhoz futottam, Ilona
velem jött, Mihályt telefonon
hivtuk Zugligetből, mín-
denki el van ragadtatva.
27 d.e.

[90] Az Attila u. 95–99. sz. alatti, harmadik emeleti lakásukról van szó.

[91] Ismeretlen.

[92] Bank, hitelintézet – nincs további adat. Valószínűleg állami lakásbiztosítási kölcsönre vonatkozik a rövidítés.

[93] Országos Társadalombiztosítási Intézet. Vö. 1934. 12. 03.

28 <*Szerda*>|:csütörtök:|
délig feküdtem.
d.u. Szép Ernő.
B Lóránt lekötötte
számunkra az Attila
utca 65 B. I/4. lakást

Szerdán 28 án d.u. ½7 kor
Mihállyal rádióhoz, felolvas-
tam Majthényi Flóráról,[94] onnan
[a>]uj lakást néztük, s régiben
este butort mértünk, rettenetes
migrénnel értem haza.

29 <*29. Csütörtök*>|:Péntek:|
d.e. valamenyien
régi lakásban, An[n>]yus
haza, mi uj [h>]lakásban
helyet mértük.
d.u. Prahács Margit

30

31 d.u. Prahács Czeke
Mariannal.[95]

Augusztus

1 d.e. Mihállyal templom-
ban.

[94] TS félórás centenáriumi előadása (Majthényi Flóra 100. születési évfordulóján) 18.30-kor kezdődött, s a Budapest I. hullámon volt fogható.

[95] Czeke Marianne (1873–1942), könyvtárosnő, Brunszvik Teréz életének kutatója. Hrabovszkyné Révész Margittal, BM-ék jó ismerősével közösen írt könyvet róla.

2 <~~Reggel valamenyien[!] [uj>]régi és uj lakásban.~~>
Farkas Anna cseléd
kilépett.
3 Vendéglőből hozatunk
ebédet.
d.u. lakásban konnektor
helyeket jelöltem.
4 d.e. uj lakásban M. lyal
d.u. Basch Loránt és
Klopstock doktor[96]
este Rédey Tívadar
5 d.u. Nagy Babi (házfelü-
gyelő lánya.)
Pubi.
Illyés Gyuszi.
6 d e. gázgyárban[97]
gázfőző és átirás miatt.
d.u. Förster dr. feketén.
utána Pubi {Irénnel motorozni ment.}
később Szabó Lőrinc

[96] Klopstock Róbert (1900–1981), sebész. Prágai (ahol Franz Kafka orvosa volt) és berlini tartózkodás után a 30-as években a Hatvany család háziorvosa lett, 1935-ben lakást kapott a Bécsi kapu téri Hatvany-palotában. Fontos szerepe volt BM életmentő sebészének, Rudolf Nissen professzornak kiválasztásában és Pestre hívásában. Az Anschluss után 1938-ban – rövid londoni tartózkodás után – Amerikába (NYC) emigrált. (Beszf. 1980 I:11.) L. még OSZK Kt. FondIII/745.

[97] A Budai Gázgyár a Margit körút–Kisrókus utca sarkán állt, s 1865-ben kezdett termelni. 1914-től 1984-ig a főváros gázszolgáltatását az Óbudai Gázgyár biztosította.

7 d.u. Gellért és Illyés Gyuszi.
8 d.u. Schöpflinék.
9 Reggelí vonattal Esztergomba utaztunk Míhály én, Ildikó, Irénke és Tündér. M. Fürdő szállóban szállt, mi felmentünk a házba, d.e. ujra le a strandra, Fűrdőben ebédeltünk, Rédey Tivadar is ítt van[.>], az idő gyönyörű, gyönyörü este volt a házból [k>]lenézve.
10 Reggel M. telefonált. Délfelé értünk a strandra, D[x>]exné és fivére ís velünk volt, nagyon jó szép ídő van[.>], fürdőruhában ebédeltünk, [4>]5 kor kocsi jött Mihályért, Eínczinger Ferí jön velünk, együtt a hegyre, Mihály ítt alszik szobájában.
11 Reggel fényképeztem[98], d.e. str[e>]and, D[x>]exné Nusival beszélgettem, napoztunk, borzasztó jó volt, M. lent maradt, este mí fenn aludtunk, pak-

[98] L. FOTOTÉKA: 461., 462. tétel.

koltam.
d.u. Dexnével Einczinger
Feriéknél.
12 Elbúcsuztunk édes házi-
kónktól. 12-től ½5 ig
strand és ebéd, Dexné,
Tivadar Feri hajóhoz
kisértek, 5 től 10 ig utaz-
va értünk vissza a Zug-
lígetbe, a sok édes fény
és meleg után itt lehangoló
hüvös, nedves a lakás.
13 Délben Zugligeti ház-
mesterékkel és Irénké-
vel bementünk a la-
kásba pakkolni.
14 Egész nap pakkoltunk.
15 Míhály reggel taxival
Síesta szanatoriumba ment
rontgenfelvételre, Klop-
stock hazakísérte.
d.e. Basch lányok.
16 Pakkoltam.
Este Zugligetben meg-
látogattak Klopstock dr.
és felesége.
17 Házmesterékkel és
Irénkével pakkoltam.
Telefon áthelyezés[t>]ért jártam.
Fejemre karó esett, fülemet
hasitotta, <fog>orvos kezelte.
Ildikó kapott: töltőtoll, fényké-

pezőgép, 3 pengő, cukor, kaktusz
Este Pubi.
Virágot kaptam: Pubitól, Ildikó, Irénke, Mihály, Basch Edith és Ilona, Hoffmann Edith, Tivadar
I. pamut könyvjelzőt csinált.

18 × [kn]
Reggel 8-kor elköltöztünk az Attila u. 95 ből 65 B alá,[99] délben idejött Míhály és Ildikó, látogattak Basch Loránt Edith, Hoffmann Edith és Miczul.
d.u. asztalos dolgozott könyvtáron.
[e>]Este 8 kor kijöttünk Zúgligetbe.
Uj lakásunk gyönyörü.

19 Bas[c]h Ilona

21 Reggel Zugligetből beköltöztünk uj lakásunkba, szegény Tündért kínt hagytuk.
Pubi délben motorral fe[b>]lborult, koponyaalapi

[99] „A lakás régi, tágas, jó meleg, ablakaiból, balkonjáról kilátás nyílik a Vérmezőre, amelynek ködös őszi, havas téli képe föl-fölbukkan Babits írásaiban" (Sárközi György: Holt élt Babits Mihály? In: *Babits Emlékkönyv*, idézi: Sipos 1999 II:651.)

töréssel Ujszentjános
kórházban[100] fekszik.
22 d.e. asztalos,
Szabóék[101]
d.u. Klopstocckal[!]
Buday Kálmánéknál,
utána Klopstockéknál.
Irénke és Ildikó
Pubinál.
23 Gellért és Schöpflin
25 Asztalos elkészült,
butorokat hely[ére>]ükre
tettük
26 Szabóval kamrában
rakodtunk.
27 Ortutay feketén.
28 d.e. Szentendréről
bejött Anyus Pubihoz,
itt ebédelt.
29 Elek Artúr.
Hegedűs Lóránt
Szabó d.u. szekrényt
festett.

[100] A régi Szent János Kórház a Széna téren volt, a mai buszpályaudvar helyén. A század végére Buda lakossága nagymértékben nőtt, új kórházra volt szükség. Hosszas vita után a szőlőtőkéket elpusztító járvány által sújtott Diósárok dűlőre esett a választás, ahol Darányi Ignác javaslatára pavilonrendszerű építkezés mellett döntöttek. 1898. augusztus 3-án ünnepélyes külsőségek között megnyitották Budapest Székesfőváros Új Szent János Kórházát.

[101] Szabó Andrásék: a zugligeti átmeneti szállás, nyári lak házmestere és annak családja.

30 d.u. Pubinál.
Este Hoffmann nők,
M. kávéházból jött,
vele Halász Gábor,
később Illyés Gyuszi.
31 d.u. Klopstockék.
Este Basch Lóránt.

Szeptember
1 d.e. bankban[.>], Ildikót
régi iskolába[102] beirattam.
d.u. Szabó András dol|:gozott:|
d.u. Pubinál, este
8 kor Simonffy Margot
verseinket szavalta rádióban[103].
2 d.e. Szabó javitani
vitte rádiómat
Schöpflinék.
3 délben meghozták rádiómat
d.u. Pubinál.
Gyergyai,
Sárköziék.
<Este>
<Schöpflin Aladárék>.
Ildikó veni sancte.[104]

[102] Bp. I., Attila úti Általános Iskola, Ildikó itt fejezte be elemi iskolai tanulmányait, a negyedik évfolyamot itt végezte. (Vö. 1934. 11. 05.)

[103] A műsorújságok szerint „modern költők verseit" szavalta Simonffy Margot 20.05–20.30. között.

[104] Tanévkezdéskor ún. Veni sancte (Jöjj, Szentlélek...) misét tartottak – tartanak ma is – az egyházi iskolákban, a Szentlélek segítségét kérve az új tanévhez.

4 Ildikó iskolába ment.[105]
Szabó András előszoba
|:kis:| szekrényt festett.
Házmesternek házbért fizettem
Gellérték, Bandi, Illés
Endre, Míhály velük
nyomdászkiállításon[106].
<M>
Farkas Zoltán.

5 M. d.e. templomban
Szép vihar volt.
d.u. Pubinál.

6 23 | Cser Laci feketén.
Ildikónak iskolakönyveket vettem.

7 d.u. Gellért.
Én Pubinál

8 d.u. mindanyian
Zugligetben, Szabóéknál
teáztunk.
Én és M. Pubinál.
|:dr.:| Förster esti feketén.

10 × [kn]

11 Klopstock telefonált,
hogy Niessen holnap
érkezik.

12 Zuhog az eső.
d.u. eljöttek hozzánk

[105] Vö. 1937. 09. 01.

[106] *Magyar Nemzeti Nyomtatvány* c. kiállítás nyílt a városligeti Műcsarnokban.

Niessen professzor, Klop-
stock, és Laub gégész.
Szorongva vártuk Niessent, ablak-
ból néztük, ahogy a taxiból
kiszálltak.

13 d.e. Sie[sz>]sta szanatoriumban
M-lyal röntgenfelvételek.
Polgár röntgenorvos[107] velünk
jött, |:délfelé:| konsiliumra érkezett
Buday Kálmán, Förster,
aztán Niessen, Winternitz,
Klopstock, később Laub,
1½ órát tanácskoztak,
Niessen egyhavi fekvést ajánl,
operáció[108] addig elhalasztva.
Este Basch.

14 Rédeyék, Héjjas, Halász[⇩]
Este Rédeyék, Halász
és Héjjas vacsorán.
Éjjel M. vesekő rohamot
kapott.

15 Reggel Förster dr. M-nak
injekciót adott, még
egész nap rosszul volt.

17 d.u. Gellért, Illyés
Hegedűs Lóránt

[107] Polgár, röntgenorvos a Siesta Szanatóriumban, nincs további adat róla.

[108] L. 1938. 02. 10.

18 d.e. **Szabó**<né>|:Andrásné Zúgligeti házmesterné:| **Juci.**[109]
d.u. Jékely Zoltán

19 d.e. Zugligetben Pubival
és Ildikóval
d.e. Zugligetben a lakásnál.
Pubival és Ildikóval
(Pubi először jár ki,
fényképeztü[k>]nk[110] is.)

23 d.[e>]u. Fábiánnál vásároltam.
([f>]pizsamák, M. függöny.
Gellért, Schöpflin, Illyés.

24 d.u. Schillnél.
d.u. M-lyal Schillnél.
M.-nak cukor kurát[111] rendel,
napi 15 ☐.

[109] TS-val jó kapcsolatban voltak, Szabó András szakmunkákat vállalt BM-ék új lakásában.

[110] A fotógyűjtemények nem említik.

[111] Schill valószínűleg BM felhizlalása érdekében rendelt el cukorkúrát. Alacsony vércukorszint (hipoglikémia) alakulhat ki azoknál, akik rendszertelenül étkeznek vagy alultápláltak, ahogy BM is az volt. Az alacsony vércukorszint fejfájást, erős éhségérzetet, szívdobogást, hányingert, kimerültséget, alvászavart, nyugtalanságot vagy nyomott kedélyállapotot okozhat. Tekintve, hogy BM hajlamos volt a depresszióra, szorongásra, túlérzékenységre, esetében a cukor pszichés állapotbeli javulás érdekében elrendelt alkalmazását sem zárhatjuk ki. Hipoglikémia kialakulhat rosszindulatú tumorok mellett is. Ilyenkor az alacsony vércukorszintet okozhatja az, hogy a gyorsan növekvő daganat nagy mennyiségű szőlőcukrot vesz fel. Gyakran előfordulhat, hogy a tumor inzulinszerű hatással bíró anyagokat termel. Ez utóbbi eset annál a ténynél fogva zárható ki, hogy a kúrát BM háziorvosa, a belgyógyász Schill Imre rendelte el. A költő betegségeit elemző tanulmánykötet (*„...kínok és álmok közt..."* 2004) nem említi ezt a kúrát.

25 d.e. Ildikóval Ferenczy
Noémi[112] [K>]kiállitásán[113] Edíth|:t:|ékkel[!]
⓪ [⇦]
Én és Ild. Ferenczy Noémi
kiállitásán Rédey nökkel
és Héjjassal.
M-nál Buday Kálmán.
(utoljára látta
szegényt)[114]
M-nak megvarrtam és
feltettem erkély-függönyét
nagyon tetszik neki.
⓪

26 d.e. Anyus
I. és Irén Zugligetben.
d.e. Anyus.
I. és Irén Zugligetben.

27 Klopstock feketén.
<G> d.ú. Fábiánnál
vásároltam.
Gellért, Schöpflin, Illyés
Pubi.
Klopstock dr. feketén.
d.u. Fábiánnál
vásároltam.

[112] Ferenczy Noémi (1890–1957) festő- és gobelinművész. Ferenczy Károly leánya.

[113] Kiállítása a Szépművészeti Kiállítások Helyiségében (Fränkel Szalon), a bp.-i Mária Valéria utcában volt.

[114] Vö. 1938. 11. 17.

Gellért, Schöpflin, Illyés.
Pubi. Basch.

28 Basch.
d.u. vásár[ó>]oltam
este Rédeyék, Gellérték
Schöpflinék
Belvárosban, M-nak Gide-t[115],
virágot vettem.
Basch L.
Vacsorán Schöpflinék,
Rédeyék, Gellérték.
Fábiántól angora szukát[116]
vettem.

29 Basch M-nak [ir>]vi|:r:|ágot
hozott.

30 Sárközi Mártával d.e.
városban M-nak asztalt
néztünk, utána kícsit
Mártánál, gyereket[117] nézni.

Október

1 d.e. M. asztalát meg-
hozták.
Anyus |:és:| Pubi.

[115] Valószínűleg André Gide új könyvéről van szó *(Nouvelles Nourritures),* melyet a Nyugatban Bálint György mutatott be (1936. I. 88–90.)

[116] TS és Babits Ildikó legendás macskaszeretete ettől az időponttól követhető nyomon.

[117] Sárközi Mátyás író, Sárközi György és S. Márta fia.

3 d.e. Ascher.
d.u. Basch Lóránt
búcsúzni, Párisba[!] megy.
4 × [kn]
d.e. bankban.
d.u. Gellért és Schöpflin
Szabó <[M.>]A.> |:M.:| verseskötéteiből
vitt barátainknak.
5 nagymosás
d.e. Dienes Vali és Gida
d.u. Klopstockék.
Este Balogh Károly
Vacsorán Sárköziék
és Ortutay
Szabó Pubival elvítte M.
régi soklábú asztalát.
6 vasalás
Meg[j>]hozták a **k**ét nádas fotelt.
d.**ú**. Elek Artúr
Illyés Gyuszi
Fenyő László
Juci vasal,
Szabó.
8 Délben jött Pista
Szekszárdról,
itt aludt.
9 Györgyi papöccse feketén.
d.u. Anyusnál.
M-nál Komjáthy
Ali, Halász Gábor.
Pist[i>]a este elutazott
10 Este

11 d.e. Szilasi Víli és
Líli.
d.u. Schöpflin, Gellért
Gyuszi[118] és Cs. Szabó.
12 d.u. Schweigerék.
este Szilasiék, Rédeyék
Bernáth Aurélék
vacsorán.
14 d.u. Gyuszi
15 d.u. M., én, Ild. és Irén
[mozi>]Belvárosi mozíban, Szilasiék
kal: Eleefántboy[!][119], haza
Líli hozott autón.
Anyus és Pubi vacsorán.
Pubitól 4 lemezt kaptam
B**e**|:e:|thoven Hegedűverseny és
IX. [o>]szim[pf.>]f.
24 d.e. Gellért
Plötz Rudolf[120] és Ascher
Basch Loránt.
25 d.e. Szil[á>]asiék auton
elvittek hármunkat
Sváb és Jánoshegyre.
26 **d**.u. Hoffmann Edith

[118] Illyés Gyuláról van szó. Megtévesztő a központozás hiánya.

[119] Robert J. Flaherty és a magyar Korda Zoltán angol kalandfilmje, az *Elephant Boy* (1937) Kipling *A dzsungel könyve* c. regényének, illetve a regény egy fejezetének adaptációja. Főszerepében az indiai származású Sabu Dastagir játszott. A film rendezői első díjat kapott a Velencei Filmfesztiválon.

[120] Plätz Rudolf, 1926–31 között a Vajda János Társaság elnöke.

27 × [kn]
d.e. Szekfű
d.u. Basch
28 <d.e. Szekfű Gyula>
d u. Illyés
este Leopold Lajosék
29 Hegedűs Lóránt.
d.u. Anyus.

November
1 d.e. Ildikóval temetőben.
2 d.e. bankban
4 ½5 kor Mignonba[121]
Szabó Lacinéval
d.u. Mignon kávéházban Cs. Szabó Lászlónéval.
Nálunk Gellért, Illyés.
5 d.u. Simonffy
Margot és Basch
Ilona.
6 5 kor K[r>]ereszturyék
12 kor Baumgarten
ülés nálunk:[122] Basch,

[121] 1928-tól működtette a Mignon Kávéház Rt. a Dunakorzón. Ennek teraszán volt találkozóhelye a Pester Lloyd szerkesztőségének. Gyakran fordult meg itt József Attila is.

[122] Az ülés jegyzőkönyve szerint Basch Lóránt alapítványi ügyvivő tájékoztatta a bizottságot, hogy „az 1938. évre 7, esetleg 8 3000 pengős évdíj, vagy 5, esetleg 6 4000 pengős évdíj kerülhet kiosztásra” (Téglás 2002–2007 III:172.)

Hegedűs, Elek, Kárpá-
ti, Schöpflín, Rédey
Hoffmann Edíttel
Fruchteréknél feketén.
Utána Anyusnál.
Kereszturyék?

7 <Rédey>
Rédey
Kárpáti Miklós[123]
ebéden.
Este Rédeyék.

8 Este Oszkár, Schöpflin
Cs. Szabó László.

9 <Rédeyék>
d.u. Basch Lóránt.
Este Sárköziék[.>], Eszter is

10 Györgyike Szekszárdról
és őccse, Cser Laci
feketén.
Este Schill Imre.

12 Babits est[124]
d.e. bankban, komissiók.
Illyés Gyuszi

[123] Kárpáti Miklós, Kárpáti Aurél testvére.

[124] A Vajda János Társaság előadóestet rendezett BM verseiből a Zeneakadémia kistermében este fél kilenc órakor. Schöpflin Aladár megnyitója után, aki hosszabb tanulmányban méltatta BM munkásságát, Ascher Oszkár, Simonffy Margot és Andersen Felicia eredeti műveket szavaltak, B. Pápay Klára pedig BM fordításaiból szavalt. Az est első részében a Cecilia kórus énekelt Bárdos Lajos vezényletével néhány megzenésített verset BM-tól. A második részben Medgyaszay Vilma énekelte BM megzenésített verseit (zeneszerzők: Kósa György, Reinitz Béla, Szirmai Albert és Nádor Mihály).

Anyus.
Anyussal Irénkével
Zeneakadémián
Wajda[sic!] Jánosék
Babits estjén Mihálynál Basch.

13 Bartók
d.u. Ildikóval és
Pubival Zeneakadémián
énekkari hangverseny
Bartók zongorázott.[125]

14 Éjjel hó esett, mínden
fehér
Kárpáti Miklós
ebéden
(elvitte a him tengeri
malacot[126])
este György Oszkárék.

15 [K>]Hoffmann Edit és M.
d.u. Hoffmann Edíth
és Mici, Gellért, Schöpf-
lín és Komjáthy.

16 Nagymosás
d.e. Szinházi életből[!][127]
Sz[t>]itnyai Zoltán[128] és
fotografus.

[125] A Magyar Múzsa jótékonysági hangversenyén Bartók a *15 magyar parasztdal* 6–15. számát játszotta.

[126] Vö. 1937. 03. 28. – Ildikó születésnapjára kapott tengerimalacot.

[127] Színházi Élet, illusztrált színházi és művészeti hetilap. Bp.-en jelent meg 1912–38 között. Szerk. Incze Sándor.

[128] Szitnyai (vö. 1931. 02. 07.) *Hat író élete* címmel közölt riportot a Színházi Élet 1937/52. számában. (TÉGLÁS 1997:394–397.)

d.u. Basch Loránt
Nagy Endre
Devecseri
később Balogh Károly
este Kereszturyék.
(És még függönyt varrtam,
Fe[i>]rike jött és nagymosás **v**olt.)

17 <vasalás>
Basch.
d.u. 5 kor Baumgarten
ülés nálunk[129]:
Hegedűs Loránt, Rédey
Schöpflin, [Karint...ís>]Karinthy Basch Lóránt
Réti István, Sik Sándor
Elek Artúr, Fenyő Miksa
Éjjel meghalt Buday Kálmán[130]

18 Gellért
d.e. Gellért.
d.u. Ild. és Irénnel
Vérmező körül sétáltunk.
Nagy Lajos.

19 Ilona (elhozta a kis
bundát.
d.u. Basch Ilona.
(elhozta nekem kis
csikóbundáját)

20 3 kor Jékely
Basch
<én anyusnál.>

[129] Nincs adat.
[130] L. 1922. 12. 20.

|:Délben:| Bas|:c:|h Loránt
3 kor Jékely.

21 × [⇦]
d.e. anyusnál Ildikóval,
előbb Városm. templomban.
Illyésék
×
d.e. Városmajor templomban Ildikóval Bárdos-misén[131]. Utána anyusnál.
d.u. Illyésék.

22 12 kor Gida | Ilonával
szücsnél.
<d.u.>
d.e. Ilonával szűcsnél.
Dienes Gida.
Gellért.

23 d.u. Szabó Lőrincz,
Schöpflin.
d.u. Szabó Lőrin[cz>]c
Schöpflin Ali.
Klopstock dr. (de nem jött be)

24 d.u. Gellért és Földi M.
d.u. Gellért és Földi M.

25 d.u. Basch
este Ilona.
(d.e. Loránttól pulykát kaptunk)

[131] Nincs adat.

d.u. Basch
este Ilona
(Születésnapi vacsora)

26 d.e. Ilona
(Hexenschusst kaptam)
Mihálynak virágot küldtek:
Rédeyék (fikusz) Gellérték,
Halász Gábor könyvet, Loránt
gyönyörű gyümölcsöt, alma,
körte, grape fruit)
Ilona ibolyát hozott.
(Hexenschusst kaptam)

27 d.u. Gellért, Nini
d.u. Gellért,
nálam Schweiger Nini.

28 d.e. Ildikóval Zugligetbe
kutyaételt vittünk.[132]
d.u. Basch, Schöpflin.
d.e. Ildikóval Zugliget-
be kutyaételt víttünk,
nagyon hideg van.
d.u. Basch, Schöpflin.

29 <d.e. Ilonával ½11 kor .>
<12 kor Kemény Katal|:in:|>
5 kor Baumgarten ülés.[133]
5 kor B. ülés: {nálunk}
Basch, Schöpflin, Elek,

[132] Vö. 1937. 06. 21.

[133] A BM-éknál tartott ülésen határozat született az 1938-as díjakra és díjazottakra vonatkozóan. (Téglás 2002–2007 III:175) Vö. 1938. 01. 18.

Rédey, Sik, Kárpáti,
Fenyő, Hegedűs.

30 3 kor Dérí Mária[134]
d.u. Gellért.
3 kor Déri Mária
d.u. Gellért.

December

1 11 kor Melléky dr.[135]
{d.u. Buday [l>]Lacinal} vörös+[136]
Kékszakálu[!] rádióban[137]. Schíll.
11 kor Melléky dr. (Kornél?)
d.u. Buday Lacinál
(aki tűdőbajt kapott)
Vöröskereszt kórházban
Mihállyal.
Schill.

2 d.u. 3–6 ig Majthényi
Anna.
7 kor Rédeyék | d.u. Basch
3–6 ig nálam Majthényi

[134] Ismeretlen.

[135] Melléky Kornél (1896–1952) író, kritikus, kriminalisztikai ügyvéd (védte József Attilát is). Babits tanítványa volt a Tisztviselőtelepi Áll. Főgimn.-ban. 1920–27-ben szerkesztette a Magyar Írás c. irodalmi folyóiratot. Novellái jelentek meg.

[136] A Vöröskereszt Kórházra utal TS rövidítése.

[137] 19.30-kor közvetítette a rádió Bartók egyfelvonásosát az Operaházból. Ez a műsorszám kb. 20.25-ig tartott.

Anna (Flóra unokahuga)[138]
d.u. Basch
7 kor Rédeyék.

3 d.u. Túróczy
Majthényi Annánál Ivánk[a>]já|:né:|[139]<l> lakásán
d.u. Turóczi Trostler.
Én Majthényi Annánál
Ivánka báróné lakásán

4 d.ú. Basch.
Anyusnál
d.u. Basch.
Anyusnál

5 d.e. Gellért.
sétáltunk, nálunk
d.e. Schöpflín, Máraiék
d.e. Gellért.
d.e. M-lyal ház előtt
sétáltunk, Schöpflín és
Máraiék feljöttek laká-
sunkat nézni.

6 Este Karínthy, Schöpflin
Este Karinthy
Schöpflin.

7 Este Oszkár.
Este Gellért.

8 Illyés Gyuszi ebéden.
Farkas Z.
Editnek elküldtem a lámpaernyőt.
d.u. Basch Ilonánál

[138] Nincs további adat.
[139] Báró Iványka László, (1917-ben) ogy. képviselő felesége.

Illyés Gyuszi ebéden.
Farkas Z.
d.u. Basch Ilonánál.
(Hoffmann Edithnek
elküldtem a lovagköltős
festett lámpaernyőt.)

10 Ascher. este Lóránt
Bartók esten Ilonával.
Este nálunk B. Loránt
én Ilonával Ba[t>]rtók-
Piatígorszky[140] koncerten.

11 anyus.
Anyus.

14 Bartók – Waldbauer[141]

17 Nem vagy igazi
Kisregényemet[142] utolsó
fejezet hijján megirtam,
reggel 7 íg.

18 Regényemet[143] befejeztem
éjjel 3 kor.

19 d.u. Gellért, regényemet[144]
kor[i>]rigálom.

21 <nagymosás>

22 <vasalás>

[140] Bartók Béla és Gregor Piatigorsky zongorára és csellóra írt szonátaestjén Beethoven *B-dúr szonátá*ja, Bartók *Rapszódiá*ja, Bach *C-dúr szvit*je és Brahms *e-moll szonátá*ja volt műsoron.

[141] A Waldbauer-társulat keddi kamaraestjén Mozart és Mendelssohn zongoratrióiban Bartók Béla működött közre.

[142] TS: *Nem vagy igazi*. Nyugat-kiadás, 1939.

[143] L. 1937. 12. 17.

[144] L. 1937. 12. 17.

23 Bartók rádióban[145].
24 d.u. Cser Laci, Pubi
<Évike> Irén és Ildikó
segitettek fát disziteni.
Laci itt maradt vacsorán.
25 d.u. Ildikóval Anyusnál
(Tónika férjével és gyere-
keivel)
26 d.e Pubi, kis Márta,
Ferike és Ildikó korcso-
lyáztak.
28 [e>]Este Pubi, éjjel 3 ig beszélget-
tünk.

---

dec. 29.
d.u. Prahács értem
jött, együtt Rózsavölgyinél,
teáztunk és Akadémián
Bartók előadásán[146] [t>]Török
zenéről.
Irtózatos hideg van,
majd megfagytam.
29 dec. 30.
d.e. Ildikóval bankban,
Rózsavölgyinél. Hideg van!
Délután lázas vagyok

[145] 21.55-kor sugározta a rádió a *Bartók Béla zongorázik saját műveiből* c. műsorát. A 35 perces műsor három részből állt: 1. *Kis szvit*; 210 kisebb darab a *Mikrokozmosz* sorozatból; 3. 8 nagyobb darab a *Mikrokozmosz* sorozatból.

[146] Bartók a Magyar Népzenei Társaság rendezésében *Adana-vidéki török népzene* címmel előadást tartott a Magyar Tudományos Akadémián.

influenzát kaptam
izületeim dagadtak
kezemen.
30 Fekszem.
D.u. anyus,[⇩]
este Pub**i**,[⇩]
gramofonoztunk.[⇩]
[üres lapokon]
Irma: Róma
Vía Brenta 2 <[M>]A.>|:A.:|[147]
M. A. Boross

|:H.:| Edit szül. nap dec. |:7.:|

[147] Bíró Irma Rómában kapott állást, BM-ék közbenjárására. Itt TS Irma római címét jegyezte fel, s a magyar családot, akiknél szolgált.

1938

El[lhely>]helyező[1]
Poldi[2]
Nagy Zsuzsanna[3]
Országház u. |:8.:|

Január

1 Sz.
2 V.
3 H.
Mandl dr. este nálam.
d.u. Gellért.
4 K.
5 Szer.
6 Csüt.
d.e. Mandl dr. nálam.
d.u. <Schöpflin és Basch>
Illyés Gyusziék.
7 Felkeltem.
d.u. anyus.

[1] Cselédelhelyezők, cselédközvetítők olvashatók az alábbiakban, nyilván azok, akikkel TS „üzleti" viszonyba került.

[2] Talán Fleischmann Lipót, aki Bp. VII., Thököly út 6. alatt közvetítette a cselédlányokat.

[3] Valószínűleg Nazarcsák Zsuzsánna, akinek az alábbi címen, a budai várnegyedben volt közvetítő irodája.

Hegedűs Lóránt.
Basch Lóránt.

8 Sz.
Este Bartók zongorázott[4]
(7-i viaszlemez)
Pubi vacsorán, éjjel
3-ig fényképeztük
Majthényi fényképeket[5].
d.u. Schöpflín és Basch.

9 × [kn]
Vas.
d.e. Bálint Gyuriék.
Basch Ilona (de nem
jött be)
d.u. Ildikót Irénkét
fényképeztem[6]. (portrék)
Ildikónak foga fáj

10 H.
<d.e. Bálint>
I. fogfájással itthon-
maradt.

11 kedd
d.e. Basch
d.u. I. szánkázá[t>]sát
[me>]néztem Vérmezőn
drogeriában.

[4] Thomán István jubiláris estjén a Zeneakadémián január 7-én, péntek este 8 órakor Thomán-tanítványok léptek fel, többek között Bartók Béla is az *1. rondó*val, a *2. siratóének*kel és az *Allegro barbaró*val. Másnap, 8-án viaszlemezt adtak a külföldieknek a műsorról.

[5] A fotógyűjtemények nem említik.

[6] A fotógyűjtemények nem említik.

Este Komjáthy, Tóth Árpádné
12 Szerda
Illyés Gyuszi és Muca
Pubival fényképeztük[7] őket.
13 csüt.
d.u. Basch Ilona
14 Péntek
d.u. Buday Juci
15 Szombat
d.e. Ilona fényképezett minket.
d.u. Anyus és Pubi
16 Vasárnap
d.e. Gellért Oszkár
17 Hétfő
Este Schöpflin és Gellért
18 Kedd
d.u. I. és Irénkével Ildikónak rakott szoknyát vettünk (Irma[8] karláncát el vesztette) utána Baumgarten dijkiosztáson[9]. Onnan hozzánk

[7] A fotógyűjtemények nem említik.

[8] Ildikó édesanyjáról, Bíró Irmáról van szó.

[9] Dallos Sándor, Molnár Antal, Nagy Lajos, Barta János, József Attila (posztumusz) és Kós Károly kaptak évdíjat. Ezer-ezer pengő támogatást kapott Bohuniczky Szefi novellista, Kampis Antal zeneművészeti író és kritikus, Kardos László debreceni gimn. tanár, irodalomtörténész-kritikus és Komor András író. (Téglás 2007 III:234.)

jöttek: B. Loránt és Ilona, Bohú
niczky Szefi[10], Dallos[11], Gellért, <Schö|:pf:|>
|:Komor,:| Schöpflin, Barta[12], Kampis[13], <Komor[?]>

Február

2 × [⇦]

3 délben M-lyal
sétáltunk

4 d.e. Zsidókórházban
Schíllel röntgen.
d.e. Zsidókórházban

[10] Bohuniczky Szefi (1894–1969), író. 1926-tól a Nyugat rendszeresen közölte novelláit és kritikáit. Baumgarten-díjas (1938, 1942). TS a Nyugat Figyelő rovatába írt bírálatot novelláiról (Nyugat 1931/2.)

[11] Dallos Sándor (1901–1964), író, újságíró, forgatókönyvíró. 1925-től Bp.-en újságíróként dolgozott, többek között a Magyarország, 1949-től 1953-ig a Magyar Nemzet munkatársa volt. Elbeszélései és regényei a 30-as években jelentek meg. *Dunántúli legendás könyv* c. munkájáért kapta a Baumgarten-díjat. 1952–55-ben a Hunnia Filmgyár konzultánsa. Ő írta pl. a *Talpalatnyi föld* c. fekete-fehér magyar filmdráma (1948) forgatókönyvét.

[12] Barta János (1901–1988), irodalomtörténész. 1925–27-ben a berlini Collegium Hungaricum ösztöndíjasa, majd Budapesten kereskedelmi iskolai tanár. Baumgarten-díjas (1935, 1938). 1942-től egyetemi tanár Budapesten, majd 1951-től Debrecenben, később ugyanitt rektor, intézetigazgató. 1982-től az MTA rendes tagja.

[13] Kampis Antal (1903–1982), művészettörténész. A Képzőművészeti Főiskola előadója, középkori magyar szobrászattal foglalkozott. Legjelentősebb művét a középkori magyar gótikus faszobrászatról írta 1932-ben, de számos tanulmányt írt a modern művészeti irányzatokról is. Az 1960-as évek közepén munkatársa volt a Magyar Tudományos Akadémia által kiadott négykötetes *Művészeti lexikon*nak. Gödöllői házát a város rendelkezésére bocsátotta kulturális célokra, műgyűjteményét pedig az 1976-ban létrehozott Helytörténeti Gyűjteménynek adta.

d.u. Halász Gábor
este Gyusziék

5 d.e. János ban élektrocardiogr. utána
Valival Városmajor templ. ban – Kriegsau hármunk[at>]nak balázs áldást[14] adott.
d.u. Barkerék és Gyergyai.
Irénke bálba ment.
d.e. Balázsáldás és János szanatorium
Pubi

6 Vasárnap
d.u. hárman Forum moziban[15] és Pubi.
d.u. mozíban
este Gellért

[14] A balázsolás vagy balázsáldás a katolikus egyház egyik áldása. A pap a szentmise végén két kereszt alakba illesztett (vagy összecsavart) gyertyát tart a hívek álla alá, miközben e szavakat mondja: „Szent Balázs püspök és vértanú esedezése által mentsen és őrizzen meg téged az Úr a torokbaj és minden egyéb bajoktól az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. Amen." Ezt a szertartást február 3-án, vagy az azt követő vasárnapon végzi az egyház Szent Balázs püspök és vértanú emlékére, aki Diocletianus és Licinius római császárok idején élt. BM szülőföldjén, Tolna megyében szokás volt a balázsáldást csecsemőknek is adni, ez ugyanis – a katolikus hívek hite szerint – megmentette az újszülöttet a torokgyíktól (diftéria). Ezt a szertartást BM évről évre láthatta a lakásukhoz közel eső Béla téri templomban.

[15] *A szerelem gyöngyei* c. filmet prolongálva adta a Fórum Filmszínház. Írta, rendezte és a főszerepet játszotta Sacha Guitry.

7 Hétfő
<Reggel 9-kor konzilium[16]>
Este Illyés Gyusziék
8 Kedd
<M. reggel áldozott.>[17]
9 kor konzilium: Nissen
Schill, Laub, Winternitz,
Loránt[18].
d.u. Basch és Nissen.
Cser Laci és egy jezsuita.
9 kor Niessen, Winternitz
Schíll és Laub, Basch
d.u. Basch és Nieesen[!]
Cser Lací, Ilona
9 Szerda
M. reggel áldozott.
(Rosman pater[19])
délben Gellért.
⓪ [kn]

[16] A keddi operáció előtti konzíliumon részt vett Rudolf Nissen sebész, Schill Imre belgyógyász, Laub László gégeszakorvos és Winternitz Arnold, az agyi és mellkasi sebészet specialistája.

[17] A katolikus hit szerint a bűnök megvallása, a gyónás, a pap által meghatározott bűnbánat (imaelmondás) és az áldozás, a szentnek tekintett ostya elfogadása megszabadít a bűnöktől. BM ezzel a szertartással készült az operációra.

[18] Basch Lórántról van szó. Gyenes György kutatásaiból tudható, hogy Basch levelezett Rudolf Nissennel, ő szervezte meg az akkor Isztambulban dolgozó egyetemi tanár Bp.-re utazását. Ugyancsak ő kérte levélben a török oktatási minisztertől a sebész professzor „nyolc-tíz napos szabadság"-ának biztosítását. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:171–195.)

[19] Ismeretlen.

10 Csüt.
Reggel 9-kor műtét.[20]
(Bas|:c:|h I. és Loránt, Illyés, Gellért)
11 Reggel kötözés.[21]
12 Szombat
Reggel kanülcsere[22], fejét fogtam, később Nissen kiküldött a műtőből.[23]

[20] A Park Szanatóriumban végrehajtott műtéten Nissen professzor gégemetszést (trachectomia) végzett – foglalja össze Gyenes György radiológus professzor a történteket –, hogy megmentse BM-t a fulladásos haláltól. „A gégére nehezedő daganatot, annak nagy kiterjedése miatt, nem lehetett eltávolítani [...]" Az operáció alatt és a későbbi vizsgálatok során csak azt lehetett megállapítani, hogy a „tumor [...] a garat alsó vagy a légcső felső részéből indult ki, szövettani felépítése alapján sugárzásra kevéssé érzékeny, és így már felfedezésekor, illetve az első műtét idején gyógyíthatatlan volt." (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:175–181.) A kórház folyosóján Basch Ilona és Lóránt, Illyés Gyula, Gellért Oszkár és TS várta a műtét végét. A műtét következményeképpen BM elvesztette a hangját, ezért a kommunikációt jegyzetlapok és (1939. febr. 14-étől) -füzetek segítségével folytatta. TS utólag emlékezetből kiegészítette a beszélgetőtárs kérdéseivel BM válaszait, olykor saját reflexióival látta el a szöveget. (L. Beszf. 1980. I:17–20.)

[21] BM *Beszélgetőfüzetei*nek tanúsága szerint nyakán oly szoros volt a kötés, hogy nem tudott köhögni. (Beszf. I:43.)

[22] A behelyezett fémkanül nagy fájdalmakat okozott. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:175.) „Azt mondták, kisebb kanült tesznek be ma; Mihály fél, hogy evvel még nehezebben fog lélegzeni" – jegyezte fel TS a „beszélgetőfüzetekbe". Majd később: „Mondom, csak egy pillanatig fog tartani; nem tudtam, milyen borzalmas dolog a kanülcsere." (Beszf. I:57–58.)

[23] BM, *Beszélgetőfüzetei*nek tanúsága szerint, többször kérdezte Nissent, hogy hol van a felesége. TS így kommentálta az eseményeket: „Nissen kiküldött a műtőből, mert majd elájultam már, míg fuldokló hangját hallgatva álltam mögötte, s fejét fogtam." (Beszf. I:58.)

d.u. jött Vera ápolónő[24]
este 10 kor kanül elfordult,
Laubot hívtam, Licht dr.[25] le-
beszélte, újra hivtam, 11 kor
jött, azonnal műtőbe,[26] 12 kor
jött Nissen,[27] addig fuldoklott[.>], Bas[c]h
{és Ilona, ís idejöttek, Níssen el
utazott.}
13 Vas.
Kötözés.

[24] Vera nővér ápolta BM-t a szanatóriumban, majd rövid időre háziápoló is lett BM-éknál. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:176.)

[25] Licht, a Park Szanatórium (Bp., XII. Városmajor u.68.) orvosa. TS a „beszélgetőfüzetek" lapjain így ír erről: „[BM] Már nagyon rosszul légzik[!], hívtam az inspekciós orvost; Licht azt mondta, képzelődünk, s mikor én felhívtam Laubot, ő kinti telefonon lebeszélte, ne jöjjön ki; félórai rémület után újra telefonáltam Laubnak, tizenegykor itt volt;" (Beszf. I:65.)

[26] BM *Beszélgetőfüzetei*be írott drámai bejegyzése szerint TS egy darabig bent volt a műtőben; aztán – ahogy írja – „[...] de amikor úgy láttam, Laub nem tud segíteni, a vér föcsöl, és Laub izgatottan kapkod, Mihály irtózatosan hörgött, akkor rémületemben kirohantam telefonálni Baschéknak Nissenért, Winternitznek; aztán már lezárták előttem a műtőajtót, én egyedül rohangáltam a sötét és üres folyosón; azt hittem, Mihály már megfulladt, mikor Nissen felrohant a lépcsőn; úgy estem eléje kitárt karral – ő két óriás lépéssel benn volt a műtőben, bundáját csak úgy lelökte magáról." (Beszf. I:66.)

[27] „Nissen azért érkezett meg az utolsó pillanatban megmentésére – jegyzi fel TS a „beszélgetőfüzetek" lapjain –, mert én telefonon kértem Ilonát: hozzák vissza a vasútról, azonban ő, még mielőtt a vonathoz ment, meg akarta nézni Mihályt szerencsére." Belia György szerint „Basch Lóránt emlékezett rá, hogy Nissent a pályaudvarról vitték taxin a Park-szanatóriumba; vele volt Basch Ilona is." Erre utal BM TS-nak írott, aláhúzott megjegyzése: „Megmentetted az életemet"; majd később Nissenről: „Kitűnő ember!" (Beszf. I:65–66.)

d.u. Ortutay
Este Vili.[28]
14 Hétfő
Kötözés (Laub)[29]
Ilona és Loránt
Vili és Lili
16 Szerda
Mihály az ételt félrenyeli.
{(kanülön jön vissza)}
láza 39.
Elmondtam Schillnek,[30] folyosón
ideges vita. Szilasi Vili.
17 Csüt.
{Ugyanakkor orrszondát kapott, ezen
tápláljuk.}[31]

[28] Szilasi Vilmos és felesége (vö. 1938. 02. 14.) feltehetőleg BM operációjának hírére látogatott Magyarországra. Itt-tartózkodásuknak nincs nyoma a Babits–Szilasi-levelezésben.

[29] „[BM] Le akart ugrani a hordágyról; [...] később a műtőben Winternitz előtt is kezdett leugrani az asztalról, mert Winternitz azt mondta, kiveszi a kanült; a belsőt értette, de külsőt mondott, s Mihály szegény, szombati emlékek alatt, őrjöngeni kezdett" – írta le TS a „beszélgetőfüzetekbe". (Beszf. I:79.)

[30] „Schill teljes eréllyel leült Mihály ágyára, hogy most pedig enni fog; [...] krumplipürét hozok, később darált sonkát; Schill felülteti Mihályt, és őrmestereréllyel lenyelet vele egy kövér kanálnyit, aztán elégedett diadallal távozik. Amint kilép, Mihály a sonkát részben kiköpi, részben kihányja. Én kimegyek Schill után, s elmondom, hogy ő az ételt félrenyeli, kanülön jön vissza" – számol be TS a „beszélgetőfüzetekben". (Beszf. I:100.)

[31] TS megjegyzése szerint BM „Kétségbeesetten tiltakozik az orrszonda ellen, hogy minek: ő nagyszerűen tud enni!" Később: „[...] ez a rémes szonda utolsó kísérlet; nem kellett volna váratlanul csinálni; fölöslegesen megkínozták szegény gyerekemet." Aztán: „Az orrszonda leukoplaszttal van kétoldalt arcához erősítve; rémes látvány." (Beszf. I:123–125.)

Reggel műtőben, borzasztó
kinzás után[32] fémkanült be-
tenni nem tudták, gumit
tettek (Wíntern. Laub, Schill)[33]
Egész nap szivattyuval
tisztitják a kanült, Laub
éjjel is jött, Klopstock[34]
szomszéd szobában lakik.
18 Reggel 9. kor Röntgen,
onnan fuldokolva hozták
vissza, gumi kanül el-
tőmődött, szivattyú nem
segített, eszméletét vesztette[35]

[32] BM este 8 órakor végrendelkezni kezdett, ekkortájt írta le Jézus szavait, melyet a kereszten mondott: „Istenem Istenem mért hagytál el engem! Nem bírom reggelig." (Beszf. I:133.)

[33] TS a következő megjegyzést fűzte BM kérdéséhez – „Ez nem jó?" – a „beszélgetőfüzetekbe": „Ez a harmadik kanülkísérlet. Winternitz angyali nyugalommal, mintha bajuszkötőt tenne fel, teszi be és veszi ki egyik kanült a másik után. Nem jó? Hát akkor tegyük be ezt! De egyikkel se kap levegőt; végre gumiszondát tesznek be, egész vékonyat, mert nincs más. No majd holnapra kerítünk egy vastagabbat – mondja Winternitz kedélyesen." (Beszf. I:123.)

[34] Klopstock doktorban megbízott BM, egymás között sokszor becenéven, Klopiként emlegették.

[35] TS „beszélgetőfüzetekbe" jegyzett drámai leírása még élőbbé teszi ezt a naptárbejegyzést: „S ugyanebben a pillanatban látom – kommentálja TS BM bejegyzését (Megfulladok) –, hogy kifordulnak a szemei. Lejátszódott a Balázsolás vers félelme. Hála istennek, nem emlékszik rá. Én kirohantam segítségért, mintha lett volna rá idő. Balogh közben kitépte a kanült. De már nem akart lélegzeni; kiáltottak rá, ütötték, mesterséges légzést alkalmaztak, míg végre lélegzeni kezdett. Két perc múlva betámolyogtam;, akkor már ezt írta: Egész éjjel semmi baj se volt. [...] (A műtősök beszél-

Balogh dr.[36] kanült kitépte
és mesterséges légzést al-
kalmazott. Laub nagyobb
{gumikanült tett be.}

19 Vili és Bernáth A.

20 Vasárnap
Nissen éjjel érkezett,[37] reggel
9-kor kanülcsere mű-
tőben 1[1>]0-ig[38] (Györgyike[39])
d.u. Nissent fényképez-
tem[40], éjjel elutazás
előtt még bejött hozzánk.
Illyésék
Anyusék

21 Hétfő
Kl.[41] d.e. hazament
Basch Ilona
Gellért Schopf.

22 Uj szonda.[42]

---

ték, hogy a kanül öt-hat centi magasan teljesen el volt dugulva.)" (Beszf. I:140.)

[36] Balogh Gyula, a Park Szanatórium (Bp., Városmajor u. 68.) orvosa.

[37] A BM-t operáló német orvos, Nissen Isztambulból érkezett a beteg BM állapotát ellenőrizendő Bp.-re, s még aznap visszatért törökországi otthonába.

[38] „[BM] vasárnap reggelig, míg Nissen a fémkanült újra betette, állandó életveszélyben volt" – jegyzi fel TS. (Beszf. I:140.)

[39] Babits Istvánné Stockinger Györgyike, BM sógornője jött Szekszárdról látogatóba.

[40] Vö. FOTOTÉKA: 487–492. tételek.

[41] Klopstock Róbertre utal a rövidítés. Vö. 1937. 08. 04.

[42] Az orrszondát Laub László cserélte.

23 Szerda
Pubi
Este Ptoe Irónők[43] utána
{Greshem}
25 d.e. kertben sétáltam
Lili és Bernáth Aurél.
Anyus
26 Halászné
Szenes Piroskához[44] 4.
d.u. Basch, Molnár |:Antal:|[45]
27 × [kn]
28 Hétfő
Laub délben szondát
kivette, tejet félrenyelt
38.3 láz.
Este Balog dr. szondát
nem tudta bevezetni.[46]
engem migrén kerülget.
<29>[47]

[43] Valószínűleg nőírók verseiből rendezett előadást Balogh Vilma. Vö. 1936. 01. 26.

[44] Szenes Piroska (1899–1972), írónő. Halász Miklós felesége. A Nyugat novellapályázatán dicséretben részesült. Regényeit a Nyugat méltatta. 1938-ban Párizsba emigrált, 1941-től az Egyesült Államokban élt.

[45] Molnár Antal (1890–1983), zenetörténész, zeneszerző, brácsaművész. 1910-ben Erdélyben, 1912-ben a Felvidéken gyűjtött népzenét. 1919–59 között a Zeneakadémia tanáraként kamarazenét, esztétikát és zeneelméletet tanított. Az 1930-ban kiadott *Zenei lexikon* munkatársa. Több BM-verset is megzenésített. Baumgarten-díjas (1938), Kossuth-díjas (1957).

[46] „Háromszor próbálta betenni a szondát, szünetekkel, de kinyomta és kihányta" – jegyzi meg TS a „beszélgetőfüzetekben". (Beszf. I:281.)

[47] 1938-ban a február 28 napos volt.

Március

1 Kedd
Laub szondát bevezette
d.u. Tóth Eszterke

2 9 kor mütőben kanül-
csere, gyorsan sikerült
(Laub, Schill, Klopst.

3 Délben röntgen megbeszé-
lés[48]: Bársony, Révész[49], Zunpf[!][50]
Schill és Klopst. – Loránt.
Szabó Lőr.[7>]6 kor

4 Péntek
d.u. otthon voltam.

[48] Rudolf Nissen, amikor a műtétnél nem tudták megállapítani a gégében lévő daganat kiindulási helyét, utókezelésként felvetette a besugárzás lehetőségét. Ez volt a témája ennek a megbeszélésnek. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:175–176.)

[49] Révész Vidor (1886–1939), a Park Szanatórium röntgenintézetének (Aréna út 84/b) főorvosa, később a szanatórium igazgatója. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:142., 176.)

[50] Czunft Vilmos (1897–1945) orvos, radiológus. 1917–31-ben a Központi Röntgen Intézetben dolgozott, 1931-től egyetemi magántanár, 1931–1936-ban a Rókus Kórház, 1936–1945-ben a Rókushoz tartozó fővárosi Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézet főorvosa, 1938-tól igazgatója. Sugárméréssel, sugárterápiás gyógyítással foglalkozott. A Bakáts téri intézetben a klinikai osztályok mellett egy sugárfizikai laboratóriumot is létesítettek korszerű technikai felszereléssel: diagnosztikai és terápiás gépekkel, melyeket 1944-ben, az orosz hadsereg közeledtével, Nyugatra vittek, Czunft Vilmos azonban ragtapaszokkal testére erősítve megmentette az intézet tulajdonában lévő 1500 mgr-nyi rádiumkincset – a mentés során szerzett halálos sugárbetegsége miatt öngyilkos lett. Egyik munkája, a *Rosszindulatú daganatok szőlőcukorinjekciókkal kombinált röntgenkezelése* (Bp., 1930) c., választ adhat arra, BM számára miért rendeltek el cukorkúrát. (vö. Beszf. I:361.)

Pubi, Gellért, este
Lóránt. M. émelyeg,
szondát kivettük.
5 Reggel Laub, Klopstock,
Kötözés, szondacsere és
gége tükrözés.[51]
Délben Ilona. – Schill.
d.u. Cser Lací, Illyés Gy.
Éjjel veseköve fáj.
(Éjjel Nissenné átutazík
Pesten, babákat küldtem.
6 M. vesekőroham,
i<j>[e>]njekciót kap.
d.e. Gellért, Hegedűs[52],
Szerb Antal
d.ú. Ilona
7 Hétfő
Reggel Laub kötöz
d.e Ilona és Loránt
(torkom fáj)
d.u. Ildikó Irénnel
8 Kedd[53]
11 d.e. röntgenben kanülcsere,
és kanül nélkül felvétel, kis

[51] TS jegyzetéből tudjuk, hogy Laub Klopstock segítségével végezte el a kötözést és az orrszonda cseréjét, majd gégetükrözést végzett. (Beszf. I:332.)

[52] „Komikus kabinetalak beteglátogatóink közt" – jegyzi meg Hegedűs Lórántról TS, miután BM a legjobbak egyikének jelentette ki. (Beszf. I:348.)

[53] TS ezen a napon olvasta fel BM-nak a látogatókról írott karikatúráit. (L. *Rosszul nézek ki!* c. írását a Függelékben, vö. Beszf. I:365.)

fuldoklás, vér és fájdalom.[54]
d.u. Ilona.

12 d.e. röntgen.
d.u. Irén és Ildikóval
hazamentem, I. szül. napi
uzsonnájára (kapott: 3 kötet
kistudást, aranyhalat, ibolyát,
tortát, Gellértnetől ridikült[55],
Pubitól csészét, tőlünk még
babákat és szinest.
Itthon aludtam.

13 Vasárnap
10 kor visszajöttem
Parkba[56], Laub kötözött.
délben Ilona és
Símonffy Margóék.[57]

14 d e. röntgen. (könyökömet
röntgenezték)
Klopstock adott
inj[j>]ekcíót.[58]

[54] TS jegyzete szerint „Röntgenben Laub kivette a kanült, enélkül készített röntgenfelvételt, aztán tejet itatott vele nyelési próba gyanánt; körülbelül húsz percig volt kanül nélkül, úgyhogy a seb kissé becsukódott; Laub csipesszel tágította a légcsövet, úgyhogy köldökig csurgott a vére; a kanülbetétel nem sikerült azonnal, megint fuldokolt pár pillanatig, megint borzasztó óra volt." (Beszf. I:406.)

[55] A retikül (kézitáska) pesties elnevezése, mely szó szerint nevetségest jelent.

[56] A szanatórium (Bp., Aréna út 84/b) 1944-ben bombatalálatot kapott.

[57] Simonffy Margot előadóművész és férje, Rozsnyay György látogatták meg BM-ékat a Park Szanatóriumban.

[58] TS könyökére kapott besugárzást és injekciót, pikkelysömörének gyógyítására. (Beszf. I:447.)

délben Ilona.
Ildikó és Irén.
15 d.e. kötözés és röntgen.[59]
<dél> (könyökömet röntgenezték)
d.e. Gellért és Farkas Z.
d.u. Loránt (míg erkélyen
feküdtem.)
Este Lux Terkánál[60]
(aki itt fekszik a szanatoriumban)
16 <(másik könyököm)>
d.e. röntgen. Ilonával
erkélyen. (Röntgenből
uj szobába jöttünk, 73.
(ahol Nissen lakott.[61]
d.u. Ildikó és Irén.
Este Loránt.
Délben Hoffmann Edith
és Héjjas.
17 Csüt.
Reggel kanülcsere szobában

[59] A sugárkezelést, mely akkor röntgenbesugárzás volt, már a Park Szanatóriumban elkezdték. Ápr. 9-étől BM bejáró betegként kapta a kezelést. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:176.)

[60] Lux Terka (1873–1938), családi nevén özv. Szőllőssy Györgyné Dancsházy Oláh Ida, író, újságíró. 1900-tól a Pesti Hírlap munkatársa, mely közölte tárcáit, regényeit, novelláit. 1913-ban a Színház c. lap főszerkesztője volt. *Nápoly és Buda* c. regényéért (1941) BM-lyal egy időben, 1938-ban terjesztették fel San Remo-díjra. (Haász Gabriella: Recepciótörténeti párhuzamok. József Attila befogadásának első időszaka és Babits San Remo-díja. In:*Véges végtelen. Isten-élmény és Isten-hiány a XX. századi magyar költészetben*. Szerk. Finta Gábor és Sipos Lajos. Akadémiai, Bp., 2006, 195–198.) A díjat 1940-ben BM kapta meg. (Vö. 1940. 02. 30.)

[61] Addig a 83-as számú szobában laktak.

elég simán.
Cser Laci, Gellért.
Schill. M. 1 órát erkélyen |:napban.:|[62]
Délben Lóránt.
d.u. Winternitz.
Este Lux Terkánál voltam.
<I>

18 d.e. röntgen. Délben
Sárközi Márta és Ilona.
d.u. Loránt.
M. ideges. (vita, ha haza-
megyek aludni, mikor jöjjek be,
d.e.? d.u? stb.)[63]

20 Vasárnap

21 Hé[f>]tfő

23 Reggel kanülcsere.

25 Gyümölcsoltó[64]

[62] Schill és TS kérésére ült ki BM a teraszra. (Vö. Beszf. I:488–491.)

[63] „Én már nem állom ki ezt a kínszenvedést! – írja BM *Beszélgető-füzetei*ben TS-nak. [...] Mindenkinek csak terhére vagyok, minek élek én? Befejeztem mindent. Marhaság volt megoperáltatnom magamat! [...] Nagyon rossz lesz ha nem leszel itt. – írja később. Mégis jobb volna, ha d.u. lennél velem, legalább felváltva. A délelőtt csak eltelik, de mit csinálok ezeken a hosszu, kétségbeesett délutánokon? [...] Nem tudok beszélni és nem jössz közel hozzám. És nem is szólsz hozzám és nem is nézel rám. [...] De sohse tudok veled beszélni. Legalább lássalak." (Beszf. I:504., 506., 510.)

[64] Gyümölcsoltó Boldogasszony napja, a szűzi fogantatás ünnepe, mely a katolikus naptár szerint március 25-ére, éppen kilenc hónappal Krisztus születésének hagyomány szerinti napja előttre esik. Ezen a napon az ünnepi szentmise liturgiájához tartozott a papi leborulás az oltár előtt. Ehhez az ünnephez kapcsolódik az a népi hiedelem, hogy száz üdvözlégy elmondása a jókívánságok beteljesedését hozza. – Babits Ildikó iskolájában, ahogy az állami iskolákban általában, tanítási szünet volt ezen a napon. (Beszf. I:594.)

d.e. Ildikóval templomban[65]
d.u. ketten Mihálynál.
" Fenyő M.

26 × [kn]
d.e. fekszem.

27 Vasárnap

29 Kedd

31 Csüt.
[az oldal át van húzva]

Április

1 Péntek

3 Vasárnap

5 délben Schill.

7 Csüt.
d.e. piacon, délben Parkba
Mihályért[66], Ild-val, 3 kor
hazajöttünk! (Vera is)[67]
M. fenntjár.
Este Basch Loránt.

8 délben Ilona és
Fischer Anníe.
d.u. Lián és Niní. |:Klopst.:|
este Loránt.

[65] BM Beszélgetőfüzeteinek vallomása értelmében vsz. a Városmajori templomban voltak. BM megkérdezte a füzeteken: „Imádkoztatok értem?" (Beszf. I:596.)

[66] BM, akinek ápr. 1–6. között fokozatosan visszatért a hangja, s az orvosok véleménye szerint is javult az állapota (Beszf.. 1980. I:653–690.), az őt ott ápoló Vera nővérrel ekkor hagyta el a Park Szanatóriumot, s költözött haza.

[67] Vera BM személyi ápolónője volt Park Szanatóriumban.

M. egész nap fenn volt.
<este fáradt.>

9 Szombat
d.e. Röntgen[68]
Este anyus.
M. egész nap fenn, estére
fáradt.
este Loránt, éjfélkor
Ilonával Görög országba
utaztak.

10 d.e. Hegedűs L.

11 Hétfő
d.e. Röntgen.
d.u. Sárköziék
és Barker.

12 Reggel 9 kor Parkban
kanülcsere[.>], mütőben.
d.u. Gellért és Schöpflin.
M. fekszik.

13 Szerda
d.e. Röntgen.
M. rosszul érzi magát,
37.9., kanül rossz, fáj.
Illyés Gyuszi.
M fekszík.
Kl.

[68] Vö. 1938. 03. 11., 1938. 03. 13 és 1938. 03. 15.

14 d.e. 10 kor Rókusban[69]
Laub kanült cseré[t>]lt,
utána (Ild. is velünk van)
Parkban Röntgen[.>][70], Klops-
tock velünk autón haza.
M. fekszik d.u.
15 Nagypéntek.
{|:M.:| szivarozott.}
d.u. M. én, Ild. Irén és Vera
Városmajor templomban[.>],
oda gyalog, haza taxín.
Estefelé: Schöpflinék, Elek A.
Schweiger és Lián, Klopstock
d.u. M. fekszik, de jobban
van.
16 Este anyus.
17 husvét
d.e. |:V.árosmajor:| [har>]templomban
és majorban hárman.
18 hétfő
19 Röntgenben[71] (Ild. is)
20 Szerda
21 Csüt.
d.e. Parkban (utolsó
röntgen)[72]
délben Schill.
22 d.e. Margitszigeten

[69] Vö. 1930. 02. 17.
[70] Vö. 1938. 03. 15.
[71] Vö. 1938. 03. 15.
[72] Vö. 1938. 03. 15.

23 Szombat
<d.e.> d.e. Rókusban
kanülcsere.
(M. rosszul érzi magát,
kanül rossz)
Gellért.
24 d.u. Gellért.
(M. 38º)
Klopstockék, Rédeyék
este Laub kanült
cserélt itthon.[73]
25 hétfő
d.u. Pubi és Klopstock
(Fényképeztünk.[74]
este levágattuk Ildikó
haját[75]
Gellért, Schöpflin, Illyés[76]
Cs. Szabó.

[73] BM *Beszélgetőfüzetei*ben olvasható az alábbi bejegyzés: „Muszáj arra kérni Laubot, jöjjön el ha egyáltalán tud. Képtelennek érzem hogy fölkeljek" (Beszf. I:679.)

[74] Vö. FOTOTÉKA: 499–503. tételek.

[75] BM erélyesen ellenezte, TS ragaszkodott hozzá. BM *Beszélgetőfüzetei*ben így érvelt: „Nagyon sajnálom a haját, ez egy jóvátehetetlen csacsiság. [...] Eddig egy helyes kislány volt, ezentul egy modern kis majom lesz. [...] Ehhez a divatossághoz ő még nem elég felnőtt, rosszul fog állani neki [...] Rossz elővéleményt fog kelteni abban aki látja: »Micsoda különc kis majom!« fogják mondani a tanárai." (Beszf. I:681–682.)

[76] BM Illyésnek küldött ápr. 22-i levelében baráti kézszorítást küld a fiatal költőnek egy a Magyarországban megjelent cikk kapcsán. *A „Márciusi Front" programja miatt elítéltek öt fiatal írót* c. cikkből kiderül, hogy Illyés a bíróságon is kiállt elvi állásfoglalása mellett, s nyilván ez ösztönözte BM-t baráti gesztusra. „A vádlottakat – Illyésen kívül Sárközi Györgyöt,

26 <I>
28 Csüt.
30 <Rókusban kanül->
Parkban röntgen felvétel
és kanülcsere.

Május
1 Vasárnap
d.e. erkélyen fényképeztem[77]
M. kanül miatt rosszul
van.
(Első rövidhajas Ildikó)
[d>]Sárközíék feketén.
2 Reggel Laub nálunk
kanült vissza cserélte.
Este Gellért, Schöpflin
Illyés – Klopst.
6 Péntek
7 Bálint Gyuri[78] és Cser
László feketén.

Kovács Imrét, dr. Erdei Ferencet és Féja Gézát – bűnösnek mondták ki a nemzetgyalázás vétségében, s ezért mindannyiukat egyformán egy hónapi fegyházra, egyévi hivatalvesztésre és politikai jogaik egyévi felfüggesztésére ítélték. Az ítéletet a fellebbviteli bíróság 1938 novemberében hatálytalanította." (Idézi: Sipos 1999 II:672., 814.) Az említett levél óta ekkor találkoztak első ízben személyesen.

[77] Vö. FOTOTÉKA: 499–503. tételek.

[78] Bálint György (l. 1930. 02. 07.) ápr. 20-án levélben kérte BM-t, vállalja el a keresztapaságukat. Utalva az ápr. 8-án a képviselőházban beterjesztett ún. első zsidótörvényre, melyet a képviselők majd máj. 29-én fogadnak el, rögzíti: „[...] nem gyakorlati eredmények eléréséért teszem – ilyesmit ma már úgysem remélhetek." (Sipos 1999 II:671–672.) Vö. 1938. 07. 17.

8 Vas.
d.u. Einczinger Feri
és Baba, Illyés Gyuszi
Schweigerné.
(Vera nincs ítt, kanült
én vettem kí)[79]
9 [h>]Hétfő
d.u. Kósáék 4 tagú férfi
kórussal Haláltáncot[80] éne-
kelték[81], Gellért, Schöpflin
este Basch és Klopst.
10 d.u. Sárközi. Márta.
11 Szerda
d.u. Illyés Gyuszi.
12 10 kor Rókusban kanül-
csere.
Ildikó iskolájában anyák
napja.[82]
Varrónő.
Este Gellért.
13 Péntek
15 Vas.
17 Kedd
{Révész} Margitnál
mikortól?

[79] Vö. 1938. 02. 12.

[80] Nem tudjuk, kinek a művéről van szó.

[81] Nincs adat.

[82] TS minden alkalommal megjelent az iskolában Ildikó szülői értekezletén és az iskolai ünnepségeken. Ha tehette, BM is eljárt ezekre az alkalmakra. Vö. 1937. 09. 01.

19 Csüt.
21 Szombat
22 d.u. Sárköziéknél.
hárman.
23 Hétfő
d.u. Ildikóval k|:i:|költöztünk Révész Margithoz Zugligetbe.[83]
25 Szerda
26 (Pubi és Irén eljegyzése.[84])
Nálunk d.u. Míhály
és Vera (Tündérnél)[85]
27 [p>]Péntek
29 Vas.
d.u.
<d.u. hárman
Sár>
30 d.u. hazajöttünk Révész Margittól.
<d.u.> [O>]Itthon Klopstock
31 d.e. erdőben I-vel
d.u. Tündérnél.

[83] Révész Margit szanatóriumot vezetett a Zugligetben, ahol BM már 1935 áprilisában pihent. (Vö. 1935. 04. 05–18.)

[84] Tanner Béla (Pubi) és Molnár Irén eljegyzése (Vö. 1937. 05. 01.)

[85] BM-ék Tündér nevű kutyájukat a Zugligeti út 43. számú villában tartották, ahol nyári lakást béreltek 1937 nyara óta, attól fogva, hogy BM betegsége az esztergomi utazást nem tette lehetővé. (Beszf. I:9., 317.)

½ 7 kor (Révész Margittal) hazajöttünk.
Itthon Klopstock.[86]

Június

1 Csütörtök
Uj lány Vída Juli belépett.
d.u. hárman Fényes cirkuszban (Rivels)[87]
[⇩]
Reggel Vera elment tőlünk.[88]
Délelőtt uj lányt fogadt|:am.:|

2 Szerda [⇧]
d.e. helyszerzőnél [⇧]
uj cselédet vettem [⇧]
d.u. elköltözött tölünk [⇧]
Vera nővér | Ildikóval |:Muszi:| [⇧]
Anyus, Pubi
Kilépett Rózsi cseléd.
Basch Loránt.

[86] Klopstock Róbert sebész (vö. 1937. 08. 04.) folyamatosan látogatta a lábadozó BM-t.

[87] A Rivels család (Polo, René, Celito, Rogelio és 10 csodagyermekük) revüjének bemutató előadása volt a magyar közönség előtt, mely 20 jelenetből állt, s a Fényes Nagycirkusz revüműsorában kapott helyet artisták és a *Hacsek és Sajó* produkció mellett. Címe: *Rivelsék a majomszigeten*. Naponta két előadás volt: du. 4 és este 8 órakor.

[88] BM állapota gyorsan javult, s az ápr. 7-én mellé fogadott Vera nővér el is költözhetett tőlük, mivel már nem volt szükség állandó ápolásra.

Reggel Rózsi el, Juliska
belépett.
3 Péntek[<Csüt]
Délelőtt 10 kor Rokus-
ban kanülcsere (Kiss dr.[89]
Esztergomból is jelen volt)
4 Szombat
délben H**r**abovszky Panni.[90]
5 [Szomb.>]Vasárn[á>]ap
d.u.
d.u. Biró Irmával[91]
Baschék kertjében.
6 Hétfő[<Vas.]
Este Gellértékkel Tempefői[92]
előadásán[93].
7 <Hétfő>
8 Szerda
Este Loránt, vele délivasuton
Ilonáért.

[89] Kiss Ernő (1909–1970), 1934-ben a bp.-i Vöröskereszt Kórházban gyakornok, 1937-től fül-orr-torok-gége szakorvos, még ez évben Esztergomban telepedett le, és rendelőt nyitott a Széchenyi téren. 1940-től lett a esztergomi Vaszary Kórház tiszteletdíjas rendelői szakorvosa, 1949-től főorvosa. 1961-ben a fővárosba költözött. Előzetes megállapodás szerint esztergomi tartózkodásuk alatt ő kezelte BM-t.

[90] Hrabovszky Anna, magánzó, a VII., Izabella u. 35. alatt lakott.

[91] Bíró Irma, Ildikó édesanyja – a naptári bejegyzések szerint – utoljára 1934. febr. 24-én találkozott lányával. (Vö. 1930. 06. 12. és 1938. 01. 18.)

[92] Csokonai Vitéz Mihály híres vígjátéka, *A méla Tempefői, avagy az is bolond, aki poétává lesz Magyarországban*.

[93] TS tévesen írhatta naptárába Csokonai művét, mely nem volt műsoron. A Nemzeti Színházban ment hétfőn este Szigligeti Ede *Liliomfi* c. vígjátéka, ezt nézhették meg este 8 órás kezdettel.

9 <{Révész} Margitnál?
míkortól –>
délben uj lányt fogadtam
Basch Ilona
10 Péntek[<Csüt]
Reggel Juliska el, Piri
belépett.
d.u. Irén, Gellért, Basch.
Este anyus, Pubi.
Hoffmann nők [⇦]
11 Szombat[<Pént.]
Reggeli vonattal
Esztergomba.
12 Vasárnap
Irma reggeli vonattal jött
este hazament (hétfőn megy
vissza Rómába.)[94]
13 **H**étfő[<Vasarnáp[!]]
15 Szerda[<Kedd]
16 Csüt.
d.u. Basch és Devecs
cseri[!][95].
17 asztalos. d.u.

[94] Bíró Irma (vö. 1930. 06. 05.) – BM-ék segítségével – 1934-ben Olaszországban telepedett le, ahol TS régi barátnője, Kristóf Irén segítségével munkát vállalt. (Vö. 1937. 12. 30. utáni bejegyzésekhez tartozó lábjegyzettel.)

[95] Devecseri Gábor (1917–1971) klasszika-filológus, műfordító, költő. Az ő fordításaiban ismeri a mai magyar olvasó a homéroszi eposzokat.

18 Szombat[<Péntek]
asztalos d.u.
délben Pubi és Irén.
d.u. Hegedűs Lóránt.
19 Vas.
20 Hétfő[<Vasárn.]
21 Kedd
22 Szerda[<Kedd]
23 Csüt.
24 Péntek
25 Szomb.
26 Vasárnap[<Szombat]
27 Hé[f>]tfő
29 Szerda
30 Csütörtök[<Szerda]

Július
2 Szombat
3 Vasárnap[<Szombat]
4 Hétfő
5 Kedd[<Hétfő]
6 Szerda
8 Péntek[<Csüt.]
9 Szomb.
10 Vas.
11 <Vasárnap> |:Hétfő:|
12 Kedd
13 Szerda
14 Csüt.
d.u. Városban és
D[x>]exnénél.
Éjjel M. kanüljét

nem tudtuk visszatenni
ijedelem, telef. Kiss dr-
nak.
15 Péntek
16 <P> Szombat
este 6 kor Illyés
Gyuszi, itt aludt.
d.e. Kiss dr. kanül|:t:|
cserélt.
17 Vasárnap
Reggel érkezett Schöpflin
és Gellért,[96] mindhárm[an>]**u**k|:kal:|
d.u. ásatásokat[97] néztük,
este hazautaztak.
19 Kedd
21 Csüt.
22 Péntek
24 Vasárnap
25 Hétfő

[96] Erre az időre datálja a Babits-filológia BM Gelllért Oszkárnak írott azon levelét, melyben BM megköszöni Gellértnek, hogy segít bizonyos okmányok beszerzésében. BM külön utal arra, hogy a keresztlevél ügyében egyidejűleg megkeresi a szekszárdi plébániát, s hogy a küldeményt egyenesen a Nyugathoz kéreti. „1938 májusában hirdették ki az ún. zsidótörvényt, amely meghatározta, hogy bizonyos munkakörökben hány százalékban alkalmazhatók zsidó vallású állampolgárok. A Pesti Naplóban a törvény közzétételét követően több magyar író és művész tiltakozott ez ellen." BM a *Tömeg és nemzet* c. írásával protestált a lap hasábjain máj. 15-én. (Sipos 1999 II:673–677., 814–815.)

[97] Az 1934-től gyakorlatilag napjainkig tartó ásatások Lepold Antal pápai prelátus segítségével indultak el. Az esztergomi Árpád-házi királyi palota feltárt maradványait 1938-tól látogathatta a közönség. Vö. 1935. 07. 21.

27 Szerda
d.u. Dexéknél
Einc. Ferivel
M. és Ild. is.
28 <«d.u». Basch Ilona>
29 Péntek
Einczinger Feriékn**él**
hideg vacsorán.
Lázas vagyok.
30 × [kn]
Influenzám van.
31 Vasárnap
Ildikó is influenzás
ketten f**e**kszünk.
38º lázzal.

Augusztus
1 Hétfő
2 Piri és Ild. strand-
fürdőben.
3 Szerda
Ildikó megint 38.2
Berényi dr. megnézte.
Einc. Baba és Feri.
4 6 kor jött Basch
Loránt, itt aludt.
Lázas vagyok.
5 Péntek
Loránt reggel haza-
utazott.
6

7 Anyus Pubi és Irén
[a>]motoron jöttek, ebéd[re.>]e|:n:|
6-ig.
8 Hétfő.
Tivadar
9 d.e. Kiss dr. kanül-
csere.
Baba és Feri.
10 Délben mindanyian[!]
strand[ra>]on 6 ig.
11 d.u. Pubi motoron
kihozta Tónikát, kislá-
nyával és Gyurikával[98],
este visszamentek Leány
falura.
12 d.u. Tivadar
14 Vasárnap
Sárköziék és Cs. Szabóék
ebéden.
d.e. M. Ildikóval
képtárban, nálunk
D[x>]ex és Garzuly.[99]
17 Gellért és Földi Mihály
ebéden.
{M. felolvasta nekünk a
kész Jónást.[100]}

[98] Ismeretlen.

[99] Garzuly József (1868–?), ügyvéd, a Tatai Közgazdasági Takarékpénztár ügyésze, a tatai járás főszolgabírája, törvényhatósági képviselő-testületi tag.

[100] BM, *Jónás könyve*, Nyugat, 1938. 9. 157–168.; kötetben először: Nyugat-kiadás, 1939 – BM TS-nak dedikálta a kéziratot, melynek első lap-

d.u. Einc. Feri és Baba,
Kovács Erzsike[101]
(Földi azt mondta házunról, bolond kis ház! mintha egy gyereknek hagynák, hogy olyat épitsen, amilyet ő |:akar.):|

18 I. névnapjára krétát, rajzpapirt és árpa cukrot kapott, én mint rendesen semmit. de! a Jónást
M. befejezte a Jónást.
Kerités és áthelyezett kapu kész.

20 S|:z:|ombat.

21 Vas.

23 Kedd.

24 Szerda[102]

Október

2 Vas.
M. és. I. d.e. Mezőgazd. múzeumban.[103]

---

jára, a cím fölé az alábbi ajánlást írta: „Kedvesemnek, aki e versek első olvasója volt, kifogyhatatlan szeretettel adja a kéziratot – mely ép e napon készült el – névnapjára 1938-ban Mihály".

[101] Ismeretlen.

[102] BM-ék aug. végén már visszatérhettek Bp.-re, ugyanis Ildikó az induló tanévben kezdte meg gimnáziumi tanulmányait a Szilágyi Erzsébet Leánygimnázium első osztályában.

[103] A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Bp.-en, a városligeti Vajdahunyadvárban található.

9 Vas.
M. és I. d.e. Hüvösvölgyben.
délután Gellért
este Schöpflinék
10 d.e. Zugligetben Révész
Margitnál és Bipsinél
akinek kisbabája van.
11 Kedd
16 Vas.
M. és Ild. d.e. Népliget
ben.
18 Kedd
d.e. Park rövidhullám 5.[104]
d.u. Schillnél.
este Basch.
19 Szerda
× [kn]
22 Szomb.
d.u. Kósáék és énekesek[105].
anyus és Pubi.
23 Vas.
d.u. M. Schöpflinnél
Szekfű**n**él János
szanatoriumban.
25 Kedd
Illyés Gyuszi vacsorán.
28 Este Rédeyéknél.

[104] BM valószínűleg mint bejáró beteg rövidhullám-kezelésben részesült. TS naptára szerint ez volt az ötödik alkalom. A fizikoterápiát Schulhof Ödön balneológus irányította. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:142.)

[105] Ismeretlenek.

29 Szombat.
d.u. Pubí
Basch lányok.
30 d.e. Kratochwill dr.-ral[106]
kanülcsere.
31 Hétfő
M. d.e. rontgenen
d.u. kávéházban.
d.u. Pubi, reggel
4-ig fényképeztük
Flóra családi képeit[107].

November
1 d.e. hárman temetőben.
d.u. Oszkár
este Basch
4 d.u. Majthényiéknál.
Nyul utcában[108] Mihállyal |:taxival:|
aki nagyon köhög, hídeg |:van.:|
5 este Basch Lorántéknál.
6 M. d.e. Ildikóval
Városligetben.
d.u. Gellért.
7 Hétfő
d.u. 6 kor Zunft[!]
rádi[ók>]umkorházában[109]

[106] Kratochvilla János, fogorvos, a VIII., József krt. 3. alatt rendelt.

[107] Fotógyűjtemények nem említik.

[108] Az 1928-as *Budapesti cím- és lakásjegyzék* nem említi.

[109] 1936 júniusában avatták az Új Rádiumkórházat. A székesfőváros támogatásával beszerzett közel 5000 mgr rádiumot, a 100 új kórházi ágyat és a speciális gyógykezelést lehetővé tevő modern felszerelést hangsúlyozta

első besugárzás.
Utána M. kávéházban.
Pubi és Anyus.

8 R. [1>]2.
R. 3.

9 R. 4
Pubi.
Este Illyés Gyuszi.
R. 5.

10 R. 6.
d.u. Makr[<k]ai[!] mérnöknél[110]
hanglemezért.
R. 7.

11 R. 8.
R. 9. {(M-lyal Ildikó is ment.)} Sárköziék.

12 d.e. Mihállyal Schuler
alpolgármesternél.[111] {Irén |:ügyében:|[112]

---

az ünnepélyes átadón Salamon Géza tanácsos 1936 júniusában. 1938 júniusában szerelték fel a rádiumágyút az intézetben, amely akkoriban Európa egyik legkorszerűbb, legfelszereltebb kórháza volt. BM tizenkét besugárzást kapott. A kezelést Czunft Vilmos végezte a rádiumágyúval, melynek 3 gr rádiumtöltete volt. „A kezelések – Gyenes György tanulmánya szerint – igen hosszú időt igényeltek, mert a rádium kis dózisteljesítménye miatt egy-egy dózisfrakció besugárzása 1 órát tartott." (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:179.)

[110] Valószínűleg Makai Istvánról (L. 1939. 06. 15.) van szó. Az elírás oka lehet egy esetleges gyermekkori ismeretség.

[111] Schuler Dezső, 1931-től Bp. Székesfőváros tanácsnoka, később alpolgármestere.

[112] Molnár Irénnek – aki ekkor már TS öccsének, Tanner Bélának menyasszonya volt, s ideiglenesen BM-éknál lakott – az ügyében jártak Schulernél. Talán ideiglenes lakáskiutalást kértek addig, amíg Pubi elveszi Irént. Valószínűleg azért próbáltak éppen az alpolgármesternél kérni segít-

Schuller[!] kellemetlen, Mihályt
nagyon bántja}
utána bevásárolni.
Sárköziéknél vacsorán.

13 Vas.
d.u. M. Basch lányokkal
moziban.
Ildikó Miklódyéknál[113].
(M-lyal közös regénytervről[114]
beszélgettünk.)

14 × [kn]
R. 10. Uj cseléd, Bözsi.
Varronő Ildikónak iskolai
diszmagyart[115] varrt.
R. 11. és M. kávéházban.
Este Pubi – Loránt.

15 Kedd
R. 12. Varrónő.
Gellért és Földi feketén
M. lyal-közös regénytervről[116]
beszélünk.

---

séget, mert ő volt az, aki BM-t korábban a neki ítélt Kazinczy jubileumi érem ügyében 1937. máj. 14-én levélben megkereste, ill.. ő lehetett az, aki személyesen át is adta a kitüntetést. (Sipos 1999 II:647–648.)

[113] BM távoli rokona (Vö. 1925. 10. 12.)

[114] Nincs további adat. Ha elfogadjuk, hogy lehetett közös versszerzeményük *A házak közé...* munkacímű (L. Papp Zoltán János: *Babits-hatások és -áthallások Török Sophie költészetében = „Látni, teremteni kell". Sipos Lajos 70. születésnapjára*, Savaria, 2009, 220–222.; Fond III/1969/116; Fond III/Limbus II/I), akkor a közös regényterv itteni bejegyzése is hitelt érdemlő lehet.

[115] A régi Magyarországon ünnepélyes alkalmakkor viselt nemesi, úri díszöltözet.

[116] L. 1938. 11. 13.

Piri este kilépett.
R. 13.
16 R. 14. Varrónő.
R. 15.
17 Csüt.
R. 16. Varrónő kisbundámat átalakitotta.
R. 17.
18 d.e. Irénnel Schuler hívatalában.[117]
R. 18.
Illyés Gyuszi feketén.
M.-lyal Ildikó iskolai ünnepélyén.[118]
<R. 19.> Piri elbucsuzott.
Varrónő.
19 Szombat.
d.e. M. Ild-val Gellért hegyen.
nálam B. Ilona.
d.u. Gellé|:r:|t.
Este B. Loránt
21 R. 19. Varrónő
22 Kedd
R. 20.

[117] Vö. 1938. 11. 12.

[118] Babits Ildikó első gimnáziumi évét kezdte a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban, melynek rendes ünnepélyei közé tartozott az ún. Erzsébet-ünnepély, melyet minden évben nem nov. 19-én, Erzsébet napján, hanem az azt megelőző napokon, 17-én és 18-án tartottak a névadó emlékére. Raics Olga első itt töltött évében az I/B osztályt kapta meg. Babits Ildikónak nemcsak osztályfőnöke, de szentírás- és némettanára is lett. (Vö. 1930. 05. 12.)

23 R. 21. Varrónő
24 R. 22. Varrónő
25 Péntek
Varrónő.
M. Ild. iskolá-
jában tanárokkal beszélt.[119]
d.u. Gyergyai és Keresztury
teán.
26 d.e. B. Ilona, Edit és Lóránt
27 Vas.
este Pubi.
28 R. 23.
d.u. Oszkár, később Gyuszi
este Basch.
29 Baumg. ülés[120]
30 Szerda.
d.e bankban
nagymosás

[119] Ildikó „értelmi adottságait átlagosnak vagy attól némileg elmaradónak" lehet tekinteni Czeizel Endre tanulmánya szerint. Bár még csak három hónapja volt gimnazista, de eredményei máris aggodalomra adtak okot. BM feltehetőleg Raics Olga osztályfőnök hívására ment be az iskolába. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:85–86., 118.)

[120] A Baumgarten Alapítvány tanácsadó testülete ekkor tartotta megbeszélését, ahol a tagok jelezték, kiket javasolnának az 1939 januárjában kiosztandó Baumgarten-díjra. A jelöltekről BM feljegyzése és Sík Sándor Hegedűs Lórántnak írott levele maradt fönn: ebben a szegedi egyetem tanára Szabó Zoltánt, *A tardi helyzet* íróját ajánlotta utólag. (Téglás 2003 III:307–308., 303–304.)

December
2 d.u. Schweigéreknél.
Edit és I. M-lyal moziban
Ninihez ½6
3 Lacihoz
<Rédeyék>
4 Vas.
5 M. kávéházban.
d.u. Ilonánál.
este Anyus és Pubi.
Anyus
6 B Ilonához 5 kor
7 Edit szül. nap.
d.u. Hr. Panni
5 kor Kratochwill
8 Csüt.
d.u. Gellért
9 d.e. Basch Editnél.
d.u. Szilasiék.[121]
Ildikótól gyöngyvirágot, rajzot,
zsebkendőt kaptam.
d.é. B. Editnél
Liliék
<Edithez> este Lóránt
10 Mihálytól Erikát[122] kaptam.
d.u. Anyús és Pubi

[121] Szilasi Lili 1939. jan. 8-án kelt levelében (melyben kéri, köszöntsék férjét jan. 19-én levél útján, mert akkor lesz 50 éves) a következőket írja: „Nagyon jó volt veletek együtt lenni, és e világzajlás közepett házatok nyugodt levegőjét élvezni." (L. még 1938. 12. 12. és 1938. 12. 15.)

[122] Írógépmárka. A drezdai Seidel & Naumann cég 1910 óta gyártott Erika névre keresztelt úti írógépei könnyen kezelhető, jó minőséget jelen-

szöllőt ezüstfésűt és lemezt
kaptam.
11 Vas.
× [kn]
12 d.e. Vili, Lili üvegházból
növényeket hozott.
13 Rédeyék?
14 Szerda
½6 kor Schöp|:f:|linékhez
15 d.u. Szilasiék
este Basch.
[⇧]
16 Péntek.
d.u. Basch
én I[r>]ldikóval Irénnel
városban hanglemezért
és Babagyárban.[123]
17 d.e. Basch
[d>]Feketén Illyés Gyuszi
és Gellért.
18 Vas.
d.e. hárman vásárolni
(taplósapkákat)
délben Irma ebédre
estig.

tettek a piacon. Az írógép az alapító Karl Robert Bruno Naumann unokájának keresztnevét viseli.

[123] Nincs adat.

(Mimózát, banánt és Ild-
nak karkötőláncot[124] hozott)
19 <~~d.e. M-lyal és Ild.val~~[⇩]
~~Széna téren karácsonyfát~~[⇩]
~~vettünk.~~ [⇩]>
d.e. Mihállyal
Zunftnál[!][125] és
Párisíban.
20 Irma ebéden
5 íg, akkor elkisért
I. iskolájába, ahová
szülői értekezletre
mentem.[126]
21 Szerda.
d.e. M. és Ild.
Széna téren karácsony-
fát vettünk.
este Schíll?[127]

[124] Bíró Irma valószínűleg a korábban elvesztett karláncért kárpótolta lányát ezzel az ajándékkal. (Vö. 1938. 01. 18.)

[125] *Gondolatok az ólomgömb alatt* c. esszéjének (Pesti Napló, 1938. dec. 25.) alapélményét ekkor szerezhette a költő. „A rejtelmes anyag – olvasható BM írásában – itt van az ólomgömbben [...]. Sugarai titkos erővel verik testemet s bombázzák atomait [...]. Én azonban itt fekszem, mintegy a tüzelés fókuszában védtelen kitéve a fölszabadult erőknek [...].” (Babits 1978 II:595–596.)

[126] TS Bíró Irmát, Ildikó édesanyját is bevonhatta az Ildikóval kapcsolatos nevelési problémákba. (Vö. 1938. 11. 25., 1938. 12. 18. és 1938. 12. 22.)

[127] Schill Imre dr. 1924 novemberétől kezelte, majd 1934-ben már mint egyetemi magántanár ajánlotta be BM-t egy (ismeretlen) orvoshoz. 1937. febr. 11-én azonban ő fedezte fel, hogy BM „gégéjében van valami”. Az az 1937. dec. 1-jén készült fénykép, melyen a beteg BM és az ágya szélén ülő

22 Csüt.
d.u. Hegedűs és Gellért.
Irma.[128] ({Sárközi nének készült} lámpaernyőt segitett felvarrni)

---

orvosa látható, a közöttük kialakult bensőséges személyes viszonyra enged következtetni. Bizonyára ezt jelezte a karácsony előtti látogatás is. (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:128., 143., 160–161., 187.) TS ezt valószínűleg másképpen látta. (Vö. 1937. 04. 17.)

[128] TS titokban akarta tartani Ildikó származását. Az örökbe fogadott kislánnyal azonban egyre több baj volt az iskolában is, otthon is. Az alapvetően egoista TS – aki nem volt alkalmas arra az anyaszerepre, amit annyira akart, s aminek pótlólagos kiélése után is irigy gúnnyal szemlélte a termékeny asszonyokat (vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:72.) – 1938 januárjában *Nem vagy igazi!* c. (Nyugat, 1938/1., kötetben: Nyugat-kiadás, 1939) regényében művészi eszközökkel vallott Ildikó igazi történetéről. Czeizel Endre szerint éppen azért próbálta ez idő tájt „rendezni Bíró Irma szerepét Ildikó világrahozatalában ország-világ, de főleg Ildikó előtt" (i. m. 81.), mert félő volt, hogy kitudódik Ildikó származása. TS utolsó, magányos éveinek bizalmas barátnője, Koháry Sarolta szerint „Ilonka élete végéig szenvedélyesen Pintért okolja". (KOHÁRY Sarolta: *Török Sophie életregénye*, 2006, Éghajlat, 139.) Ő maga is átveszi ezt a magyarázatot, amikor úgy nyilatkozik Babits Ildikóról, mint aki „az irodalmi élet áldozatává lett [...]. A 13 éves kislány Pintér Jenő irodalomtörténetéből tudta meg, hogy nem Babits az apja, nem Sophie az anyja." (PÜNKÖSTI Árpád: *A fogadalmas asszony*, Népszabadság, 2009. jún. 10.; L. még *Török Sophie utolsó évei. Koháry Saroltával Borgos Anna és Kádár Judit beszélget*, Beszélő, 2004/9.) Czeizel Endre érdekes elemzése úgy állítja be a történetet, mintha a BM „apaságáról" szőtt mese esetleg mégis fenntartható lett volna. „E lelepleződés sokat rontott az anya és lánya kapcsolatán, Ildikó ettől kezdve csak Babits Mihályt érezte »igazi« szülőjének. Így érthető meg Babits Mihály feleségének szóló végrendelete, amely az ún. beszélgetőfüzetekben olvasható 1938. február 17-i bejegyzéssel: »Megígéred, hogy Ildikót úgy neveled, hogy azt higgye, hogy az én igazi lányom volt és olvastatod vele könyveimet.« Mindez túlzott, már ellenséges reakciókat keltett Török Sophie-ban, ezért egyre inkább elhanyagolta Ildikót. Később a kislány szokásosnak mondható rosszalkodásait »örökbefogadottságával« magyarázta [...]"

(Irmának velursifon[?][129] sá**l**at,
klips[e>]zet[130] és taplósapkát[131] |:adtam.):|
Este Pubi és Irén.
24 varrónő Irén kosztümjét |:hozta.:|
d.u. Anyus és Pubi.
Cser Laci vacsorán.
Közben Basch, Ildikónak
órát hozott, Pubi papagályt[!]
25 Vas.
d.e. templomban,
nálunk Basch lányok.
Irma ebéden és
délután (babaruhát
varrt)

(i. m. 87–88.) A Bíró Irmával való kapcsolatfelvétel nem lehetett a véletlen műve. Talán a cseperedő Ildikó kérdései, tanulási-beilleszkedési nehézségei tették elkerülhetetlenné a színvallásnak valamilyen formáját. Pintér irodalomtörténete nyilván csak öncsaló magyarázat lehet, ennél mélyebben vannak az igazi okok. A *Nem vagy igazi!* zárósorai árulkodnak TS kínzó sejtelmeiről 1937 végéről, 1938 elejéről: „Egyszer pólyás babával érkező látogatójuk jön, a délután folyamán anyukája meg is szoptatja a babát. Margit kislánya kitágult szemekkel izgalomtól pirosan nézi, világért sem menne közelükből. Este Margit nyakába kapaszkodik, forrón hozzásimulva: Mondd, úgye én is szoptam a melledből? És fölsejlő boldog emlékek ragyognak szemében, hálával ragyognak Margit elsápadó arcába."

[129] Selyembársony anyag.

[130] Csiptetéssel rögzíthető ékszer, főleg fülbevaló.

[131] Magyar különlegesség, hogy a taplógombából dísztárgyakat készítenek, és bár az országban több helyről (pl. a Bakonyból) jegyeztek fel taplósapka készítésére vonatkozó adatokat, az igazi toplászat Erdélyben, Korondon alakult ki.

Este négyen[132] Nemzetíben
Ahogy tetszik-nél[133].
26 d.e. Bipsi férjével[134]
és Elek Artúr.
27 Kedd.
d.u. Anyus.
Schöpflin Gellért és Illyés.
Nyugatengedélyt tárgyalták.[135]
29 I. d.e. Bélussal[136]
szánkózott.

[132] Valószínűleg BM, TS, Tanner Béla és menyasszonya, (a BM-éknál lakó) Molnár Irén látogattak el a színházba. Esetleg BM-ékon kívül Ildikó és édesanyja, Bíró Irma jöhetne még szóba, aki ezen a napon látogatta meg lányát.

[133] Szabó Lőrinc fordításában, Farkas Ferenc zenéjével és dirigálása mellett, Both Béla rendezésében 1938. dec. 17-én mutatta be Shakespeare vígjátékát a Nemzeti Színház. A főbb szerepeket Somogyi Bogyó, Jávor Pál, Makláry Zoltán, Uray Tivadar, Olthy Magda játszották. A méla Jaques szerepéért Uray Tivadar a Kisfaludy Társaság Greguss-díját kapta. Az előadás este fél 8-kor kezdődött.

[134] Ferenczy Sándor, Illyés Gyula (szintén rácegresi születésű) unokatestvére.

[135] BM névleg a felelős szerkesztés és kiadás gondját vette magára a Nyugat zavartalan megjelenése érdekében (Buda 2000: 129) Ennek hátterében az 1938. máj. 29-én kihirdetett ún. első zsidótörvény állt, mely a kötelező sajtókamarai tagságról is rendelkezett. A kamarai tagságért, „ami [minden sajtótermék esetében] a további megjelenés engedélyezésének feltétele volt, a folyóirat [a Nyugat] nevében Babits Mihály folyamodott, miközben a részvénytársulattól átvette a Nyugat kiadói jogát." A szükséges iratok benyújtása után dec. 18-án értesítette a miniszterelnöki sajtóosztály vezetője az érintetteket, hogy a Nyugat kiadói jogát BM-ra ruházza át. Az engedélyt dec. 23-án postázták. A fővárosi polgármesteri hivatalnak az ünnepek után, dec. 28-án jelentették be a változást. (i. m. 126–127.)

[136] Valószínűleg Babits Ildikó osztálytársa volt az Attila utcai Általános Iskolában.

d.u. Irma, (Ildikónak
mellényt kötött)
Karácsonyfa alatt lefény-
képeztem őket.[137]
d.u. Basch.

30 Péntek.
I. szánkózott d.e. Bélussal.
B. d.u. nálunk, bélyeget
cseréltünk.
Pubi.
(Irma d.e. Szombathelyre |:utazott.:|[138]

[137] Fotógyűjtemények nem említik.

[138] Vélhetően rokonlátogatásra utazott haza Bíró Irma, aki fiatal lány korában került fel Bp.-re, s állt be cselédnek. (1925-ben BM-éknál kapott állást.)

1939

Január

6 × [kn]
Míhály Ild. én Pubi és Irén[1]
Mátrába, Mátraházára[2]
utaztunk.

8 Este hazautaztunk.

13 Este Pubi és Irén.
Moziban?
Pubi

14 <mosás> – Babi

<***15***>

17 <Bau> <anyus.>

[1] Tanner Béla (Pubi) felesége, Molnár Irén (vö. 1957. 05. 01.)

[2] Mátraháza, üdülőhely a Mátrában. Közigazgatásilag Gyöngyöshöz tartozik. 1930-ban a Mátra Egylet menedékházat épített ide: ez volt az első épület. A település neve is innen származik. Klimatikus adottságai a légzőszervi betegségekben szenvedőknek nyújtanak enyhülést: gyógyüdülésre a Nagy-Somor tetőn létesített tüdőszanatórium ad lehetőséget.

18 d.u. Mihály Basch-sal Alapitványi
ünnepelyen,[3] este Vadászkürt vacsorán[4]
én is ott voltam.[5]
<Patyuskához[6]>
Baumg.
19 d.u. Cser Laci és Györgyi.
Ildikóval Patyuskánál
uzsonnán.
Mosás
Patyuskához
20 d.u. Anyus.
Anyus
21 (M. vesekőroham)[7]
Este Rédeyék (vacsorát ők

[3] Az 1939-es év díjazottjai voltak: Laczkó Géza, Illés Endre, Szabó Zoltán, Farkas Zoltán, Halász Gyula, Jékely Zoltán, Jankovich Ferenc, Molnár Kata. „Kisdíjat"-at kapott Devecseri Gábor és Bözödi György. BM a díjkiosztáson – többek között – ezt mondta: „alapítványunknak voltaképp semmiféle irányzata nincs – hacsak nem számítható irányzatnak a magasabb színvonalú magyar irodalom megalkuvás nélküli támogatása s következetes kerülése minden idegen, politikai vagy más, nem irodalmi tekintetnek. [ ] A magyarság izgalmas évet élt át, együtt szorongtunk a katasztrófa szélére sodródott Európával [ ]."

[4] A Vadászkürt szálloda menükártyája szerint spárgakrémlevest, gombás borjúfilét, makarónit és rétest tálaltak fel. (Téglás 2003 III:315.)

[5] TS menükártyáját 17-en írták alá (Illés Endre, Gellért Oszkár, Laczkó Géza, Basch Edit, Jankovich Ferenc, Devecseri Gábor, Rédey Tivadar, Halász Gábor, Basch Ilona, Schöpflin Aladár, BM, Kárpáti Aurél, Molnár Antal, [olvashatatlan], Jékely Zoltán, Farkas Zoltán), s ő maga is, mivel Ildikónak vitte haza emlékül. A menükártya aljára TS ajánlást is írt: „Babits Ildikóé. Roszpocomocsnak – Nyuszpuszmusz" (Téglás 2003 III:315.)

[6] Vidmár Antalné Sziráky Judit (L. 1925. 09. 12.)

[7] BM-nak korábban, a 20-as évek közepéig epekőrohamai voltak, a 30-as években jellemzően vesekőpanaszai ismétlődnek. (Vö. 1933. 05. 03.) „A kettő

hozták, mert mi készültünk
menni, csak M. miatt nem lehetett.)
Rédeyékhez
22 d.e. Oszkár.
23 M. kávéházban.
Este Sárköziék.
Sárköziékhez
24 d.u. Basch lányoknál.
d.u. **E**dithez
25 d.e. Rókusban kanülcsere.
<d.u. Békássyné.>
Pubi.
Békássyné
26 d.u. Békássyné.
Buday Jucí
27 Buday Juci Mártival
Horváth Eszter[8] Ildikónál
Pubi.
29 × [kn]

Február
1 Bözsi cseléd kilépett.
<d.u. Edít és Ilona.>
<M-lyal moziba mentek.>
<Nálam Nini.>
d.e. M-lyal |:dr.:| [Z>]Cunf|:t:|nál.[9]

együttes előfordulása – a belgyógyász Szállási Árpád szerint – igen szerencsétlen állapot." (*„...kínok és álmok közt..."* 2004:141–142.)

[8] Babits Ildikó iskolatársa, aki magyarból és mennyiségtanból korrepetálhatta.

[9] Az 1938. nov. 7-én elkezdett rádiumbesugárzásos kezelés folytatásáról dönthetett Czunft Vimos. (Vö. 1939. 02. 27–28.)

2 Pubi, Irén, Hillár[10] és
Ujvárosy Bercí[11] uzsonnán.
3 <d.e. Gellért>.
Basch Ilona és Edít
M lyal moziban[12], nálam
Níni.
4 d.e. Gellért
Ilona cseléd ügyben.
5 d.e. Szekfű Gyuláék[13]
Hárman Baschéknál
ebédeltünk.
d.u. Svábhegyen Majestic
hotelben[14]. Este Pubi.
6 Uj cseléd: Ilona
M. kávéházban
Este Irma.
7 Ilona |:cseléd:| délben elment.

[10] Hillár, ismeretlen, talán Tanner Béla ismerőse.

[11] Ujvárosy Bertalan, jogász. TS testvéröccsének, a szintén jogász Pubinak az ismerőse lehet. 1939-ben két képeslapot is küldött BM-éknak. (BKLK 1993:10376., 10377. tételek)

[12] Hlatky Endre műsorigazgató 1939. jan. 3-i hivatalos levele szerint a Magyar Rádió 18 óra 25 perces kezdettel műsorába iktatta BM felolvasását. Az *Életemből* c. előadás BM betegsége miatt vagy elmaradt, vagy a rádió munkatársának felolvasásában hangozhatott el.

[13] Szekfű Gyula már nem szerkesztette a Magyar Szemlét, a *Mi a magyar?* c. esszékötet összeállításán dolgozott. Valószínűleg erről is szó esett, tekintve, hogy a Nyugat júniusi számában publikált *A magyar okosság természetrajzához* c. BM-cikk a Magyar Szemle Társaság kiadványában közreadott BM-esszé egyik fejezete lett.

[14] Majestic penzió (kávéház és étterem) a bp.-i Svábhegyen, XII., Karthauzi út 2. 1944-ben majd itt rendezi be központját a Gestapo. A Majestic előkelő szállodák gyakori elnevezése volt.

8 Mihállyal d.u. Svábhegyre
ő ott maradt a Mirabelle
hotelben[15] fsz.8.
Este uj cseléd: Mari.
(aki 3 évig volt {nálunk.}
9 Ildikó iskolából[16] 38º láz-
zal hazajött, tüszős man-
dulagyulladása van,
Kovács Miklós dr.[17] kezelí.
10 d.u. Mihálynál
I. 38.6.
<Kovács doktor.> Anyus
vacsorán.
11 I. láza 38.9.
Este Kovács doktor.
Sárköziékhez
12 Irma ebéden és vacsorán[18]
I. 37.3
15 d e. bankban és apróságokat
vettem

[15] A Svábhegyen és a Széchenyi-hegyen 1937 és 1941 között tizenegy szálló, ill. társasüdülő épült fel. A Mirabelle öröklakásos társasüdülő (Bp., XII. Karthausi út 6.) 1937–38-ban épült, átellenben az 1927-ben épült Svábhegyi Szanatóriummal. 1944-ben ezt az épületet is megszállta a Gestapo. A Millennium óta működő Svábhegyi Nagyszálló (Bp., XII. Eötvös u. 2.) és a többi kisebb üdülő szervezeti egységben állt a szanatóriummal (Hegyvidék, 2003. ápr. 9.), ami valószínűleg az orvosi ellátást és felügyeletet is magában foglalta. BM-t febr. 8. és 25. között Györkösy Béla belgyógyász főorvos irányításával „testileg felerősítették". (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:142.)

[16] Vö. 1938. 08. 24.

[17] Kovács Miklós, gyermekorvos, nincs további adat.

[18] Vö. 1938.12.17.

18 d.e. Ild. val Míhálynál
Svábhegyen.
én d.u. városban vásároltam
19 Irma ebéden és vacs.
20 Ildikó iskolába ment.[19]
21 cseléd is ínfluenzás 39 láz
délelőtt M. nál Svábh.
d.u. megjöttek Ernst árv[é>]erésen[20]
vett könyvek.
23 × [kn]
<mosás>
25 d.u. Svábhegyen, Mihállyal
jöttem haza.
M. hazajött Svabhe[y>]gyről
26 d.u. Basch.
d.u. Irma.
(Irén [I>]influenzás)
<d.u. Gellért> d.u. Basch
Irma
27 d.e. Rókúsban kanülcsere
és Czunftnál.
utána Ildikóért iskolában.
Rókúsban kanülcsere
és rádium kórházban és Ildikóért
(Irén influenzás)

[19] Vö. 1938. 02. 09.

[20] Ernst Lajos gyűjteményének elárverezéséről van szó. Az 1937-ben vélhetően öngyilkosságot elkövetett műgyűjtő félmillió pengős adósságot halmozott fel, ezért árverezték el 1939-ben a gyűjteményt. Nincs további adat arról, hogy milyen könyveket vásároltak BM-ék az Ernst Múzeumban tartott árverésen.

28 <M. elkezdte (másodnapon-[⇧]
kint) rádiumkuráját.>[⇧][21]
d.u. Alszeghy feketén
(Flóra ügyében)[22]
Ildikónál Kántor Évi.[23]
d.u. Alszeghy feketén és
<Gellért> Ildikónál Kántor Évi

Március

1 Ascher feketén
(elszavalta Jónást[24])
Ascher feketén

2 d.u. Halász Gábor.
Schöpfl. Gyuszi
Ascher
d.u. Halász G.

3 d.e. bankban.
Illyés Gyuszi feketén.
(mosás)
(Irén ujra jár, meggyógyúlt)
mosás, d.e bankban
[A>]Illyés feketén.

[21] Ezen a napon (azaz febr. 27-én) kezdték volna el a kúrát, de ismeretlen okok miatt egy héttel elhalasztották. (Vö. 1939. 03. 06.)

[22] Alszeghy Zolt 1923-ban megjelent könyvében, *A XIX. század magyar irodalma* c. munkájában írt Tóth Kálmánról is. TS valószínűleg regénytervét oszthatta meg az irodalomtörténésszel.

[23] Babits Ildikó osztálytársa a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban.

[24] Ascher Oszkár 1939. március 5-én adta elő a Zenekadémián önelló estje első részének záródarabjaként BM *Jónás könyve* c. verses elbeszélését. A hagyomány szerint a szöveg elhangzása után BM ezt mondta: „Nem is tudtam, hogy ennyi minden van benne!"

4 d.u. Békássyné.
Anyus vacsorán.
és Pubi.
<mosás> Békássyné
anyús

5 Irma.

6 M. |:elkezdte:| rádium kuráját.[25]
Hoffmann Edith nálam.
<½6 kor Edittel Baumg. könyvt.>
Edít nálam. M. rád.

7 <Ilonához «6 kor és»>
Ilonáeknál M,-lyal
vacsorán.
(Gyergyaival)
6 <kor Ilonához M.>|:Baschéknál:| vacsorá[ra>]n
<M. 6 kor rádíum>

8 d.u. Oszkár.
M. rádium (I. is velement,
szül. napi ak[ta]táskát vették)
d.u. Oszkár
<6 kor Anniehoz>
M. rád.

9 Este M. Basch lányokkal
moziban.
M. Basch lányokkal moziban

[25] Az itt kezdődő második rádiumkezelés, majd a Park Szanatóriumban végzett röntgenbesugárzás, melyet Révész Vidor főorvos végzett, nem hozott eredményt. A daganat ugyanis „nem volt olyan sugárérzékeny", mint ahogy azt a stockholmi Karolinska Institut igazgatója, Berven vélte, akinek tanácsot és vizsgálatot kérve megküldték BM metszeteit, „de abban nem tévedett – olvasható Gyenes György tanulmányában –, hogy a betegséget gyógyíthatatlannak tekintette" (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:180–181, 208.)

10 d.e. Komjáthy Ali Mihálynál.
M. rád.
d.e. Komj. Ali.
11 d.u. M.-lyal Zeneakadémián[26]
Ildikó is furulyázott Stojanovits
Adrien[27] gyermekkórusában.
Pubi, anyus Irén **v**acsorán.
[a>]Zen[e]akad. Ild. – anyusék
12 I.[28] születésnapja.
Irma. Kántor [és>]Évi és
[E>]Parraghy Erzsi[29] uzsonnán
(I. kapott: aktatáskát, papucsot,
virágot, tortát, emlékkönyvet, Iréntől
tolltartót, anyustól kislámpát, Pubitól
{Hófehér. könyvet[30])}
13 Illyés Gy. feketén.
M. rád.
14 d.u. Gellért és Hegedűs.
M-lyal Fischer Annienál

[26] Nincs adat.

[27] Böhm Gyuláné Sztojanovits Adrienne (1890–1976), énekművész (alt), énektanárnő. A Zeneakadémián énektanári diplomát szerzett (1929), 1913–1959 között a Szilágyi Erzsébet Leánygimnázium (ma: Sz. E. Gimnázium) tanára. 1919-ben a testvéreivel alakított Szojanovits-tercettel külföldön is sikerrel lépett fel. A Szilágyi leánykar karnagyaként jelentős szerepe volt az iskolai énekkultúra megteremtésében, Bartók és Kodály művészetének népszerűsítésében. Kodály néhány kórusművét ő mutatta be.

[28] Ezentúl az „I" rövidítés Babits Ildikóra utal.

[29] Babits Ildikó osztálytársai a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban.

[30] Valószínűleg a Grimm testvérek híres meséjének egy magyar kiadásáról van szó: *Hófehérke és a hét törpe*.

(Barát Béla[31] és angol fiúval)
6 kor Anniehoz
16 <Illyés Gyuszi feketén.>
M. rád.
17 ½6 kor. Majthényi
18 M. d.e. rád.
19 × [kn]
d.e. Komjáthy Ali és Géza fia.
Illyés Gyuszi feketén.
d.u. Irma[32]
20 M. kávéházban.
Sárköziéknél vacsorán
<H>alász Gáborral.
pelenka szag és
rossz meleg vacsora volt.[33]
21 d.e. bankban.
Rónay Pál[34] feketén.

[31] Barát Béla (1888–1945), építész, művészeti író. TS közeli barátnőjének, Annie-nak a férje. Novák Edével társulva lakótelepeket (Albertfalva), iskolákat (Kispest), bérházakat épített. Társszerkesztője volt a *Művészeti lexikon*nak.

[32] Vö. 1938.12. 23. Bíró Irma, Babits Ildikó édesanyja 1936 októberétől 1940 márciusáig a római olasz–magyar kereskedelmi kamara elnökénél mint nevelőnő szolgált. Boroséktól 1938-ban kétszer jött haza: júniusban (ekkor TS-val össze is tegeződnek, sűrűbben váltanak levelet egymással; vö. 1938. 06. 12.) és decemberben. 1939-ben Ildikó születésnapjára látogatott haza. (Téglás 2005:76–78.)

[33] Sárközi György 1936-ban vette feleségül Horváth Zoltán újságíró elvált feleségét, Molnár Mártát (vö. 1933. 10. 02.). 1937. júl. 19-én született fiuk, a későbbi író és szerkesztő, Sárközi Mátyás (1937–).

[34] Rónai Pál (1907–1992), nyelvész, műfordító. 1929–31-ig a Sorbonne hallgatója. François Gachot-val társszerzőként írt a francia nyelvű Nouvelle Revue de Hongrie-ba, ahol BM *A vetkőző lelkek* c. verse jelent meg francia

(kihúztam fogamat)
M. rádium
22 Megjelent: Keresztül kasul [az] életemen[35].
én fogorvosnál.
Este Basch Lóránt.
23 d.u. Gellért
fogorvosnál
M. rádium. (I. gyónt)
25 d.u. Irma.
26 d.u. Mihály Basch lányokkal
moziban. Irma.
Este ¼9 kor Irma Rómába
utazott, délivasúthoz hárman
kikisértük.
27 M. kávéházban.
d.u. fogorvosnál. Kis zöld
papagályt[!] vettem a kék nősényhez.
Pubi.
28 d.u. fogorvosnál.
29 d.e. fogorvosnál.
M. rádium.

---

fordításban. 1934-től francia nyelvet és irodalmat tanított Bp.-en. 1941-ben telepedett le Brazíliában. 1947-ben Rio de Janeiróban József Attila halálának 10. évfordulójára emlékestet rendezett, melynek ő maga volt ünnepi szónoka. 1939. febr. 3-án kelt levelében arról számolt be BM-nak, hogy Babits-fordításai önállóan is megjelentek F. Gachot bevezetésével az *Échanges et Recherches* c. folyóirat januári számában, melyet meg is küldött BM részére. (Sipos 1999 II: 690–691.)

[35] BM, *Keresztül-kasul az életemen*, Nyugat-kiadás, 1939. BM önéletrajzi esszéinek gyűjteménye.

30 Gellért kiadja Novellásköte-
temet[36],: Nem vagy igazi.[37]

Április

1 D.e. városban.

2 Délben Mihály és Ildiko Szekszárd-
ra utaztak, keletíre kisértem őket –
Baschéknál estig, Edit hazakisért.

3 D.e. bankban, Baschéknál ebé-
den Illyés Gyuszival.
6 kor hazajöttem
Éjjel szívdobogással rosszul voltam.

4 Gellért.
d.u. fogorvosnál és utána
Hoffmann Edithnél.

5 Délben keletihez, Míhály és
Ildikó megjöttek.
M. rádium.
Mosás

6 Én fogorvosnál.
d.u. Gellért és Hegedűs.
<(Gellért kiadja novellásköteteme<t>)

7 Gellért és Földi feketén.
Anyus és Pubi.

8 11 es vonattal Esztergomba
utaztunk.

[36] TS válogatott novelláit a *Nem vagy igazi!* c. kisregénnyel egy kötetben adta ki a Nyugat.

[37] L. 1937. 12. 17.

9 d.e. Bazilikában, kincstárban[38]
és Einczingeréknél.
[k>]K**er**tb**e**n dolgoztunk Marival.
10 Kertben ültettünk.
Kávéházban, este haza-
utaztunk.
11 Ágyban maradtam (Könyve-
men[39] dolgozom)
d.u. Pubi és Basch Edít.
12 × [kn]
d.u. Mihállyal fogorvosnál.
13 d.u. Gellért és Illyés Gyuszí
feketén.
[⇩]
14 d.u. fogorvosnál, fogaim
elkészültek.
15 Részleteket irtam Nem vagy igazi-
hoz.
16 Baschéknál (mindhárman)
kertben ebédeltünk, Mihály
lányokkal moziba, én Ildikóval
haza.
17 M. kávé házban.

[38] Esztergomi Főszékesegyházi Kincstár. Az egyházi szertartásokhoz használt liturgikus eszközök őrzőhelyét múzeumi jelleggel 1886-ban nyitották meg a nagyközönség előtt.

[39] L. 1937. 12. 17.

18 d.e. Szekfű Gyula.[40]
Gellért és Földi feketén.
M. rádium.
Este Basch Lóránt.
19 Este Rédeyeknél.
Rédeyékhez.
20 d.e. hárman Liánka esküvő-
jén[41] Kálvín téri templomban.[42]
d.u. Balogh József.
½2 kor Lián [e>]Esküvője.
Balogh József
21 d.u. Anyus és Pubi.
M. Baumgarten űlésen.[43]
Anyus.
22 d.u. Gellért.
Hrabovszky Panni és Bipsi
uzsonnán.
Földi.
23 Baschéknál ebéden.
Baschékhoz ebédre.

[40] Szekfű Gyula jan. 28-án kereste meg BM-t levélben, melyben Iványi-Grünwald Béla történész londoni tanulmányútjához kért Baumgarten-segélyt. Itt említi, hogy orvosa tanácsára „1–2 havi olasz vagy svájci tartózkodásra" megy. (Téglás 2007 III:323–324.) Valószínűleg ezután került sor Szekfű személyes látogatására.

[41] Vö. 1928. 01. 28.

[42] A bp.-i Kálvin téri református templom a református egyház első és legismertebb fővárosi temploma. 1816-tól 1830-ig épült Hild Vince tervei alapján, klasszicista stílusban. A déli oldalon levő Kálvin terem ablakain Róth Miksa üvegfestmény-sorozata keresztény szimbólumokat és neves, református egyháztörténeti személyeket ábrázol.

[43] Nincs adat. Valószínűleg szűkebb körű megbeszélés volt, ugyanis az „ülés"-nek nincs írásos nyoma, értesítés sem maradt fenn róla.

24 M. kávéházban.
25 M. rádium.
Ortutayék és Szerb Antalék vacsorán.
6 kor Szerb Tóniék és Ortutayék.
26 d.u. Gell[r>]ért (regényem[44] levonatát hozta.
27 Pubi.
Este Gellertéknél, Schöpflinékkel és Illés Endréékkel.
Gellértékhez 7 kor
28 **d**.u. Halász Gábor
29 d.u. Kereszturyéknál[45]
Szekfű Gyuláékkal.
Kereszturyékhoz 6 kor
30 d.e. Gellért.
Baschéknál ebéden.

Május
1 d.e. bankban és vásárolni.
M. kávéházban.
Gellért.
2 M. rádiúm kurát befejezte.

[44] L. 1937. 12. 17.

[45] A Szekfű szerkesztette *Mi a magyar?* c. esszékötetben BM *A magyar jellemről* c. esszéjével szerepelt. „A könyv késett – emlékezik Keresztury –, Babits türelmetlen volt, ekörül támadt nézeteltérés közöttünk, s ez aztán minálunk egy teával összekötött beszélgetés során simult el.”

4 d.u. Gellért.
Pubi. Illyés Gyuszi.
Este Basch Lóránt.
5 Mihálynál Szondy[!] dr.[46] aszisztensnője (p**szi**hológiaí kísé[l>]rlet[47])
(Kozmucza[!] Flóra[48])
Babi 7 kor
6 × [kn]
7 M. Basch lányokkal
moziban.
8 M. kávéházban.
9 M. kanülcsere Rókúsban.
10 Este Ortutayéknál.
11 Influenzás vagyok,
fekszem.

[46] Szondi *Sonnenschein* Lipót (1893–1986) magyar származású svájci pszichiáter, a sorselemzéssel foglalkozó mélylélektani iskola alapítója. 1927–41-ben a Gyógypedagógiai Főiskola előadója és laboratóriumvezetője. 1944-ben Svájcban menedékjogot kapott, Zürichben telepedett le, ahol magánpraxist folytatott.

[47] A Szondi-teszt egy 1947-ben publikált pszichológiai vizsgálati eszköz. A teszt felvétele során a vizsgált személy pszichiátriai kezelés alatt álló személyek arcképét osztályozza aszerint, hogy azokat rokonszenvesnek vagy ellenszenvesnek találja-e. Szondi szerint minden emberi választás – így a teszt képeinek rendezése is – ösztönök által befolyásolt, melynek alapján megrajzolható az ösztönprofil, ebből pedig prognosztizálhatóak a számára kínálkozó cselekvési tendenciák. A Szondi-teszt (eredeti nevén: „kísérleti ösztöndiagnosztika") ma is elterjedt eszköz a magyar klinikai pszichológiai gyakorlatban.

[48] Kozmutza Flóra (1905–1995), pszichológus. Magyar–német–francia szakos bölcsészdoktor, gyógypedagógus. Illyés Gyula második felesége. Ő volt József Attila Flóra-verseinek ihletforrása. 1936–38-ban Szondi Lipót asszisztense volt a Gyógypedagógiai Főiskolán, ahol 1952-től tanszékvezető, 1972-től főigazgató.

12 <d.e. Oszkár>[⇩]
<Ildikó iskolával Bugacon.[49]>[⇩]
Este Basch.
13 d.e. Oszkár
Ildikó reggeltől estig
Bugacon. (M. érte vasuthoz.)
14 ½12 kor mindanyian Eszter-
gomba.
Egész éjjel zuhog az eső.
15 Estefelé kiderült; de még
hideg van.
18 d.u. Einczinger
20 <Mosás> mosás
21 d.u. 6-kor nagy viharban
hazautaztunk.
Pubi.
22 Pubi fény-|:képezett[50].:|
M. kávéházban.
Első példányt kaptam
Nem vagy igazi-ból.[51]
23 M. d.e. Rókusban, kanül-
csere.
d.u. Gellért.
Este Basch.
Befejeztem Schöpflinről c|:i:|kkemet[52]
24 <d.u. Gellért.>

[49] Bugac, Kecskeméttől kb. 40 km-re található nagyközség. 1950-ben Kecskeméttől elszakadva vált önálló településsé.

[50] A fotógyűjtemények nem említik.

[51] L. 1937. 12. 17.

[52] TS, *Arckép-vázlat Schöpflin Aladárról. Vihar az akváriumban című regénye alkalmából*, Nyugat, 1939. I. 403–405.

25 d.u. Gellért és Illyés.
26 Simonffy Margot uzsonnán.
27 M. Ildikóval moziban (Hófehérke[53]
Anyus és Pubi vacsorán.
(Én anyussal d.u. uj lakásukat
néztem, és kalapokat vettem hár
[u>]munknak.
28 d.e. Schweigerék, velük
autón hármashatárhegyen és
Pálvölgyi barlangban[54].
29 Baschék házában ebédeltünk.
30 d.e. Irgalmasok internátusá-
ban[55] és Ildikóért.
31 M. Baúmg. könyvtárban[56]
gellért[!].
(Irén állást kapott, hozzánk már
nem j**ön**.)

Június
1 × [kn]
Reggel gázhűtőt szereltek.

[53] Valószínűleg az Atrium moziban (Bp., II. Margit krt. 55.) látták Walt Disney filmjét, a *Hófehérke és a hét törpe* (Snow White and the Seven Dwarfs) c., 1937-ben megjelent amerikai animációs filmet, mely a Velencei Nemzetközi Filmfesztivál díját nyerte el 1938-ban.

[54] A Budai-hegységben, a Látó-hegy keleti oldalán található. Teljes hossza több, mint 19 km, turisták által látogatható hossza 500 m. A II., Szépvölgyi út 162. sz. alatt van a bejárata. Hőmérséklete egész évben állandó, 10 ºC. A barlang a Pannónia Turista Egyesület jóvoltából 1919-től (vezetővel) látogatható.

[55] Nincs adat.

[56] Nincs adat.

Délben Ascher
Este Basch.

2 d.e. városban (I. nyári iskolaruha.)
<d> este: Rédeyék és Sárköziék

3 d.u. Simonffy Margot.

4 Schweigerékkel ebédeltünk
Baschéknál.
Mari Esztergomban cseresz[n]yéért.

7 d.e. Mátyás templomban
Simonffy Margóval Ildikó
bérmálkozott.
Mari este Esztergomba utazott.
Cseresznyéért.

8 Mihály és Ildikó délután
Baschnál.
Mari este megjött.

10 Farkas Zoltán d.ú.
Este anyám és Pubi Irénnel.

11 d.e. Kaffka[57] siremlék leleplezésén.[58]
Kaffka síremlék

12 d.u. Szekfűéknél uzsonnán.
d.e. Fabiánnál vásárolni.
előtte Ild. iskolájában
Szekfűéknél

[57] KAFFKA Margit (1880–1918) költő, író. A Nyugat legjelentősebb írónője, az első nemzedék tagja. TS lírai vallomásaiból, publicisztikájának Kaffkával és más nőírókkal foglalkozó írásaiból kiderül, hogy TS Kaffkát követendő példaképnek, az írói pályán nagy elődjének tekintette.

[58] Kaffkának eleddig vele elhalt kisfiával közös sírja jeltelenül állt a farkasréti temetőben. A méltó síremléket, Kövesházy Kalmár Elza szobrászművésznő alkotását Schöpflin Aladár avatta fel.

13 d.e. M-lyal Svábhegyen telket néztük.[59]
Ildikó anyusnál.
d.e. Svábhegyi teleknél
14 d.e. Szekfűnéval Svábhegyi teleknél.
d.e. teleknél Szekfűnével
d.u. Hegedűs Gellérttel[⇧]
15 Földi és Gellért feketén.
Földi, Gellért | én rádiómmal |:Makaínál:|
Ild. hittanvizsga
este Basch | reggel Fischer[60] 9 után
16 Révay József és Ortutay feketén. – anyus.
<Földi> Révay J. és Ortutay

[59] Ezekben a hetekben valószínűleg már annak a tervnek a motívumai láthatók, melyekre TS Einczinger Ferencnek írt szept. 16-i leveléből derül fény. BM-ék pesti életüket feladva Esztergomba szerettek volna költözni, ezért lakáscserét tervezgettek, bizonyára Lászlóékkal, akikkel Budapesten tárgyaltak előző nap (vö. 1939. 09. 15.), de a levélből sejthető, hogy nyári esztergomi tartózkodásuk alatt is találkozniuk kellett, s BM-ék megnézték a László házat. „Ha itt ilyen borzalmas világ lesz, mint amitől reggeltől estig rettegek, akkor nagyon jó lesz az ottani viszonylagos békében elrejtőzni." (BCSL2 2006:681–683.) Valószínűleg a teljes nyugalom és az egészséges levegő mellett az orvosi kezelések közelsége is szempont lehetett akkor, amikor a Svábhegyre való átköltözést is fontolgatni kezdték. A pénzügyi fedezetet természetesen banki kiegészítéssel és az Attila úti lakás eladásával tudták volna előteremteni. Tény azonban, hogy pénzügyi lehetőségeik (az orvosi konzíliumok és a kórházi ápolás költségei jelentősek voltak) e nagyvonalúbb terveket később más irányba terelték, s BM-ék rövidesen kisebb és olcsóbb lakásba költöztek. (Vö. 1939. 09. 23., 1939. 10. 04. és 1940. 05. 01.)

[60] Ismeretlen. Talán Fischer Annie zongoraművésznő, TS barátnője.

feketén
nálam anyús, varrónő.

17 d.u. Móricz Virág férjével.[61]
I. |:vizsga.:| <Ba> <mosás>
Móricz V. ½7 kor

[naptárlap verzóján]
Galamb|:o:|s
Párisi
Borhegyí
<Sárközíné>
Schöpflin[n]é 2
Gellértné
<Abc.> telefon, ujság
<Níni>

18 d.e. mérnökkel svábhegyi
te[e>]leknél, utána Basch
házban ebéd.
d.e. Svabhegyen.
Baschékhoz ebéd
Pubi. I.

19 <Salgó[62] feketén>
<esetleg> mosás
|:d.e. 11 kor:| Techer[!] Margittal[63] |:hangliban:|

[61] Móricz Virág (1909–1995), író, művészettörténész. Móricz Zsigmond lánya. 1931–32-ben a Nyugat folyóirat titkára. 1936-ban a *Bukaresti éjszaka* c. novellájával megnyerte a Nyugat pályázatát. 1937. dec. 31-én ment férjhez Kolos Richárd mérnökhöz. (Móricz Zsigmond és Magos Olga levelezése, s. a. r. Rádics Károly, Püski, Bp., 1995, 620.) Ő gondozta apja írói hagyatékát.

[62] Salgó Ernő (1873–1946) újságíró, színikritikus, műfordító.

[63] Techert Margit (1900–1945) filozófus, tanár. 1924–27 között az Erzsébet Nőiskola tanárképzőjének franciatanára. Később könyvtárosként,

Ildikó Ördögorom |:csárdában:|[64]
M. kávéház |:Illyés:| Gyuszihoz
20 d.e. Hegedűsnél Tébé-
ben házkölcsön miatt.
d.u. Baschnál te[e>]le[<l]k-
tulajdonossal.
I. vizsga
<3 kor szabó Mihályhoz>
<d.u. 5 kor Anniehoz>
<este Margot rádió>[65] <9 kor varrónő>
21 d.e. Zsidókórházban
M-ról röntgenfelvételek.
<I. «vizsga.»> d.e. Hegedűs höz
Cser Laci Telekügy {<Bas> Baschnál}
Weörös[!] Sándor
<este Sch. Gyusziék|:hoz.:|>
<½10 kor szabó>
22 d.e. Zsidó|:kórház:|
<Anyus.> d.u. Kozma[66]
<Edit telef. | Hegedűs, Kozma |:Makkaí[!]:|>
23 4 kor Domby[67]
Anniehoz ½6 kor

---

majd minisztériumi tisztviselőként helyezkedett el. 1941-től egy. magántanár.

[64] Gruber Emil alapította Budán az Ördögorom (1982 óta védett) területén, az Edvi Illés utcában. Az Ördögorom dolomitgerince közkedvelt kirándulóhely. Legmagasabb pontja 317 m magas. Több pontjáról is csodálatos panoráma nyílik a Sváb-hegyre, a Sashegyre.

[65] A műsorújság tanúsága szerint 20.35-ös kezdettel Simonffy Margot BM és TS verseiből szavalt 35 perces műsoridőben a Budapest I. hullámon.

[66] L. 1923. 04. 20.

[67] Ismeretlen.

{Telef. Hegedűs} Makkaí[!]
½10 kor szabó | varrónő 9 kor

24 Anyusék.

25 Ildikó záróünnepély és
bizonyitvány[68].
Baschéknál ebédeltünk
(lányok **má**r megjöttek.)
Este Irén, később Pubi.

26 Kozma terve[69].

27 × [kn]
d.e. M. Rókus kanülcsere.
d.u. autón Nyári Pál felvitt
svábhegyi telekhez.
[e>]Utána Gellért, este anyus
Pubi Irén.

28 Reggel mi hajóval (Marí vo-
nattal) Esztergomba utaz-
tunk.

Július

3 <Kozma terve>

8 Pubi esküvője[70].
Ildikóval strandon.

[68] Ildikó bizonyítványa (a legjobb osztályzat 1-es, a legrosszabb 4-es volt): magaviselet (2), vallástan (2), magyar (3), német (3), földrajz (3), természetrajz (1), mennyiségtan (3), rajz (2), szépírás (2), ének (2), kézimunka (3), torna (2), ált. tan. eredmény (3). (Idézi: Czeizel Endre = *„...kínok és álmok közt..."* 2004:118)

[69] Valószínűleg TS készülő verskötetének, az *Értem és helyetted*nek könyvillusztrációs tervét mutatta meg Kozma Lajos. Vö. 1940. 06. 23.

[70] TS fivére, Tanner Béla törvényszéki jegyző Molnár Irén tanítónőt vette feleségül a Krisztinavárosi Havas Boldogasszony plébániatemplomban (Bp. I., Mészáros utca 1.), ahol Széchenyi István is esküdött.

9 Anyus déli hajóval érkezett.
15 d.e. mindnégyen strandon.
16 Délben érkeztek Pubi és Irén.
Délután anyussal haza.
17 Ebédlőbe Katonáéktól
szőnyeget vettünk.
19 d.u. Szekfűék uzsonnán
(autón jöttek)
20 d.u. Rédey
21 Kb. 40 kg. baracklekvárt
főztünk be.
22 × [kn]
×
d.e. Kíss dr. kanülcsere.
23 Gellért ebéden
29 d.u. Basch és Rédey
30 <Gellért Oszkár ebéden.>
31 d.e. strandon Tiv[ar>]adarral.
{Fodrásznál.}
utána Einczingeréknél
u[sz>]zsonnán.

Augusztus
2 Reggel érkeztek autóval Pista
Györgyi, Tibi és papbarátjuk.[71]
ebéd után velük strandon
és ásatásnál.
3 d.u. Eínczinger Feri és
Baba.

[71] Babits István, felesége, Stockinger Györgyi, Tibor fiúk és talán Cser László.

5 M. Ild-val strandon
d.u. Halász Gábor és
Tolnai G.
11 Kiss doktornál kanülcsere
(egyben vizit vísszaadás)
mosás
12 Ildikó Buday Juciékkal
strandon.
15 × [kn]
Reggel esőben érkeztek Basch
Ilonáék, az eső miatt itt
ís aludtak.
16 Ilonáék reggeli vonattal
elutaztak.
18 Névnapomra vettem magam-
nak 20 fillérért virágot.[72]
19 d.u. Einczinger Feri, vele
lementem hozzájuk, hazafelé
vihar elért.
20 Reggeltől délutánig Gellért.
([H>]Miért lettem magyar" cikkem[73]
átadtam.)
21 d.u. I. strandon
22 I. d.e. strandon.
24 [d>]I. strandon.
27 délben anyusék, ők motor-
ral, mi vonattal Pestre.

[72] TS a naptárakban többször utalt arra, hogy névnapjáról vagy születésnapjáról BM megfeledkezett; s egyébként is kényesen számon tartotta (a naptárakban szintén feljegyezte), kitől mit kapott.

[73] TS, *Miért lettem magyar? Önvallomás*, Nyugat, 1939/9.

Seiffert kávéházban[74] Gellérttel.
Anyusékkal szigeten Vihar elő-
adásán[75], anyusnál vacsorán, laká-
sunkon aludtunk.
28 d.u. vonattal vissza Esztergomba.
Szerb Antal feleségével.[76]
29 I. strandon.

Szeptember
8 × [kn]
10 almaszüret.
<Esti vonattal haza Esztergom
ból. Tündér[77] fiát, Mukit is
elhoztuk.>
11 I. influenzás.
12 Esti vonattal Pestre
érkeztünk, Tündér
fiát Mukit is elhoztuk.
este érkeztünk
13 Gellért

[74] Szeiffert Antal kávéháza a II., Margit krt. 5/a alatt működött.

[75] A Sziget Színpad (Margitsziget) este 8 órai kezdettel adta Shakespeare színművét, *A vihar*t; a Nemzeti Színház együttese játszott, a főbb szerepekben Táray Ferenc, Lehotay Árpád, Lukács Margit, Olty Magda, Major Tamás, Várkonyi Zoltán. Rendezte Németh Antal, fordította BM, zenéjét szerezte Sibelius. A darab bemutatója augusztus 26-án volt. A kőszínházi színpadra átdolgozott bemutatója 1940. nov. 30-án volt.

[76] Bálint Klára, Szerb Antal felesége, Bálint Aladárnak, a Nyugat c. folyóirat képzőművészeti kritikusának lánya. Szerb 1932-ben házasodott először, akkor Lakner Amáliát vette el. Bálint Klárával 1938. július 28-án kötött házasságot; ez lehetett első közös látogatásuk BM-éknál.

[77] Vö. 1937. 06. 21.

15 délben Lászloék[78] Esztergomból.
Baschéknál Gyusz|:ival:| |:vacsorán:|
16 Illyés feketén.
17 Gellért Földi feketén
Anyusék
18 d.u. Hidegkuton[79] villát néztem[80]
M. kávéházban.
19 <mosás> Illyéssel moziban
(Bergner.[81]
Este Basch és Gellért

[78] Az esztergomi illetőségű László házaspár BM-ékat lakáscsere-tárgyalás végett kereste fel Bp.-en. Ők szorgalmazták a cserét, melyre legfeljebb – banki hitellel együtt – 13 500 pengőt fordítottak volna. Kezdetben inkább TS, később pedig BM ragaszkodott volna az esztergomi letelepedéshez, TS azonban Einczinger Ferenc barátjuk információi alapján, hogy a ház padlózata és falai vizesednek, BM egészsége érdekében határozottan elvetette a tervet. (BCSL2: 687–690.; vö. 1939. 06. 13.)

[79] Pesthidegkút egyike az 1950. jan. 1-jén Budapesttel egyesített 23 településnek, a fővároshoz csatolása előtt önálló nagyközség volt. Neve korábban Hidegkút volt, a Budapest közelségére és a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéhez tartozásra utaló előtagot a 20. század elején, a helynevek hivatalos megállapításakor kapta. Pesthidegkút 1950 óta Budapest II. kerületének része. A 20. század második felében alkalmanként II/A kerületként hivatkoztak rá informálisan, de néha hivatalosan is, megkülönböztetve ezzel a kerületnek a kibővítés előtt is Budapesthez, illetve Budához tartozó részeitől.

[80] „Én jártam egy ügynökkel Hüvösvölgyben – újságolja Einczinger Ferenc barátjuknak TS szept. 22-én kelt levelében –, egy néhány éve épült modern adómentes ötszobás lakást néztem, ami mint ház nagyon megfelelő lett volna, s mindennel együtt 13 000 pengőért adták volna –, de Hidegkútnál van, félóra gyalogút a Hüvösvölgyi végállomástól, rendes utcában, de mégis olyan félproletár atmoszférában. Mihállyal mindjárt mondtuk, hogy akkor százszor inkább lakunk egy kedves vidéki városban!" (BCSL2: 690.; vö. 1939. 06. 13.)

[81] *A szerelem tolvaja* c. filmet láthatták Elisabeth Bergnerrel a főszerepben. Bemutató előadása szept. 12-én volt a Corso moziban (IV. Váci u. 8.),

20 én d.u.
Basch Editnél
23 d.e. 3 an Zugligetben.
d.u. M-lyal házügynöknél[82]
és Nagy Lajoséknál
Logodí utcában.
24 d.e. Logodí ut[c]ai lakásban[83]
26 <6 kor Edithtel Rózsadomb
kávéh. >
29 este Nagy Lajosékkal
Baschnál[.>], utána N.L.[84] {nálunk}

Október
3 × [kn]
4 N
M. Nagy Lajosék[n>]kal Baschnál:
kífizettük az öröklakást[85].
5 Influenzám van.
10 Einczinger Feri (kb
ilyentájt)
12 <d.u. Gellért Illyés Pubi
és Ujv. Berczi>

---

mely esti időpontokban vetítette a filmet. Margaret Kennedy regényét Paul Czinner vitte vászonra, Bergner partnere Michael Redgrawe volt.

[82] „A mi helyzetünk most az – írja TS Einczinger Ferencnek szept. 22-én –, hogy itt [Budán] valamennyire körülnézve, nem találtunk megfelelő házat." (BCSL2: 689.)

[83] BM-ék a Logodi u. 31. alatti ház első emeletére költöztek, de csak hónapokkal később. Vö. 1940. 05. 02.

[84] Az N. L. monogram Nagy Lajosra utal.

[85] Vö. 1939. 06. 13., 1939. 09. 18. és 1939. 09. 23–24.

13 d.u. városban 3 an cipőt
vettünk.
17 Marí reggel, én délután
Esztergomba utaztunk almá-
ért s egyéb holmiért, este
haza.
Mari reggel én déli vonattal
Esztergomba utaztunk, este
haza.
19 {d.e. Basch Ilona.}
d.u. Gellé[t>]rt, Illyés, Pubi
és Ujvárossy Ber[cz>]ci.
Reggel megjött az alma Esztergomból
20 d.e. Rókusban kanül-
csere. d.u. Gellért Illyés
Földi és Seres[86].
21 Délben Gellért, Földi Fenyő
Illyés. d.ú. Nagy Zoltánék és P|:an.:|[?]
Este Basch.
27 × [kn]
Este Schill Imre.
28 Rédeyek és Halász Gábor
teán.

[86] Valószínűleg Seres József (1910–1984), irodalomtörténész, kritikus. Pályáját tanítóként kezdte, 1937-ben szociografikus regényével vált ismertté, melyben szülőfaluja társadalomrajzát adta. 1945–49-ben a Nemzeti Parasztpárt titkára. 1950-ben szerzett tanári oklevelet. Mint művelődési felügyelő a szegedi Tiszatáj c. folyóirat egyik kezdeményezője volt. 1963–73 között a Tankönyvkiadó szerkesztője.

November

1 d.e. M. Ild. és Pubival temetőben. Utána Tónikánál.

2 3 kor Kerekes állatorvos[87] Muki kutyánknak injekciót adott szopornyicája[88] ellen.
mosás

4 Kerekes 2-ik injekció.

6 Muki rosszul van, Kerekes délben adta 3 ík ínjekc.

7 Drága kis Mukikánk 11 órakor délelött kimult.
Einczínger Baba, vele és M-lyal Ildikóért iskolába.

9 d.e. Zsidókórházban Mihályt röntgenezték.[89]

12 I. M-lyal múzeumban. d.u. Pécsi Blanka.

13 M. kávéházban.

14 d.u. Adrien[90]. Baschéknál vacsorán.
Baschéknál vacsorán.

[87] Kerekes Mór, pár házzal TS fiatal éveinek lakhelyétől rendelt, a Bp., VIII. Kálvária tér 18. alatt.

[88] Szopornyica – fiatal kutyáknak ultravírus által okozott lázas fertőző betegsége, amelyhez utóbb másodlagos baktériumfertőzések is csatlakoznak. A betegség leggyakoribb tünetei között a hányást, a hasmenést és a tüdőgyulladást találjuk.

[89] Ekkor – Szállási Árpád szerint – általános orvosi felülvizsgálatra is sor került. (Vö. *„…kínok és álmok közt…”* 2004:143.)

[90] Sztojanovits Adrienne, Ildikó énektanára. Vö. 1939. 03. 11.

15 Ádámnál[91] pamutért.
[gyí]
16 M. [Cz>]Zunfnál röntgenen.[92]
Este Pubí és Irén.
d.u. Pubi és Irén.
19 d.u. M. Ildikóval mozíban.
Délben Gellért.
20 M. kávéház
M. kávéházban.
és Röntgen
21 M. d.e. Ildikó o[zt>]sztályfőnő-
kénél[93].
22 × [kn]
Este Sárközíék és Ortutay-
ék.
d.u. Hegedüssel
Feszthy Masához
23 Ortutayék
24 Este Szerbéknél Illés Endré-
ékkel.
Szerbékhez
25 Influenzás vagyok, fekszem.
d.e. Basch Ilona.
d.u. Illyés Gyula.
este Loránt.
(d.e. M Rókusban, kanülcsere.)

[91] Valószínűleg Ádám nevű szövetáru-kereskedés Bp.-en.

[92] Czunft Vilmos, az Eötvös Loránd Rádium és Röntgen Intézet vezetője a Múzeum körúti intézetben végezte el a vizsgálatot.

[93] Raics Olga (?–1945?), német–francia szakos tanárnő. Később TS intim barátságba került vele, l. 1940. 01. 04.

26 I. d.u. Buday Juci[n>]éknál
27 M. kávéházban, elötte röntgen.
28 M. röntgen.
6 kor Edítthel[!] Rózsadomb kávéház.
29 M. d.u. Gellérttel H[l>]ollán doktornál[94] és röntgen.
d.u. Hoffmann Editthel[!] Filadelfia[!] kávéházban és uj lakásban.

December
5 mosás
18 mosás

[94] Talán Hollán Henrik, aki Bp. V., Falk Miksa u. 13. alatt rendelt; vagy: Hollán József, aki a Bp. VIII., József krt. 77–79. alatt rendelt.

1940

Fontosabb telefonszámok:
Olgi[1] 15–34–04

Január

2 Ildikóval Basch Editnél
aki közös portrét[2] fest
rólunk.
3 Editnél.
4 Ildikó iskolába ment.[3]
d.u. Raics Olgánál.
5 Mihály Sárköziéknél |:2 óráig.:|
6 D.e. Ildikóval Editnél.
M. este Illés Endrééknél.
(migrénem van)
7 d.e. Ildikóval Editnél.
Basch d.e. Míhálynál.[4]
8 M. kávéházban.
9 × [kn]
d ú. Illyés Gyula

[1] Vö. 1939. 11. 20.

[2] Arra vonatkozóan nincs adatunk, hogy ez a bejegyzés az Ildikóról készítendő portréra vagy az itt jelzett (és tudomásunk szerint el nem készült) közös képre vonatkozik-e.

[3] Vö. 1938. 08. 24.

[4] Valószínűleg a Baumgarten-díjak kiosztásával, a díjkiosztó ünneppel kapcsolatos teendőkről esett szó.

10 <d.u. Illyés Gyula.>
d.u. nálam Sárköziné
és Pubi.
11 d.u. Raics Olga. (½12 ig)
14 d.e. Ildikóval Editnél.
d.u. Gellért.
15 M. kávéházban. (és Czunftnál)
d.u. Basch Ilona nálam.
Anyus Pubi Irén.
16 d.e. Editnél.
este Basch.
17 d u. B. Ilonánál.
18 M. d.e. temetőben[5].
d.u. Baumgarten dijkiosztás[6] és
vacsora. Én Raics Olgánál
½2 ig.
19 d.e. Editnél.
21 d.e. Editnél.
23 Olgí d.u. (fekete taft-
ruhában[7], fényképeztem[8])

[5] Az alapítvány díjazottjai és a kuratórium tagjai megkoszorúzták Baumgarten sírját.

[6] Évdíjat kapott Joó Tibor, Tóth Aladár, Komjáthy Aladár, Wass Albert; jutalmat („kisdíjat") kapott Mátrai László, Tolnai Gábor, Ambrózy Ágoston, Bóka László és Kádár Erzsébet. BM ünnepi beszédében többek között ezeket mondta: „rendszeresen visszatérő kis ünnepünk ebben a nagyon is dinamikus világban valamiféle állandóságot jelent és képvisel. Kell is, hogy állandóságot jelentsen: a magyar szellem és kultúra megfélemlíthetetlen állandóságát és nyugalmát, melynek egyik szerény, de nehéz időkben is helytálló mentsvára és bástyája ez az alapítvány." (Téglás 2003 III:334.)

[7] Tafota vagy taft – vászonkötésű, fényes sima felületű, merevített selyemkelme, ill. műselyem kelme.

[8] A fényképet nem említik a fotógyűjtemények.

25 Olginál
26 d.u. Basch Edit
(Olgí virágot küldött)
27 Délben Ild.-val Esztergomba
utaztunk (Einczingereknél
szálltunk.
28 d.e. Ildikóval a házban,
szánkon húztam haza,
Ildikó esti vonattal Pestre.
29 d.e. mu[u>]nkással házban
havat takarítottuk.
d.u. 4-kor indultam
haza. (O telef)
M kávéházban.
30 <d.e.>
M. – Cunftnál.
d.u. Olginál. (6–11 ig)
[gyí]
31 D.e. (Olgival találkoztam) bank
és bevásá[l>]rlás
d.u. Buday Juci.
d.e. nálunk Angyalék kislánya[9]
aki a Csalog. utcai tanitóképzőbe[10] |:jár.:|

[9] Valószínűleg Kiss Mária, Kiss István és Holub Bozsena lánya, Kiss István második feleségének, Babits Angyalnak (BM húgának) nevelt lánya.

[10] Bp.-i Csalogány utcai Tanítóképző Intézet

Február

1 d.u. Pubi.
(O.-nak telef. fr. kiállitás[11] |:miatt):|

2 d.u. Karínthy F.[12] és Devecseri.

3 d.u. Mih. Ildikóval Buday-éknál.

4 d.e. Olgi nálunk, négyen elmentünk Ernst muzeum francia kiállitására.[13]

5 × [kn]
M. kávéház, Olgí nálam
11 ig.

[11] Ez Raics Olga (vö. 1939. 11. 21.) és BM-ék első közös programja. (L. 1940. 02. 04.)

[12] Karinthy Ferenc (1921–1992), író, dramaturg, műfordító. Karinthy Frigyes fia (Böhm Arankától). 1949–50-ben a Nemzeti Színház, 1953–56 között a Madách Színház, később (1965–75) több vidéki színház dramaturgja. Baumgarten-jutalomban részesült (1949), Kossuth-díjas (1955).

[13] Francia művészeti alkotások kiállítása – Petrovics Elek, Teleki Éva és Batthyány Gyula, valamint François Gachot közreműködésével nagy sikerű francia művészeti kiállítást rendeztek a Gróf Almásy-Teleki Művészeti Intézetben, a volt Ernst Múzeumban. A javarészt 19–20. századi francia impresszionisták és posztimpresszionisták közel két és félszáz alkotását felvonultató tárlat legnagyobb része egyedi és sokszorosított grafikákból állt, melyek közel fele az ekkorra már a Szépművészeti Múzeum tulajdonában lévő Majovszky-gyűjteményből került ki. A kiállítás iránti fokozott érdeklődés okán utánnyomásban is kiadott kétnyelvű, képes katalógus műtárgylistája a francia képzőművészet átfogó igényű és reprezentatív válogatásáról tanúskodik. Almásy-Teleki Éva a sikerre való tekintettel különleges esti nyitva tartást vezetett be a tárlat idejére. A kiállításról Farkas Zoltán számolt be a Nyugat Képzőművészeti Szemle rovatában (Nyugat, 1940/2., 109–111.).

7 Este Schill Mihálynál.[14]
Éjjel befejeztem O. lámpaernyőjét.
8 5–12-ig Olginál, elvittem a lámpaernyőt. [gyí]
9 d.u. O. telef.
10 Este Olgival Astra Moziban (Bergner)[15]
11 [gyí]
[g>]Gellért feketén.
d.u. hárman Gachoteknál Edithtel.
12 d.e. Olgí nálunk, vele Hoffmann Edithnél muzeumban[16] (magyar rajzok)[17]
d.u. M. Cunftnál és kávéházban, Ol**g**i 5–10-ig nálam.
(gyerekek is benn uzsonnáztak.)
(elkisértem, hóviharban [g>]egy kís fedél alatt álltunk a villamosnál.

[14] Schill Imre kardiológus erősödő belgyógyászati és kardiológiai panaszai miatt látogathatta meg BM-t.

[15] *A szerelem tolvaja* c. filmet vetítette második hete az Astra mozi. Vö. 1939. 09. 19.

[16] A Szépművészeti Múzeumban.

[17] A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának kiállítását Hoffmann Edith és Héjjas János rendezték. „Néhány 15. századbeli gyönyörű miniatúrától eltekintve, a 19. század termése vonul fel előttünk. Grafikánk túlnyomó részben festészetünkhöz és szobrászatunkhoz simult, ritkaság számába megy az olyan különleges rajztehetség, mint Zichy Mihály, aki legeredményesebben rajzban valósította meg elképzeléseit" – írja Farkas Zoltán *A magyar rajz ötszáz éve* c. beszámolójában a Nyugat Figyelő rovatában (Nyugat, 1940/3.)

13 (rettenetes hóvihar.)
(Olginak levelet irtam)
14 d.e. Basch Editnél.
15 M. Cunftnál.
d.u. 5–12 ig Olgínál
taxin haza, rettenetes hideg
van
[gyí]
16 d.e. Sárközinével Fíladelfia[!]
kávéházban. (Illyés is ott volt.)
M-nál Bóka László[18]. 5 kor
Olgi váratlanul, 8 kor vele apjá-
nál Ujszentjános kórházban, oda
{vissza gyalog.}
17 Ebéd után O-nak [gyí] ananászt [gyí]
d.u. Anyusék vacsorán
(Olgí Sz. Sándornál[19] vacsorázik.
Szürke bundát vettem, 1000
pengőt kaptunk Nemzetitől[20].
18 d.e. Míhállyal és Ildikóval
Széchenyi hegyen sieltem.
d.u. és vacsorán H[ó>]off-
mann Edithnél.

[18] Bóka László (1910–1964), költő, író, irodalomtörténész. Az Egyetemi Könyvtár munkatársa, 1947-től közoktatási államtitkár, 1950-től az ELTE professzora volt.

[19] Valószínűleg Raics Olga intim barátja, udvarlója – ismeretlen.

[20] BM, miután korábban már lefordította az *Oidipus király*t, 1939 végén levélben értesítette Németh Antalt, a Nemzeti Színház igazgatóját, hogy elvállalja az *Oidipus Kolonos*ban fordítását. Az igazgató 1940. jan. 2-án köszönte meg levélben a döntést, egyben jelezte, hogy a honoráriumot át fogja utalni BM számára (Babits 1999 II:718.)

19 Reggel O. telefonált.
Migrénem van. M-nál
Pásztor Béla[21] film ügyben[22].
M. kávéházban 5 kor
Olgi modeirás[23] taftruhában
10 ig. – [gyí]
M. levelet kapott S. Remo dij|:ról:|[24]

[21] Pásztor Béla (1894–1966), színházszervező, rendező. Pályája kezdetén színészként, ill. rendezőként működött. 1922-től a Royal Orfeum főtitkára. 1935-ben filmvállalatot hozott létre. A negyvenes évek végén Izraelbe távozott, ahol 1953-ban magyar színtársulatot alakított. Cikkei a magyar színészet történetéről szólnak.

[22] BM-ékról több film is készült; ezek közül egy 1936-ban készült felvételt (vö. 1936. 11. 18.), mely az Attila úti ház erkélyén mutatta a családot, 2008 novemberében, BM születésének 125. évfordulója alkalmából rendezett kiállításon mutattak be. A film ezzel egy időben dvd-video formában kereskedelmi forgalomba is került. (*Babits Mihály családjával Attila úti lakásuk teraszán (1936) = Nyugat-mozi. Archív filmfelvételek a Nyugat íróiról*, PIM, 2009).

[23] Helyesen: madeirás. Áttört csipkemintával díszített ruha.

[24] Koltay-Kastner Jenő, egyetemi tanár, a Római Magyar Intézet igazgatója írt BM-nak Rómából, 1940. február 14-i keltezéssel az intézet nyomtatott fejléces levélpapírján, amelyben egy nappal a bizottsági kihirdetés előtt tájékoztatja BM-t arról, hogy „a San Remo-díj bírálóbizottsága [...] az 1938. évi díjat (ötvenezer líra)" BM-nak „fogja odaítélni", s reményét fejezi ki, hogy BM személyesen tudja majd átvenni a díjat. A boríték verzóján TS feljegyzése olvasható: „Ez volt az utolsó öröm, utolsó dicsőség és remény ami érte őt, nagyon boldogan hozta haza a kávéházból, ahol a Nyugat szokott összeülni, s ott Gellért adta át neki [...]" (BMKL III: 7899. tétel; Babits 1999 II:708–709.) A díjat öt kategóriában osztották ki: irodalom, zene, festészet, szobrászat és „külföldi szerző". Ez utóbbi bírálóbizottságának tagjai: Farinelli, Novaro és Marpicati akadémikusok voltak. A kategória győztesei BM mellett: Ernesto Giménez Caballero spanyol kritikus, publicista; Mirco Dejanovic nyelvész, az első szerbhorvát–olasz szótár megalkotója; Hans Carossa német író; Alexandru Marcu román italianista, az első román–olasz

20 d.u. Gellért és Schöpflin.
Pubi rádiómat csinál
ja, én Olginak telef.
ápoló nőről.
22 M. Cunftnál és moziban. Én
Olginál (tea mel[e]gitőt vittem)
[gyí]
23 I. köhög, itthon maradt.
24 Reggel érkezett hivatalos levél[25] San
Remoból. d.u. Elek [Á>]Artur. Este
Corriera[!] della Sera[26] pesti szerkesztője.[27]
Pubi rádiómat csinálja. (M. nem tud
nyelni.)[28] O. telef.
25 d.e. M-lyal Rókúsban (Schill
Laub.) 2 órán át szondázták
e[k>]lakadt étel miatt és kanülcse|:re:|
d u. Olginál, vele hozzánk gyalog

---

szótár összeállítója. A díjra BM nem pályázott. Tisztázatlan, kik terjesztették fel, ill. hogy kik javasolták vele egy időben Lux Terka írónőt (vö. 1938. 03. 15.) ugyanerre a díjra. Az sem tudható, miért döntött a bírálóbizottság 1940-ben az 1938-as díjról, melyet végül az 1939-ben megítélt elismerésekkel egy időben adtak át. (Haász Gabriella: *Recepciótörténeti párhuzamok*, i. m. 195–198.) A díjat 1940-ben BM kapta meg. (Vö. 1940. 02. 30.)

[25] Valószínűleg elveszett. Az első hivatalos levelet BM Belloni titkártól kapta a katalógus szerint, mely 1940. március 16-i keltezésű. Vö. (BMKL II:5387)

[26] Corriere della Sera (1876–), milánói olasz napilap.

[27] Ismeretlen.

[28] Gyenes György az 1938. szept. 23-án végzett röntgenvizsgálat diagnózisa alapján hangsúlyozza, hogy a nyelőcsőben már akkor jelentős beszűkülés volt észlelhető. Nem kizárt, hogy a naptárban „Cunft"[Czunft]-ra és Schillre utaló bejegyzések is ezzel a körülménnyel kapcsolatosak. (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:182.)

nálunk Gellért és Elek A.
Olgi 10 íg.

26 M. kávéház és Cunft
Én Olginál (mert apja[29]
rosszul van) [gyí]

27 d.e. Szekfű Gyula.
d.u. M-lyal Rádiónál[30]
Cs Szabóval hangfelvétel
San Remo dijról.
Sárköziék, Gellért és Földi.

28 × [kn]
Feketén Basch Lóránt Illyés
Gyuszi és Fenyő.
(Este Cs. Szabó és M. rádióbeszél
getése.[31]) Olginak telefonáltam.

29 d.e. Dauer.
olgi[!] nálam.

Március

1 d.e. városban.
|:d.u.:| Hegedűs Lóránt
Gyergyai.

2 d.e. Radónál. (ruha, felöltö
pongyola) és bankban, Póknál.
d.u. anyámék (O. tele<fonál>
fonált.

[29] Valószínűleg Raics Lajos (?–1940), banktisztviselő; nincs további adat. (Vö. Beszf. II:404.)

[30] A beszélgetést a rádióban rögzítették.

[31] A rádióműsor nem említi a felvétel műsorra tűzését, ehelyett a Magyar Rádió hivatalos lapja közli Cs. Szabó cikkét: *A sanremoi győzelem*, (Rádióélet, 1940. március 8., 6.). Vö. 1940. 02. 27.

3 d.e. hárman Böször[ny>]ményi uton
villát néztünk. (Zólyom lépcsőn[32])
Kicsi volt, M-nak nem tetszett, utána
{Lejtő uti templomban[33].}
d.u. Olgi nálam, taxin haza.
4 d.e. Olgiért Iskolában[34], vele
Belvárosban vásároltunk.
{Nagy aranyozott láncot stb}
d.u. Hoffmann Edithtel Pátria
klubban[35] Olgi előadásán,[36] utána
Edithnél éjfélig. (M. kávéház)
(O telef.)
5 Mohácsi, Elek A. feketén. Este
Basch. Én Radónál és
Olginál, Olgival Dienes

[32] Budán, a Németvölgyben található kis utca.

[33] Lejtő úti templom, a mai Apor Vilmos tér közelében; nincs további adat.

[34] Raics Olga abban az évben került a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumba 2 éves szakmai tapasztalattal, amikor Babits Ildikó kezdte meg ott tanulmányait, az 1938–39-es tanévben. 1941 októberében betegszabadságra megy, majd 1942 februárjában egészségügyi okokból elhagyja a tanári pályát. Ugyanebben a tanévben Ildikó már kimaradt az iskolából, hogy évveszteséggel folytassa tanulmányait a Jurányi utcai Főgimnáziumban, ahol 1948-ban érettségi vizsgát tesz.

[35] A Pátria Klub eredetileg csak keresztény, később szélsőjobboldali értelmiséget törmörített magába. 1938. április 15-én Hindy Zoltán elnök vezérletével megalakult a Pátria Klub helyiségében a Magyar Újságírók Kamarai Csoportja. Az 1939–40-es átszervezés után a Pátria Klub beolvadt a Magyar Újságírók Egyesületébe. A Pátria nevet az újságírók sajtóklubja nevében őrizték meg.

[36] Nincs adat.

Valinál Ceciliát hallgattuk[37]
½11-ig. [gyí]

6 Mihálynál olasz nő conversálni.[38]
d.u. Morandi[39] és titkár nője
feketén, nálam Kádár Erzsébet[40], Illyés Gyuszi.

7 {olasz nő.}
d.e. Radónál, Olginál iskolában[41], hazakisértem.
d.u. Szekfűék és Gerevich[42].

8 {olasz nő}
d.e. I. iskolájában földrajz tanárnál és Olgínál.
d.u. M-lyal fogorvosnál

[37] Rádióban vagy hanglemezen hallgathatták meg Händel egyik oratóriumát, a Szent Cecília tiszteletére komponált *Cecília-ódát* vagy a szent nevét viselő kamarakórus egyik felvételét.

[38] A Dantét fordító, San Remo-díjat elnyert BM az itáliai út hivatalos tárgyalásai és ott tartandó beszéde érdekében olasz társalgási órákat vett egy olasz anyanyelvű tanárnőtől.

[39] Morandi, valószínűleg olasz nagykövet vagy kultúrattasé. Nincs további adat.

[40] Kádár *Csernovics* Erzsébet (1901–1946), író. Festőnek készült. 1936-ban megnyerte a Nyugat novellapályázatát. 1945-től a Főv. Szabó Ervin Könyvtár munkatársa. Öngyilkos lett. Baumgarten-díjas (1940). TS *Nem vagy igazi!* c. kisregényéről írt – Hunyady Sándor mellett, társszerzőként – kritikát a Nyugatba. (1939/7.)

[41] Vö. 1940. 03. 04.

[42] Gerevich Tibor (1882–1954) művészettörténész, egyetemi tanár. 1925-től a római Magyar Történeti Intézet, 1944-től az esztergomi Keresztény Múzeum igazgatója. Rendezte az esztergomi prímási képtárat. Esztergom műkincseit vette számba 1928-as könyvében (*Esztergomi műkincsek*). Az esztergomi Katolikus Nyári Egyetem (1933–1941) állandó előadója volt.

Baschéknál vacsorán (Szép E. Schöpflin)
9 Olasz nő
10 Olasz óra (7. 8.)
d.u. Rédeyék, Hunyadi[!][43]
Halász és Olgi. (Halász kisérte haza.
11 M. kávéházban.
d.u. ½4 kor Hoffmann Edith előadásán[44] Olgival (estélyi cipőt vettünk nekem)
Gellért.
12 Olasz óra 9. M. fogorvosnál.
Irma Ildikó születés napi ebédjén estig.
Illyés.
13 D.e. rendőrségen útlevélért M-lyal.
Utána Olgiért iskolában, vele városba, bankban. – Olasz óra 10–11.
Wídmár. M. szabója.
14 Irma ebéden. Olasz óra 12.
d.u. Widmár. [é>]Én Olgínál 1 ig.
(Kötőnő (kösztümöt köt nekem)
Olgi. ½5 kor.
15 11 kor fogorvosnál Mihállyal.
Pubi ebéden, anyus és Irén.

[43] Hunyady Sándornak 1939–40-ből négy BM-hez írt, baráti hangú levelét ismerjük (BMKL III:6916–6919. tételek), utóbbi kettőt 1940-ben küldte a Park Szanatórium nyomtatott fejléces levélpapírján.

[44] Nincs adat.

Este Basch, Illyés. (Makai
Gram. lemez)
16 olasz óra 14.
6 kor Hoffmann Edithez.
17 **d.e. Olg**[í>]**inál fényképeztem**.[45]
(sezlonomon Katjával[46], utcán
park <elött> kerités előtt.
Irma.
18 <Widmár.> **M. kávéház**ban**.**
d.u. Olgí. és Widmár
19 Irma ebéden és Ildikóval
moziban.
20 [d>]D**.e. bankban.** D.u. **Olgival**.
Míhállyal **és Ild**ikó**val moziban**[47]
Eskű tér, Di[ss>]s**ney** film[48].
Este Widmár.
21 Irma.
Edíthnél.
22 **Baschéknál**.
23 ½12 kor Babi kozmetikus
d.u. **Olginál.**
24 Anyusnál.
d.u. Olg[í>]i – |:**Karácsony-**:| **utcáig k**[i>]**ísértem.**

[45] Fotógyűjtemények nem említik.

[46] Ismeretlen, valószínűleg Raics Olga ismerőse.

[47] Nincs adat.

[48] 1940. febr. 23-án jelent meg a *Pinokkió* c. 88 perces, színes animációs film, amit Walt Disney mint producer jegyzett. Carlo Collodi regénye alapján az egyes részeket rendezték Norman Ferguson, T. Hee, Wilfred Jackson, Jack Kinney és Bill Roberts.

25 **Reggel 7.15 kor elindultunk Olaszországba**. déliről, Widmár búcsuztatott. (Hálókocsis direkt kupéban)

26 [d>]D**élután 2 kor megérkeztünk Bordigherába**[49], **(Hotel Londra)**

27 **d.e**. <hegyen>|:**Óvárosban**:| **sétáltunk**, fotográfaltam.

28 **d.e**. **hegyen sétáltunk**

29 11 kor autóval San Remóba[50] (Hotel Excelszíor) d.u. Casinóban Bellonínál[51]. Este hotelünkben Santoroné.[52]

30 d.e. Santoronéval, díjkiosztó ünnepélyen.[53] Diszebéd.

[49] Bordighera – város Olaszország északnyugati részén, a Riviera di Ponente partszakaszon, San Remótól 12 km-re. Számottevő téli üdülőhely, mely virágot, olívaolajat és pálmaágat szállít a római Szent Péter-bazilikába húsvét alkalmával.

[50] San Remo, város és üdülőhely az olasz Riviérán. Az itt működő kaszinók egész évre érvényes működésük fejében többletjövedelmükből kötelesek voltak biztosítani a San Remo-díjat.

[51] Angelo Belloni, a San Remo irodalmi és művészeti díj állandó bizottságának titkára.

[52] Talán Giuseppe Santoro (1894–1975) repülőtábornok felesége. (Török 2000:230.)

[53] (Vö. 1938. 03. 15.) A díjkiosztáson, melyen jelen volt Bergamo hercege, az olasz népművelési miniszter köszöntötte a kitüntetetteket. A miniszter – az Il Lavoro c. lap szerint – „a kormány nevében üdvözli [...] a díjak harmincöt nyertesét, és különösen a magyar Babits Mihályt, a mély, a kiválasztott költőt, akinek neve egy az eleven fények közül, melyek Európa irodalmi égboltján ragyognak, egyik hatóereje a mai Európának, a szellem

d.u. Santoróné és Vuchetích Nelli.[54] Este opera.

31 d.e. sétáltúnk, óvarosban Este kaszinóban. Santoroékkal, Vucetich, Marpícatí.[55]

Április

1 d.e. Vuceticcsel[!] sétáltunk vásároltam, bank.

Európájának." Pavolini hangsúlyozta, hogy BM a *Divina Commedia* fordításával azon nagy írók közé tartozik, akik mélyebbé tették a kapcsolatot Olaszország és Magyarország között. (Kardos 1972:507–508.)

[54] Havas Vucetich *Vučetić* Nelly (1906–?) újságíró, műfordító. BM műveinek olasz tolmácsolója (*Timár Virgil fia*, Milánó, 1939; *Hatholdas rózsakert*, Róma, 1944). Lefordította TS *Nem vagy igazi!* (*Non sei la vera*, Termini, 1941/53–61., olasz–magyar szám, 1318–1320); és *Hintz tanársegéd úr* c. regényét (*Il professor Hintz*, Milano, Garzanti, 1943). Közreműködött Rina De Carlóval együtt a *Hungarica: Raccolta di grandi scrittoria ungheresi* (Roma, De Carlo, 1945) címmel kiadott – BM, Heltai Jenő, Herczeg Ferenc, Jókai Mór, Kodolányi János, Körmendi Ferenc, Márai Sándor, Zilahy Lajos írásait tartalmazó irodalmi válogatás fordításában. Férjével együtt ő kalauzolta BM-ékat, a kaszinóban fotókat készített róluk. *(„...külön tér, külön idő...". Babits Mihály fényképei*, összeállította W. Somogyi Ágnes, Népművelési és Propaganda Iroda, Bp., 1983, 407–408.; Lovas Csilla, *Babits Mihály fényképei a szekszárdi emlékház gyűjteményében*, Új Dunatáj, 2000/3.)

[55] Arturo Marpicati (1891–1961) író, irodalomtörténész, politikus. 1923-ban az olasz fasiszta párt kiadásában jelent meg Dante és Manzoni nacionalizmusáról szóló írása. 1924-ben a Delta c. fiumei „interkulturális" folyóirat főszerkesztője. Később az olasz akadémia kancellárja, a fasiszta párt titkára. A San Remo-díj bírálóbizottságának előadója. Vidmár Antal 1969-ben úgy nyilatkozott, hogy Marpicati révén ő szerezte meg a San Remo-díjat a már nagybeteg BM-nak. (Vö. Fried Ilona, *A „fiumáner" dallam. Antonio Widmar –Vidmar Antal a kultúrában és a politikában*, Itk. 1999/ 5–6.)

d.u kocsival Bordighe-
rába vissza.
ifj. Belloni és Marpícatí
meglátogattak.
2 d.u. Santoróné és Vucetich
3 autóval San Remoba,
Santoróéknál ebéd.
4 tengernél.
5 Reggel 9 kor elutaztunk,
Genov**á**tól[56] Vucetichcsel,
2 kor Milano, (Hotel Amba
siatori[!])[57] Krístóf Irénnel ebéd
este Irénnél, hotelben Garzanti[58]
6 d.e. Garzantinál, Irénnél
ebéd, Ild. kabátot vettünk[59]

[56] Genova Olaszország legnagyobb, a Földközi-tenger második legnagyobb kikötővárosa (Marseille után). A Nyugati- és a Keleti-Riviéra találkozásánál fekszik, fontos közlekedési csomópont.

[57] Hotel Ambasciatori, első osztályú szálloda, mely a Galleria del corsón található, régi négyemeletes épületben, Milánó óvárosi központjában.

[58] Aldo Garzanti (1883–1961) könyvkiadó, 1938-ban – a Treves Testvérek Kiadót felváltva – megalapította kiadóvállalatát, a napjainkban is jelentős milánói Garzanti Kiadót. A kiadó Vucetich Nellynek írott, 1940. március 6-án kelt hivatalos levelében tájékoztatta a műfordítót, hogy BM általa olasz nyelvre lefordított *Az európai irodalom története* című esszékötetének megjelentetése a Ministero della Cultura Popolare döntése szerint csak akkor lehetséges, ha a műből kihagyják a zsidó származású írókat, mint Heine, Freud vagy Thomas Mann, valamint a kötet megjelenése előtt a kéziratot ellenőrizni kívánják. BM „nem járult hozzá megcenzúrázott műve kiadásához". (Bánfi Szilvia,: *Adalékok Babits Mihály irodalomtörténetének olasz kiadástörténetéhez*. ItK 2005/4–6., 594.)

[59] „Garzanti azt szeretné, ha opciót tetszene adni az összes művei kiadásának jogára."(Vucetich Nelly BM-nak írt levele, 1940. ápr. 6-án) BM-ék

Vucetíc[c>]hcsel vacsora
Ildikó lázas.

7 Vucetichcsel és Irénnel ebéd.
Garzanti 3 kor Vu[ch>]ceticcsel
autón elvitt Pallanzába[60] és
onnan határig, 7 kor meg-
érkeztünk Viliékhez Brissa-
góba.[61]

8 Ildikó lázas, influenza.

9 Én is lázas vagyok.

10 d.u Lili és mi 3-an
Locarnóban, este Mihály
39º láz.

11 M. fekszik, 39º

13 <M> Lilí és Ild-val d.u.
Locarnóban.
<M>

14 M. rosszul van, mag láz.

15 M. láza csökkent.
d.u. 4 en Locarnóban

ígéretüknek megfelelően Szilasiéknak sürgönyöztek, ami azonban, miként Vucetich levelében említette, „visszatért, mint ismeretlen". A Kristóf Irénnel elköltött ebédet követően vásárolni mentek. Ez időszak alatt kereshette a Hotel Ambasciatoriban Nelly Vucetich az írót, hogy tájékoztassa őt a szerződés ügyében tett intézkedéseiről, valamint a „visszatért" sürgönyről. Mivel személyesen nem találta BM-ékat a szállodában, ekkor vethette a hotel hivatalos levélpapírjára többek között a fenti sorokat. (Bánfi: *Adalékok*, i. m. 602.)

[60] Pallanzába (1941-től Verbaniához tartozó település) Szilasiék BM-ékért autót küldtek. (Babits–Szilasi 1979:165.)

[61] Szilasi Vilmosék 1933-ban itt, Svájc egyik legszebb pontján, az olasz határhoz közel, az Ascona szomszédságában fekvő Brissagóban vásároltak egy villát, ide hívták BM-ékat. (Babits–Szilasi 1979:162–165.)

kanül csere.
(Esík egész nap.)

16 Esík.

17 Reggel 10 kor autón elindultunk, ½12 kor Pallanza, 2 kor Milano, Irénnel ebéd, este nála, d.u. bank én Rinascenteben vásároltam[62]

18 d.e. Rinascenteben {M-nak plédet, nekem zöld cipőt és zöld angora[63] pullovert vettünk)}, ½2 kor elindultunk 9 kor Tríestben[64] „Hotel Zara"[65].

19 Reggel ½10 elindultunk este ½12 kor megérkeztünk.

20 2 kor Olgínál iskolában,[66] hazakísértem, vele hozzán**k** (sárga párnát kaptam tőle) – banánt vittem neki, tanáriban várt.

[62] 1889-ben Milánóban épült meg Európa első nagyáruháza, amely az Alle città d'Italia (Itália városaihoz) nevet kapta. Az áruház 1918-ban leégett, de gyorsan újjáépítették, és ekkor Gabriele d'Annunzio költő javaslatára átkeresztelték La Rinascente (Az újjászületett) névre.

[63] Angórakecske vagy angóranyúl szőréből készült puha, bolyhos szövet, ill. az ebből készült ruházati cikk, mely a törökországi Ankara főváros korábbi alakjára (Angora) mutat.

[64] Trieszt – kikötőváros Észak-Olaszországban, püspöki székhely, stratégiai fontosságú hajózási és hadikikötő. Több mint fél évezredes Habsburg fennhatóság után a város 1918-ban Olaszországhoz kerül.

[65] Szállodaláncolat, mely Rómában és Bp.-en is jelen van.

[66] Vö. 1940. 03. 04.

21 Gellért.
d.e. Anyusnál.
d.u. Olginál.
(<M. fekszík, nagyon várt, rosszul érzi magát.)>

22 d.u. Pubí, Olgi, [fén>]Pubi fényképezett minket |:erkélyen:|[67], M. kávéház, én Olgíval uj lakásban.[68]

23 Baschéknál vacsorán.

24 d.e. Nagy Lajossal, ([gáz>]villany, gáz) Olgiért iskolában, vele Augusztnál[69].
d.u. Edithnél, később Mihály.
Éjjel Grandpierret[70] olvastam)

[67] Vö. FOTOTÉKA: 614–19. tételek

[68] Az új öröklakás a Logodi utca 31.-ben volt. „Háromemeletes, gótikus malterdísszel ékes, elég otromba ház ez – írta az épületről Sárközi György –, lépcsőháza sötét, udvara homályos kőkert a Vároldalban. Az első emeleti lakás folyosóját nagy vasrácsos kapu zárja el, azon túl jutunk az üvegezett falú előszobába, onnan tágas, régimódi szobákba lépünk. TS-t először kétségbe ejtette ez a komor ház, szinte sírva nézett az ablakokkal szemben lévő omlatag kőkerítésre. De BM a régi vastag falakat barátságosnak találta, szerette a fafűtéses kályhákat is, amelyeknek olyan jó nekitámaszkodni." (BabEml 1941:223–224.)

[69] Auguszt cukrászda, l. 1933.03. 08.

[70] Kolozsvári Grandpierre Emil (1907–1952), író, műfordító, kritikus. A Nyugat, az Erdélyi Helikon és a Magyar Csillag munkatársa. 1941–44-ben a Franklin Kiadó lektora. Baumgarten-díjas (1941, 1944), Kossuth-díjas (1980). TS feltehetőleg *A nagy ember* (1938), az *Alvajárók* (1938) vagy *A sárgavirágos leány* (1940) c. művek valamelyikét olvasta.

25 d.e. megjöttek a ládák.
Anyusnál.
Olgínál (apját fényképeztem)[71]
26 Könyveket csomagoltunk
d.e. lakásban Nagy Lajo-
séknál. Pubi.
27 M. reggel bement János
szanatoriumba[72]. Én d.u. Hollán
dr-nál. Este Olgí.
(Velencei csillárt láttam)
28 d.e. Mihály nál.
Olgi ebéden. Györgyike
Szekszárdról.
Olgival, Sárköziékkel és
Halász G.-ral moziban.
(Üvöltő szelek[73], nagyon rosszul éreztem
{magam ott a film vacak.)}
29 <d.e. Nagy Lajossal villany stb.>
30 d.e. bankban, Olgival
Krisztnél[74] ebédeltünk,
velencei csillárt, gardrobszekrényt

[71] Fotógyűjtemények nem említik.

[72] Saját elmondása alapján a San Remó-i úton elkapott, magas lázzal járó influenzát kipihenni feküdt be.

[73] Emily Brontë *Üvöltő szelek* c. nagyregényéből készült filmadaptációt nézték meg, Laurence Olivier és Merle Oberon főszereplésével, azonos címen. A 103 perces fekete-fehér filmet William Wyler rendezte.

[74] A „Buda Városához" cégérezett vendéglő már az 1830-as években is ebben az épületben működött (V., Pesti Barnabás u. 2.). A Kriszt család 1864-től 1941-ig vezette a vendéglőt. Századik évfordulóján kapta a mai „100 éves" nevet.

vettünk
mígrenem volt.

Május

2 Reggel átköltöztünk a Lógodi
utcába[75].
gardrobszekrény megjött.

4 Olgi virággal jött, később
Pubi Irén, szobámat, vitrint
rendeztük, itt vacsoráztak,
Olgi 2-íg maradt<,> [gyí]

5 d.e. Míhály. hazajött[76],
könyveit rakta, de veszekedtem,

[75] A lakást már fél éve kifizették. (Vö. 1939. 10. 04.) A költözésre BM betegsége miatt még az ősszel nem kerülhetett sor, röntgenfelvételek és kanülcsere végett jártak sűrűn a Zsidókórházba és a Rókusba. A téli évszakban BM kissé megerősödni látszott, újra kávéházba járt, többnyire a Lánchídba, 1940 januárjában még síelt is családostul a Széchenyi-hegyen. A költözés elodázásának másik oka az lehetett, hogy a tágas, napos Attila utcai bérlakást TS nem szívesen cserélte fel a Logodi utcai kisebb, sötétebb lakásra. Még márciusban is, az olaszországi út előtt, a Böszörményi úton nézett villát.

[76] A János Szanatóriumból BM csak máj. 12-én tér haza, de féltve őrzött könyvei rendbetételét nem bízván másra, „hazaszökött", hogy könyvtárát rendezgesse. TS *Szellemidézés* c., 1943-as „nekrológ"-jában így emlékezik erre az epizódra: „Amikor a Logody utcában folyt a költözködés Te hazaszöktél a János szanatóriumból 40 tavaszán hiszen magad szoktad rakni a könyveket, fölkapaszkodtál a létrára is, pedig nem is tudtuk milyen beteg voltál már akkor! Rosszul is lettél közben – én hirtelen lefektettelek a hurcolkodástól össze-vissza rendetlen lakásban és jól össze is szidtalak, miért csinálsz ilyen marhaságot! Szabad egy betegnek elszökni? És hurcolkodni? Könyveket emelgetni? Majd megmondalak a Förster doktornak! Vigyázzon jobban rád! Te úgy pislogtál dacosan és bűnbánóan, mint megdorgált gyerek – és olyan ijesztően sápadt voltál, hogy megszakadt a szí-

hogy rosszul lesz tőle.
Förster lakásunkat nézte.
Este Hoffmann Edit[n>]hnél.
<(Éjjel [g>]Grandpiert olvastam>
6 **d.u. M**[í>]i**hály**
este Olgi.
7 reggel gázosnál
<~~Sárköziné«vel» «cserépedényt»~~
~~«tálast vettem», «Olgiért iskolában»~~>[77]
d.u. Pubi lámpákat szerelt.
(O. telef.)
8 × [kn]
Sárközinével cserépedényt
tálast vettem. Olgiért
iskolában, Augusztnál, haza-
kisért. – Irma.[78]
Velencei csíllárt felszerelték)
9 <×> [kn]
Este Olgi (Krisztinában[79] együtt
vacsoráztunk, hazakisértem[80].
10 d.e. bank, bőr butort vettem,
d.u. Mihálynál, <l> Valinál)

---

vem, ahogy ránéztem elefántcsontszín arcodból lobogó sötét szemeidre!" (Török 2000:170–175.)

[77] Sárközi György szerint TS a lakás „hallját szép népi szőttesekkel, kancsókkal rendezte be, az új kerek asztalt régi selyemterítővel terítette le s szalmafonatú székeket állított köré." (BabEml 1941:223–224.)

[78] Bíró Irma ekkor az Attila úti Sörkertben dolgozott, közel a Logodi utcai lakáshoz. (Téglás 2005:78.)

[79] Valószínűleg a Philadelphia kávéházról van szó. Vö. 1937. 03. 07.

[80] Nincs adat.

11 d.e. Olgí – ítt ebédelt.
d.u. Pubi Irén Basch Edit
Este Olgival moziban[81]
(Párisi lány[82])
12 **M**[í>]i**hály hazajött az uj lakásba.**[83]
13 **d.u. Olginál.**
24 d.e. városban. Olgí több-
szor telef. Hegedűs.
Este Olgi házunkig jött,
sétálva nagy sírás, jelenet.
25 Este Olgival sétáltam
házunk körül. Mihály nagy
lázat kapott.
I nagyon várt engem.
26 Förster. Mihálynál. én Olgíval
Sashegyen. 5 kor Rédeyék. –
<M. este.>
27 Olgi.
28 Délben M-lyal bemen-
tünk a János szanatorium-
ba, röntgen. Este Schill

[81] Több bp.-i mozi is műsorára tűzte ezen a héten a filmet. Bemutatója május 8-án volt a Casino, a City és az Omnia filmszínházakban.

[82] Pontos címe (ahogy a magyar mozikban megjelent): *Párisi lányok*. Eredeti címe szerint: *Demié vierges* (Félszűzek) – francia film magyar felirattal. Marcel Prévost regényét filmre írta és rendezte Pierre Cáron; főszereplői Maria Bell és Abel Jacquin voltak.

[83] BM szanatóriumi pihenőkúrán volt a János Szanatóriumban ápr. 27.–máj. 12. között.

orrszondát helyezett be.[84]
Olgí – vele hozzánk.

29 Ildikóval Pokolcsárda szigeten[85] iskolai majálíson este nálam Devecseri.
(M. este lázat kapott.)

30 M. veséjével nagyon rosszul van.

31 × [kn]
Délben nagy vihar. M. nagyon rosszul van.
[Ar>]délben Elek Artúr.[⇧]

Június

1 Mihálynál estig, (Oszkár Illyés Basch, Elek A.) Ibolya ápoló**nő**
M. nagyon rosszul van.
Este Olgi. Míhálynál, vele hozzánk.

2 d.e. M. nál, Sárköziék.
(Mártával összekaptam,
d.u. felkerestem őt Városmajorban, beszélgettünk.

3 M. nál. (mindig 12-re megyek, Ibolya ezalatt

[84] A láz és a rosszullétek (talán vesekőrohamok) miatt a pihenőkúrát meg kellett ismételni. Máj. 28-ától jún. 20-áig a János Szanatóriumban kezelték.

[85] A szentendrei sziget nyugati oldalával szemben, a Tahitótfaluhoz tartozó Duna-parton (Tahi oldalán), az ún. Pokolszigeten található a Pokol csárda. A Duna vonalára eső limes mentén mindenütt fényjelzési távolságban, – így a mai Tahitótfalu területén kettő is – római őrtornyok állottak, a mai Pokol csárda helyén római hídfőállás maradványai is előkerültek.

hazajön ebédelni, alszik
6 ig, s ekkor levált)
4 M-nál.[86]
Este Olgi.
5 M-nál.
Ujv. Bercivel [gyí]
6 M-nál
Olg[í>]i**.**
7 Mihálynál.
Devecserível moziban.
8 M-nál.
11 5-kor För|:s:|ter kivette M-ból
az orrszondát.
12 Olgi késő éjjelig.
Olgíval {mozíban}
13 Leg[e>]itamadás próba nap?[⇦][87]
<(Talán eznap: Olgi reggel,

[86] Ortutay Gyula, aki ezen a napon – többekkel együtt – meglátogatta BM-t, írta be naplójába: „[...] Mihály mereven, sötét, feketés arccal feküdt a hátán,[...] úgy tetszik, nincs már benne önbizalom,szívósság, az akaratereje, életvágya megtört. Babitsné meséli, hogy revolvert kért, hogy főbe lője magát. Szenved a gégedaganat miatt, és a napokban fellépett vesemedence-gyulladás miatt [...]. Mindentől függetlenül oly kártékony lenne most a halála: ezekben a barbár időkben pusztán létére is szükségünk van [...] – Babitsné nagyon jól tartja magát, hősiesen viselkedik. Pedig van mit szenvednie." (Ortutay Gyula, *Napló I. 1938–1954*, Alexandra, Bp., 2009, 114.)

[87] Június 12-én szerdán jelentek meg a Légoltalmi Liga lakossági légoltalmi rendelkezései táblázat formájában. Ennek a „próbanapnak" az előírások szerinti viselkedés gyakorlása volt a célja légvédelmi riadó esetére. TS rosszul emlékezik, mivel június 14-i hírek szerint Éliássy Sándor főkapitány, a székesfőváros légoltalmi parancsnoka „légoltalmi gyakorlati készültséget fog elrendelni". Még aznap, vagyis 14-én, pénteken légiriadók sorozata volt a fővárosban, vagyis 24 órás légvédelmi gyakorlatot tartottak:

még feküdtem, epret hozott.)>
Délben Irma?
16 Reggel Olgival és |:Maríval:| Ildikó
val Esztergomba utaztunk
este haza.
17 d.e. bankban, Mihálynál
6-ig.
Olgi.
M-nak vesekőrohama volt
éjjel Ibolya aludt + nem
hívott orvost, ezért {Förster
dr. másnap kidobta.}
18 **Este Olg**[í>]i **Mihálynál.**
19 Mihálynál. 6 kor Olgi.
20 Ildikó német vizsga.[88]
Délben Míhály hazajött
a szanatoríumból.[89] d.u. Gel-
lért, Anyus és Irén.
(Ortútayék feketén)
21 d.e. Czunftnál. M-lyal.
Este én Szekfűékhez jöttem
lakní. Mihálynál Basch.
22 d.u. Olgí.
23 Verskötetem[90] rendeztem,
(3 uj vers)

---

a szirénák délben 1 órakor szólaltak meg először, majd délután 6 órakor, pár perccel 6 után, és este 9 órakor. (PH: 1940. ápr. 14., 8; és ápr. 15., 4.)

[88] Babits Ildikónak feltehetőleg év végi osztályozóvizsgát kellett tennie német nyelvből.

[89] Vö. 1940. 05. 28.

[90] TS: *Értem és helyetted*. Cserépfalvi, 1940

24 M. C[u>]zunftnál.
d.u. otthon[.>], Gellért, át-
adtam verskötetemet[91].
(M. vesekő rohama volt)
este vissza Szekfűékhez.
25 M. Czunftnál.
Förster M-nál.
Este Olgínál. (házivarrónő
Olgi ruhákat próbált (Balatonra)
26 M. Czunftnál 3.
27 d.u. Olgi. (fésülködött)
28 (Esik, nagyon ideges vagyok)
O.-nak levelet irtam.)
Szitakötő vers[92].
29 Reggel Olgi, kertben fény-
képeztem[93], együtt ebédeltünk
vendéglőben, |:O. haza.:| d.u. M. és Ildikó
este mínd haz**a**mentünk. Szekfűék|:hez:|
{M. ról Szekfűvel szines filmet vettem fel.}[94]
30 d.ú. Olgi.

[91] Érdekes, hogy Gellért Oszkár intézte a menedzseri (kiadói) munka egy részét, noha a kiadást nem a Nyugat Kiadó vállalta.

[92] TS *Románc* c. verse, mely az *Értem és helyetted* kötet *Mennyi minden szép!* ciklusába került, a hetedik helyre. A vers első verszakában szerepel egy szitakötő-hasonlat: „Szép a lábod: könnyü és karcsu – / de könnyebb és karcsubb / lába van a szitakötőnek."

[93] Fotógyűjtemények nem említik.

[94] Valószínűleg ez a film került a Petőfi Irodalmi Múzeum archívumába; Megjelent: *Nyugat-mozi. Archív filmfelvételek a Nyugat íróiról*, PIM, 2008.

Július

5 d.e. Olgi – virágot hozott.
d.u. Ildikóval Eszter-
gomba jöttünk Fürdő szállo-
dába, ahol Rédeyék is laknak.
M. Marival Pesten maradt röntgenkúra
{miatt.}

6 d.e. strand, d.u. a
házba jöttem takarí-
tás miatt.

7 Este Rédeyékkel **moziban**[95]

11 d.u. érkezett M. és Mari.
velük fel a házba.

13 Reggel érkezett Olgi.
(esik.) Este Ildikó
elesett, ujjában csont
repedés.

14 d.e. Olgíval strandon.
d.u. Rédeyék és Gábor.

15 d.e. strandon, Ildí-
[dik>]kóval kórházban[96], ujját
sinbe tették, dé[b>]lben Olgi
Halász Gáborral hazautazott.

17 <Este Olgíval telef.>

[95] A Kultúr mozgóban láthatták a *D. III. 88.* c. német háborús propagandafilmet, melyet a mozi csak két napra tudott megszerezni. Kísérőfilmként *A kis csitri* c. kisfilmet vetítették este 7 és 9 órakor. Esetleg az Elit mozgóban játszott *Dzsungel banditái* c. kalandfilmet nézték meg Tim Tylerrel a főszerepben.

[96] Az esztergomi Vaszary Kórházban.

18 Strandon, Fürdőben
ebédeltünk |:Mihály is:|, Edittet[!] |:és Mihályt:|
fényképeztem[97].
19 × [kn]
<strandon, Fürdőben>
22 M. és Ild. d.e. kórházban. M.
kanülcsere. (I. ujja miatt)
d.u. Edittel utat
igazitottunk.
23 Délben vasutnál Olgiért.
Este sétáltunk, Einczín-
geréknél és Fűrdőben
Edithnél. [gyí]
?
24 {regg[e]l Ildikó ágyunkban
(sirt)}
d.e. strandon, <~~Olgit fényké-~~
~~peztem.~~>
25 terraszon. napfürdő[.>],
d.u. Einczinger Ferivel és
Olgival Ildikóval ásatást
néztük, utána Sotzlauernél[98].
26 d.e. strandon.
<d.u. diványomon.>
Este moziban[99] (Hölgyek előny-

[97] Fotógyűjtemények nem említik.

[98] Ismeretlen.

[99] A Kultúr mozgóban játszották a *Hölgyek előnyben* c. magyar vígjátékot, este fél 8 és fél 10 órakor.

ben[100]) víharban haza[.>], M. erős de
{az út fárasztotta}
27 <~~Olgi névnapja.~~
~~d.u. terraszon veszekedtünk.~~>
Este moziban[101] (Viktoria[102])
<Este veszekedtünk.>
28 Esik.
d.e. Szilasi [Jenő>]Ferí és Nunus.
d.ú. Olgi felolvasott.
Szilasi fényképezett
<Este összevesztünk.>
29 {reggel [gyí]}
Reggel Devecseri.
Délben telefonáltak Olgí-
nak, d.u. 4 kor elutazott.
Vasutra kisértem, utána
Fürdőben Edítékkel, náluk
Tóth Zoltán.
30 Migrénem van. Este
Rédeyék és Tóth Zoltán.
31 <~~Este 10 percíg telefonon~~
~~beszéltem Olgival.~~>

[100] *Hölgyek előnyben* – magyar vígjáték 5 felvonásban; a filmet Martonffy Emil rendezte, a főbb szerepeket Szilassy László, Nagy Alice, Pethes Sándor, Kiss Manyi, Vaszary Piri és Bilicsi Tivadar játszották. Premierje a Fórum moziban volt 1939. nov. 24-én.

[101] A Kultúr mozgóban játszották a *Viktória királynő* c. életrajzi filmet, este 5, 7 és 9 órakor.

[102] *Viktória királynő* – 6 felvonásos, angolul beszélő filmdráma magyar felirattal (1938); a filmet Miles Malleson és Charles de Grandcourt szövegkönyvéből Herbert Wilcox rendezte, zenéjét Anthony Collins szerezte. A főszereplők Anna Neagle és Anton Walbrook voltak.

Augusztus

3 M. cikket irt
(Blondin)[103]
d.ú. Kósa János.[104]
Este mindanyian kötél-
táncosokat[105] néztük.

4 D.u. Einczingeréknél
Homokvárban.[106]

5 d.e. strandon.
d.u. Rédeyék és Halász
G. együtt mozíba (Szélhá|:mosnő[107]):|
Gáborral haza (itt aludt)

6 Gábor itt ebédelt,
d.u. elutazott.

7 d.e. strandon
d.u. Edithtel utat
csináltuk.
<Este Olgí telefonált.>

8 Esík. Este Basch Loránt
(itt aludt.)

[103] BM: *Blondin vagy az öregedés*, Magyar Nemzet, 1940. szept. 8.; BM esszéje Charles Blondin világhírű kötéltáncosról szól.

[104] Kósa János, ismeretlen.

[105] Valószínűleg Charles Blondin vendégszerepelt Esztergomban. De BM már korábban belekezdett az esszébe.

[106] Nincs adat.

[107] A *Szélhámosnő voltam* c. kalandfilmet a Kultúr mozgóban játszották este fél 8 és fél 10 órakor. A 103 perces francia vígjátékot (1938, Magyarországon 1939-ben forgalmazták) rendezte Raymond Bernard, a főszerepekben Edvige Feuillère és Jean Murat játszott.

9 d.e. strandon
d.u. Edittel versemről[108]
beszélgettünk (nálunk.)
10 Piros padok elkészültek
11 × [kn]
d.u. Rédeyék búcsú
látogatása.
12 d.e. strandon, fényké-
peztem[109] – elbúcsuztunk.
13 Esik – Rédeyék elutaz
tak.
14 Este Kósa.
15 Irma reggeltől estig.
M. Ildikóval moziban.
16 <~~Délután Olgitól levelet kaptam~~
~~Éjjel hosszan feleltem~~,
17 ~~reggel express elküldtem.~~>
d.u. fodrásznál.
(Ildikóval autóbusznál Olgit
vártuk.) Apja 4 kor meghalt.
18 Esik. Mihálytól virágot
kaptam Rédeyéktől süteményt.
Fütöttünk.
<Este Olginak telefonáltam.>
19 Délben Pestre utaztam,
5 kor Farkasréten [apj>te>]Olgi
apjának temetése, utána

[108] A *Sötétben élek* c. versről lehet szó, melynek korábbi címe *Edith* volt, s melyet Hoffmann Edith barátnőjének ajánlott.

[109] L. FOTOTÉKA: 643–644. tételek

náluk, 10 kor hozzánk
mentünk aludni.
20 Reggeliztünk, fürödtünk
3 kor Olgiékhoz taxival
(Zuhog) ott ebédeltem,
5 kor elutaztam, pályaudvaron Gellérttel beszélgettem, átadtam könyvemet[110], Esztergomban M. és
Ild. vártak, anyám érkezett.
21 Devecseri és menyasszonya[111]
ebéden. D.u. Eínczinger
Ferí és Juliska Katóval.
(influenzás vagyok.)
24 köhögök, hörghurutom van.
25 Fekszem.
31 Anyus d.u. elutazott.

Szeptember
2 × [kn]
d.e. Ildikóval strandon
(hideg van)
½3 kor váratlan érkezett
Olgi.
3 Este városban (cirkusznál)
sétáltunk.

[110] Az *Értem és helyetted* c. verskötete anyagát, melynek kiadásával kapcsolatos ügyintézéssel TS Gellértet bízta meg. A kötet Cserépfalvinál jelent meg 1940-ben.

[111] Huszár Klára (1919 –1910): operarendező, zenei szakíró, zeneszerző, műfordító. 1947–51-ben a Magyar Rádió munkatársa, az ifjúsági osztály vezetője. 1956-ban az Operaház alkalmazottja, 1971–81 között rendezője.

5 **C**[zi>]irkuszban[112].
6 [gyí]
7 [gyí]
d.u. Czunft Vilmos rá-
dium tanár látogatása.
8 {d.e. Szilasi Ferí és nővére.}
d u. 4 kor autóval haza-
utaztunk[.>], jó hangulatban,
Olgí, középen én, másik oldalamon
Mihály, Ildikó szemben, Mari sofőr
mellett, rengeteg podgyásszal.
9 Olgi nálunk.
Este séta.
10 d.u. Olgí rokonához költö-
zött Margit rakpart 15. alá,
hazakísértem[.>], nagy veszekédessel[!]
váltunk el.
11 Este Olgi váratlanul. Pubi.
13 Olgíval és M-lyal moziban,
Olgí vacsorán, M. lázas.
14 M. fekszik 38.6
Förster.
15 d.e. Olgival Admirál
mozíban[113] Csintalan aszo-
nyok[!][114], hazakisértem. – M-nál
Basch Ilona.

[112] Nincs adat.

[113] Az Admirál moziban második hete ment a *Nagy keringő* c. film.

[114] *Csintalan asszonyok* c. film nem ment ebben az időszakban a pesti mozikban, de a Scala mozi vasárnap 3-kor is, egészen késő estig (háromnegyed 10) vetítette a *Csintalan férjek* c. filmet. Talán ennek játékos átkeresztelése TS címjelölése. Készült azonban 1935-ben egy francia háborús vígjá-

16 Förster.
(Illyés Gy. Olgí)?
17 d.e. Basch Ilonánál.
| kertben, vírágot hoztam |:haza.:|
18 d.u. Anyus. Rédey,
Schill Imre.
20 Olgíéknál, temetőben,
nálunk.
21 [d.u.>]este Pubi és Irén.
22 d.e O. és M-lyal Csinta-
lan asszonyokat néztük[115].
Olgi hamarabb elment.
d.u. Sárköziéknél.
23 M. kávéházban.
Olgi. (Alagut[b>]ig kisértem
s ő viszajött utánam, sírtunk.
24 d.u. O-val Orbánhegyi uton
orvosnál[116], náluk, [en>]aztán én
Edithhez – ½1 óráig.
(Olgi moziban)
25 konze[r]veket vettünk Olgival
{d[.e.>]éll|:ben:|[!]} Olgi váratlanul (fotelkel-
{mét hozta |:mutatní)}
Anyus.
26 d.e. Babi (szemöldökfestés.
Buday Lacinál

---

ték, mely *Csintalan asszonyok* címmel 1936-ban ment a magyar mozikban; 110 perces, magyar feliratos francia vígjáték Charles Spaak novellájából, a forgatókönyvet írta és a filmet rendezte Jacques Feyder, a főszerepeket Jean Murat, Françoise Rosay és Marcel Alerme játszották.

[115] Vö. 1940. 09. 15.

[116] Nincs adat.

d.u. <Schöpflín.>
Éjjel könyvemet[117] dedikál-
tam.

27 × [kn]
d.e. Basch Edit
d.u. Illyés Gy.
Este Olgi (elköltözött Vámház
térre Simonyiékhoz[118].) villamosig
{kisértem.}

28 d.e. városban, bank, Cse-
répfalvi[119].
d.u. Gellért és Bandi.
O. telef. Basch.

29 d.e. Basch lányok.
Speízot rendeztem.
d.ú.

30 d u cseléd miatt telef. O-nak
ő este későn énekkonyvért telef.
d.ú. én M-lyal kávéház-
ban (Gellért Schöpflin, Halász
Illyés, Ortutay, Bálint, Szabó Z[120].

[117] L. 1940. 06. 23.

[118] Ismeretlenek.

[119] Cserépfalvi Imre (1900–1991) könyvkiadó vállalkozása, a Cserépfalvi Könyvkiadó, mely a II. világháború előtt és alatt jelentős irodalmi kiadó volt. Szerződtetett írói közé tartozott többek között Kassák Lajos és József Attila, valamint a Cserépfalvi Könyvkiadó adta ki a Szép Szó c. irodalmi folyóirat első évfolyamát. A háború után a kiadót államosították, és az csak 1989-ben alakult újjá. Cserépfalvi Imre 1954 és 1963 között a Corvina Kiadó igazgatója volt.

[120] Szabó Zoltán (1912–1984) író, szociográfus, szerkesztő. A falukutató mozgalom vezéralakja. 1945-től a Nemzeti Parasztpárt egyik vezetője. 1949-től Párizsban, majd Londonban élt. Baumgarten-díjas (1939). 1939 júliusától egy éven át szerkesztette a Magyar Nemzet Szellemi Honvéde-

Nagy Z. Tóth A. Mohácsi, Weöres
Jócsik[121], Tolnai, Vas I.

Október

1 d.u. Basch Ilonánál
Este Pubi. | Weores és Somlyó[122]
feketén.

2 d.u. Halász Gáborral Hegedűs
előadásán (Kisfaludyban)[123] Halász-
szal nálunk. – Basch Loránt.

3 d.e. Gazdánétól[124] vásároltam.
[Devecseri feketén.>]d.u. Edith nálam éjfélig,
Téglautcáig[!] hazakisértem.

---

lem c. vasárnapi rovatát és a Szellemi Honvédelem naptárát. Ez utóbbi számára írta BM az *Ezerkilecszáznegyven* c. versét, melyet a szerkesztő 1939 decemberében levélben köszönt meg. (Vö. Babits 1999 II:705–706.)

[121] Jócsik Lajos (1910–1980), író, közgazdász, szociológus, politikus. Az ökológia és a környezetvédelem hazai úttörője. A párizsi évek után Prágában folytatta jogi tanulmányait. 1940–42-ben Móricz mellett szerk. a Kelet Népe folyóiratot. A Felvidékről áttelepülve Piliscsabán, Bp.-en, majd Esztergomban élt. *Iskola a magyarságra. Egy nemzedék élete húsz éves kisebbségben* (1939) c. művét BM Baumgarten-díjra javasolta.

[122] Somlyó György (1920–2006) költő, író, esszéíró, műfordító. Somlyó Zoltán költő fia. Fiatalon kapcsolatba került a Nyugattal és az Újholddal. 1941–44 között többször munkaszolgálatra citálták. 1948–49-ben a Nemzeti Színháznál volt dramaturg, majd 1950-ig a Hunnia Filmgyár lektorátusának vezetője.

[123] A Kisfaludy Társaság ülésén Voinovich Géza elnök köszöntötte a visszacsatolt Erdélyt, megemlékezett a székelyföldi irodalom kortárs művelőiről, majd Kéky Lajos olvasta fel tanulmányát *A magyar Thália első lépése* címmel, Szász Károly verseit olvasta, azután Hegedűs Loránt adta elő *Homérosz és Hekábé* c. tanulmányát.

[124] Ismeretlen.

4 O. reggel express írt. De. Edithnél |:muzeumban:|.
d.u. telefonáltunk lakásügyben[125].
Este Gellért |:Devecseri feketén:| – Olgi itt
aludt[.>], lámpaernyőt rajzoltuk
(rövidzárlat.)
5 d.e. bankban, nálam varr[ő>]ónő.
Olgi ítt ebédelt, <este> d.u.
Bernáth utcai[126] lakást néztük, O.
fürdött, ítt aludt; leveleimet
olvasta. | M. Laubnál kanülcs[ere]
d.u. Györgyi.
6 Reggel [hoz>]ágyamba jött, én később
övébe – veszekedtünk.
d.e. Sárköziék és Halász G.
Anyus. Ildikónál Hámory Gabi[127]
d.u. megérkezett Olgí anyja,
hazament.
7 d.e. Toníka Gyurikával. Fodrász-
nál. Eínczínger Feri és **Babáék.**
d u Kovács doktornál és
Buday Lacinál.
M-nál Basch.
8 d.e. Babi.
d.u. Ascher. Én Olgival
Bartók koncerten[128] Bernáth Au-

[125] TS Raics Olga barátnőjének segített lakáshoz jutni.

[126] Nincs adat.

[127] Hámori Gabriella, Babits Ildikó kitűnő előmenetelű osztálytársnője a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban.

[128] A Hangversenyrendező Kft. rendezésében adta Bartók Béla feleségével búcsúkoncertjét Amerikába távozása előtt (a lapok amerikai útról számoltak be) a Zeneakadémián. Bach és Mozart egy-egy kétzongorás ver-

rellal, együtt Abaziában[!], taxí-
val haza.
10 d.ú. Baráth Bélá[éé>]é**k**.
11 d.e. telef. Olgíval. Illés Endre.
d.u. Schillnél és Montz
Katáéknál[129].
Távollétemben itt volt Majthé-
nyi Anna.
12[130] Reggel Bartókék elutaztak
Ameríkába.[131]
d.u. anyus, váratlanul O.
később Pubi és Irén.
Olgít Mikó utcáig kísértem[132], Anyusék va-
[v>]csora mellett vártak.
13 Irma ebéden. d.u.
vele, M és Ild. val és
Hámory gyerekekkel[133] Kis
svábhegyen.
14 d.u. Olgí (Taxíval
ment haza)

---

senyművét adták elő a Székesfővárosi Zenekar kísérete mellett, vezényelt Ferencsik János. Két bemutatóra is sor került: Bartók *Mikrokozmosz* sorozatából játszott, Bartókné Pásztory Ditta pedig Mozart *F-dúr zongoraversenyének* szólóját játszotta.

[129] Ismeretlen.

[130] BM *Beszélgetőfüzetei* tanúsága szerint ezen a napon BM ismét elvesztette a hangját. Naponta legfeljebb délelőttönként egy-másfél órára maradt beszédképes. (Beszf. 1980 II:7.)

[131] Vö. 1935. 01. 09.

[132] Raics Olga, TS barátnője ekkoriban a Bp. XII., Menkina János (ma: Tartsay Vilmos) u. 19. alatt lakott.

[133] Hámori Gabriella (vö. 1940. 10. 06.), testvérével.

15 d.e. Bab[u>]í.
d.u. nálunk Majthényi
Anna és Gaby[134] – később
Hegedűs Loránt.
16 Este Ortutayék, Hoffmann
Edith, Schíll Imre, és Olgi
teán. Utána Olgival v[e>]ár alatt
{sétáltunk.}
17 Cs. Szabó lemondás nélkül elmar[dt>]adt, s
többé nem jött, M-t nagyon bántotta.)[135]
M-ly[e>]a**l** d.u. Majthé[n]yíéknél.
{[nag>]Nyúl utcában,
nagyon fáztunk
taxin haza.}
Este Basch.
18 d.u. Gellért
én d.u. Basch Ilonánál.
19 d.ú. Komjáthy és Szekfűék.
½10 től 11 ig Olgival [várban>]Lovas |:uton:|
sétáltunk.
20 d.e. M-lyal és Ild. bás-
tyán sétáltunk[.>], szép őszi nap |:sűtött:|
d.u. [B>]Gellért Bandi,
vele és Olgival Royal
varietében[136] és Abbazíában.

[134] Majthényi Gaby, színésznő, a nagykanizsai Városi Színház színtársulatának tagja. Majthényi Flóra, 19. sz.-i költőnő rokona, nincs további adat.

[135] Október 16-ára volt hivatalos Cs. Szabó László BM-ékhoz. Előzőleg a Nyugatban polemizáltak Dantéról, s Cs. Szabó valószínűleg BM kritikája miatt sértődött meg. (Beszf. 1980 II:12., 20.)

[136] Ezen a napon (vasárnap lévén) két alkalommal is előadták a *Tapsról tapsra* c. műsort a Royal Varietében, fél 5 és fél 9 órakor.

21 M-lyal kávéházban.
Majth. Anna Vajkról telefonált.
Éjjel befejeztem O. lámpaernyőjét.)
22 × [kn]
d.e. M-lyal Czunftnál.
d.u. Pubi – Basch.
<Majthényi>
23 d.e. 11 kor elutaztam sin-
autóval[137] Vajkra, ½4 kor
érkeztem, Anna várt, leveleket[138]
néztünk[.>], este parkban sétáltunk
24 Este megérkezett Dőry-Boron-
kay Péter[139].
25 Este M. telefonon felhívott, Ildikóval
beszéltem, M-t értettem.
26 Olgitól csomagban lila **k**endőcs**két**
és virágot kaptam.
27 d.e. Péterrel parkban fényképeztem[140]
d.u. 5 kor hazautaztam

[137] A sínautóbusz – röviden sínbusz vagy sínautó – az autóbuszok vasúti járműként való felhasználását jelenti. A Duna–Száva–Adria Vasút számára Ganz és Társa 1925-ben már épített sínautóbuszt. 1934-ben helyezték forgalomba a szintén a Ganz-gyárból származó, Árpád sorozatú sínautóbuszt.

[138] TS Majthényi Anna meghívására utazott választott regényhősnője, Majthényi Flóra (vö. 1931. 03. 18.) leszármazottaihoz. Ahogy egy BM-nak írt, 1941. július 7-ével keltezett leveléből kiderül, TS magával hozott Flóra-dokumentumokat Vajkról. (Kohárv Sarolta: *Babits Mihály és Török Sophie levelei*. Kortárs, 1978. szept. 9.)

[139] Dőry-Boronkay Péter, ismeretlen, valószínűleg a Majthényi-Madách családdal rokoni viszonyban álló földbirtokos. A vajki kastély a Dőry-Boronkayaké volt.

[140] BM fotógyűjteményei nem említik.

érkeztem ½8 kor.
(Olginak telef.)
28 d.u. Olgi.
30 d.u. Olginál (szül. napja van)
(Nagy pergamen lámpaernyőt víttem neki.
31 Anyús és Pubiék vacsorán.

November
1 Ebédután M-lyal és Ildikóval
temetőben.
Este Basch Ilonánál.
2 Pubí.
Gellért.
3 d.e. M lyal és Olgival Kút[141]
megnyítón[142], onnan Bernáthékkal
Ferenczy kiállitáson[143]. Olgi ná-
lunk ebédelt, (jelenet, sirt)
hatkor ment el.
4 M-lyal kávéházban; onnan
Hoffmann Edithnél.
5 Este Olgival és Szilasi Ferivel
Skót misszió[144] estjén[145] (Ascher Jónás

[141] Képzőművészek Új Társasága (vö. 1926. 04. 04.)

[142] A KÚT a Nemzeti Szalonban állított ki Czóbel Béla, Szőnyi István, Bernáth Aurél, Kmetty János, Márffy Ödön, nagyborosnyói Bartha László, Basch Edit, G. Beck Judit, Dési Huber István és mások festményeiből, a szobrászati részben mások mellett Ferenczy Béni bronzplakettjeit és Vilt Tibor síremlék-reliefjét láthatta a közönség.

[143] L. fentebb.

[144] Budapesti Skót Misszió (Bp. V., Vörösmarty u. 51.)

[145] A Budapesti Ének- és Zenekaregyesület Lichtenberg Emil vezényletével Händel *Messiás* és Haydn *Teremtés* c. oratóriumából részleteket adott

Lichtenberg[146] Händel[147]) utána kávéházban.

7 M. lyal Schillnél, utána Baschéknál.

8 M. és Olgival Admirál moziban[148] <M-lyal Schillnél.> utána O. nálunk.

9 Délben ítt volt Czunft orvosa[149], szondát próbált levezetni, siker telen. Pubi ebéden. Este M. torka bedagadt, nem tud nyelni.

10 M. nem nyel egész nap. Irma itt ebédelt. d.u. Gellért. | Este Hoffmann E. hazakisértem. Éjfélkor túd nyelni, míre hazaértem, nagy örömmel várt a jó {hirrel.}[150]

---

elő a Budapesti Skót Misszió előadótermében. Közreműködött Kálmán Oszkár és Ascher Oszkár, aki BM *Jónás könyve* c. művét szavalta.

[146] Emil Lichtenberg (1874–1944), karmester, zenei író. A bp.-i Zeneakadémián tanult, 1902–1907-ben az Operaház korrepetitora, 1907–25 között karmestere. 1908-ban megalapította a Magyar Nők Karegyesületét. Számos műismertetést, zenei könyvet publikált. A nyilas terror áldozata lett.

[147] Georg Friedrich Händel (1685–1759), a barokk korszak nagy német zeneszerzője. Londonban élt. Korának legünnepeltebb szerzője volt.

[148] Az Admiral moziban a *Vágyak asszonya* c. filmet vetítették.

[149] Valószínűleg Schmidt, vö. 1940. 11. 11!

[150] BM *Beszélgetőfüzetei*ben okt. 29-e és nov. 12-e közti időben többször panaszkodik nyelési nehézségeire.

11 délben Czunft és Schmidt dr.[151]
itt voltak sipolyt megbeszélni.
12 × [kn]
Este Redeyék, Hegedűs L.
és Bernáth Aurélék.
[⇩]
13 Olgiért, vele Városi szinházba[152],[⇧]
kalotaszegiek játékán.[153][⇧]
(Aurél szül. napja)
15 Olgiért (olasz orán) sétáltúnk
várban, feljött.
Este Basch.
16 d.u. Elek A. és Devecseri.
Olgíval és M lyal moziban
(Notre damei toronyőr)[154]
17 <d.e. Olgí, Basch lányok,
Irma.>
d.u. Mihállyal és Ildikóval Városi

[151] Schmidt Lajos (1893–1957), sebész, egy. tanár. 1930-ban a sebészeti diagnosztika magántanára Debrecenben. 1938-tól a Madarász utcai Csecsemő- és Gyermekkórház, 1941–49-ben a Rókus Kórház III. sebészeti osztályának főorvosa, majd pécsi klinikai igazgató. A Siesta Szanatóriumban ő készítette BM gyomorsipolyát.

[152] A *Csáki bíró lánya* c. dramatizált népballadát adták naponta kétszer, du. 3-kor és este fél 8 órakor a Városi Színházban (a Magyar Művelődés Házában). Szentimrei Jenő átiratának 1936-ban Kolozsvárott volt az ősbemutatója, 5 kalotaszegi falu 50 népi szereplőjével és a bogártelki cigányzenekar közreműködésével.

[153] A Kalotaszegi Balladaegyüttes vendégjátéka november 12–17-ig tartott.

[154] A Rádius mozi 5. hétre prolongálva adta *A Notre Dame-i toronyőr* c. filmdrámát, Victor Hugo *A párizsi Notre-Dame* c. regényének (1831) adaptációját. A 115 perces amerikai filmdrámát (1939) William Dieterle rendezte, a főbb szerepeket Charles Laughton és Maureen O'Hara játszották.

Szinház páholyban, Kalotaszegiek
előadásán[155].
18 Délfelé bementünk a Siesta szanatóriumba, d.u. 5–6 ig Mihályt
Schmidt tanár megoperálta[156] (sipoly)
Műtő előtt vártunk: Basch Ilona,
Gellért, Bandí, B. Lóránt, Illyés Gy.
Este Schill – Olgi.
19 Elek Artúr, Basch Ilona |:Olgi:| és Edít.
Schmidt tanár. (Otthon Irma)
Basch. (M-nak szomszédban[157] virá-
{got küldtem, mert |:láttam, hogy fáj neki,:|
hogy senki sem küld. De csalódott volt.}
Este Olgi, kertben sétáltunk
édes idő.
20 Schmidt tanár.
d.u. **Cz**unft dr.
Hoffmann Edíth.
Este Olgi, kertben sétáltunk
eső szitált.
21 Schmidt.
Sárköziék.
Hazamentem aludni.
22 Schmídt. – Pubí. Basch Ilona
Este haza, Olgival moziban
(Puskin)[158]

[155] Ez volt a Kalotaszegi Balladaegyüttes utolsó budapesti fellépése, melyre du. 3 órakor került sor a Városi Színházban.

[156] Vö. 1940. 11. 11.

[157] TS ott alvásra rendezkedett be a kórház szomszéd szobájában.

[158] Nincs adat.

23 Mihálynál, kijött a foly[óra>]osóra
Sch. dicsérte, hogy egyenesen jár.
Este Olgi nálam.
24 Schmídt kivette Mihályból a
varratokat. d.e. Sárköziék
Halász G. Bálint Gy. Schwei[<g]gerék,
Hegedűs, Rédeyék.
Este H. Edith nálam.
25 Estefelé hazajottünk a
szanatóriumból, Ápolónők, Decsi
dr.[159] ünnepélyesen búcsúztattak
a kapuban, M. jókedvűen ült
az autoban, örült, hogy már haza-
jöhet. Itthon Gellért és Sc[s>]höpflin
26 M. születésnapján d.e. Basch
lányok, d.u. Basch, Bóka L.
Illyés, Gellérték, Schöpflinék,
virágot hoztak, körül ülték M.
ágyát. Mikor elmentek, este
Olgíval sétáltam, utána feljött.
27 d.e. Sárköziné.
28 d.u. Schmidt Mihálynál
(kötést váltotta)
29 Este Olgi (olasz órájáról)
30 Este Nemzeti páholyban Mihály-
lyal és Olgival Vihar előadásán[160].
(Csak Tolnai jött [.>]a páholyba, Németh
L. lentről sandán felnézett.)

[159] Decsi (?), orvos, ismeretlen.

[160] Ezen az estén 7 órás kezdettel mutatta be a Nemzeti Színház (kőszínházban első ízben) *A vihar*t BM fordításában, Szilassy Gyula rendezé-

December

1 d.e. Anyus.
Elek Artúr.

2 **d.u. Olginál**, szürke **(turbánt kaptam.)** [gyí]
Gellért Schöpflin Illyés M-nál

3 **d.e**. **Rádium kórházban**
Schmidt tanár (**uj köt**[özés>]ést csinált),
d.u. Basch.
Én Olgival Vajda társaságban Szerb Antal előadásán[161].
(Simonffy tőlem szavalt)

4 (Olgi Mollinárynál[162])
Simonffy Margóval Techert Margit asszonyteáján.

5 Baumgarten ülés[163] nálunk:
Schöpflin, Hegedűs, Rédey, Alsze-

---

sében. Zenéjét szerezte Sibelius. A főbb szerepeket Lehotay Árpád, Ungvári László, Rajczy Lajos és Várkonyi Zoltán játszották. A Nemzeti Színház *A vihar*t két ízben is bemutatta. Először 1939. aug. 26-án a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon Németh Antal rendezésében, aztán 1940. nov. 30-án Németh Antal és Szilassy Gyula rendezésében. L. még 1940. 12. 21.

[161] Szerb Antal a modern magyar költészetről tartott előadást. BM, Kosztolányi, Tóth Árpád és Rédey Tivadar verseit Simonffy Margot és Gellért Endre adta elő. (Vö. Beszf. 1980 II:188., 214–215.)

[162] Mollináry Gizella, *Gebauer Gusztávné* (1896–1978), költő, író. A Tanácsköztársaság után börtönbe zárták. 1920-ban Jugoszláviába emigrált, innen küldte írásait a Nyugat számára. 1944-ben a Gestapo elől kellett menekülnie. 1945-től a Vigiliában jelentek meg írásai.

[163] A *Beszélgetőfüzetek* vonatkozó sorai szerint BM Basch Lóránttal, s másokkal is beszélget az 1941. évi díjkiosztásról. „Volt egy ülés, minden tanácstag hozott egypár jelölést. De az egész elég szegényes [...] Tisztességes írók, de nem nagyon nagy zsenik". A jegyzetek szerint többször is szó

[Olgi (meglátogatta Molly[164] este>]ghy, Kárpáti, Elek, Basch.
(utána én is beszélgettem velük.)
Pubi. (O-nál Molly, ellenem [l>]heccel)

6 d. [u>]e. Ildikóval Mikulásra brost küldtem Olginak, aki Schillnél volt, és nálunk, gyalog hazakisértem, {(összevesztünk, mert nem akar velem vasárnap koncertre jönni.)} – Devecseri I. korcsolyázott.

7 Este Basch lányokkal Városi színházban: Gyöngyös bokréta[165].

8 d.e. Gellért Bandival Fischer Anníe koncerten[166]; Kereszturyék feketén, Basch – M-lyal Tóth Zoltánnál Hoffmann Edithékkel (színes film[167]) d.e. M-nál Sárköziék és Halász

9 d.e. Czunftnál és Schm[d>]idt tanárnál – szondacsere. d.u. Mihálynál Illyés Gyuszi.

---

volt arról, hogy a Nobel-díj mintájára egyetlen nagy összegű díjat kellene kiadni. (Téglás 2003–2007 III:364–367.)

[164] Molly Mollináry Gizella beceneve.

[165] Este fél 8 órakor láthatta a budapesti közönség az *Erdélyi gyöngyösbokréta* c. népművészeti előadást: Kalotaszentkirály, Daróc, Szék, Gyimeslak és Csíkménaság bokrétásainak zenés-táncos színpadi játékát. A bemutató előadás december 3-án, pénteken volt.

[166] A Koncert rendezőiroda rendezésében lépett fel Fischer Annie zongoraművész zenekari Beethoven-matinéjával de. 11 órakor a Zeneakadémián.

[167] A filmről nincsenek további adatok.

Én Simonffy Margotnál
Kereszturyéknál
7-½12 ig Olginál.
10 3-¼4 ig Olgínál.
Földi M. Gellért feketén.
Schill. – Anyus, Pubi, Irén.
(születésnapomra)
11 Bóka, Szerb Antal, Basch.
Én ½6 kor Annienál.
12 Olgival Fruchteréknél feketén.
13 De. Schmidtnél kötözés, Laubnál
Rókusban kanülcserén Míhállyal.
Keresztury–Simonffy rádióelőadás[168]:
Brauningok[!][169], Mihály és én.[170] Este
Rédeyék.

[168] 17.45-kor a Magyar Rádió félórás műsort sugárzott *Két ember* címmel, Keresztury Dezső bevezetésével a Budapest I. hullámon. BM és TS, ill. Robert és Elisabeth Browning verseiből adott elő Simonffy Margot. A műsor célja valószínűleg a párhuzamok keresése volt.

[169] Robert Browning (1812–1889) és Elisabeth Barrett-Browning (1806–1861), angol költőházaspár.

[170] „Keresztury Dezső így emlékszik a műsorra: »Cs. Szabó László kért fel arra az előadásra [...] Ilonka akkor is teljes lázadásban volt az ellen, hogy ő csak Mihály felesége, hogy ő költőnő. [...] később egy igen mélyre világító és megdöbbentő jelenet játszódott le nálunk, ahol megbeszélésre valóban megjelent Simonffy Margot és Ilonka. Amikor arra került sor, hogy Ilonka mégiscsak nő, s ha jó költő, hát azért, mert őszintén erről beszél; Simonffy [...] azt találta mondani: Milyen hálás lehet Ilonka, amiért ilyen nagy ember felesége lehet, amire Ilonka hisztériás sírógörcsöt kapott; érthetően elgyötört volt Mihály betegsége s a nehéz ápolás miatt.«" (Beszf. 1980 II:218–219.)

14 d.e. Mohácsi.
d u. 5 kor Baumgarten
ülés.[171]

15 d.e. Míhálynál szlovák író[172], interjú[173].
d.u. én Annienál, este Hoff-
mann Edithnél, haza[jöve>]érve M.
szokásos jelbeszéddel mondja,
hogy volt távollétemben, ágyból kelt
barna köpenyben állt a középső
szobában, egyszerre, mint a csodában,
{váratlanul hang jött a torkán.
Izgalmunkban és boldogságunk-
ban mindaketten sírtunk, ő a ka-
romban, vállamra borulva, mint
egy gyerek.)}

16 d.[u>]e. Schmidtnél. d.u. Illyés,
Basch, Szabó Zoltán.

17 D.e. Schmidt.
Basch Ilona, Lóránt.
Gellért.

[171] Ezen a megbeszélésen először kialakult egy hosszabb lista, majd egy rövidebb. A hosszabb lista szerint 4000 pengős évdíjat kapott volna Réti István és Reményik Sándor; 3000 pengős évdíjat Szerb Antal, Kerecsényi Dezső és Tompa László; 2000 pengős díjat Kolozsvári Grandpierre Emil és Takáts Gyula (a rövidebb szerint csak Kállai Ernő); végül 1000 pengős jutalmat Szabédy László, Gál István és (a rövidebb lista szerint) Takáts Gyula is.

[172] Valószínűleg Szalatnai Rezső (1904–1977), a Sarló mozgalom alapító tagja, 1943-ban jelentette meg Pozsonyban *Sötét vizek partján* címmel a modern magyar költészet szlovák nyelvű antológiáját. (Téglás 1997:520.)

[173] BM „beszélgetőfüzeteibe" írta le az interjúüzenetet. (Beszf. 1980 II:281–282.): *Üzenet egy pozsonyi lapnak* munkacímmel (cím nélküli tétel) közli: Téglás 1997:433.

18 d.e. iskolában Olgiért, vele Augusztnál**.** Pubi.
Tolnai, Ortutay, Basch.
19 Devecseri.
20 Weöres d.u.
21 Pista, Györgyi Szekszárdról, Tibivel
s pap barátjukkal itt ebédeltek.
Györgyivel, Tibivel, Ildikó és Irmával
Vihar előadásán[174].
Este Olgi. – Tolnai.
22 D.e. Ildikóval Széna téren
karácsonyfát vettem.
Olgi iskolai előadásán.[175] Ildik.
|:és:| **Mihállyal**[.>], ott voltak Devecseriék,
Olgi anyja, Rédeyék és Irma. Mihály
nagyon kinlódva jött gyalog haza,
{nehezen lélekzett. Olgi velünk jött.}
23 M. délelőtt Schmídt dr. nál.
Én d.u. Pubival városban
karácsonyi vásárlást végeztünk.
24 d.u. Anyusék, Schopflín, Basch.
előbb Irma. – M. Ildikóval d.u.
elment Kovács Viktorhoz[176] Bécsi utcába
nekem ágykabátot venni, de nagyon
elfáradt, s karácsonyfagyujtás után

[174] A Pesti Hírlap szerint a Nemzeti Színház pénteken és vasárnap este adta elő Shakespeare *A vihar* c. színművét BM fordításában. L. még 1940.11.30. 21-én, szombaton a *Téli zsoltár* c. Kovách Aladár-drámát adta elő. [PH: 1940. dec. 21., 9.]

[175] Nincs adat.

[176] Valószínűleg belvárosi kereskedő

[½12 kor Olgi – ½2-ig.>]rossz hangulatban ágyba feküdt.
½12 kor jött Olgi rokonoktól, itt
maradt ½2 ig, kedvesen és vidáman.
25 Anyámék ebéden.
26 Elek Artúr.
Irma ebéden.
27 Kristóf Irénékkel, M. és Olgival
Royal Varietében[177], Bársony L.[178]
28 d.e. Ildikóval Olginál, [s>]Zólyom-
lépcsőnél siéltünk, O. itt ebédelt,
d.u. diványomon aludtunk[.>], villa-
mosig kisértük Ildikóval.
Gellért**.**
29 d.u. Tóth Aladár uj feleségével[179]
Fischer Annieval és Bóka László
feleségével[180], jó hangulatban,
Bartók lemezeket húztam fel,
M. is jól érezte Magát[!] és
kedves volt a vendégekhez.
30 Olgival Bro[a]dway <Melodie.>[181]|:moziban:|[182].
Gyalog haza.
[Olgival Broadway Melodie filmnél>]Basch.

[177] A Royal Varietében naponta kétszer adták elő a *Royal ritmus* c. produkciót, délután 5 és este 9 órakor.

[178] Ismeretlen.

[179] Vö. 1923. 11. 10. és 1932. 04. 15.

[180] Ismeretlen.

[181] A *Broadway Melody 1940* c. filmről van szó. Vö. 1941. 01. 01.

[182] A Tiszti Kaszinóban láthatták a filmet, de ott csak január 1-jén ment, azaz kevés a valószínűsége, hogy a *Broadway Melody*t látták (vö. 1941. 01. 01). Talán ezért is húzta ki TS a *Melodie* szót. Vagy: az Orient moziban nézték

31 d.e Illés Endre. Basch lányok.
Én d.u. Meinl üzletben[183] ajándék-
kosarakat küldtem orvosain**k**nak.
Este **10 kor** Mihállyal taxin elmen-
tünk Anyámék[M-lyal>]hoz, utána **R**[é>]e**dey-**
ek[nél>]hez, szilveszter estére, ott voltak
<(>**Gellérték, Schöpflinék, Halász Gá-**
{**bor.** Tombolán szalmakalapot stb.
nyertünk, M. nyeléssel kin-
lódott, de
elég jó kedvű volt, 3 óra
felé taxin jöttünk haza.}

meg a *Broadway szerenád* c. filmet, amelyet ebben a moziban dec. 29-én adtak. Utóbbi egy Robert Z. Leonard rendezte amerikai film (1939), melynek főszerepeit Jeanette MacDonald, Lew Ayres és Ian Hunter játszották. Szakmai bemutatója a Corso moziban volt 1939. aug. 29-én. Lehetséges, hogy TS ezt látta, de annak a frissebb és híresebb filmnek a címét (a *Broadway Melody* filmcím németes változatát) jegyezte fel, amelyet ezekben a hetekben több alkalommal is megnézett.

[183] Julius Meinl, osztrák tulajdonú élelmiszerüzlet-lánc.

1941

Január

1 × [kn]
d.e. Decsy dr.[1]
Olgi.
d.u M. és Ildikoval moziban[2] (Broadway melodie[!])[3]
utána én Olginál [gyí]
[gyí]

2 d.u. Kristóf Irénnél.

3 d.e. Sik Sándor.
d.u. Annieval moziban
és cukrászdában. (Erzsébet kir.)[4]
<M-nál Basch.>

4 Este ½8 kor Olgával Corso
Moziban. Balalajka[5] (d.u. [gyí]
[gyí] M-nál Basch.

[1] Ismeretlen.

[2] Több fővárosi moziban is játszották a filmet

[3] *Broadway Melody*, Norman Taurog rendezte svéd–amerikai film (ugyanezzel a címmel már 1929-ben, 1935-ben és 1937-ben is forgatták ezt a musicalt.) Ebben a zenés-táncos filmben Fred Astaire és Eleanor Powell játszották a főszerepeket.

[4] Vö. 1941. 02. 25. Több fővárosi moziban is játszották a filmet.

[5] Amerikai film, melyben Reinhold Schünzel rendezése mellett Nelson Eddy és Ilona Massey (Hajmássy) játszották a főszerepeket.

5 d.e. Gellért.
d.u. M. Ild. Olga és én.
Elít moziban[6]: Óz[7].
utána anyusnál.

6 Influenzás vagyok.
d.e. Pubi
Ildikó Buday Jucinál.
Lázam 38.6
Mozi, Buday I.-hoz

7 O. telef. d.u.
Este <Schill.> Kovács dr.
<Vajda J. est>[8]

8 O. telef, d.e.
Gellért és Gyuszi.
<Irén>

9 Ild. Gabival moziban[9] (Broadway[10])
d.u. Pubi.
Este Schill.

[6] Az Elit mozgó nevű filmszínház.

[7] *The Wizard of Oz* (1939), Victor Fleming rendezte amerikai fantasztikus film, melyben Judy Garland, Ray Bolger, Bert Larh, Jack Haley és Frank Morgan játszották a főszerepeket. Victor Fleming alkotása az Óz-könyv (vö. 1941. 01. 26.) legsikeresebb adaptációja.

[8] Téves bejegyzés!

[9] Ildikó Hámori Gabriella osztálytársnőjével, jó barátnőjével nézte meg a filmet, melyet több bp.-i moziban is játszottak.

[10] L. 1941. 01. 01.

10 Tüszős a mandulám.
Lázam 37.8 M-nál Basch |:Weöres.:|
Olga cúkrot küldött.
<Engel I. >
11 d.u Ild. korcsolyázott.
d.u. Gellért. – Basch.
Este 9 kor Olgi.
13 M. Czunftnál, röntgen 1.
és Schmidtnél.[11]
d.ú. Illyés Gyuszi.
14 M. Czunftnál röntg. 2.
[f>]Délben felkeltem, Ildikóval ház
előtt sétáltam.
D.u. anyus.
15 R. 3.
3 kor Halász Gábor értem jött
együtt Broadway melodie[12], utána
Gábor nálunk.
anyus
16 M. Cunftnál[!] és Laubnál R. 4
d.u. Basch.
Este Hrabovszky Pannival

[11] Jan. 13-a és 17-e között TS naptára szerint BM öt besugárzást kapott, majd 20-án befeküdt a Rádiumkórházba, ahonnan febr. 2-án távozott. Az itteni kezelésről nem tudunk bizonyosat. (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004: 183.)

[12] L. 1941. 01. 01.

Dankó Pista[13] filmnél[14].
(Gr. píerre[15] telef.)

17 d.e. M-lyal Czunftnál R. 5.
Cipőt vettem Kálmánnál[16].

18 d.e. Basch[v>]sal Baumgarten sirnál[17]
(Grandpierre, Kerecsényi[18], Réti, Kállay[19])
6 kor Baschékhoz, ½11 kor haza.

[13] Dankó István (1858–1903), cigány származású magyarnóta-szerző, zenész. Már 15 évesen cigányzenekart vezetett. Első dalait Blaha Lujza tette népszerűvé. 1890-ben Bp.-re ment, ahol 1895-ben Pósa Lajos balatoni nótáinak megzenésítésével megnyerte az Új Idők pályadíját. Az 1890-es években daltársulattal járta be Mo.-t, háttérbe szorítva mindenütt a német daltársulatok népszerűségét. Dalait többnyire mások lejegyzése nyomán ismerjük, nemegyszer jó barátja, Gárdonyi Géza segített neki a kottaírásban. Nyomorúsággal küzdött egész életében, tüdőbajban halt meg.

[14] A *Dankó Pista* (1941) Kalmár László filmje, aki Nagymihály Sándor eredeti írásából (A *Pósa-asztal legendája*, Budapest Hírlap, 1939. jan. 22., 15.) készítette a forgatókönyvet és rendezte a filmet, melynek főszerepét Jávor Pál játszotta Simor Erzsi és Lukács Margit oldalán.

[15] Kolozsvári Grandpierre Emil (vö. 1940. 04.24.)

[16] Cipőkereskedő.

[17] Az alapítvány vezetősége koszorút helyezett el Baumgarten sírjára. A nyilvános díjkiosztás ez évben a vidéki díjazottak távolmaradása miatt elmaradt. A díjazottak névsora: 4000 pengős évdíjat kapott Réti István és Reményik Sándor; 3000 pengős évdíjat Kerecsényi Dezső és Tompa László; 2000 pengős évdíjat Kolozsvári Grandpierre Emil, Kállai Ernő és Takáts Gyula kapott. (Téglás 2007 III:379.) Vö. 1940. 12. 14.

[18] Kerecsényi Dezső (1898–1945) irodalomtörténész, kritikus. Eötvös-kollégista volt, majd a Trefort Gyakorló Gimnázium tanára. Tankönyveket, irodalompedagógiai szakcikkeket publikált. 1930–44 között a Protestáns Szemle szerkesztője. Baumgarten-díjas (1941).

[19] Kállay Miklós (1885–1955), író, kritikus, műfordító. 1914–17 között az Egri Újság szerkesztője, 1920–44 között a Nemzeti Újság színikritikusa. 1928-tól 1937-ig a Nemzeti Szalon, majd 1937–40 között a Napkelet a Napkelet szerkesztője. Lefordította az *Ezeregyéjszaka meséi*t.

én ½2 íg Barát Annienál[20]
Halász Gáborral és Bernáth Aurélékkel
Baumg.[21]

19 d.e. Gellért.
d.u aludtunk.

20 <Reggel>|:Délben:| bementünk M-lyal
a Rádiumkórházba, M. ott maradt.[22]
Este Edithnél, gyalog
haza.
M. [Szan>]Rádíumkórházban.

21 d.e. Mihálynál, hazamenet
tüll ha[r]isnyatartót vettem.
Este Gran[d]pierrel Makainál hang-
felvétel[23], előtte nálunk teázott.
[gyí]

22 d.u. Mihálynál. (Gellért és Illyés)
[d>]6 kor Basch Ilona, vele[⇩]
Mengelberg[24] koncerten[25].[⇩]

[20] Barát Béláné, Annie, TS barátnője. Neki írott levelében TS Zubolyként írja alá nevét. Ezt a nevet egyébként Ady barátja, az I. világháborúban elesett újságíró, Bányai Elemér használta írói névként.

[21] Nincs adat.

[22] Nincs adatunk arra vonatkozóan, hogy BM milyen kezelést kapott febr. 2-áig tartó kórházi tartózkodása alatt. (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:183.)

[23] Makai István (1904–1970), a Rádió Világ c. magazin főszerkesztője, aki valószínűleg hangfelvételt készített BM-ról. Az 1940-es években megjelent ismeretterjesztő, ill. szakkönyvei között a rádiók javításáról, behangolásáról, hangfelvételek készítéséről is találunk munkákat.

[24] Joseph Willem Mengelberg (1871–1951) holland karmester. Svájcban élt. 1895–1945 között az amszterdami Concertgebouw Zenekar vezető karmestere, 1913-tól a Londoni Philharmonic Orchestra állandó karmestere. Főként Gustav Mahlert, de Bartókot, Kodályt is interpretálta.

[25] Nincs adat.

23 M-nál Ildikóval.
7-től ½10 ig [gyí][⇧]
24 d.u. Irén és Komjáthy.
[gyí]
25 d.u. Mihálynál. (Devecseri)
utána Makainál [r>]Rádiómért.
(Rövidzárlat (O. tól exp. levél)
26 Ildikóval Ó**z** lemezt[26] huztuk.
d.u. Mihálynál (Halász G.)
Este [gyí] Edithnél
gyalog haza.
M-nál d.u. Ildikóval
27 × [kn]
Edithnél[⇧]
28 Délelőtt Olgi Mihálynál
Én délben jöttem, hozzá, 6 ig.
Otthon Olgi [fel>]telefonált s eljött
Vele és Ildikóval [m>]Üllői úti mozi-
ban, Pepíta kabát[27], taxin haza,
nagy hóban.
Olgi M-nál.
Én M-nál délben
d.u. Olgi, Ild. val moziban

[26] Az *Óz, a csodák csodája* (*The Wizard of Oz*) c. film L. Frank Baum népszerű meseregényének filmváltozata. (Vö. 1941. 01. 05.) Az eredeti mű *Óz, a nagy varázsló* címmel is megjelent, eltérő fordításban, feltehetőleg ennek rádióváltozata (rádiójátéka) kerülhetett gramofonlemezen forgalomba.

[27] A *Pepita kabát* (1940) c. filmet, Martonffy Emil vígjátékát adta a Vörösmarty Mozi (Bp. VIII., Üllői út 4.). A főbb szerepeket Latabár Kálmán, Kiss Manyi és Makláry Zoltán alakították.

29 Ebédután Mihálynál, nála
Gellért, Illyés – Olgi,
velük haza.
M-nál ebédután, Gellért
Illyés, Olgi.
30 d u. Olgi
d.u. Olgi.

Február
1 [gyí]
[7>]Este 7 kor Olgí
[gyí]
[gyí]
Olgi
2 Délelőtt Mihályt hazahoztam
Rádiumkórházból.
D.u. M-lyal, Ildikóval és
Olgival Fórum mozíban (Kék
Madár.)[28] Babits Tibivel[29] – Este
nálúnk Kárpáti (könyv[30] [levon>]kéziratát
hozta Mihály{ról.}
M. hazajött

[28] A *Kék madár* c. amerikai filmet Ernest Pascal írta, Walter Lang rendezte. A főszerepeket Shirley Temple és Eddie Collins játszották. Magyarországi bemutatója a Fórum moziban volt 1940. december 23-án.

[29] Babits Tibor (1930–1980), BM öccsének, Babits Istvánnak gyermeke.

[30] Kárpáti Aurél: *Babits Mihály életműve*. Athenaeum, 1941. – Az első rövid összefoglalást, mintegy 45 lapnyi terjedelemben, Juhász Géza írta BM-ról a Hankiss János által szerkesztett Kortársaink sorozatban. György Oszkár pályarajza kéziratban maradt. Kárpáti Aurél 1941. jan. 1-jén készült el *Babits Mihály életműve* c. könyvének kéziratával. Könyv formában csak BM halála után jelent meg.

d.u. Olgí Ild. M. Kékmadár
este Kárpáti
3 Fischer Annie koncert[31]
4 <d.e. Ilona>
Kisfaludyban[32]
<6 kor Ilona>
5 Este Edithhez, vele Szinnyei
vacsorára,[33]
Szinnyei vacs.
6 <Bartók>[34]
Olgi (itt aludt)
7 d ú. Barát Annienál
[gyí]
<d.e. Annie telef.> |:d.e.:| kötözés
Anniehoz [gyí]
8 Iloná<hoz d.u.>
9 <d.e. Babi>
d.u. Irma, este Olginál
10 Olgí |:([gyí]):| és M-lyal Márai
Kalandnál[35]

[31] Nincs adat.

[32] A Kisfaludy Társaság éves rendes üléséről van szó.

[33] Szinyei Merse Pál Társaság ünnepi fogadásáról van szó, nincs további adat.

[34] Téves bejegyzés!

[35] A Nemzeti Kamara Színházban játszották Márai Sándor *Kaland* c. drámáját, melynek ősbemutatója 1940. okt. 27-én hatalmas sikert aratott. A darabot Németh Antal rendezte, Rajnai Gábor, Tőkés Anna, Jávor Pál, Makay Margit játszotta a főbb szerepeket. Noha 18 magyar bemutatót tartottak 1940-ben, az Akadémia a (bemutató után egyébként több száz előadást megért) *Kaland*nak ítélte az év legjobb színdarabjáért járó Vojnich-díjat.

11 <Basch Edit 5 kor>
M. |:38.8:|
Förster – Gellért
12 Rédeyek Granpíerre[!]
Halász Illyés
13 <Olgi>
anyus[hoz>]nál Ildikóval
14 d.u. Annieval és Olgíval
mozí[36] (Mand[r>]erly ház[37])
<anyus.>
Olgi |:és Annieval:| **mozí**ban
15 <Basch Edit>
16 Este Olginál.
1941[⇦]
<Este>
Ne feledd![38]
17 Olgíval városban (Kreútle,
cukrászda, Seffer, Toch)[39]
M-nál Szabó Lőrincz
d.e. O. val városban

[36] A Scala moziban játszották a *Manderley-ház* c. filmet.

[37] Alfred Hitchcock első amerikai filmje, a *Manderley-ház* Daphne du Maurier *A Manderley-ház asszonya* c. regényéből készült (filmcíme: *Rebecca*, főszereplők Laurence Olivier és Joan Fontaine). Az Oscar-díjas, 130 perces, fekete-fehér film magyarországi bemutatója a Scala moziban volt, 1941. febr. 13-án.

[38] TS talán magát akarta emlékeztetni e nap jelentőségére. A naptári reklámszöveg első mondatát keretezte be, a teljes szöveg: „Ne feledd! Jegyezz Hangya központi üzletrészt!”. Valószínűleg a Raics Olgával való esti találkozással lehet összefüggésben ez a kiemelés.

[39] Ezek a nevek a városi bevásárlás útját jelző cégnevek lehetnek. Kreutle Ferenc ajándék- és iparművészeti tárgyakkal kereskedhetett, a többire vonatkozóan nincs adat.

<Basch Edit> Olgi
[gyí]

18 M-lyal és Olgival mozi (Zárt tárgyalás)[40] utána én Olgival Vajda előadás[41]: Szerb Antal (Simonffy verseimből szavalt) Ildikó is velünk volt.
<d.e. kanülcsere>
M. O és én Zárt tárgyalás Vajda|:ban:| Olgival
<d.e. Annie>[⇦]

19 d.e. Czunft<na> Schmídtnél és Laub kanülcsere.
d.u. Basch Ilonánál.
kanülcsere és Schmidtnél Ilonához

20 d.e. adóhivatalban.
d.u. Semlernél[42], [stb.>]babakocsi Olgi (gyalog haza kisértem, házúk előtt hosszan sétáltunk őszinteségről beszélgetve.)

[40] Radványi Géza filmje, aki az 1940-ben készült *Zárt tárgyalás* c. magyar filmnek írója és rendezője is volt egyben. A film szereplői közt volt Páger Antal, Tímár József, Somlay Artúr, Rózsahegyi Kálmán és Tasnády Mária. BM júl. 7-én Rédey Tivadarnak így nyilatkozott a filmről: „Mióta egy filmet láttam, mindig az egri ügyvédeket irigylem. Hogy azok milyen pompában élnek! (A film egyébként a legjobb magyar filmek egyike volt)" (Beszf. II:417.) Több bp.-i moziban is adták ezen a héten a filmet.

[41] A Vajda János Társaság irodalmi estjén *Kortársaink* címmel Erdélyi, Fodor József, Illyés, Márai, Sárközi, Szabó Lőrinc és TS verseihez Szerb Antal mondott bevezetőt. A verseket Simonffy Margot szavalta.

[42] Semler, kereskedő, ismeretlen.

O. gyalog hazakísértem
{(házuk előtt
beszélgetés}

21 d.e. adóhivatalban
d.u. Annie, M-nál Basch
(Anniet hazakisértem)
<reggel telef.>
Anníe <½>[5>]6 kor
Basch

22 d.u. Schíller Paliék[43] és
Devecseriék.
d.u. ½6 Schiller Devecseriék

23 × [kn]
Délben Olgíhoz, 4 ig sétáltunk
Katjával környékükön.
Nálunk d.u. Gellért és
Sárköziék.
Ildikó influenzás.
Dél**b**en Olgihoz ½5 íg
sétáltunk környékükön
d.ú. Sarköziék
Gellért

24 Olgí.
O.

25 d.u. Dauert csináltattam
utána M-lyal Szerelem és

[43] Schillerné Rudas Erzsébet, nyelvész, könyvtáros. Melich János munkatársa volt az MTA könyvtárában. A családnevek kutatásával is foglalkozott. Simon Klára (L. 1929. 04. 21.) testvére.

Vérpad filmnél[44]. (Keletinél)[45]
Somlyó Gy.
|:3 kor:|Dauer
<7. Edithez> <(E. **r**ádió[46]
{10 kor telef.}>

26 <d.e. Schmidt.>
Edithnél [gyí]
Edíthez 6-½10 [gyí]

27 Fodrásznál Olgíval. M-nál
Illyés Gellért Devecseri
Én este Annienál (nők Hel-
taiék)
Olgíval fodrásznál,
|:Illyés Deve[s>]cserí:| Gellért
Annienál {(Asszony-est)}

28 Este Basch.
Olgi finn esten[47].
<Anniehoz 8>

Március

1 M-nak veserohama van, reggel [l>]Förster[48].
d.u. egy órára Olginál
Makai mérnök

[44] *Szerelem és vérpad* c. (angol eredeti szerint *Erzsébet és Essex magánélete*) film, 106 perces, színes amerikai romantikus film. Michael Curtiz alkotása, melynek címszerepeit Bette Davis és Errol Flynn játszották.

[45] Nincs adat.

[46] A rádió február 26-án 21 órakor sugározta Hoffmann Edith előadását a Budapest II. hullámon: *Renoir emlékezete* címmel, a festő születésének 100. évfordulója alkalmából.

[47] Nincs adat.

[48] Förster Gyula BM-t morfiuminjekcióval kezelte. Az orvos – írja Szál-

Március
d.u. Olgínál [gyí]
½9 kor Edithez

2 d.u. Irma
Este Olgi. [gyí]
Irma

3 d.ú. Graf Mártival[49] és Ildikóval
Akadémián M. székfoglalóján[50].
Este Olgi [gyí]
Akademia székf. O.

4 Délben városban.
(d.u. migrén)
M-nál Balog<h>

5 d.u. Györgyike (itt aludt)
anyus, Pubi Irén, Gellért
Basch.
Anyus. Györgyí

6 d.u. Olgí (itt aludt [gyí]
O. itt aludt

8 M-nál Mátrai, Weöres és
és Devecseri.

lási Árpád – az injekció beadására TS-t is „kiképezte, ellátva őt fecskendővel és gyógyszerrel" (Vö. *„…kínok és álmok közt…"* 2004:143–144.)

[49] Gráf Márta, Gráf Róbert testvérhúga.

[50] BM-t 1940. április 26-án választották meg a Tudományos Akadémia levelező tagjául, s az 1940. márc. eleji ajánlástól számított egy éven belül kellett megtartania székfoglaló előadását, melyet a költő betegsége miatt Rédey Tivadar olvasott fel [...] (Babits 1999 II:722, 736, 823–824.)

Én bevásaroltam.
<Dohnányi>
9 [gyí]
d.e. Olgi (ágyban voltam,
torkom fáj.)
d.u. Gellért és Graf Márti.
Olgí
11 <Basch I.>
12 I. szül. nap.
<Illyés est>
13 Olgi <(itt aludt.>
14 Gellért
<Bab[a>]**i**> <Halász Gábor>
15 × [kn]
16 d.e. Olgival Sashegyen.
d.u. |:Gellért:| Bernáth és Olgi
17 O. (előbb fodrásznál)
18 d.e. Olgíval városban.
d.u. Basch Ilonánál
este Förster
19 Devecseri | Edithnél.
20 <d.e. kórház>
Weöres 4.
O. |:moziban:|[51] Elis és Esex[52]
21 influénzás vagyok
|:d.u.:| Olgi.
<Babi | Halász Gábor>
22 M. Laubnál kanül csere
délben Schill

[51] Több moziban is játszották a filmet.
[52] Vö. 1941. 02. 25.

23 Még fekszem.
Gellért.
Fekszem. <d.u.> Basch.
24 M. lyal Schmidtnél.
d u. Eínczinger Feri.
Olgi ([gyí].)
Bartok konc. rádióban[53])
d.e. Schmidtnél (Keletí, Fokus üzlet)
d.u. Einczinger Feri, Olgi [gyí]
25 délben Olgínál, ott ebédeltem
5 kor haza M-nál Gellért
este anyámék.
Anyus
26 Este Olgíval Bartók koncerten[54]
utána egy büffében Szentkutiékkal[!][55]
Bartók est
27 d.u. Olgí. Vele és Ildikóval sétáltunk Attila utcában.
Olgi

[53] A Magyar Rádió a Budapest I. hullámon *Bartók-est* címmel 1 óra 40 perces ünnepi műsorral tisztelgett a 60 éves Bartók előtt. Az Operaház zenekarát Dohnányi Ernő vezényelte, közreműködött Faragó György zongorán, a Palestrina kórus női kara és az Egyetemi Énekkarok Vaszy Viktor vezénylésével.

[54] Nincs adat.

[55] Szentkuthy *Pfisterer* Miklós (1908–1988) író, esszéista, műfordító. 1928-ban európai körutat tett, 1931–32-ben magántanári értekezésén dolgozott Angliában. 1932-től a Madách, 1939-től az óbudai Árpád Gimnázium tanára. Baumgarten- (1948) és Kossuth-díjas (1988). 1934-ben megjelent első regényének címe alapján TS is a „Prae" becenévvel illette, amikor intim barátságot ápolt vele 1942–43-ban.

28 d.e. Basch Ilona és Edit
d.u. Halász Gábor, Tolnai
és Grandpierre teán.
Halász, Tolnai Gr. [P>]pier

Április

2 d.ú. Olgí (elment 6 kor |:varrónővel:|<varrónőve>
Míhály|:t:| János szanatoriumba vittem
Fodrásznál.

3 Reggel Margóval Szegedre utaztunk.[56]
Schmidt Fridánál[57] ebéd.
d.u. Margóval Tiszaparton.

4 Cukrászdában ebédeltünk
fényképeztem[58].
6 kor Margó előadása[59].
Vacsora után éjfélkor utolsó
(háborus sötét) vonattal haza.

5 Reggel érkeztem.
Míhálynál Jánosban.
d.ú. Olgi. 7 ig.

6 Olgí Debrecenbe utazott.
d.u. Ildíkóval János szana
toriumban (előtte fekete papirt ragasztottam ablakokra)

[56] Simonffy Margot-ról van szó, akinek ápr. 4-én fellépése volt Szegeden.

[57] Schmidt Henrikné Frida, vendéglős.

[58] A Fototéka s más gyűjtemények nem említik.

[59] Simonffy Margot valószínűleg TS verseiből is szavalt, nincs további adat.

Mihályt hazahoztuk. A kapuban riadó miatt félórát vártunk.
8 × [kn]
9 Este Basch.
10 d.e. 10 kor Esztergomba jöttünk[60] autóval, havazik, légvédelmi szíréna – Mihályt kórházba víttem[61], mi Ildikó és Mari feljöttünk a házba.
14 Míhályt d.u hazahoztuk a kórházból.[62]
16 Olgi délben telef.
21 Megjöttem Pestről.[63] (Tündérnek éjjel kölykei lettek {(Burkus Morgó.}
26

[60] Schill Imre és kardiológiai konzultánsa, Förster Gyula ellenezte az esztergomi utat. (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004: 146.)

[61] Szállási Árpád tanulmányából tudható, hogy a helyi Vaszary Kolos Kórházba szállították, ahol Kiss Ernő (vö. 1938. 06. 03.) kanülcserét végzett. A gépkocsizás okozta vesegörcseire Domopon injekciót kapott. (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:144.) „Hát ez isteni jó! Máris semmise fáj!" – írta BM ujjongva beszélgetésre használt füzetébe, miután megkapta az ópiumot tartalmazó injekciót. Ugyanakkor a magyar fejlesztésű gyógyszer BM-nál pszichés zavarokat is okozott. (Beszf. II:289., 313.)

[62] A négynapos ápolás után „Megfigyelés" diagnózissal engedték haza. (Vö. 1941. 04. 10.)

[63] TS valószínűleg Raics Olgával való találkozás céljából ment fel a budai lakásba, talán egy egész hétre, s onnan érkezett vissza Esztergomba.

Május

2 × [kn]

18 d.u. Schill Imre és Berényi dr.
konzilium M.-nál[64]
Schill 6 kor aútón Pestre vitte
Olgít és Ildikót.[65]

19 d.u. Devecserí; Somlyó es Bóka.
Mihályt este levittük kórházba.[66]

20 Illyés, Gellért d.u. Mihálynál.
Marí délben rokonaihoz utazott
én Mihálynál, este.
W.C. [le>]tisztitás.

21 d.u. Mihálynál
Estí vonattal Pestre utaztam.[67]

22 Basch Míhálynál
(és Berényí dr.)

[64] Berényi Zsigmond (vö. 1932. 08. 13.) tisztiorvos gyakorló orvosként kezelte BM-t. Szállási Árpád szerint BM-nak „ekkor nem a nyelési, hanem a vizelési nehézségek jelentették a legfőbb gondot. Schill tanár javaslatára morfium helyett antropinmentes Domopon-injekciót" kapott a fájdalmaira. A katéterezést és a beöntést a Vaszary Kolos Kórházból feljáró ápoló, Tingyela Mihály végezte. (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:145.)

[65] Raics Olgának és tanítványának, Ildikónak vissza kellett térniük Bp.-re, mivel az érettségi vizsgák miatti iskolai szünet véget ért máj. 17-én. BM feljegyzése szerint TS Ildikót korábban egy osztálytársnője szüleire (Eperjessy Edit vagy Tábori Edit szüleire) bízta, de „ott rossz volt. Most apácákhoz vitte át." (Beszf.. II: 317.)

[66] BM *Beszélgetőfüzetei* tanúsága szerint már 10 nappal korábban jelezte, hogy nincs teljesen megelégedve Berényi dr. kezelésével, inkább kórházi körülmények közé vágyik. Az Előhegy alatti, Petőfi Sándor utcai Vaszary Kolos Kórházba vitték. (Beszf. II:329–330.)

[67] TS öccse lányának keresztelőjére utazott fel Bp.-re, amely szombaton volt, majd Ildikóval együtt tért vissza Esztergomba. (Vö. 1941. 05. 24.)

24 Mihálynál Rédey.
3 kor Pubi kíslányának
keresztelője.[68]
este érkeztem haza, Ildi-
kóval.

25 [Délben Illyésnél, itt>]Halász Gábor Mihálynál
d.e.
d.u. én Mihálynál.[69]

26 × [kn]
<Olgi [gyí]>

27 [~~Délben Olginál, ott ebédel-~~
~~tem, 5 kor haza, d.u.~~
~~Gellért, este anyámék.~~>]
Bella (Olgáék volt ápoló
nője[70] érkezett [reggel>]este, sajnos
Mihálynak nem tetszík.

28 Autobusszal Gellért, Illyés és
[~~Este Olgival Bartók koncerten~~
~~(büffében Szentkuthyékkal)~~>]
Illés Endre, kórházban,
5-ös hajóval víssza.

[68] Tanner Magda (1941–?), TS testvéröccsének, Tanner Bélának és Molnár Irénnek leánya.

[69] Ezen alkalommal BM felpanaszolta TS-nak, hogy túl későn olvassa el a jegyzetlapokat, amikre BM általában legfontosabb közölnivalóit írta le. „Viszont ez mégis örvendetes jel, azt jelenti – kommentálja széljegyzetben TS –, hogy Mihály jobban van; amíg állapota súlyos, szelídségéről, jóságáról és kedvességéről szenteket lehetne mintázni, de visszatérő erejének első tünete mindig az, hogy megüt engem. De hát szegény kit üssön meg, ha nem azt, aki mellette van? (Bocsáss meg, Kicsikém.) [...]" Ezt a bejegyzést TS utólag kitépte a füzetből. (L. Beszf. II:371.)

[70] TS barátnőjének, Raics Olgának nemrégiben elhunyt édesapja mellett szolgált annak súlyos betegsége alatt.

29 Autóbusszal Basch lányok.
~~<Este Olgi (Ild és vele sétáltunk Attila utcában)>~~

30 3 kor aútobusszal Olgí, vele |:Mihálynál:|
Einczinger Feri.

Június

1 d.e. kertben Ildikót és Olgit
szines filmmel fényképeztem.
d.u. én Mihálynál
Bella ápolónő reggel
hazautazott.

2 Én d.u. Mihálynál (apácákat[71] fényképeztem, 6 kor Olgi és Ild. értem, városban sétáltunk.

3 Olgi ½9 es autobusszal hazament.
Mihálynál.
d.ú. kórházból hazahoztuk
Míhályt.

[71] A Páli Szent Vincéről nevezett Szatmári Irgalmas Nővérek (Congregatio Surorum Caritas de Szatmár) egyike a magyar alapítású szerzetesrendeknek. Zárdatemplomuk Szatmárnémetiben, de magyarországi rendtartományuk központja Esztergomban van. Az 1633-ban, Párizsban alapított rend 1852 óta van jelen Magyarországon is, ahol hivatásuk szerint beteg- és szegénygondozást, árvaházi munkát, börtönpasztorációt és iskolai tanítást vállalnak. Páli Szent Vince reguláját követik. A Vaszary Kolos Kórházban – Szállási Árpád szerint – „igen jól képzett és lelkiismeretes apácanővérek dolgoztak". (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004: 144.) „Tulajdonképp magyar ágazata egy francia rendnek: Szatmári vincéseknek hívják őket" – írja BM, majd TS megjegyzi: „Az esztergomi apácák, például Walfrida, Fidelis, Centula." (L. Beszf. II:409.) A róluk készített fényképeket a fotógyűjtemények nem említik.

4 Antalóczy[72] este (v[r>]ítaplex {injekciót ad.}[73]
Este Olgival telef.
5 este Antalóczy.[74]
6 Antalóczy
7 Esík. d.u. fürdőruhát vettem.
Este 7 kor érkezett Olgi
Katjával.
8 Estefelé Olgíval és Ildikóval
hegyomlásig[75] sétáltunk.

[72] Antalóczy Zoltán, a Vaszary Kórház orvosa. „Ha nem is kész doktor, olyan okosakat mondott, amíkből kűlőnősebb kín vagy baj nem lehetett soha" – írta le róla „beszélgető" jegyzetfüzetébe BM máj. 30-án. „Mihály nagyon szerette, s hosszan panaszkodott neki; azt mondta: többet tud, mint a többi orvosok együtt" – jegyzi meg TS a füzet egy bejegyzéséhez. (Beszf. II:378., 381.)

[73] Vitaminok bejuttatásával igyekeztek BM étrendjét kiegészíteni, életerejét fenntartani. Ezt az injekciót mindig együtt adták a fájdalomcsillapító hatású Domopon injekcióval.

[74] Antalóczy doktorral egy időben látogatta meg a költőt Ortutay Gyula, aki 1940. jún. 7-én a következő bejegyzést tette naplójába: „Tegnapelőtt ismét kinn voltam Babitsnál, angol detektívregényeket vittem szegénynek. Rettenetes félóra volt. Állítólag állapota javult, közérzete azonban változatlanul rossz, s fájdalmai is kíméletlenek. Gyermekes tőmondatokban jajongott, panaszkodott előttem, hol fölült, hol visszahanyatlott, hányt, egy ízben elsírta magát. Az orvos előtt megőrülését emlegette, annyira kínozzák a fájdalmak. Orrán keresztül táplálják vékony gumicsöveken keresztül, annyira rátelepedett már a nyelőcsövére is az a daganat (rák?), s ezek a szondák okozzák rettenetes hátfájdalmait. Légzőcsöve már régen föl van vágva, a daganat ott is elhatalmasodott, s ráadásul vesemedence-gyulladás kínozza. Kilátástalan betegség, a lélek valóban nem érezheti értelmét a küzdelemnek: miért lenne érdemes meggyógyulni, s lehet-é ilyen betegségből kilábalni? Ha valaha, hát most indokolt a kérdés: miért éppen ő?!" (Ortutay: 116)

[75] Néhány héttel BM-ék Esztergomba érkezése előtt megcsúszott a föld a város feletti hegyoldalon, „az alázúduló lavina házfalakat rombolt le, és

9 d.e. kórházban Reiner[!] dr.[76] ért,
R. megvizsgálta M.-t (lumbago[77])
d.u. Olgival és Ild.-val Vaskapunál, fényképeztem[78] (gyönyörü idő.

10 Reggel ½6 os vonathoz kikisértem Olgít[.>], gyalog haza.
d.ú. Grandpíerre, Weöres, Joó Tibor és Tolnaí Gábor.

11 d.u. Illyés, Gellért és Szabó Zoltán.
(M. már jobban van, mert lármázik velem – mondta Gyuszi)[79]

---

gyökerestül csavarta ki a fákat. Méteres hasadékok maradtak a földcsuszamlás nyomán [...].” (Téglás 1997:441)

[76] Rajner János (1904–1965), 1931-ig a Szent Rókus Kórház belgyógyász orvosa, 1931-től az esztergomi Vaszary Kolos Kórház főorvosa, 1938–43 között a helyi Tüdőgondozó vezetője. BM kezelőorvosa. BM délben az őt megvizsgáló Rajner doktornak a következőket írta: „Este 7 óra tájt [jún. 8-án] kissé elaludtam, s fölébredve azt veszem észre, hogy moccanni sem tudok a legiszonyatosabb nyilallások nélkül. Ez az állapot azóta tart. [...] Teljes mozdulatlanságra vagyok ítélve, még a karjaim se egész szabadok. A legrettenetesebb a köhögés és tényleg fájdalmas a mély lélekzés is.” (Beszf. II:387.)

[77] Lumbago (derékzsába, németesen: hexensussz) a derékba, a keresztcsont tájékába nyilalló, hirtelen fellépő heves fájdalom.

[78] Fotógyűjtemények nem említik.

[79] „A korrektúra még nem volt egészen kész, mikor tegnap Illyés Gyuszi meglátta asztalomon, [...] erőszakkal elvitte Balogh Józsefhez, mert azt mondja, már igazgatósági ülést akarnak tartani” – jegyezte fel BM, melyhez TS a következő kommentárt fűzte: „Gyuszi nevetve jött ki a tornácra [...], hogy Mihály már jobban van, mert mérgesen »kiabál« vele.” (L. Beszf. II:392.)

12 d.u. Komjathy Alí, Basch és
Gyergyaí,[80] este Ildikót Pestre vitték |:Olgáékhoz.:|
Én apácáknál.
13 d.ú. Mísi ápoló.[81]
14 Reggel jött Centula nővér, félnapokra ápolni.
d.u. Ortutay, Vas I. és Radnóti.[82]
Este 7 kor Olgi. (d.[e.>]u. telef)
15 d.e. apácatanárnők Mihálynál.
(Fényképeztem.)[83]
Olgíval terraszon d.u. beszélgettünk
Este elkisértem vasuthoz, gyalog
haza.
16 <~~d.u.~~
~~Mohácsi J.~~>
18 d.u. Mohácsí Jenő
Olgi |:telefonált:|
|:d.u.:| Mohácsí
19 Este Pestre – Olgí Ildikó
Logodí utcába

[80] TS feljegyzése szerint BM Gyergyait megajándékozta az *Írók két háború közt* kötettel. (Beszf. II:391.)

[81] Misi ápoló: Tingyela Mihály. (Vö. 1941. 05. 18.)

[82] „Esztergom. Babitséknál. Mihály az oldalsó szobában fekszik. Két kézzel fogja meg a kezünket. Leülünk az ágy körül, én Ildikó kisszékére. Szájáról olvasunk. Néha nem sikerül, ilyenkor ír. [...] Mihály néha fájdalmas, gyötrődő szájpattintgatással mozdul az ágyban, gyomrán tapolják, beszélni nem tud és még új fájdalmai is vannak, a veseköve megmozdult, vesemedence gyulladás, zsába, irtózatos. [...] Ilonka kikísér. Nincs kedve már élni – panaszolja elgyötörten.” (Radnóti Miklós: *Napló*. S. a. r. Radnóti Miklósné, Magvető, Bp., 1989, 167.)

[83] Vö. FOTOTÉKA: 651–654. tételek.

20 × [kn]
Este haza |:Ildikóval,:| migrénnel
Gábor hozott fel.[84]
21 d.e. Deak Z. ujságiró[85]
d.u. Olgi.
22 d.u. Basch.
23 Reggel Olgit vasutra kisértem
<d.e. Deák Zoltán ujságiró>[86]
25 kb. Kíss Ernő kanül csere.
27 Olgi autóval riadó elől
érkezett.
28 Centula elbúcsuzott.
29 <~~Reggel érkezett Erna ápo-~~
~~lónő~~[87].>
d.u. Berényi dr. (katéter)
Weöres Sándor[88] anyjá[l>]val.

[84] Tolnai Gábor.

[85] Deák Zoltán (1905–?), hírlapíró, szerkesztő, 1938-tól a Film, Színház, Irodalom szerkesztője, később főszerkesztője. BM-t személyesen kereste fel, hogy fényképes interjút készítsen vele, de BM rettenetes fájdalmaira hivatkozva lemondta az interjút. (Vö. Beszf. II:399.) Vö. 1941. 06. 23.

[86] Belia György feltételezi, hogy Deak újságíró jún. 23-án készítette el az interjút, annak ellenére, hogy TS naptárában érvénytelenítette a bejegyzést. Mindazonáltal BM-lyal készített interjúja a Film, Színház, Irodalom c. magazin 1941/26. számában jelent meg *Ezen a földön nem fog erőszak! Beszélgetés Esztergomban a beteg Babits Mihállyal* címmel. Ebben olvashatók az alábbi sorok: „– Veszélyes időket élünk! soha még a nemzetek létét fenyegető végzet nem volt olyan igazi és kézzelfogható, mint napjainkban.” (Téglás 1997:443.) Vö. 1941. 06. 21.

[87] Erna apácanővér, BM utolsó esztergomi időszakának egyik ápolója.

[88] Weöres Sándor (vö. 1935. 01. 20.) anyai nagybátyjának az apja, Blaskovich István a pécsi ítélőtábla elnöke volt, kollégája BM édesapjának. Weöres édesanyja távoli rokona volt BM-nak.

30 <Reggel érkezett>
Reggel érkezett Erna á-
polónő.
Délben Rainer[!] dr.?

Július

1 Olgi reggelí vonattal
Pestre.
Rajner dr.
Fönöknő[89] és Fídeli nővér[90].
d.u. Szekfüvel kávéház.[91]
Olgi este haza.

2 |:d.u.:| Gellért, Schöpflin Illyés
Einczínger[92] és **Lepold**[93].
(M. gyónt.)[94]

[89] Az Esztergom Vízivárosi Irgalmas Nővérek rendházfőnöke.

[90] Vö. 1941. 06. 02.; nincs további adat.

[91] Júl. 2-án *Beszélgetőfüzetei*be BM a köv. bejegyzést írta erről: „Tegnap Ilonka Szekfűvel lumpolt a Központiban" (Beszf. II:409.)

[92] BM – *Beszélgetőfüzetei*nek tanúsága szerint – Einczinger Ferenc barátjának ez alkalommal mutatta meg máj. 18-án kapott, 1000 pengős akadémiai jutalommal járó emlékérmét, mellyel verseinek gyűjteményes kiadását tisztelte meg a hivatalos tudományos társadalom. A Weisz Fülöp-jutalom emlékplakettjét Berán Lajos éremművész készítette. (L. Beszf. II: 327., 410.)

[93] Lepold Antal (1880–1971), művészettörténész, kanonok. 1904-ben szentelték pappá, 1913-ban Csernoch János esztergomi érsek mint titkárát vitte magával az esztergomi főegyházmegyébe. Fölélesztette az esztergomi prímási képtárat. 1917-től kanonok, 1926–38-ban főegyházmegyei főtanfelügyelő. 1946–71 között a Pázmáneum rektora Bécsben. Írt esztergomi városismertetést, útikalauzt, katalogizálta az esztergomi Főszékesegyházi Kincstárat. Elnöke volt a Balassa Irodalmi Társaságnak.

[94] Lepold Antal – BM *Beszélgetőfüzetei* szerint – csak feloldozta BM-t,

3 d.u. <fönöknő> és Rédey
(fürdöruha renoválás
(Olgi függönyt varrat, fest)
4 Este Olgival kiköltöztünk
Vaskapu menedékházba.[95]
6 M-nál Schíll[96]
Este Erna és Ildikó nálam.
7 Rédey Mihálynál.
8 Ildikó.
9 Ildikó ítt ebédelt.
12 × [kn]
Esztergomi szabadegyetem
|:kb.:| 15 tagja meglátogatták
Mihályt.
13 d.u. Olgival hazamentünk.
14 Olgit Ildikóval Párkányba[97]
kisértük, Duna expressel
hazautazott.

---

aki feljegyezte ennek okát is: „aki nem tud beszélni, nem köteles gyónni" (Beszf. 1980 II:410.)

[95] TS barátnőjével, Raics Olgával ápr. 4–13-ig, majd csak egyedül ápr. 17–21-ig a Vaskapu (ma: Király Albert) Menedékházba költözött át kipihenni magát. A menedékház az Esztergom fölött emelkedő Vaskapu-hegyen van, BM-ék házától 3 kilométernyire. TS és BM naponta több levelet váltottak egymással. (L. *Babits Mihály és Török Sophie levelei*, Kortárs, 1978/9., 1424–1455.)

[96] BM a *Beszélgetőfüzetek*ben összefoglalta panaszait Schill Imre számára. (Beszf.. 1980 II: 412–415.) TS-ról ezt írta a professzor kérdésére: „Nagyon kifáradt, muszáj neki pihennie. Most 10 napra üdül. Megírtam neki, hogy a tanár úr jön, de azt is, hogy ne jöjjön le, mert valóban nem volna jó, ha másodnaponta megszakítaná a pihenést, nagyon rossz idegállapotban van." (i. m. 415.)

[97] Párkány – város Szlovákiában, Esztergommal átellenben, a Duna bal partján fekszik. A trianoni békeszerződésig Esztergom vármegye Párkányi járásának székhelye volt. 1948-ban Štúrovónak nevezték el.

17 Este viharban Mari és Ildikó
felkisért Vaskapuhoz.
18 (<Burkus> Morgó kiskutyát agyonlőtték)[98]
19 Belefogtam Flórába.
20 d.u. Ildikó.
21 d.u. Ildikó értem jött, Vaska-
putól hazajöttem.
Pastőrrel[99] telefonon beszéltem.
(Mihály elolvasta 4 oldal Flórámat)[100]
22 Reggel Ildikóval Pestre,
Basch Ilonánál ebéd,
3 kor Ildikót Pasteurben
Győry dr.[101] beoltotta.
23 d.e. Ildikóval városban |:Pa[te>]steurnél:|,
gramofon lemezt vettünk, Sárkö-
zinénél ebéd, Ildikó ott ma-
radt, én esti vonattal haza.
24 Mihálynak Littl donky[102] lemezt
húztam.

[98] Veszettség gyanúját állapították meg rajta. (Vö. 1941. 07. 21–23.)

[99] Pasteur Intézet (1890–), kutató intézet, melynek Hőgyes Endre volt az igazgatója. Bevezette a lakosság rendszeres oltását. 1904-től működik az új Kórtani Intézet kórháza, az új Pasteur-kórház a Rákos (ma: Hőgyes Endre) u. 9. alatt.

[100] „Helyes az aprólékosság, mint hatás. De később látjuk meg, hogy illeszkednek a hangnemek, s mílyenek az arányok. [...]" – írta le BM TS regényének első fejezeteiről füzetébe. E helyen TS széljegyzete olvasható: „[...] azt mondta nagy örömömre, hogy nagyon jó, kitűnő; aztán félve, hogy túlságosan megdicsért, írta a fentieket 21-én este." (L. Beszf. II:427.)

[101] Győry Pál (?) doktor, a Pasteur Intézet orvosa Ildikót veszettség ellen oltotta.

[102] *Little Donkey*, közismert angol karácsonyi dal, Eric Boswell szerzeménye.

25 Eínczinger
d.e. Ernával Mihályt verandán
{fotelbe kiültettük, nagyon
szenvedett, 7 perc mulva követelte
hogy vissza fektessük.}
Ernát sürgönyel[!] Pestre hívták.[103]
Marinak 40º láza van.
26 Este Erna elutazott, Teri nevű
aljas szemét[104] érkezett Ildikóval.
27 M. láza d.u. 38
28 d.e. Ildikót elvittem Obermüller igazgatóhóz, instruktor
tanitja Ildikót,[105] onnan
strandra.
d.u. Rainer dr.

[103] BM többször írta le *Beszélgetőfüzetei*be, hogy a Vöröskereszteseknél (feltehetőleg a Vörös Kereszt Erzsébet Kórházában, a Bp., I. Győri út 17–19. alatt) dolgozó, hozzá kiküldött Erna nevű ápolóhoz ragaszkodik, s hogy el kellene érni valahogy, hogy maradhasson. Júl. 26-án ezt írta TS-nak: „Te telefonálj, te legautentíkusabban megmondhatod nekik hogy engem most nem lehet itt hagyni" (Beszf. II:427.)

[104] Teri a János Szanatórium ápolónője volt. Nyilvánvalóan későbbi bejegyzés! BM *Beszélgetőfüzetei*nek széljegyzetében TS a következőket írja róla: „Teri buta, szemtelen és közönséges, [...] pokoli dög." (Beszf. II:428.)

[105] Ildikó nagyon nehezen tanult. A második osztályban „általános tanulmányi eredménye" hármas, azaz elégséges volt, a harmadik osztályban pótvizsgára bukott, vagyis négyes osztályzatot kapott latinból. BM *Beszélgetőfüzetei*ben sokszor olvasható olyan bejegyzés, amely jelzi az ebből fakadó állandó feszültséget. BM a legsúlyosabb körülmények között is állandóan tanította Ildikót latinra, és sokszor próbálta tanulási szokásait irányítani, hogy a kislány elkerülje a bukást. A *Beszélgetőfüzetek* hosszú oldalakon tanúskodnak újra és újra BM áldozatos oktató-nevelő munkájáról.

29 Basschal[!] telefonon beszéltem.
30 d.e. kórházban Rainernél.[106]
Terit elküldtem.
Este alorvos Mihálynál
(katéter) Anna ápoló nő
31 10 kor Fülöp dr.[107]
Este 6 kor Fülöp dr.
Mihályt fényképeztem.

Augusztus
1 Fülöp dr. 10 kor és 6 kor.
Mihályt estefelé fényképeztem.[108]
2 Anna ápolónő.
Nagy Zoltánék.

[106] TS le akarta vinni BM-t a Vaszary Kórházba, ez ügyben beszélt férje kezelőorvosával, de nem hogy szobát nem kapott, szabad ágy sem volt. „Rainer ajánlotta, vegyek ki szobát a legényegyletben, de ott se volt; megnéztem egy kiadó szobát, letörve jöttem haza; nagybeteggel ilyen dolgot nem kezdhettem." (Beszf. II:434.)

[107] Fülöp István, a városi kórház osztályvezető orvosa. „Milyen jó volna, ha nem kellene Pestre menni!" – írta BM a doktornak, nyilván utóbbinak arra a felvetésére, hogy ezt mielőbb meg kellene tenni. BM abban bízott, hogy javulás áll majd be nála pár napon belül, de TS inkább már a zavarodottság jeleit veszi észre rajta. (Vö. Beszf. II:433.)

[108] Vö. FOTOTÉKA: 656–662. tételek; Ikonográfia (PIM), 124. tétel.

3 d.u. 5 kor mentőkkel Pestre
jöttünk Siestába.[109] Szöllősy dr.[110]
Gellérték.
8 d.e. requiem.[111]
9 × [kn]
10 Reggeli vonattal Olgíval
Egerbe[112] utaztunk, délben

[109] Siesta Szanatórium, Bp., XII., Kékgolyó u. 12. – BM állapota rohamosan rosszabbodott. Basch Lóránt és Schill Imre együttesen szorgalmazták a fővárosba való visszaszállítást. Aug. 3-ára olyan állapotba került, hogy mentővel visszaszállították régi budai helyére, a Siesta Szanatóriumba. A következő napon meghalt. „Halálát – írta Szállási Árpád – nyilván a daganati áttételekkel járó életerő teljes elfogyása okozta, amihez nagyban hozzájárultak belgyógyászati bajai is". (Vö. *„...kínok és álmok közt..."* 2004:151.)

[110] Vö. 1933. 01. 11.

[111] A bejegyzés értelmében aug. 8-án valószínűleg gyászmisét celebráltak BM lelki üdvéért; de az is lehetséges, hogy TS egyszerűen csak BM hosszú szenvedés utáni, a halálban való végső megnyugvását nyugtázta e szóval. BM aug. 4-én halt meg a Siesta Szanatóriumban, nem sokkal éjfél előtt. Augusztus 7-én, 17 órakor a Kerepesi úti temetőben, a főváros által adományozott díszsírhelyen helyezték örök nyugalomra. „A ravatalozóban és a sírnál Brisits Frigyes imádsága után a Magyar Tu–dományos Akadémia és a Kisfaludy Társaság nevében Rédey Tivadar, a Nyugat folyóirat nevében Illyés Gyula, a Baumgarten Alapítvány nevében Schöpflin Aladár, az Országos Sajtókamara nevében Szabó Lőrinc, a Vajda János Társaság nevében Benedek Marcell és a Francia Becsületrend képviselője, François Gachot búcsúztatta." (Sipos 2003: 205.) Lélektani okokkal magyarázható, hogy éppen BM halála és temetése nem került be TS naptárába.

[112] Eger – Heves megye székhelye, történelmi városa. Jelentős oktatási és kulturális központ számos múzeummal és műemlékkel, melyek közül kiemelkedő az egri vár. Az egri borvidék központjaként a legjelentősebb magyar bortermelők közé tartozik.

Füzesabonyban[113] ebéde|:l:|tünk
este 6 kor érkeztünk egri
Koronába[114], szoba: I. 2.
Ildikóval pesti lakáson beszéltem
{telefonon.}
11 Ildikoval telefonon beszéltem.
Esztergomban.
12 d.e. strandon, első félfürdő
13 d.u. Halmos Béla dr-nál[115]
kórházban kocsival.
17 d.u. kocsival Tetemvárban[116]
és görög templomban.
18 Olgitól nefelejtset, Ildikótól
esztergomi virágot, almát,
rajzot kaptam csomagban.
20 Kezdtem d.e. írni első szekszárdi út.[117]
Este mozíban: Közbelép a fele-
ségem[118].

[113] Füzesabony – város Heves megye keleti részén. 1872-ben Egerrel, 1891-ben Debrecennel vasútvonal kötötte össze a települést, mely így a térség fontos vasúti csomópontjává fejlődött.1945-ig az egri püspökség, majd érsekség birtoka volt. 1986-ban kapott városi rangot.

[114] Korona Szálló.

[115] Halmos Béla, gyermekorvos, nincs további adat.

[116] Városrész Egerben. Az 1552-es ostrom török harcosait temették ide, innen kapta nevét.

[117] TS a Nyugat előfizetői számára (a folyóirat megjelenési engedélyének a megvonása után) összeállította a *Babits Emlékkönyv*et (jóllehet szerkesztőként a kötet Illyés Gyula nevét tünteti fel), melyet a Nyugat Kiadó jelentetett meg 1941-ben. Ebben írta meg az özvegy *Első szekszárdi utamról* c. visszaemlékezését. (BEK: 197–206.)

[118] Az egri Uránia moziban játszották ezt a vígjátékot Irene Dunne és Cary Grant főszereplésével. A filmet az amerikai Fox vállalat filmhíradója

22 d.e. strand, félfürdő.
Este moziban: Árviz Indiában[119].
23 ¾3 kor elindultunk Egerből
haza, érkeztünk 8 kor Pestre.
24 d.u. Gellért, Gyuszi és Hoffmann
Edith – Olgi otthon
este Edittel, Olgival Gellérttel
Rózsadomb kávéházban.
25 Reggel varrónő.
d.u. anyus, Pubi Irén Magdí.
26 varrónő.
Olgi délben elment.
d.u. Pubi, este anyus itt
aludt.
27 d.e. anyussal hozzájuk,
ott ebédeltem, 3–5 íg Hoff-
mann Edíthnél, lakásba, An-
níe értem jött, és elhozott
Fenyőékhez Kutvölgyi utra.
Ildikónak {telefonáltam.}
28 d.u. Anníe, 7 kor idejött
Schill Imre, megvízsgált.
29 Schill telefonált.

---

vezette fel. Az előadások az ünnepi műsorrend szerint 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődtek.

[119] Az egri Uránia moziban játszották a filmet, mely négy napig maradt műsoron. Az előadások negyed 7 és fél 9 órakor kezdődtek. Az *Árvíz Indiában* c. (*The Rains Came*; magyarul *Hindu álom* címen is megjelent) 99 perces amerikai fekete-fehér filmdráma (1939) rendezője Clarence Brown; zeneszerzője Alfred Newman volt; forgatókönyvét Philip Dunne és Julien Josephson írták; a főszerepeket Myrna Loy, Tyrone Power és George Brent játszották.

30 d.e. Esztergommal telefonon beszéltem.
31 Este Fenyő Miksa hazakisért, 11 kor megérkezett Ildikó és Mari.

Szeptember
1 × [kn]
Ildikó délelőtt letette a pótvizsgát.[120]
4 kor Hoffmann Edíth
5 kor Gellért, Illyés Gyuszi és Komjáthy.
9 kor Olgi.
fekszem[⇦]
2 varrónő
d.e. Sárközíné, délben Kristóf Irén, itt ebé**delt**.
este Basch.
3 varrónő
d.u. Pubí, uj csövet tett rádiómba.
4 [vr>]varrónő.

[120] Babits Ildikó latinból pótvizsgázott. (Vö. 1941. 07. 28.) Azonban a következő évben kimaradt az évfolyamból, s már nem tér vissza a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumba, hanem a Váci úti Gizella királynő (1945 után: Koltói Anna, majd Hámán Kató) Leánygimnáziumban folytatta tanulmányait. Az iskola a IV., Váci u. 43. alól 1942-ben a XII., Németvölgyi út 46., majd a II., Jurányi u. 1. alá költözött. Ildikó itt tett sikeres érettségi vizsgát 1948-ban.

5 Ildikó beiratkozott a IV. osztályba.[121]
d.u. Hegedűs Loránt és Sándor[122]
Este Fenyő Miksa
Később Basch Lóránt.
fekszem[⇦]

Október

17 Gyuszí (elhozta az Emlékkönyvet[123])
18 ×
19 O. és Ild. moziban Tivoli[124] táncolj
és szeress[125]
20 Este Olgi

[121] Ildikó a sikeres pótvizsga után ugyan kimaradt a Szilágyi Erzsébet gimnáziumból, de nem hagyott ki évet, mert TS átiratta a Gizella királynő Leánygimnáziumba. (Vö. 1941. 09. 01.)

[122] *Magyarzsákodi* Hegedűs Sándor (1875–1953), író, mérnök, magántisztviselő. Hegedűs Lóránt öccse. A Kisfaludy és a Petőfi Társaság rendes tagja. 1901-től az irodalomnak élt. Ifjúkorában nagy utazásokat tett, a 20-as, 30-as években előadásokat tartott a magyar irodalomról. Ezernél is több elbeszélést írt, darabjait külföldön is sikerrel játszották.

[123] *Babits Emlékkönyv*, Nyugat, 1941. (Vö. 1941. 08. 20.); Buda Attila szerint a Nyugat és szellemi folytatása, a Magyar Csillag között „az összekötő kapcsot a *Babits emlékkönyv* jelentette, melyben a régi gárda élő és a Magyar Csillag alkotói hitet tettek a Nyugat és Babits Mihály eszményei mellett." (Buda 2000:137.)

[124] Az Ernst-palota (VI. Nagymező u. 8.) földszintjén működött 1912-től a Tivoli „Fényjátékház".

[125] Zenés, táncos film, Broadway-produkció. A *Táncolj és szeress* (*Shall We Dance*, 1937) c. musical 109 perces fekete-fehér amerikai film, melynek rendezője Mark Sandrich volt, a főszereplők Fred Astaire, Ginger Rogers és Edward Everett Horton voltak.

22 d.e. Gellérttel és Gyuszival közjegy zőnél (Nyugat igazg. tagság)[126] |:d.u.:| Pubi.

23 Reggel Pubíval Esztergomba, este haza.

24 ½3 kor Gyuszi, Gellért, Schöpfli[nn>]n és Baschsal Kerepesibe, uj sirhelyet kerestünk[127], Olginál, lakás nál, vele {nálunk.}

25 d.u. Szekfűék, este Basch. O. telefonált.

26 d.e. Olgi Anyusék – **E**rna | este Gellért

27 Olgí

28 <d.e. Pubival illetm.> hiv.[128] 12. kor Ilona ½6. H. Edith, Gellért

29 <komissió>[129] <d.e. Pubíval> <4 kor Margó> d.e. Pubí.

[126] A cégbírósági bejegyzés kelte szerint TS-t 1941. nov. 15-én választották be az igazgatóság tagjai közé. (L. Buda 2000:137.), de közjegyző előtti szándéknyilatkozatot tehettek a felek korábban is, ahogy erre ez a naptárbejegyzés is utal.

[127] Vö. 1941.10. 31.

[128] BM halálával TS és Ildikó anyagi biztonsága is megszűnni látszott, sok-sok addig biztos jövedelemtől estek el. Ezért TS szinte azonnal intézkedni kényszerült: kisebb lakás után, és a sajátjukra vevő után kellett néznie. Ezért járt több ízben (hol Pubival, hol Rajnával) az Illetményhivatalban.

[129] Bevásárlás.

5 kor telef. Rajna[130]
d.u. komissió (Olgí) Julesznél[?][131]
30 [d.e. Rajna[?] Henrikkel[?]>]12 kor okmány
<Illetm.hiv.>
|:[½10-ig>]reggel:| virágot |:venni:|
<4 kor Juleszhez[?]>
Olgí|:hoz:| ½5 kor Margot
31 ½9 kor M. átvitele[132] | triesti [⇩]
<10 kor |:Greshem.|>
[4>]5 kor <Edith> Anniehoz
d.e. Radóhoz
<adó és ill. hiv.> abc. | <|:½10 kor:| temető>
½3 kor Pap[!] Antal[133] [⇦]

[130] Valószínűleg RAJNA Dezső ügyvéd, a VIII., Rákóczi út 59. alatt tartott irodát; vagy talán RAJNA Henrik(?), ismeretlen.

[131] Valószínűleg JULESZ Miklós (1904–1972), orvos, belgyógyász, endokrinológus. 1927–1943-ig a Pesti Izraelita Hitközség Szabolcs utcai alapítványi közkórház (Zsidókórház) orvosa, 1944-ben munkaszolgálatos, majd deportálták. 1945-től a SOTE I. számú belklinikájának tanársegédje, 1956-tól egyetemi tanára.

[132] „*Babits* Mihály augusztusi sírhelye beföldelve és a nagy költő már a hozzá méltóbb helyen, *Tóth* Tihamér püspök mellett nyugszik virágos sírjában" – adta hírül Simándi Béla *A kerepesi temető* c. írásában (Esztergom Vármegye, 1941. nov. 6.; idézi: *Babits és Esztergom. Vallomások, dokumentumok, emlékek*, szerk.: Bodri Ferenc és Téglás János, Esztergom, 1984, 84.). Vö. 1941. 10. 24.

[133] PAPP Antal (1920–1973), újságíró. A Film, Színház, Irodalom c. hetilap munkatársa. 1940 decemberében *„...csak most érzem, milyen keveset mondtam el abból, amit elmondani rám bizatott..."*, majd 1941 márciusában *Irodalmi helyzetjelentés* címmel készített BM-lyal interjút. (TÉGLÁS 1997:429., 438.)

November

1 <Kerepesí> d.e. Edít
d.u. Níni

2 Olgival és Ild.
|:½9.:| Mihály estjén[134]

3 <Rajnával házhoz[⇩] | Illetm.>
<Olgi>?
influenzával fekszem[135][⇦]

4 <Ill. hiv.> adó | <Rajna|:inak[!]:|
½10 kor |:telef.:|>
anyusék, Márta

5 d.u. **Gellért**
<Basch Edith>

6 A lakást megvette |:Lázár Valíca[136]:|
Olgi

7 M. Rádió[137]

8 délben |:Olgi Ocelottal[138]:|
<Sárközi[né>]ék d.u. ½6.>
Pubi és Irén.

9 d.u. sétáltam Olgival, utána
nálunk.

[134] Az estet a Nyugat-barátok köre rendezte Nagy Endre konferanszával.

[135] 1941. 11. 08.-ig benyilazva!

[136] A Logodi utcai utolsó közös lakásból TS és Ildikó a Jagello u.-i kétszobás, kisebb lakásba költöztek.

[137] A Magyar Rádió 20.15-kor *Babits-emlékest* címen sugárzott ünnepi műsort, 21.40-ig a Budapest I. hullámon. A műsort Szabó Lőrinc vezette be. Abonyi Géza, Gobbi Hilda, Lehotay Árpád, Medgyaszay Vilma, Simonffy Margot és Szendrő József szerepeltek BM-művekkel.

[138] Az ocelot *(leopardus pardalis)* vagy párducmacska macskaféle ragadozó bundája már az azték időkben nagyra értékelt áru volt, a 20. században többször is divatban volt.

10 8 kor Madách színházba**n** |:IV. Henrik:|[139] Olgival
11 Rajna
Irén
Gellért.
12 Olgi. (telef. Huzlynak)[140]
13 ×
Esztergomban déltől estig
14 Olgival fülorvosnál, nálunk.
<H. telef.>
15 <Bóka L. 5 kor>, <¼5 kor>|:dél**b**en:| Basch gyógyszertől rosszul
lettem.
{H. telef.}
16 <½1 kor Olgihoz ebédre>
|:Olgí:| délben
(levest hozott)
17 előtte bank |:komissiók:|
[2>]5 kor Huzly[hoz>]nál
18 fülorvos-|:nál.:|
<anyusék [⇩]>
Kósa koncert.[141] Olgival
19 |:Gellért:| Pubi

[139] Luigi Pirandello darabját 1922-ben mutatták be Milánóban, Magyarországon 1941. február 19-én mutatta be a Madách Színház Pünkösti Andor rendezésében, Várkonyi Zoltánnal a főszerepben.

[140] Huzly Imre (1894–?), orvos, szerkesztő, dalszövegíró. 1919-ben megalapította az Ifjak Szava c. folyóiratot, később orvosi folyóiratok szerkesztője. Az Országos Balneológiai Egyesület titkára. Egy ideig a bp.-i III. sz. Belklinika tanársegéde, majd a maga alapította Kórelemző és Gyógykísérleti Kutatóintézet igazgatója. Később körzeti orvosi feladatot is ellátott. Füredi Imre néven dalszövegeket írt, melyeket kabarékban adtak elő.

[141] Nincs további adat.

20 Basch Edit
Bóka d.u. ½5
Olgi
21 |:5-:|8 ig[<4 kor] Huzlynál
<Bóka «½»> 5. gyalog haza.
d.e. Pubi.
22 fülorvoshoz
<Ilona>
23 Olgiékhoz ebéd ½12. Akadémia
1 kor | lakásnál
24 Ild és O. Félvér[142]
mozi <fogorvos?>
Olgi
25 <12 kor |:Basch és Rajna:|>
<Ágostonné>?
Huzlynál elektrocard.|:ért.:|
<fülorvos ½«12»>
26 Kerepesi |:[g>]Gellérttel és nálunk.:|
|:**1** kor:| Rajna |:Basch:|
27 <fülorvoshoz>
|:O val:| moziban
Egy ejsz. Erdélyben.[143]

[142] Valószínűleg a *Trópusi mámor* (*The Lady of the Tropics,* 1939) c. filmről van szó, melyet Ben Hecht forgatókönyvéből Jack Conway rendezett. Főszereplők: Robert Taylor, Hedy Lamarr és Joseph Schildkraut voltak. A Corso mozi mutatta be a filmet 1940. jan. 8-án; vagy talán az *Indiáneskü* (USA: *Susannah of the Mounties*, 1939; Németország: *Fraulein Winnetou*, 1940) c. filmet nézték meg, melyet Walter Lang és William A. Seiter rendeztek, s melyben a főbb szerepeket Shirley Temple, Randolph Scott és Margaret Lockwood játszották. A *Félvér* címre nincs további adat.

[143] Az *Egy éjszaka Erdélyben* (1941) 80 perces magyar vígjáték, melyet

28 fülorvosnál
|:délben Margit:| szobalány
<Nóra[?]>?
29 <½12 kor |:Baschékhoz:|>
5 **kor** Devecseri
30 ½12 kor Akadémia|:n Olgival:|

December
1 <O>
2 <fülorvos>?
<anyusék>
Pubi és Irén
3 d.e. bank,
<Margóval 3 kor Makaihoz>
<Ágostonné «½»|:½:|[4>]5>
komissió
4 Margóval Makaíhoz ½4
O
5 <Ci[<p]p>komíssió <Beck Ö «höz»> <Mari papucsért>
<«Makaí» ½4> <fülorvos> <én ½ kor I. cipőért>
<3 kor Ágostonné> telef.
¼4 Ágostonné | |:este:| anyushoz
6 × [kn]
×
<délben Irmával telef.>
<fülorvos>? 3 kor |:Péter:|
<12 kor Deák Zoltán>
½6 {mozí O.}

Bán Frigyes rendezett, Szeleczky Zita, Lázár Mária, Páger Antal és Mezey Mária játszották a főbb szerepeket, zenéjét Fényes Szabolcs szerezte.

7 [Sz>]d.e. Szentkuthy
<Kerepesi?> Baschékhoz |:ebédre 12:| ¾11
|:d.u.:| Irma

8 Szentkuti[!] és Deák Z. | 3 kor Szent|:kuti[!]:|
<Beck Ö>
<11 kor Orosz> <délben telef. Illésnének>
O. ’ ’ ’ ’ <Gyulai>

9 <d.u. Radó> <, Beck Ö.> Reggel Józsinak kézirat
Schöpflin |:Gellért:|
<Kósa est> <anyusék>
<fülorvos>
<7 kor Orosz> Pubi Irén.

10 Kelemen Józsefné[144]
Erzsike varrónő ½9.
XIII. Röppentyű u. 19. I. 13
6 kor Edíth. ½2 Deák Z.
<fülorvos>|:fülorvosnál:|[⇦]

11 2 kor Baumg. könyv-
|:tárban[145] [és>]Baschal[!] és Radonál:|
<fogorvos.> varrónő <dauer>
d.[e>]u. Film szinh. fotogr.
|:és Deák, vele:| Baumg. könyvt.
Olgi. <|:½2 kor:| Beck> {5 kor Oszkár}
Athen[a]eum[⇦]
nyomdában[⇦][146]

[144] Kelemen Józsefné Gruber Szeréna. Férje, Kelemen József (?–1942) pécsi bíró, BM édesanyjának az unokatestvére. Őt valószínűleg idült tüdőbaja nem engedte el a nagy útra Pécsről az özvegy látogatására.

[145] Az alapítvány Sas utcai székházában.

[146] Athenaeum Nyomda

12 ½10 kor. telef. Rajna, <lakás>hoz
<Radó stb.> 12 kor Baranyaihoz[147] |:1 ig nál[a].:|
½[6>]8. Berci <fogorvos>

13 ½8 Devecseri
7 kor Orosz

14 5 kor Ilona | Irma |:7 kor:|

15 9 kor Basch és[⇦]
Gyergyai[⇦]
½10 telef. Rajna ½11<11> |:lakás.):|
12 kor Szekfű; telef. Baranyai
Olgí <|:(½3:| mozi>{Botár[148] ½3}
[½>]¾4 kor Perjéssyhez + {előtte kalapos}

16 1<[1>]2> kor Radóhoz |:Beckhez [13>]12 [ra>] kor:|
[a>]Annie [6>]7 kor
<pakkolni.>

17 <d.e. temető.> <d.e. dauer> | 9 kor Rajna
<Olg[a>]i> anyushoz | <10 kor a kulcs[?]>
Olgi.

[147] Valószínűleg Baranyai Lipót (1894–1970), ogy. képviselő, a TÉBE elnöke, 1936-tól a Nemzeti Bank vezérigazgatója, 1938–43 között elnöke. Bethlen István gróf köréhez tartozott. 1948-ban előbb Londonba, majd az Egyesült Államokba emigrált, 1951–59-ben a Világbank utazó nagykövete, majd Frankfurtban banki tanácsadó. BM Szophoklész-fordításainak kiadási jogát megszerezte az Athenaeumtól a Franklin Kiadó számára. (Beszf.. II: 25.) Vagy talán Baranyai Erzsébet (1894–1976), pszichológus, nevelés-lélektani kutató. 1923-ban Angliában, 1927-ben Amerikában járt tanulmányúton. 1929–42-ben a szegedi Horthy Kollégium tanárképző intézete számára fenntartott gyakorlóiskola tanára, 1939-től a szegedi egyetem magántanára. 1942-ben az Új Iskola akkor létesült Nevelés-lélektani Kutató Állomásának vezetője lett. 1949-től az MTA Gyermeklélektani Intézetének főmunkatársa volt. TS, aki maga is érdeklődött a lélektan iránt, talán munkaügyben találkozhatott vele.

[148] Ismeretlen.

10 kor Rajnával |:Kerepesi:|
taxit kérni | 4 kor fogorvos
18 <7> kor indulás Mátraf[e>]üredre
6.53 indul ¼7 |:Pubiért:|
10 kor megérkeztünk
Mátrafüred Schaár penzió[149]
{I. 8 szoba. Pubi delután vissza.}
20 fsz. 14-es szobába mentünk.
21 d.e. templomban.
23 Irma ágypa-
pucsot küldött.
Esik a hó.
24 Olgi ládában
karácsonyfát, köl-
nit, ridikült, sá-
lat küldött és szöllőt.
Áginál.
25 Reggelre a hó elolvadt.
Basch L.
Ild. órát
küldött.
26 Reggel Pubi meglátogatott. d.e.
sétáltunk, d.u. sieltünk, mert közben
nagy hó esett.
27 Pubi reggel Pestre utazott.
Egész nap havazik.

[149] Nincs adat.

30 ×
d.e. autóbusszal Kékesre[⇩]
(Ild. és Ágival)[⇩]
[Előjegyzés 1942. január][150]

[150] Bejegyzések 1942. január 18-ig L. Függelék 1942-es év alatt.

FÜGGELÉK

Szemelvények Török Sophie naptárbejegyzéseiből
1942–1945

1942

Január

7 [gí] h. 21. évford
17 Szomb. 17. 1/2 10 kor Keprinay [?] közjegyző

Február

22 szerda de Gellért Ílly. közjegyzőnél
du. Pubi
24 24 pént. 3 kor Kerepesibe, Olgi

1943

Január

2 d.u. Basch Loránt

12 Mihálynál rendezkedtem, virágot vittem.

18 Sas utcába
3 tól Sas utcában, rendbehoztam M. szobáját, s a Baumg. ünnep részt vevőit beengedtem.

19 Simonffy Margot Kassán Jónást szavalta.

20 ½5 kor Pfisterer
½5-től 10 ig Szentkuthy Miklós. (Elhozta Orpheust)

25 Ildikó iskolába ment.

28 Simonffy Margotnál ebéden Sík Sándornál, utána Annie nál.

31 d.u. Irma és Gyergyai.

Február

1 Este Pubi.
I. nagylány lett.

4 Elkeszültem cikkemmel: Ahol gyermek voltam.

8 Gellért és Schöpflin
Illyés levelével Csillag ügy.

½7-10 ½10 ig Gellért és Schöpflin ☐ Illyés lemondás a és Balogh ügyben.

10 d.u. Gellért (Irodalomtörténet illusztrációihoz M. könyveit néztük.

16 **F**eketén Kilényi Irma és Ercsey Péter.
megkaptam M. leveleit.
4 kor Kilényi Irma és Ertsey[!] Péter (megkaptam M. leveleit, elcseréltem Juhászéval)

19 d.e. Kilényi Irma

20 Anyusékkal Atrium moziban (Muráti – Házasság)

22 Ildikóval Mihálynál Sas utcában.

24 [...] Éjjel 1 kor riadó

27 ½7 Nemzeti Oedípusz
Pubi ebéden. Anyusékkal és Ildikóval Nemzetiben Oedipus bemutatón.

Március

1 d.u. 5-12 Szentkuthy. (lekísértem)

2 Szentkuthy 5 kor [⇧]
d.e. Irmát operálták.
d.e. Keresk. bank safe -jében elhelyeztem M. kéziratait.
{Ezalatt <eljött «Szentk.»>|:nálam Prae,:| de nem várt meg.}

4 d.u. Irmánál kórházban [...]

8 Szekfű előadás 5 kor
d.u. Szekfű előadásán
Akadémián. [...]
9 Irmánál és anyusnál
Annie[hoz>]val és n[á>]émet kiadóval
Gerbaudnál. Este nálam Ba|:s:|ch
{d.u. Irmánál, utána Annieval
Gál István és Pollák bécsi kiadóval Gerbaudnál.}
10 5 kor Prae 5 ig
11 {F[i<l]lm Színház ínterjú} [...]
12 Délben anyusnál Balassával és
ortop. orvossal, ott ebédeltünk
Ildikóval, utána mozi: családunk
szégyene.
13 [...] Pénteken odaadtam Ferikének
versesköteteimet, amit szombaton az iskolában átadott
Praenek.
14 [...] d.u. Ildikóval Irmánál.
15 d.u. Péter András (szerződés
ügy M. levelezés) [...]
17 <Prae> ½5-3 íg
Ildikó 2 uj papagályt[!] kapott Pubitól. 4 kor Intim kávéházban
öröklakásügy. ½6-3ig Prae.
19 Reggel Ild. és Pubival Leányfalún nyári lakást néztünk, délben haza. Körösényi (Film Sz. tól)
feketén.
21 Irma ebéden.

26 Irma tojást stb. hozott.
[...] Sas utcában M-nál.

31 Basch
Este Basch L. (szerződések ügyét beszéltük.)

Április

2 d u. Thienemann és fia (német szerződés ügy) este Halász Gábor

3 2 kor elájultam
½4 kor Balassa dr.

8 d.u. Engel professzornál (Ildi kóval) utána Balassa dr. nál.
Este nálam Hoffmann Edith.

10 d.u. Weininger doktornál.

11 d.e. Illés Endréék.

12 Reggel Basch Ilonával Gellért fürdöben, elektrocárdiogrammot vettek rólam. D.u. Engel professzornál.

15 Délben Illés Endre és Bókay J.
Révai szerződés ügyben.
Prae telef. és eljött ½2 kor ítt ebédelt, erkélyen ültünk holdfényben 9 íg.

16 Prae ebéden 1 <9 ig.>
Prae délben jött, [?>]ítt, ebédelt (olasz ebéd) utána elkísért Schuschny doktorhoz.

17 6 kor Praevel Operában (Händel Rodalinda és büffében ahol megismerkedtünk.
18 d.e. ház beli Molnár Elek feleségével.
d.u. Irma, vele és Ildikóval Sashegyen.
19 <3 kor Gobbí H.>
6 ” Gyergyai, Katona
d.u. Gyergyai és Katona Jenő [...]
21 P<...>rae 4
d.u. ½5-7 ig Prae.
22 [I>]Szemorvosnál szemüvegért és Ildikóval Kerepesiben.
23 4 kor Gerbaudnál |:találkoztam Gobbi Hildá-:|val és Kotzián
Katával (Verselő asszonyok) Club kávé házban Gellérttel, Pubinál szül. napi {gratuláció.}

Május

1 Kotziá|:n:| telef. boy [...]
2 Irma és Eta barátnője uzsonnán.
4 10 kor Jellenhez
12 {**Szekfű**}
d.e. Jellen vezérig. nál (Ath.)
d.u. Gellért.
6 d.u. 4-6-ig Szabó Lőrinc.
8-tól 4 ig Prae.
12 Ertsey 4 kor
16 ½5 Ertsey [...]

17 Reggel Ertsey, dé[b>]lben
Illés Endre
Szekfűék 5 kor
21 d.u Irma, később
<Prae> Pubi d.u.
× [⇦]
24 12 kor Ágival Sas utcába
Praeval {6 ig}
½6 kor Prae
26 [...] d.u. Oszkár|:ral Schöpflin és Alival:| Central|:ban:|
{6}
{Irod. tört. első példányt kaptam}

Június
1 [...]|:¼5:| Nyugat, |:sátor:|
Anniehoz {Praevel}
8 d.e. Jellennél.
d.u. Oszkár
10 este Ko[c>]tzián Katalin
13 d.u. Kerepesiben Ildikóval
és Madách sz. Rosmersholm
15 [...] Kotz hoz
19 [...] **Utolsó** |:**cigaretta**:|
Abbahagytam a
dohányzást.
20 Ildikóval
5 kor Illés Endréékhez
22 [...] Kotzián ½8-12 ig
24 [...] Komjáthy Ali
29 [...] Kotzián itt aludt

30 d.e. 11 től 12 Irma
Halász Gábor 6 óra
[6>]8-10 íg Edith

Július

1 [...] Kerepesi
3 Leányfalura
4 **I** [Kn]
5 Reggel 5 napig Irén és
Magdi; én Pubi és Ild.
d.u. hajóval Leányfalura utaztunk nyaralni!
23 [...] d.ú. Móricz Virágnál
Ildikóval.
24 d.e. Móricz Virág. [...]
25 [...] Virággal együtt eve|:z:|
tünk.
29 d.u. autob. Márta haza,
én ” ” Nagymarosra
Kristóf Irénhez, kofahajó
val vissza, ¾ 1 kor.
31 Este ½8 kor hazaindultunk csónakkal (én Lupáig eveztem) anyuséknál
aludtúnk.

Augusztus

4 [...] 5 kor Kerepesi
d.e. Dauert csináltattam.
5 kor Kerepesiben Mihálynál.
6 5 kor Selényinével Levelezést
rendeztük.

7 [...] Este nálam Gyergyai.
8 |:d.e.:| Tóth Árpádné
9 Ildikóval Schell dr-nál és
Moziban (Varieté csillagai)
Este Gyergyai.
10 5 kor Gellért Oszkár.
7 kor Tolnai Gábor, átadta M.–
Juhászhoz leveleket és segít össze-
olvasni.
11 [...] 5-től Selényi névei levele-
zést olvastuk össze.
13 [...] Reggel gyermeklélektani intézetben
Ildikóval, hazajövet ½ 2 kor riadó,
3 ig Vilmos császár út 16. sz. ház
óvóhelyén. (Este Selenyiné és
házgondnok)
14 3 kor Selényiné
16 d.u. Annie |:**férjé**vel:|, fenyő[!] Miksa,
Ria és Mario uzsonnán.
17 Tolnai Gáb**or** 5-½8 ig
összeol{vastuk a
levelezést.}
18 [...] Gellért 5 kor
Tolnai ½8 kor
19 [...] <18.30 kor M. rádió>
d.e. bank[ban>]safe-ből kivettem
M. kéziratait, Kotzián Katalinnal
és Ildikóval rettenetes tömegben és
heccben M. iratait ½ 3-[á>]as hajóval
kivittem Leányfalura Móricz
20 [...] Sz. Lőrinc.
Virágékhoz. Itt aludtunk [⇧]

21 M. kéziratait beraktam Móricz szobájába. Ildikó Virágékkal és Lilivel evezni. D.u. 3-i autobusz szal haza. 6-9 ig Szabó Lőrinc. [...]

24 [...] Tolnai Gáborral Levelezést olvastuk össze.

26 3 kor Tolnai
[...] Tolnai G. 3-tól 8 íg.

27 <3 kor Pr[e>]ae> Tolnai
¼ 4-12 ig Tolnai Gáborral levelezést olvastuk össze. (erkélyen)

28 d.e. Kosztolányi nénál, elhoztam M. leveleit.

30 [...] 17 ó. M. rádió
½ 5 kor Oszkár (Margot
Rádió: esztergomi napló)
[Edi>]**Este** Edithnél.

31 3-7 ig Tolnaival Levelezés.

Szeptember

2 6-12 íg Tolnaival Levelezés.

3 d.e. Schell dr.nál és Schuschny |:nál:| Selényiné.
d.u. Tolnaival Levelezés<.>,
vill.-ig kisértem.

6 d.u. Kőbányán Halász Gábornál.

7 5-3 ig Tolnaival L[<l]evelezés.

<8> Csüt. 9
d.e. Révainál Illés Endrével
és Bókayval Ath. szerződés ügyben.

2-½4 ig Tolnaival Auguszt cukrászdá-
ban. Éjjel Irónők bev. irtam.
<9> Szerda. 8
Cikken dolgoztam
10 Este Gáborral ház körül sétáltunk.
10-11 íg, fent 3 íg!
11 Irónők bevezetőjén dolgoztam.
Este Gábor<ral ház körül sétál->
vacsorán éjfélig (Irónőket olvastam |:fel.:|
12 [...] cikken dolgoztam.
13 Gábor 3-7 ig! utána ovóhelyün-
kön légolt. oktatás.
14 d.e. Ildikóval mozi bemutatón |:A. Darieux.:|
G. 3-7 ig! lég[ó>]olt. óra.
15 [g>]G. 3-7! Légolt. óra. ½10-12 ig
Hoffmann E-nél, felolvastam
cikkemet.
17 <½4 Kosztolányinéhoz> [...]
Cíkken dolgoztam. Este séta
Csörsz utcában Gáborral
és nálam.
(Mártának éjjel kisfia született.)
18 [¼>]4 kor Central kávéházban interju
Izsáky Margittal (ott voltak Kot-
zián, Szabó L. Schöpflin és
Tolnai. Este Mártánál [.>]Vörös
kereszt kórházban.
20 [...] Gábor 4-½10 ig!
Vihar van, hideg szél.
21 [...] {Bors u. nál
G. várt |:séta:|
Németv-í úton.}

Délben Illés Endre (erkélyen).
½9-10 ig Basch Ilonánál.
Bors utcánál G. várt, [sétá>]Déli vasút
kávéházban és sétáltunk.

22 <Mártához és Kosztolányinéhoz>
Ildikó anyuséknál. Gábor 4-|:½11 íg!:|
(erkélyen olvastunk, én éjjel
a Levelezést befejeztem.[...]

23 Délben Levelezést átadtam
Franklinnak. 4 kor Márta fiá-
nak keresztelője, én nála [a>]
nálam Gellért, Irónők<...> bevezetést

24 olvasta.[⇧]
Irónők cikket irtam, este
Ildikóval sétáltunk.

25 Irónőket befejezetem [...]
Cikket befejeztem, este Ildi-
kóval moziban (Ugocsa)

27 [...] Gobbi Hildához ½5 [...]
d.u. Gobbi Hildánál (Babics
Antalnéval és Barát Irén dr. ral) [...]

28 [...] G. értem, séta Németv. úton.
d.u. Schuschnynál, ½7 kor
Gobbival és Babi[s>]csnéval színház-
ban (Warenné) Gábor várt, {Délivasut kávé házb
villamossal, haza,} sétáltunk!

29 Ildikóval Sas utcában Mihálynál
és Kerepesiben. [?>]7 kor Keresztúryék
nál.

30 d.u. Ildikóval Leányfalún Virág
nál, M. kéziratai ból hoztam haza,
Gáborral találkoztunk Stambul kávéház- |:ban.:|

Október

2 4-8 íg Prae.

3 Este Gábor 9- ½1 ig!

4 Gábor 3-5 ig (elhozta Dukai
Takács[!] arcképét.
Petrőczy cikket írom.

5 4 kor Oszkár.
este G. versolvasás!
Petrőczy-cikk.
5-8 íg Oszkár
9- [1>]½1 ig Gábor! vill. lekéste.
(Basch telefonált.)

7 ½5 Kosztolányiné
G. 9- ½1 ig. Erkélyen!

8 4 kor Szentkuthy [...]
5-8 ig Prae.
(Basch lemondott.
G. telef.

9 d.e. bankban (sáfe)
G. 9- ½1 ig! [gyí] vill. ig kisértem.
[gyí]

10 fürdés. 10 kor Gábor.

11 [...] d.e. városban. Gáborral
találkoztam, együtt Augusztnál
{(Baschal[!] össze akadtunk)}

14 Franklínhoz |:12 kor:| [...]

16 [...] este G.
Basch lemondott.

17 [...] Este Gábor! (d.u. Prae telef. meghiv[ott>]tak
de nem mentem)

19 <Kedd> Hétfő 18
Este Hoffmann Edithnél (G. elkísért

(G. ről beszéltünk.) G. telef. (Kút ut-|:cában sétáltunk:|)

20 ([gyí]) Gábor feketén. ½6 kor Gobbi
Hilda rádióban verseimet mondta.
Együtt hallgattuk, színes fényképet csináltam Gaborról. Együtt el, én Kereszturyék
nál. ½10 kor Gábor ½1 ig.

21 6-9 íg Kereszturynál

22 Este G.

23 G. ebéden, 6 ig
[je>]Levelezés jegyzeteket
irtuk.

24 d.e. Pubi Magdi Ildikóval
Szépvölgy felé séta, riadó, egy villa[?]
ovóhelyén. d.u. Nemz. kamara Szin házban
Gobbi Hildánál.

25 Praet biboros {kosztümben fényképeztem.}
<u>Akadémián</u> [...]
Este Ildikóval Medgyaszay esten
Rédeyékkel, Gaborral, vele haza,
Dél[va>]ivasút kávéház ban vacsora, nálunk
½1 íg!

26 [...] 5-8 ig Gellért
9- ½1 íg G. (vill. lekéste!

27 ½12 |:Illés:| [...]

30 [...] <Kerepesibe>
Intim kávéházban
és nálam Gáborral.
[...] |:G. [gyí]:|

31 d.e. anyusékkal temetőben.

November

1 Hamlet {Anyus Pubi és Ildikóval.}
Tel. G. összeveszt.
{Pubi hazament
Reggel Irénnek fia született.}

2 Este <Szentkuthyéknál>.
Gáborral Intimben és nála|:m!:|

7 [...] G [<9] este 9-10 ig (bevon. ügyben |:szaladgált.:|

10 [...] G. bevonult.

12 [...] 4-[4>]9 ig Basch korrektura

14 [...] ½10-½1 íg Gábor. [...]

16 d.e. Baschsal és Gellérttel
Hungária nyomdában M.
ünnepi beszédei boríték miatt. [...]

18 3 kor Gobbi Hilda
7 kor Szentkuthyhoz [...]

23 [...] 7 kor Lőrinccel Intimben
{és Phyladelfiában[!] 11 ig}

25 [...] <2-kor Sas utcába.>
[...] Nemzetinek |:kézirat:|

26 M. ünn. Sas ú. ½6[1].
d.e. temető ½1 kor. Baschsal

30 6 óra Halász G. Hoffmann E.
Grandpíerre Tolnai |:½12ig:|

[1] A meghívó szövege szerint a Baumgarten Ferenc Irodalmi Alapítvány BM születése 60. évfordulója alkalmából délután 5 órakor tartotta emlékünnepélyét az alapítvány házában, a Sas utcában. Előadott R. Simonffy Margot, Bóka László, K. Grandpierre Emil, Illés Endre, Szabó Lőrinc, Tamási Áron és Weöres Sándor.

December

2 [...] Gábor! este Hamletnél
3 Oszkár{ral Cserépnél} [...]
8 4 kor Weöres 6 ig
Gábor 6 kor ½1 ig!
10 [...] Hamlet cíkket irtam [...]
18 Szekfűékhez. [...]
24 d.u. Mihálynál Sas u. ban [...]
25 [...] (Gábor lemondott)
27 [...] **Este** [Irma>]Gábor!! ¾ 4ig |:9 től:|
30 [...] Ildikóval M-nál kerepesiben
31 [...] {(G.-vel[<t?] éjf. után, telef ½3 kor
összeveszt. én 6 íg olvastam.}

Előjegyzések az 1944-ik évre.

Január

Baschék<hoz> [2>3>]4-én[<án]
hétfő 5 kor.
5[-én] ½4 Mártababa.
7 íg

1944

Január

1 Rédeyeknél [⇧]
2 d.e. Hamlet matiné
3 Basch lányok
vetítés
4 Balassához ½4
5 4 kor kis Márta
vőlegényével

1945

Január

27 Ilonkáék hofúvásban elindultak
de vissza kellett jönniök

28 Ilonkáék délelőtt elmentek,
s a templom ovóhelyén rejtőztek
el.

Február

1 Molnárék lakását belőtték.
Átköltöztek Farkasék lakásába.

3 Reggel a bunkerablakon bejöttek
a németek. Oroszok a szomszéd
házban. Délben Erikáék is
leköltöztek. Éjjel németek elmentek.

4 Reggel 8 óra tájt oroszok nagy
puskazajjal betörték a kapút,
bunkerajtót én nyitottam ki, sor-
tüzet adtak rám, s karomat átlották[!]
Erika ápolt és adott enni.
Éjjel oroszok lakás okat feltörték.
{telefonosok egész éjjel bunkerben
ágyainkon ültek és ittak}

5 Rendes oroszok elmentek, d.u. részeg
csürhe öntötte el a házat, engem
is megtámadott egy, rett enetes[!] éjjel.

5 Gpus fokgatta[!] Molnárt, aki megijedt
s d.e. Erikát ki gyerekét[!] és magát
is agyonlőtte kamránk előtti
folyosón.
8 Reggel beköltözött a bunkerbe
egy orosz kapitány, estig lőszert
hordanak, Nikoláj és egy mongol
katona is itt lakik.
9 Oroszok lőszert szállitanak, egy
kézigránát felrobbant, egy orosz megh.
egy magyar rendőrt szemen megsebe-
sitette, én kötöztem be. N.
barátkozik velem.
12 Reggel a vár is elesett.
15 Ildikó nem jutott vizhez
havat szedünk vi[s>]znek.
I.víznél látta Raics Olgát.
16 Reggel kapitány bunkerból kido-
bott, holminkkal lakásba hurcol-
kodtunk, [...] Niko-
láj utánam jött, durva volt és lakás-
ban lövöldözött, [...] Etához mentem
{ Jagelló út 54 be, ezalatt ház-
mesterék lakásomat teljesen ki-
rabolták.}
18 Nikolaj keres, Ildikó Pubihoz
küldi, [...] Este oroszok berugnak, Il
dikó is Etaéknál alszik.
19 Alkonytájt Níkolaj értem jött
és hazavitt, lakásban aludtam

24 Délben először megszólalt
a harang. Nikolaj [,>]és Fakira
[e>]ís elmentek autón, hála |:Istennek.:|

Március

1 [...] Utolsó kék papa-
gály[!] elpusztúlt.

Április

6 [?] 3 órakor Edithet egy
orosz autó elgázolta.

[...rosszul nézek ki![1]]

[...] rosszul nézek ki! Az emberek idejövet folyton megállitottak az utcán, hogy az istenért, mibajom! milyen rettenetes sápadt vagyok! [Eg>]Gizi egész éjjel jeges borogatást rakott a szivemre! rettenetes mit állok ki érted barátom, hogy ennyire sajnállak! Nézz csak rám, láthatod!" – Igen, mindent, akár könyvből olvasnám, olvasom arcáról, <mindezt> |:s a hatást:| még aláhuzza a tragikus pátosz, amivel kezet nyujt. Ő Mihály fuldokló légzését nézegetve [az>] – az utóbbi időben szintén nehezen lélekzik, – ha Mihály sipol, ő fuj egyet, s lemondó kézmozdulattal említi, hogy már 20 évvel ezelőtt súlyos tüdőtágulása volt, hogy ez az idők folyamán menyit romlott, nem tudja, – ujabb sóhaj, s lemondó kézmozdulat – mikor 34[<3]-b[a>]en Mihály szívizomgyulladásából még |:csak:| félig gyógyultan Révész Margit szanatóriumába vonult, hogy az irodalomtörténetet zavartalanul megirhassa, Oszkár naponta kiment hozzá, s Révész Margit szerint, mint egy Svengálí kibüvölte belőle a szükséges napi 10-20 oldalt. S mig a szivbajos

[1] OSZK Kt. Fond III/2365. Nagy valószínűséggel 1938 februárjában és márciusában keletkezhetett. A szöveg hiányos: a kézirat első lapja(i) elvesztek vagy lappanganak. A kéziraton megtalálható Basch Lóránt autográf jegyzete, melyet – ahogy a kötet főszövegében általában, utalva az idegenkezűségre – kurzívan szedtünk. Ez a szövegrész a kézirattári állományba vétel után került a 25–27. fóliókra. Az első lap(ok) még korábban válhattak le a kéziratról.

Mihály ily rettenetes erőfeszitéssel dolgozott, Oszkár, látva ezt az erőfeszitést, otthon minduntalan szívrohamot kapott belé, s hű neje hosszas siránkozással panaszolta: hát tudod, ez rettenetes, Oszkár mit szenved! Ezt el nem lehet mondani! Egész éjjel nem alszunk. A fiukat is folyton felkeltem, egyik orvosért megy, a másik patikába, a harmadik jégért, hát ez valami rettenetes!" Persze én közben tudom, hogy Oszkár aszpirinen és hasonló fájdalomcsillapitón kívül más gyógyszert <nem> |:sohsem:| szedett, s orvost legfeljebb beteg barátai mellet lát. Mikor Kosztolányi szegény kinlódott szőrnyű bajával, Oszkár ezidőben emlegette, hogy apai öröksége őt is eléri, s naív világos szemében borzadva ült a szó, amit kimondani nem mert. | Most, mint egy egész lesújtott család egyetlen személyben hordozza Mihály szenvedéseit, jól figyel minden részletre, kís és nagy kinok pontos leirására, hogy a városban járván, tájékozottsága kétségtelen hatást t[<l]egyen. Már 7 órától kezdve, mondja ő, szól nálunk a telefon, nem győz az érdeklődő barátoknak felvilágositást adni – sóhajtva dicsekszik evvel, mint aki emberfeletti munkát vállalt Mihályért. Hát ez Oszkár, akinek mí íly sok bajt okozunk.

A másik közeledő Gyuszi. Gyuszi mosolyog, intenziven mosolyog arcával, félre forditott fejével, kedves, ügyetlen nagy kezeivel, úgy mosolyog, mint egy rémült gyermek, akí már nem állja soká a csalást, amelybe félelmében kapaszkodik, s mindjárt sirni fog. Szelid lelkének egyetlen fegyvere a mosoly, harcos költő, de voltakép csak mosollyal harcolt, gyerekkora óta tudja, hogy ha nagyon mosolyog, a kegyetlen ellenség szivét meg tudja lágyitani, bajt és ellenséget képes vele lefegyverezní.<,> [m>]Most ebben a tolókocsiban átvonuló rémületet szeretné mosolyával elűzni, ijedt, kis fiús mozgásával széles nagy vállakat feszit és tól a baj felé – talán megkönyörülnek a szörnyű istenek!

(N.B. Mi nem tudtuk, mikor lesz a műtét. Oszkár előző nap, lakásunkról hívta fel Gyuszit, s vésztjósló tapintattal mondta neki, hogy pont kilenckor legyen ítt a szanatoriumban. Ekkor tudtuk meg mi is, hogy 9-kor lesz.)

Gizi tömzsi kis család[á>]anya termete fölött feltünő szinesre korrígált fejjel szokott megjelenni. Őt a beteghez nem szoktam beereszteni, a hallban ül, kissé felfújtan és sértödötten. A sértődöttsége több forrásból táplálkozik: hogy nem hívjuk be, hogy anyi bajt okozunk Oszkárnak, hogy Oszkár nagyobb beteg, mégis Mihályt operálják, hogy tudja, hogy én utálom őt és ő is utál engem, s ezt mind kényszerül némán viselni, de főleg, hogy őt is operálták, s erről a tényről mi időnkint megfeledkezünk és Mihályról beszélünk. Gizi úgy jön ide, mint elvonult szinésznő dicsősége |:egykori:| [e>]szinh[é>]elyére, orvosokat ápolókat <szorogn> szorongva lesi járáskelésükben, vajjon felismerik-e? Felismerik-e, hogy ő az! ő, aki[k>]nek <akinek> 8[<5] évvel ezelőtt [ope>]epeköveit operálták itt, s ezek az emberek látták őt! látták menyi[!] szörnyűséget ált ki, milyen sovány volt! s öt hétig lebegett élet-halál között. Ez az operáció mindkettőjűknek feledhetetlen élmény[,>]e, Oszkár, ha valami betegség, pláne műtét kerül szóba, nem állhatja, hogy őt gyávának higyjék[!], rögtön elmondja Gizi operációját, amit ők ketten kiálltak, s esetleg fiainak nehány lábtörését is ujra elmeséli. Gizi operációja persze a fén|:y:|pont, ez nem volt közönséges [o>]epekő, itt naponta álltak be a legkülönösebb komplikációk, az orvosok csak ámultak – már [e>]ahogy ez Gellértéknél lenni szokott.

Schöpflin Aladár merev fababa léptekkel jön, szegénynek makacs szemgyulladása van, s minthogy ujabban már egészen rosszul hall, s Mihályért érzett őszinte aggodalmát a legnagyobb zavarral tudja csak megmutatni, mert tudja, hogy tapintatosnak kellene lennie, de mert se nem lát, s nem hall, nem tudja,

mit látott, s mit hallott, s mit kellene felelni, ezért ijedt arccal |:némán:| és zavarodottan hümög csak.

Rédey Tivadar is bejött egy percre, ezek a régi intim barátok a szegény kanülös és orrszondás Mihályhoz [sz>]olyan szükölve közelednek, mint kutya a menykőhöz. Ilyen finomlélek Szerb Tóni is, aki ma megjelent az ajtó előtt, érdeklődni és halk hangon susogta: hogy vannak? Tudom, hogy irtózik csunya és beteg dolgoktól, de <azt> elszántan elhatározta, hogy helyszinen fog érdeklődni, nehogy azt higyjék róla a városban, hogy ő nem közeli ismerős. Elsuttogta, hogy én ezt hogy birom? Hogy csodákat beszélnek rólam! De bár elismerő szavai nagyon jól estek, irgalmatlan voltam, és behívtam, olyan rémülten jött, mint akinek éjfélkor sirboltba kell lépni. Ezek a finomak, mikor kötelességüket teljesitvén kiiszkolnak szobánkból, biztos még a lépcsőházban idegcsillapitót nyelnek.

Halász Gábor izgalomtól gutaütéses pirosan jelenik meg, hóna alatt erősen szoritva aktatáskáját, látszik, hogy mielőtt belépett, sokáig járt fel és alá a ház előtt, jól megfontolva, mit |:is:| fog mondani? most első teendő az aktatáskában laposra préselt virágot előhuzni, s kellő stilussal át[á>]adni, ez elég nehéz, mert a virág még papirba is be van lapitva. A szobába lépve végre elmondja, hogy milyen szép ez a szoba! igazán szép szoba s többszörös pirulás után elmegy.

Hegedűs Loránt viszont, mikor gyorsan és lihegve belép az ajtón, (mint aki ép e percben rázott le egy deputációt, s szökve jött miniszterek társaságából, ahol elnökölt hogy ezer dolga közt Mihályt is meglátogathassa (én mindenkinek könyörgök, hogy fenyegető látogatásáról beszéljék le) szóval, mikor „mo|:s:|t[<s] tépte ki magát a közügyből" mozdulattal belép, konferencia-ruhás csinos kis hasa előtt élénk rózsaszin szalaggal fellobogózott szekfűcsokrot tólva maga előtt, oly dekorativ mozdulattal, mint egy biedermayer festmény leánykája, bizto-

san igy hozta a csokrot végig |:lobogtatva:| a folyosón, a papirt még az utcán gondosan eldobta. Szóval belépa csokor után, gyorsanpergő beszéddel: szervusz Miskám, örülök hogy jól vagy, hát csak maradj itt nekem egyik lábomban isiász van a másikban reuma, hát ti <t> nem tudjátok, mit szenvedek két hete – ezzel egyenesen bel[ép>]elép az ágy alatt rejtett gennytálba, melyben elhasznált gézek áznak vizben, s miután a viz és a géz részben cipőjére, részben a padlóra kidőlt, többet nem mer megállni, hanem gyorsan fel és alá járva a szobában odakiabál Mihálynak néhány vezércikket, saját magának engédelyezett rövid szünetekben elmondja, de örülök, hogy jól vagy, (Mihály hány és köhög) még megirod nemsokára a Hekabét! – mondja huncut nevetéssel, s Mihály irtózó arcát látva gyors beszéd és barátságos integetés közben eltávozik.

[...][2] elárulja[3], hogy a zsiványbecsületet nem az egészségesek[kel>]hez az orvosokkal szemben tartja, hanem az orvosokkal mimíkrizik, mint aki kisértetektől való félelmében kisértetruhát ölt, talán igy elrejtőzhetik előlük. Én éppen egy-két órával azután beszéltem vele, hogy Mihályt mesterséges légzéssel hozták vissza – kérdezte hogyvagyunk? hál istennek, túl a műtéten... Olyasmit mon[d]hattam, hogy sok minden baj van még, de ő közbevágott: nahát persze, egy kis idegesség... Ugy beszélt, anyi nagyképpel, objektivitással és szakműszavas hozzáértéssel, ameny[l>]iből három professzor és tíz gólya megélne. Nem is volt velem megelégedve, folyton kérdezte, nincs itt valami orvos? akitől megtudhatná az

[2] A kéziratból itt egy lap (verzóján az itt hiányzó szöveggel) eltűnt, valószínűleg kivágták. Elképzelhető, hogy a Babits Archívumban van (az OSZK Kt. anyagában nem a helyén vagy a még feldolgozatlan, ill. tiltott anyagban).

[3] Illés Endréről van szó.

objektiv helyzetet? Éreztetve velem, orvosok módján teljes lenézését; a „szubjektiv családtag" értéktelen felvilágositása nem számit. Mondtam, sajnos, ítt nincs orvos, aki nálam többet tudna, mert kezelőorvosaink nem szanatóriumiak. El is bocsátott hamar, mondva, hogy majd keres ő egy orvost, akitől a dolgokat pontosan megtudja. Ezóta nem telefonált, lehet, hogy mégis felvilágositották „kis idegességeink"-ről.

Bohuníczky S[z]efi kihivat a szobából, mikor kilépek a folyosóra, ugy rohan elém, mintha én volnék a tárgyilagos felvilágositást nyujtó orvos, s ő a szavamat esdő kétségbeesett hozzátartozó. Hisztériás izgalma zavarbaejt, nem tudom elhinni, hogy dúlt kétségbeesése őszinte lehetne – viszont miért komédiázna? Inog, szája remeg, idegrohamos szemeiből dűl a köny. Idegbajos nő, aki**b**e|:n:| nyílván kísebb izgalmak is aránytalan nagy reakciót keltenek. Én rossz vagyok, s gyülölöm a látogatókat, de S[z]efi mégis meghat; még jó is, hogy ő sír és támolyog, külömben én tenném, dehát ketten mégse támolyoghatunk. Cserepes gyöngyvirágot hoz, gyönyörű, – Mihály leírja: ez a legkedvesebb virágom...

Basch a műtét alatt kicsit meginog pártfogói fölényének szikla talpazatán; összeráncolt <szem> homlokkal álldogál a műtő előtti folyosón, Gellérttel. Időnkint be-beront a folyosóra, türelmetlen léptekkel, mint aki nem győzi nézni a kint – lelógatott végtagjai avval a ritmussal himbálják gömbölyű hátát és tömzsi derekát, ami a négylábu[á>]akra jellemző, ha hátulról nézem, mindig az az érzésem, hogy ez a négylábon váltott járás-taktus mindjárt kényszeríteni fogja, hogy tényleg leálljon első lábaira is s necsak a levegőben végezze a harma[n>]dik és negyedik láb mozdulatait. A feje hátulról egészen kos-szerű, de járása nagyobb állaté, teveszerű. De van egy gyakori, egészen dekadens és kulturált mozdulata, melylyel rögtön elárulja embervoltát: piszkos ujjaival szorgalma-

san turkál az orrában, ezt különösen olyankor teszi, ha komoly dolgon töpreng. Mig engem Gyuszi és Basch Ilona próbál eszemnél tartani, én teljes kétségbeesésem ideje alatt sem vagyok képes hideg, pontos és és[!] kaján megfigyelőképességem feszült munkáját megállitani – s míg tán hangosan jajgatok gyötrelmemben, magamban tünődve gondolom: vajjon miért félti enyire Basch Loránt Mihályt. Nem szeretik egymást, ez kétségtelen. Kinos és csúf jelenetek voltak köztük alapitványi viták során, Mihály indulatból s meggondolatlanságból gyakran mondott neki olyasmit, amit én sohsem bocsátanék meg, azt hiszem ő sem. Mégis mindenki előtt úgy tesz, mintha Mihály volna legkedvesebb, sőt egyetlen hozzátartozója. T.i. sznob. És Mihályt atyailag félteni mégiscsak dicsőség. És tudja Isten, Mihály oly kedves és megható betegségében, hogy talán szereti is. Most mindenekelőtt azonban a felelősség izgatja, hiszen ő erőszakolta ki a műtétet, sőt orvul ő hozta ide Nissent, ha baj le[sz,>]nne, elég kellemetlen helyzetbe sodorná őt. És hát nyilvánvaló, hogy az alapitvány, melynek nyilvános dícsőségében oly naivul sütkérezik, Mihály nélkül nem igen tudja megtartani függetlenségét. Nézegetem őket, ahogy ide-oda járkálnak izgalmukban Gellérttel, s az a komíkus ötletem támad, hogy ime, mig Mihály szegény leirhatatlan iszonyok közt a műtőasztalon fekszik – itt kinn három egzisztencia félti nem őt, hanem benne saját jövőjét. Basch az alapitványt félti, Gellért a Nyugatot, ami nyilván él vagy bukik Mihállyal – és én, ugyanennyi rosszakarattal nézve, szintén joggal félthetem eltartómat s egzisztenciámat – nem?

A műtét utáni hetekben az atyai, sőt anyai gyöngédség és gondoskodó szeretet majdnem elmosta Basch reális, sőt realitásos körvonalait, naponta kijár, ha kell, többször is, rossz napokon még éjjel is megjelent meghökkent, csunya naiv kosfejével. De a jóság és nagylelkűség nem természetes [ez>]

funkciója, ezért én úgy találom, hogy rosszat tesz neki, nehezen emészti, mint olyan ételt, amit a természet nem az ő fajtájának szánt. E folyamat folytán azután úgy lehet |:őt:| jellemezni, hogy büdös a nagylelkűségtől. hogy megkönyebbülésemre |:és gyönyörűségemre:| Gellért elpletykázta, hogy ő a műtét költségeit nem saját vagyonából fedezí, |:azt már mégse!:| hanem azt az összeget adja erre, amit kurátori dijként kap az alapitványtól, de amit vagyonára való tekintettel a segélyalaphoz csatol szegény irók számára. (Ha ezt a szegény irók tudnák, megölnék őt, hogy ily gazul elprédálta azt, ami nekik jár!) De azonban ugylátszik[!] Nissen második ideutaztatásának kölsége „tullépte az előirányzott kereteket" s nem volna-e lehetséges nyélbe ütni, hogy valamelyik bank, vagy pénzember kétezer pengőt ajándékozzon az alapitványnak? Basch korlátlan és csillapithatatlan extázisban lelkesedik Nissenért, egyrészt, mert ő hozta ide, |:másrészt:| mert zsidó, <s> mert tényleg jól operál, s mert (nem tudom, mindvégig ez-e a meggyőződése?) aránylag kevés pénzt kért, |:de:| jelzőiből, hogy milyen tiszta ember! milyen tudós! milyen zseni! milyen átszellemült és szent! – látom (mert igen sokat adok az árulkodó jelzőkre) hogy [*Aljas!*][4] Nissenért való rajongásának nem kis mértékben oka, hogy Nissen, homoszekszuális[!] szempontból sem megvetendő ifjú szépség. Basch minden uj szerelmét eleinte ragyogó szellemnek és fenkölten, majdnem „anya**g**[a>]iatlanul" tiszta embernek képzeli. Nissen véletlenül tényleg remek ember, akár női szempontból is, s ehhez a bonvivan külsőhoz elképesztően jó orvos. (Basch nagyon méltatlankodott, [e>]hogy én azt mondtam, Nissen olyan, mint egy filmszinész – á, inkább olyan mint egy szerzetes! – mondta áhitatosra halkított és remegtetett hangon – közben látszott

[4] Széljegyzet Basch Lóránt kézírásával.

az arcán, hogy szivesen követne el erőszakot a szent szerzetesen. Ez hát a Nissen-komplexum, mint a Mihály-komplexum főággá dagadt mellékága, s mely a |:drága,:| félelmes és hirlapokkal dícsőséges műtét izgalmait kellemesen fokozta a szerelem különleges füszereivel. Mondhatom: a teljesen reménytelen szerelemé – dehát az is jó dolog. Most vissza kanyarodva a tényekhez, akármenyire nem szivesen látom, Mihály valóban köteles minden hálára [ira>]Basch iránt, hiszen, ha meggyógyul, jóformán életét köszönheti neki, fölösleges firtatni<,> Basch életmentő cselekedetének mozgató rugóit. Ez a hála logikus következmény is, mert hiszen, ha a műtét nem sikerült volna, egyedül Bascht átkoznánk érte, de minthogy úgylátszik, hál Istennek sikerült, a hála is övé. Én mégis teljes örömmel szögezem le, hogy ebben a hálában nem osztozok Mihállyal, ezt egyedül kell csinálnia. Nekem ugyanis semmi okom sincs rá – hacsak az nem, hogy Mihály végre számomra is megmaradt, nemcsak neki, de <u>személyileg</u> oly szivből komisz volt hozzám, hogy egész szabadon vihoghatok lelkének csufságain. (Vicces, ahogy a műtétről beszélt velem: szükségünk van Önre! Ön nél[<k]kül nem operálhatjuk meg Mihályt! Akár egy teljhatalmú miniszterelnök az uralkodó kis kegyencnőjéhez, akit az uralkodó szeszélye emelt ki a piszokból, s most a korona őre, utálkozva bár, de kényszerül ennek a kis piszoknak rábeszélő képességét |:is:| igénybe venni, hogy [az>]|:a gyenge:| uralkodót egy |:hasznos:| cselekedetre rábirják.) Minthogy a kegyencnő megtette kötelességét, megkezdődött leép|:í:|tése. Basch, aki az egész szanatoriumi anyagi dolgokat intézte, az én élelmezésemről nem gondoskodott, holott tudta, hogy Mihály mellől nem mozdulhatok, s nem tudok magamnak ételt szerezni. Igy én az első 3-4 napon, a műtét utáni legnehezebb napokon a hazulról hozott teámat, s reggel-este egy-egy lágytojást ettem, mig ugylátszik nővé-

rei rászóltak, s egyszerre váratlanul ebédet <se> kaptam (vacsorát már nem) néhány nap mulva, amint kissé felocsudtam, lemondtam az itteni ebédet, s azóta vendéglőből hozatok kettőnknek, az ápolónővel, mert nem akarom az ő általa fizetett ételt enni. Ez a költség, s még sulyosabb motor, kanül stb. kiadások elnyelték havi pénzemet, de mikor kértem, utaltasson ki alapitványi járandóságunkra előleget, ezt megtagadta, índok nélkül, de nyilván íly gondolattal: ez a senki ítt az én pénzemen drága szanatoriumi levegőt szivhat és még enni is akar! Nem engedélyezek egy fillért sem utálatos nagyravágyó és pénzherdáló nők kéjelgéseire. Igy egy-két napig az volt a helyzet, hogy itt kell hagynom betegemet, mert utolsó fillérig elfigyott a pénzem és se ebédünket nem fizethettem se autobuszra nem volt mit adnom a gyerekemnek |:ha látni akartam őt:| – végre Gellért kisegitett. Hát igy állok külön egyéni hálámmal. Ha naplóm volna, most mindenesetre beleirnám nagy betükkel: Uram Istenem, védelmezz meg háborutol, dögvésztől és gazdag emberek jótéteménye|:i:|től amen!

Török Sophienak soha sem Mihály volt a fontos, hanem önmaga, aki általa lett azzá, ami. Mindent a maga szempontjából ítélt meg. Amikor a beteg tantaluszi kínokat állt ki, és napokig éltveszélyben volt, hogy gondolhattam akkor reá, – arra, hogy ő miként látja el magát. Az első időben megtörtént hogy elfoglaltságom mellett is, naponta háromszor mentem ki a Park Szanatoriumba. Bámultak is testvér nem tehet többet. Pénzzel bánni nem tudott. Hogy nem utaltam ki előleget, a kurátori díjra, annak biztos meg volt az oka. Ez a jegyzete legjobban mutatja sötét lelkét, nem arra gondolt amit tettem, hanem arra a csekélységre, amit elmulasztottam – az ő szemelyét illetően. Számomra a T. S. val való jóbanlétem elkerülhetetlen rossz volt. Ő ezzel tisztában volt, bármennyire kedveskedett is, nekem viszont soha nem volt kételyem, hogy féltékeny reám, és

Mihálynál Ellenem dolgozik. Hány gravamenje volt |:hogy:| a Baumgarten ügyekben megbeszeléseinknél jelenlétét kifogásoltam.

Bl

Kiegészítés a jegyzetekhez*

136. oldal (1923. Pénztári jegyzetek) – „Dante kiadó”
A Dante Könyvkiadót Erdős Ármin és Somló Dezső alapította 1918-ban Ifjúság néven, mely előbb a budapesti Vasváry, majd az Ó utcában működött. 1919-től Benedek Marcell lektorként dolgozott a Dante néven megújult kiadóban, melyet 1940-től Laczkó Géza igazgatott.

136. oldal (1923. Pénztári jegyzetek) – „Ujpesti szinh.”
Az Újpesti Színház 1908-tól Éden Színház, 1911-től Újpesti Népszínház néven működött, majd a 20-as években – az épület tatarozása után – Blaha Lujza Színház néven nyitották meg újra. 1936-ban tűzveszélyesség miatt az önkormányzat bezáratta. A színházban 1940–44 játszottak ismét a mai SZTK épülete helyén. (Vö. 1923. január 14.)

136. oldal (1923. Pénztári jegyzetek) – „szegedi lap”
Valószínűleg a Szeged c. lapról van szó, mely többször írt a Juhász-emlékünnepről. (L. 1923. május 19–22.)

* Tisztelt Olvasó- és Kutatótársaim! A TS naptáraival kapcsolatos ismeretanyag természeténél fogva e kiadás megjelenését követően is bővíthető. Hiszen jegyzeteinkben a nevek tekintetében nemegyszer találkozhatnak az „Ismeretlen”, illetve az eseményekkel összegüggésben a „Nincs adat” kitétellel. Amennyiben segíteni kívánják egy majdani digitális, netán egy második, javított kiadás munkáit, kérem, küldjék el kiegészítő adataikat. Minden információt köszönettel fogadok elektronikus postacímemen: zopalini@hotmail.com.

136. oldal (1923. Pénztári jegyzetek) – „Szini lapja”
TS talán a Pesti Naplóra gondol, amelybe hosszabb ideig dolgozott Szini Gyula.

254. oldal (1925. november 1.) – „Molnár A.”
Valószínűleg Molnár Ákos íróról van szó. (Vö. 1931. december 17.)

254. oldal (1925. november 2.) – „Kiss József p. igazgató.”
KISS József (?–?), az Athenaeum Kiadó propagandaigazgatója (?) volt. Személyéről további ismereteink nincsenek.

255. oldal (1925. november 5.) – „Kiss Ida.”
KISS Ida, *Tamás Ernőné* (1902–1936), író. Pályáját a Napkeletnél kezdte. *Shami* c. regénye (Nagyvárad, 1922) elé BM írt *Előszó*t.

263. oldal (1926. január 17.) – „Sebestyén Károly előadásán.”
SEBESTYÉN Károly (1872–1945), író, újságíró, irodalomtörténész. 1895-től gimnáziumi tanár Budapesten, 1912–33 között a Színművészeti Akadémia tanára. 1904-től a Budapesti Hírlap és a Pester Lloyd munkatársa.

276. oldal (1926. június 13.) – „Sztrokay”
SZTROKAY Kálmán (1886–1952), műfordító, író. Számos budapesti lapba írt. 1945 után az Irodalom és Tudomány szerkesztője volt.

276. oldal (1926. június 23.) – „Mécs Alajos”
MÉCS *Mayer* Alajos (1893–1978), író, újságíró. A 10-es évek végén az Új Nemzedék c. lap riportere, 1934–1936

között Tokióban élt, s onnan küldött tudósításokat a Magyarság c. lapnak, majd a Külügyminisztérium Japán-szakértője lett. 1945 után a Külügyi Szemle munkatársa volt.

313. oldal (1927. december 31.) – „Kiss Pistával és Cicával"
KISS (Cica) (?–?), Kiss Istvánnak (L. 1925. február 1.), BM sógorának, első házasságából született lánya; csak a becenevét ismerjük.

316. oldal (1928. január 20.) – „Molináry Gizellával"
(L. 1940. december 4.)

353. oldal (1928. november 15.) – „Siestában."
A Siesta szanatórium (Vö. 1936. december 12.) Katona József főorvos vezetésével a budapesti I. Ráth György u. 5. alatt működött.

356. oldal (1928. december 6.) – „Balog[h] József"
Valószínűleg Balogh Józsefről van szó. (L. 1932. december 17.)

405. oldal, 8. lábjegyzet (1930. január 17.) – „Basch Loránt Edít és Ilona."
(Vö. 1927. április 25.)

417. oldal (1930. március 26.) – „Hajdu Henriknél"
HAJDÚ *Klein*(?) Henrik (1890–?) műfordító. A 20-as évektől az újpesti szociáldemokrata párt titkára. 1948-tól a Fővárosi Levéltár vezetője. 1915-től publikált a Nyugatban.

427. oldal (1930. augusztus 6.) – „Filipp Jóskával."
(Vö. 1934. augusztus 29.)

469. oldal (1932. január 18.) – „Erzsébet kir. szállóban”
Bp. IV. (ma: V.), Egyetem u. 5., a Centrál kávéház mellett.

490. oldal, 79. lábjegyzet (1932. augusztus 10.) − „Gellérték és uj cseléd”
OSZK Kt., Babits-hagyaték: Fond III/504–505.

509. oldal (1933. január 31.) – „Németh Andor”
NÉMETH Andor (1891–1953), író, költő, kritikus. 1909-ben a Kolozsvári Újság c. lapnál fizetés nélküli újságíró lett. *Veronika tükre* [ital.] c. egyfelvonásos darabját 1913-ban a Galilei Kör mutatta be, melynek alelnöke volt. 1914-ben Párizsba utazott, a világháború kitörése után internálták. A Tanácsköztársaság követségi titkára Bécsben, ahol a Bécsi Magyar Újság és a Diogenes munkatársa. Avantgárd hangvételű lírája révén közel került Kassák köréhez és a Ma c. folyóirathoz, melynek 1921–25 között munkatársa volt. József Attilához és Déry Tiborhoz szoros barátság fűzte. 1926-ban tért vissza Magyarországra, de tizenkét évi távollét után – bár BM és Kosztolányi is sokra becsülte – a Nyugat körén kívül (Dokumentum, A Toll, Literatúra, Szép Szó) találta meg szellemi otthonát.

537. oldal (1933. augusztus 12.) – „Mihálynál Písta öc[s>]cse”
Babits István és felesége BM édesanyjának augusztus 16-án számoltak be levélben a János-szanatóriumban (Vö. 1933. június 3.) gyógyuló költő állapotáról: „Misit kinn a kertben találtam, egy nyugágyban olvasott. Egyáltalában nem néz ki rosszul és 66 kiló a testsúlya. [...] Ilonka azt hiszi, hogy ezt az újabb baját azért kapta, mert húsvétkor Szekszárdra ment és ott meghűlt.” (BCSL 1996: 446). Vö. 1933. április 14–22. és 1933. augusztus 14.

550. oldal (1933. december 1.) – „Gellért |:Bandi:| fiával" (L. 1936. március 28.)

554. oldal, 113. lábjegyzet (1933. december 26.) – „Bernáth Aurél és felesége."

PÁRTOS Alice (1901–1966), orvos, balneológus. A Galilei Kör aktív tagja volt. 1926–38-ban Pöstyénben fürdőorvos, 1938–45 között a Pajor Szanatóriumban reumatológus és balneológus. 1945-től 1966-ig a Lukács Fürdő, illetve az Országos Reuma- és Fürdőügyi Intézet főorvosa. Öngyilkos lett.

566. oldal (1934. január 20.) – „Kún Zsigmond"

KUN Zsigmond (1893–2000), író, költő, közgazdász. A PTOE (L. 1936. január 26.) tisztviselője volt.

569. oldal, 19. lábjegyzet (1934. február 6.) – „Hegedüs Sándorral" (L. még 1941. szeptember 5.)

662. oldal (1936. március 6.) – „<Talmányi>"

Valószínűleg TELMÁNYI Emil (1892–1988), hegedűművész. 1911-ben Berlinben kezdte hegedűművészi pályafutását; 1919-től mint opera- és hangversenydirigens tevékenykedett külföldön, e minőségében 1927-ben mutatkozott be a budapesti közönségnek. 1929 után saját (utazó) kamarazenekara élén dolgozott. 1919-től Koppenhágában élt, de hosszú ideig szinte évente szerepelt Magyarországon is. Bartók Béla hegedűre írott műveinek hű tolmácsolója, nemzeti zenénk eredményes propagátora volt.

662. oldal, 59. lábjegyzet (1936. március 11.) – „<d.e. Schmidt Nusa, Évi> Itt voltak: Évi, Amika, Marika, Sándor, Stefi, Zoli, Judít I. születésnapi uzsonnán."

(Merkovits Sándort, Szabó Máriát, Taubinger Stefániát és Walkó Amáliát sikerült azonosítani.)

666. oldal, 69. lábjegyzet (1936. április 9.) – „Hegedűs 6 kor p|:rédikál:|"

Valószínűleg több alkalommal is igehirdetést tartott; egy korábbi alkalommal egyebek között ezeket mondotta: „[...] mondom a mai állapotokra vonatkoztatva, hogy nem lehet Krisztusnak híve, aki akár tettel, akár szándékkal a zsidóság ellen tör. Minden ilyen tény vallásunkkal ellenkezik és Jézus tanítása ellen van. Ezért az antiszemitizmus minden megnyilvánulását hitünk szerint el kell ítélnünk..." A prédikátor közös áldásban részesítette a templomban jelen levő protestáns, katolikus és zsidó híveket. A református hívők közleményben tiltakoztak az ilyen, politikai célokat szolgáló prédikációk ellen. (Vö. Magyarság, 1933. április 25., 8.)

667. oldal, 72. lábjegyzet (1936. április 18.) – „Vajda est"

Illetve Lesznai Anna, Radnóti Miklós, Sárközi György, Sík Sándor, Szabó Lőrinc, Vas István és Weöres Sándor. Juhász Gyula és Kosztolányi Dezső verseiből Kiss Ferenc adott elő, Komlós Aladár mondott megnyitót.

670. oldal (1936. május 16.) – „Kerecsényiék"

(L. 1941. január 18.)

678. oldal, 112. lábjegyzet (1936. július 19.) – „Császár Károly"

1912-től Kolozsvárott középiskolai tanár, majd a református leánygimnázium igazgatója. 1930–38 között a Pásztortűz szerkesztője. 1958-ban áttelepült Magyarországra.

679. oldal (1936. augusztus 6.) – „Gellért Gyuri”
Valószínűleg GELLÉRT *Goitein* György (1894–?), banktisztviselő. Budapesten az Angol-Magyar Bank tisztviselője.

679. oldal, 115. lábjegyzet (1936. augusztus 14.) – „Weisz Magda”
Weisz Sándor esztergomi ügyvéd, a városi képviselőtestület tagjának a lánya.

680. oldal (1936. augusztus 20.) – „Karinthy Gabi.”
KARINTHY Gábor (1914–1974), költő. Karinthy Frigyes fia Judik Etel színésznőtől, aki 1918-ban a spanyolnáthajárvány áldozatául esett. Hangszóró néven lapot alapított, verseinek nagy része itt jelent meg. A Szép Szóban és a Nyugatban is jelentek meg versei a 30-as évek második felében.1946–48 között a Fővárosi Könyvtárban dolgozott, majd visszavonultan élt Badacsonyban, utóbb Budapesten.

681. oldal (1936. augusztus 28.) – „Dexékkel”
DEÉD *Dex* Ferenc (1901–?) festő, restaurátor. 1932-ben gyűjteményes kiállítása volt Pozsonyban. Az Esztergomi Vármúzeumnak az esztergomi vár történetéről szóló állandó kiállításán az ásatások menetét az ő színes freskója mutatja be.

681. oldal (1936. augusztus 29.) – „Rubínyi Mózes”
RUBINYI Mózes (1881–1965), nyelvész, irodalomtörténész. 1903-tól nyugdíjazásáig (1938) budapesti polgári iskola, illetve kereskedelmi iskola tanár volt. 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején főiskolai tanárrá nevezték ki; ettől a tisztségtől a forradalom bukása után megfosztot-

ták. 1945–48 között a főváros kulturális és tudományos ügyeinek előadója volt. 1947-ben szegedi egyetem tanára. 1929-től haláláig a Magyar Pen Club ügyvezető alelnöke. Jelentős tevékenységet fejtett ki az 1926-ban általa alapított Vajda János Társaságban is.

690. oldal (1936. november 29.) – „Császár Ildikóhoz."
Császár Károly (L. 1936. július 19.) valószínűleg korrepetálta Ildikót.

752. oldal (1937. november 16.) – „Devecseri"
(L. 1938. június 16.)

779. oldal (1938. április 14.) – „Parkban"
(L. 1933. január 23.)

794. oldal, 110. lábjegyzet (1938. november 10.) – „Makr[<k]ai[!] mérnöknél"
MAKRAI Teofil, mérnök ugyanis a VIII., Kálvária tér 6. sz. alatt lakott, közvetlenül TS-ék mellett.

824. oldal (1939. június 15.) – „|:Makaínál:|"
Makai István (1904–1970), a Rádió Világ c. magazin főszerkesztője, aki valószínűleg hangfelvételt készített BM-ról. Az 1940-es években megjelent ismeretterjesztő, illetve szakkönyvei között a rádiók javításáról, behangolásáról, hangfelvételek készítéséről is találunk könyveket. (Vö. 1938. november 10.)

816. oldal, 36. lábjegyzet (1939. március 30.) – „Gellért kiadja Novelláskötetemet"
(TÖRÖK 1939: 85–191.)

Rövidítések jegyzéke

Szakirodalmi rövidítések

BCSL 1996	*A Babits család levelezése*. Szerk. Buda Attila. Budapest, Universitas Kiadó, 1996.
BCSL2 2006	*„Különös emberi háló”. Ami Babits család levelezéséből kimaradt*. Szerk. Buda Attila. Budapest, Universitas Kiadó, 2006.
Babits 1978	BABITS Mihály, *Esszék, tanulmányok I–II.* Szerk. Belia György, Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1978.
Babits 1997	BABITS Mihály, *A gólyakalifa*. Szerk. Éder Zoltán, *Kártyavár*. Szerk. Babits Kutatócsoport, Budapest, Historia Litteraria Alapítvány–Korona Kiadó, 1999. (Kritikai kiadás)
Babits 2001	BABITS Mihály, *Timár Virgil fia.* Szerk. Sipos Lajos, Budapest, Magyar Könyvklub, 2001. (Kritikai kiadás)
Babits 2006	BABITS Mihály, *Halálfiai*. Szerk. Némediné Kiss Adrienn–Szántó Gábor–T. Somogyi Magda, Budapest, Argumentum Kiadó, 2006. (Kritikai kiadás)
Belia 1980	BMBF 1980 I–II.
Beszf 1980 I–II.	*Babits Mihály Beszélgetőfüzetei I–II.* Szerk. Belia György, Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1980.

BMBG 1998	*Babits Mihály Bibliográfia*. Szerk. Stauder Mária–Varga Katalin, Budapest, Argumentum Kiadó–Magyar Irodalom Háza–MTA Irodalomtudományi Intézete, 1998.
BEK	*Babits Emlékkönyv*. Szerk. Illyés Gyula, Budapest, Nyugat Kiadó, 1941.
BMKL	*Babits Mihály kéziratai és levelezése. Katalógus I–IV*. Szerk. Cséve Anna–Kelevéz Ágnes–Melczer Tibor–Nemeskéri Erika–Papp Mária, Budapest, Argumentum Kiadó–Petőfi Irodalmi Múzeum, 1993.
BML 1912–1914	*Babits Mihály levelezése 1912–1914*. Szerk. Pethes Nóra–Vilcsek Andrea, Budapest, Argumentum Kiadó, 2007.
BSZL 1979	*Babits–Szilasi-levelezés*. Szerk. Kelevéz Ágnes, Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum–Népművelési Propaganda Iroda, é. n. [1979.]
Buda 2000	BUDA Attila, *A Nyugat Kiadó története*. Budapest, Borda Antikvárium, 2000.
Buda 2005	*„Áll az idő és máll a tér”. Babits István levelei a keleti frontról és a hadifogságból 1915–1920.* Szerk. Buda Attila. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2005.
Czeizel 2004	*„...kínok és álmok közt...”* 2004.
Fotótéka	*„...külön tér, külön idő...”. Babits Mihály fényképei*. Szerk. W. Somogyi Ágnes, Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1983.
Ikonográfia	W. SOMOGYI Ágnes, *Babits Mihály fényképei a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Ikonográfia.* Szerk. Láng József TDBM: 305–388.

Jankovics 2001	JANKOVICS József, Babits Mihály fegyelmi büntetésének revíziós eljárása ismeretlen dokumentumok tükrében. *ItK,* 2001/1–2.
Kardos 1972	KARDOS Pál, *Babits Mihály*, Budapest, Gondolat Kiadó, 1972.
„...kínok és álmok közt..." 2004	*„...kínok és álmok közt..." Czeizel Endre, Harmati Lídia, Németh Attila, Rihmer Zoltán, Sipos Lajos, Szállási Árpád Babitsról*. Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004.
Koháry 1973	KOHÁRY Sarolta, *Flóra és Ilonka.* Budapest, Magvető Kiadó, 1973.
Koháry 2006	KOHÁRY Sarolta, *Török Sophie életregénye*. Budapest, Éghajlat, 2006.
Ortutay	ORTUTAY Gyula, *Napló I. 1938–1954*. Szerk. Markó László, Pécs, Alexandra Kiadó, 2009.
SCHAL 2004	*Schöpflin Aladár összegyűjtött levelei.* Szerk. Balogh Tamás, Pécs, ProPannonia Kiadói Alapítvány, 2004.
Sipos 1976	SIPOS Lajos, *Babits Mihály és a forradalmak kora*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1976.
Sipos 1999 I–II	*„Engem nem látott senki még." Babits-Olvasókönyv I–II*. Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Historia Litteraria Alapítvány–Korona Kiadó, 1999.
Sipos 2002	SIPOS Lajos, *Új klasszicizmus felé...*, Budapest, Hollósy Galéria, 2002. (Babits Kiskönyvtár)

Sipos 2003	SIPOS Lajos, *Babits Mihály.* Budapest, Elektra Kiadóház, 2003.
Sipos 2007	SIPOS Lajos, Újraolvasó. Babits Mihály: A lírikus epilógja és az In Horatium. *Tiszatáj* 2007/11. (123. sz.), Diákmelléklet 1–11.
Sipos 2008	SIPOS Lajos, *Babits Mihály*. Szekszárd, Babits Kiadó, 2008.
Sipos 2010	SIPOS Lajos, *Az elérhetetlen eszmény. A Napkelettől a Magyar Szemléig.* Tekintet, 2010/5. 3–36.
TDBM	*Mint különös hírmondó. Tanulmányok és dokumentumok Babits Mihályról*. Szerk. Kelevéz Ágnes, Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum–Népművelési Propaganda Iroda, 1983.
Téglás 1981	*Művészek levelei Babitsról.* Szerk. Téglás János, Budapest, Ságvári Endre Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, 1981.
Téglás 1996	*A vádlott: Babits Mihály. Dokumentumok, 1915–1920*. Szerk. Téglás János. Budapest, Universitas Kiadó, 1996.
Téglás 1997	*Babits Mihály: „Itt a halk és komoly beszéd ideje..." Interjúk, nyilatkozatok, vallomások*. Szerk. Téglás János. Második, bővített kiadás. Celldömölk, Pauz–Westermann Könyvkiadó Kft., 1997.
Téglás 2003 I–III	*A Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1917–1941. I–III*. Szerk. Téglás János. Budapest, Argumentum Kiadó, 2003.

Téglás 2005	TÉGLÁS János, *Babits-epizódok*, Tótfalusi Kis Miklós Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakiskola, 2005.
Téglás 2007	TÉGLÁS János, *Babits-epizódok II.*, Klauzál Gábor Műszeripari Szakközépiskola és Szakiskola, 2007.
Téglás 2007 IV–V	*A Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1941–1951. IV–V.* Szerk. Téglás János. Budapest, Argumentum Kiadó, 2007.
Török 1939	TÖRÖK Sophie, *Nem vagy igazi!*, Budapest, Nyugat Kiadó és Irodalmi Rt., é. n. [1939.]
Török 2000	*„most én vagyok hang helyetted...". Török Sophie Babits Mihályról*. Szerk. Téglás János, Budapest, Palatinus, 2000.

Egyéb rövidítések

BH	Budapesti Hírlap
Bp.	Budapest
ItK	Irodalomtörténeti Közlemények
MTA	Magyar Tudományos Akadémia
Ny	Nyugat
OSZK Kt.	Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára
PH	Pesti Hírlap

Névmutató

Abélard, Pierre 614
Abonyi Géza 926
Ábrahám Pál 565, 612
Ábrányi Kornél 268
Aczél Ilona 151
Adalbert, Prágai, Szent 390
Ady Endre 18, 23, 49, 111, 124, 129, 139, 149, 152–153, 159, 179, 268, 273, 283, 289, 305, 308–310, 315, 319, 367, 369, 375–376, 378, 391, 412, 415–417, 419, 422, 462, 464, 479, 493, 535, 581, 628, 638, 656, 679, 707, 720, 847–848, 894, 928
Ady Lajos 375, 376
Ágoston Gézáné 291, 605, 608–609, 928–929
Ágoston, Hippói, Szent 501, 628
Alberti, Leone Battista 339
Alerme, Marcel 871
Alfieri, Vittorio 339
Ali → Komjáthy Aladár
Ali → Schöpflin Aladár
Alpár Gitta 612
Alpár Miklós 578
Alszeghy Zsolt 469–471, 473, 569, 721, 811
Almásy-Teleki → Teleki
Ambrózy Ágoston 838
Ambrus Zoltán 356–358, 365, 402–403
Amiel, Denis 264
Amikai Sándor 615
Ammer József 627
Andersen Felícia 460, 468, 628, 750
Angelico, Fra 329, 332, 336
Angyus → Babits Angyal
Anna, ápolónő 918
Annus, Anna, cseléd 288, 294, 318, 327, 666, 667, 712, 724
Antal, Anti, inas 390, 398
Antalffy-Zsiross Dezső 205
Antalóczy Zoltán 910
Antonio Widmar → Vidmár Antal
Anyi → Babits Mihályné Kelemen Auróra
Áprily Lajos 432, 667
Arany János 446, 464
Arisztophanész 545, 615
Árkay Aladár 603
Árkay Bertalan 603
Ártinger Imréné Rózsa Lillian 364, 389–390, 400, 405, 443, 468
Ártinger → Oltványi
Árvay János 650
Ascher Leó 391
Ascher Oszkár 257–259, 265, 267–

268, 277, 283–285, 292, 306–307, 310–312, 317–318, 320–321, 324–326, 345, 353–355, 358, 360–362, 364–365, 367–370, 376, 378, 380, 382, 384, 392, 397, 402, 405, 412–413, 422, 428, 430, 433, 437, 447, 459, 462, 468, 470–472, 478, 492, 500, 502, 508, 521, 543, 550, 554–562, 564, 595, 599, 613, 619, 646, 665, 689, 693, 707, 709, 747–748, 750, 757, 811, 823, 874, 878–879
Astaire, Fred 719, 890, 923
Auer Pál 623
Augustus, Caius Octavianus Caesar, római császár 336
Auguszt Elek 515
Auguszt Elemér 515
Ayres, Lew 889

Baba → Einczinger Lívia
Babi, kozmetikus 820, 849, 871, 903
Babics Antalné 948
Babits Angyal Irén Sarolta, Kiss Istvánné (Angyus, Angéla,) 102–103, 156, 160–161, 212, 223, 243–244, 269, 291, 295, 301, 326, 369, 386, 415, 422, 432, 578, 589, 616–618, 839
Babits Ildikó 21–22, 24–28, 42, 74, 81–82, 173, 192, 252, 318, 320–325, 327, 340–348, 353–355, 357, 361, 365–368, 370, 376–377, 380–382, 385–388, 390–391, 393–403, 406–411, 413–415, 417–420, 422–423, 425–429, 431–435, 438, 440–445, 447–449, 452–457, 463–465, 468, 472, 476, 479, 481, 483, 486–488, 490–493, 495–497, 499, 502–503, 505–506, 508–512, 514, 516, 521–524, 529, 533–534, 536, 537, 540, 542–546, 548–554, 564–565, 568–570, 572–580, 585–591, 593–601, 604–615, 619–624, 626, 627, 630, 633–635, 637–642, 648–649, 652, 657, 659–660, 662–663, 665–671, 673–675, 677–680, 682–685, 687, 689, 690, 691, 695–697, 701–702, 711–713, 719–720, 724, 727–729, 737–739, 741–742, 744–746, 748–749, 751–754, 758, 761–762, 773–782–785, 789–800–807, 809–817, 821–824, 826–827, 829, 830, 834–840, 842, 844, 846–849, 852–853, 859, 860, 862–865, 868–870, 874–878, 880, 884, 887–888, 890–892, 895–900, 902, 904–913, 915–917, 920–924, 926, 929, 932–933, 938–940, 942–948, 950–952, 955
Babits Ilona 222
Babits István, Pisti, Pista 110–111, 131, 178, 205, 210, 223, 254–255, 270, 282, 295, 305, 317, 326, 386, 537, 589, 624–625, 662–665, 710–711, 714, 747, 828, 887
Babits Istvánné Stockinger Georgina, Györgyi 110, 386–387, 394, 438, 624–626, 637,

640, 663–664, 714, 723, 747, 750, 770, 806, 828, 856, 874, 887, 902
Babits Konstancia, Stanci néni (Ujfalussy Imréné) 222–223
Babits Mihály *passim*
Babits Mihályné Tanner Ilona → Török Sophie
Babits Mihályné, id., Kelemen Auróra, Anyi 95, 97–98, 222, 226, 269–270, 283, 345–347, 369, 386, 432, 550, 711
Babits Róza 194, 222, 260
Babits Sándor 214, 220, 317, 475, 637
Babits Sándor, ifj. 214
Babits Sándorné Keresztes Ilona 214
Babits Tibor 438, 828, 887, 896
Bach, Johann Sebastian 206, 209, 432, 667, 685–686, 688, 757, 874
Back Zsuzsi → Osvát Zsuzsanna
Bacon, Lloyd 394
Bajcsy-Zsilinszky Endre 197, 388
Bajor Ágost (Bayer), Beuer [!] Gusztáv, Bayer 244, 248–249, 252–253, 255–259, 265, 268, 271, 274–282, 285, 291, 300, 334–335, 343, 492
Bajor Ágostné 253
Bajor Gizi 148, 285, 411, 660, 708
Bak Mária 191, 194
Baker, Josephine 341
Balassa József (Grünbaum), újságíró 517, 533, 535–536, 543, 549, 552, 569, 573, 627
Balassa József, nyelvész 518
Balassa László 518–521, 524–525, 527, 531–532, 535, 537, 539, 544, 552, 564, 569, 571, 585, 940–941, 953
Balassa Lászlóné → Meller Róza
Balázs Béla 687
Balázs, Szent 764
Bálint Aladár 830
Bálint György 409, 413, 424, 431, 442, 450, 456, 472, 475, 481, 499, 506, 512–515, 517, 541, 549, 579, 603, 669, 715, 719, 722, 746, 761, 781, 882
Bálint Jenő (Berger) 65, 407
Bálint Klára → Szerb Antalné
Bálint Rezső (Berger), festő 407
Bálint Rezső, orvos 212
Balla Erzsébet 562
Baló Elemér 306
Balog Sándor 427
Balogh Béla 641
Balogh Gyula 769–770
Balogh István 367
Balogh (Balog) József 356, 501, 550, 818, 902, 911, 939, 972
Balogh Károly 598, 606–607, 612, 747, 752, 769
Balogh Károlyné 607, 612, 614
Balogh Miklós 422
Balogh Vilma, Bánóczi Lászlóné 121, 658, 771
Bán Frigyes 929
Bandl Ferenc 149
Bandl József 135–136, 149, 248, 300
Bánffy Miklós, gr. 366, 410
Bánfi Szilvia 852–853
Bánóczi László 121

Bánóczi Lászlóné
→ Balogh Vilma
Bányai Elemér 894
Bányai Kornél, Bányay 197, 199, 200–203, 207, 212, 242, 244, 248, 262, 276, 279, 300–303, 305, 312, 387–388, 454, 471
Barabás Miklós, márkosfalvi 469
Baracs Marcel (Barach) 184, 188
Baracs Marcelné Schmidt Etelka 184, 233
Baranyai Erzsébet 931
Baranyai Lipót 931
Barát Béla, Baráth 814, 875, 897
Barát Béláné, Barát Annie 894, 897–901, 921, 925, 931, 938–940, 943, 945
Barát Irén 948
Bárd Miklós (Kozma Ferenc) 450
Bárdos Artur 234, 270, 545, 660, 726
Bárdos Lajos 172–174, 442, 493, 502, 574, 598, 603, 609, 652, 750, 753
Barna Erzsébet (Bözsi), TS varrónője 421, 670
Baron Gyula 725
Baross György 354
Baróthy Miklós 194, 211
Baróthy Miklósné 194–195, 211, 225
Barrett-Browning, Elisabeth 885
Barrymore, Lionel 717
Bársony János 308
Bársony L. 888
Bársony Rózsi 565, 612
Bársony Tivadar (Bruckner) 714, 772
Barta János 762–763
Bartal Ernő 280
Bartalis János 378–379, 436
Bartha Dénes 693
Bartha Dezső 417
Bartha László, nagyborosnyói 878
Barthi Mária 423
Bartók Béla 159, 161, 174, 265, 278, 283, 422, 432, 605, 651, 654, 657, 659–662, 664, 667–669, 671, 673, 676, 684–689, 691–692, 695–696, 698–705, 708–721, 751, 755, 757–758, 761, 813, 874–875, 888, 894, 897, 904, 908
Bartók Béláné Voigt Paula 689
Bartók Elza 689
Bartók Péter 689
Bartolommeo, Fra 338
Bartucz Lajos 441
Basch Edit 405, 439–440, 462, 465–466, 470, 474, 476–478, 480, 487–488, 498–499, 501, 511, 515, 547, 562–564, 584, 611, 615, 619, 622, 657, 663, 667, 670, 674, 675, 706, 722, 726, 730, 739, 797–798, 802, 806–808, 812, 816–817, 832, 837, 839, 842, 859, 872, 878, 881–882, 889, 898–899, 905, 926, 928, 972
Basch Ilona 296, 318, 327, 343, 383, 401, 405, 411, 424, 434–435, 439–440, 445, 462, 478, 487, 498–499, 502, 507, 526, 533, 537, 548, 584, 611–612, 619, 622, 636, 660, 675, 689–690, 721–722, 726, 730–731,

734, 739, 749–757, 761–762, 765–767, 770, 773–774, 777, 786, 789, 796–798, 802, 806–808, 812, 829, 833, 835, 838, 870–872, 873, 876, 878, 881–882, 886, 894, 889, 897, 899, 903, 905, 916, 931, 941, 948, 963, 972
Basch Lóránt 70, 82, 169, 288–290, 292, 293, 295–296, 300, 302–307, 311–312, 317–318, 321, 327, 342–344, 348–349, 351, 354–357, 359–360, 362, 364–367, 377, 380, 382–383, 387, 389, 392, 397, 399–402, 404–406, 409, 411, 413–415, 418, 420, 422–424, 428, 431–443, 445, 448, 452, 457, 459–460, 462–463, 465–471, 474–482, 486–488, 492, 495, 497–503, 506–507, 511–513, 515–516, 519–521, 524–528, 530–531, 533–539, 541–545, 547–552, 562–565, 569–574, 578–580, 584, 588–589, 594–595, 597–598, 608, 610–611, 614–615, 619, 622–624, 629, 635–636, 638–640, 643–650, 653–654, 656–657, 660, 664, 667, 669–670, 673, 675–677, 679, 682, 686, 688, 690, 692, 698–700, 705–706, 712–713, 719–724, 726–727, 730–734, 736, 738–739, 741, 743, 746–757, 766–762, 765–767, 770–771, 777, 782, 785–786, 789, 792–793, 795, 797–799, 802, 804, 806–808, 810, 812, 815–829, 831–835, 837–839, 842, 845–846, 848–849, 855, 859–860, 862, 867, 870–874, 876–890, 892–894, 898–907, 909, 912–913, 916, 918–919, 922–924, 926–932, 938, 941, 948–949, 951–953, 957, 962–965, 972
Basch Nini → Schweiger Ödönné
Basilides Mária 265, 422, 516, 686, 707
Báthy Annie 357
Batthyány Gyula, gr. 840
Baudelaire, Charles 177, 639
Bauer József 203
Baum, Frank L. 895
Baumgarten Ferenc Ferdinánd 23, 169, 271, 288–290, 303, 356, 366
Baumgarten Ignác 311
Baumgarten Sándor 311
Baur, Harry 658
Bayer → Bajor
Bayer, Josef 514, 522, 552
Bea, Buday László ismerőse 580, 620
Beck Gyula 100, 107, 110, 121–123, 126, 128–129, 133, 147, 160, 172, 178, 183
Beck Judit, G. 878
Beck Ö. Fülöp 161, 242, 256, 290, 297, 302, 311, 348, 350, 351, 358, 364–365, 380, 387, 394, 423–424, 444, 472, 478, 482, 542, 553, 929–931
Beczkóy József, Beckói 436–437, 444
Beethoven, Ludwig van 209, 432,

465, 516–517, 538, 661, 704, 708, 748, 757, 884
Békássy Ferenc 132
Békássy Istvánné Bezerédj Emma 131–132, 146, 175, 187–188, 286, 382, 401–402, 413, 520, 568–570, 572, 598, 607, 609, 615, 650, 662, 664, 702–704, 706, 807, 812
Békeffi István 575, 655
Béky Zoltán 185–190
Béla Miklós 262
Béla, Babits Ildikó iskolatársa 804
Béládi Miklós 32
Belia György 63, 68–69, 74, 358, 586, 767, 913
Bell, Maria 859
Bella, ápolónő 909
Bellini, Vincenzo 91, 327, 340
Belloni, Angelo 844, 850, 852
Bene Valéry (Valéria) 700
Benedek Elek 378, 408, 431
Benedek Marcell 104, 157, 172, 178, 203, 364, 479, 492, 584, 919, 970
Benedict Henrik 97
Beőthy László 306
Berán Lajos 914
Berber, Anita 155
Berczik Árpád 183
Bérczy Ernő 444
Beregi Oszkár 414
Berény Róbert 572
Berényi István 634, 637, 680
Berényi Zsigmond 490, 585, 633–634, 680, 789, 907, 913
Bergner, Elisabeth Ettel 377, 499, 576, 643, 831–832, 841
Bergson, Henri 172, 192, 552
Berky Lili 86
Berling, Gösta 54
Bernard, Raymond 867
Bernát, Clairvaux-i, Szent 614
Bernáth Aurél 270, 482, 513, 554, 642, 658, 665, 668, 684, 704, 710, 748, 770–771, 874–875, 878, 880, 894, 903, 973
Bernáth Aurélné Pártos Alice 513, 554, 658, 665, 668, 684, 710, 748, 878, 880
Bernini, Giovanni Lorenzo 331
Bernini, Pietro 339
Berté Henrik 581
Berven, Karolinska Institut igazgatója 812
Berzeviczy Albert 408–409, 471, 477, 605, 614, 669, 701
Berzsenyi Dániel 464, 605, 614
Bethlen Gábor, erdélyi fejedelem 289
Bethlen István, bethleni, gr. 289, 340, 378, 416, 931
Bethlen Margit, gr. 289, 603
Beuer Gusztáv → Bajor Ágost
Bezerédj Angéla 662
Bezerédj Emma → Békássy Istvánné
Bianconi, Carlo 592
Bibó Lajos 367, 409, 419, 611
Bilicsi Tivadar 866
Biller Irén 575
Bíró Ernő 142
Bíró Imre 278, 281, 283
Bíró Irma 21–22, 24–25, 42, 252, 264–265, 268, 270, 279–280, 282, 285–286, 288, 291–294, 298, 305, 307, 317–320, 322–

327, 340–342, 345, 361, 365, 384–385, 570, 759, 762, 785–786, 799–804, 808–810, 812–815, 848–849, 858, 862, 868, 875, 879–881, 887–888, 897, 902, 929–932, 938–944, 952
Bíró Lajos 576
Bíró László 318, 402, 439
Bíró Sándor 592
Bittó Dénes 458
Blaha Lujza 893
Blanchar, Pierre 658
Blaskovich István 913
Blondin, Charles 867
Bodnár István 415
Bodó Károly 189, 191, 221
Bodor Aladár, vitéz 165, 184, 233
Bodor György 354
Bodri Ferenc 925
Boelmann, Léon 206
Bohuniczky Szefi 54, 110, 471, 762–763, 962
Bojár Lilly 320
Bóka László 322, 838, 842, 882, 885, 888, 907, 927–928, 941, 946, 951
Bókay János 268, 941, 946
Bokor Imre 188, 257
Bokros Birman Dezső 383
Boles, John 663
Bolger, Ray 891
Bolyai Farkas 535
Bolyai János 535
Bolyai Pál → Bródy Pál
Boncza Berta, Csinszka, Márffy Ödönné 18, 111, 273, 296, 301, 535
Borbíró Ferenc (Vojnics) 422
Borgos Anna 8, 18, 55–56, 60, 801
Boris, cseléd 349, 351
Bornemisza Péter 433
Boros József, zelenai 499
Boross M. A. 759
Borzage, Frank 671
Bossi, Giuseppe 592
Boswell, Eric 916
Both Béla 803
Botticelli, Sandro 330
Böczögő József 412
Bőhm Gyuláné Sztojanovits Adrienne 813, 834
Böröndi Lajos 27, 66
Bözödi György 806
Bözsi, ápolónő 498
Bözsi, cseléd (1.) 450, 455
Bözsi, cseléd (2.) 618, 620, 640, 658, 666, 683, 795, 807
Brahms, Johannes 209, 757, 667
Bramante (Donato di Pascuccio d'Angelo) 330
Braun Róbert 152, 154, 157, 160, 178–179, 191, 194–195, 213, 544, 602
Braun Róbertné 195
Brecht, Bertolt 374
Brennerné Lindtner Ella 627
Brent, George 921
Brent, Romney 499
Brisits Frigyes 919
Bródy Pál (Bolyai Pál), Bródi 90, 93, 101, 105–107, 109–110, 124, 130, 143, 162, 174, 177, 184, 216, 236, 382
Bródy Sándor 159, 462, 638
Bródy Sári 214

Brontë, Emily 856
Brook, Clive 562
Brósz Vilmos 326
Brown, Clarence 921
Browning, Robert 177, 885
Bruckbauer Mátyás 110
Brunelleschi, Filippo 92, 339
Brunszvik Teréz 735
Brünauer Endre 158
Buchner Antal, bánáti 357
Buchowetzky, Dimitrij 143
Buda Attila 9, 21, 74, 110, 136, 210, 397, 399, 511, 543, 803, 923–924
Buday Júlia, Miklódy Vencel Imréné 251, 259, 269, 512, 762, 807, 829, 836, 839, 891
Buday Kálmán 133, 154, 212–214, 220, 225, 263, 270, 520, 530, 617, 740, 743, 745, 752
Buday Kálmánné Békésy Anna 133, 154
Buday László, Laci 212, 251, 259, 371, 465, 472, 497–502, 505–509, 511–518, 520–533, 535–536, 540–541, 543, 546–550, 552–564, 567, 569, 571, 573, 576–577, 580, 588, 595, 597–598, 607, 612, 616, 619–622, 639, 642, 655–657, 670, 674, 682, 755, 840, 871, 874, 891
Buday Mária → Csemez Józsefné
Bulla Elma 655, 660, 707
Burchard-Bélaváry Erzsébet 496, 509, 511
Busch, fényképész 158
Byron, George Gordon, Lord 177, 643
Caballero, Ernesto Giménez 843
Caccini, Giovanni Battista 339
Carlo, Rina de
Cáron, Pierre 859
Carossa, Hans 843
Carrère, Jean, Carrer 319, 321, 352, 484
Cecília, Szent 847
Celanói Tamás 613
Centula, esztergomi apáca 909, 912–913
Chaplin, Charles 150
Chenal, Pierre 658
Cholnoky László 130
Cieplinski, J. 514
Cixous, Hélène 56
Cobden, Richard 568
Cocteau, Jean 253, 363
Collins, Anthony 866
Collins, Eddie 896
Collodi, Carlo 849
Conway, Jack 928
Coolus, Romain 307
Cooper, Gary 671
Couperin, François 206
Cranach, Lucas 331
Crémieux, Benjamin 483
Cukor István 142–143
Cukor Miklós 142–143, 146
Cukor, George 717
Curtiz, Michael 901
Czakó Ervin 147
Czeiner Nelli → Riedl Frigyesné
Czeizel Endre 22, 74–75, 298, 325, 385, 797, 801, 827
Czeke Marianne 735
Czellár Ágnes Eszter, Ága,

Dienes Ága 242, 263, 348, 460, 697–698
Czellár Ferenc, Cellár 141, 145, 156, 227, 241, 263, 314–316, 322–323, 342–343, 348–349, 351, 459–460, 664
Czellár Ferencné Dienes Kató 141, 145, 156, 227, 241–242, 263–264, 276, 292, 306, 312, 459, 670, 664
Czigány Lóránt 28
Czinner, Paul 377, 499, 576, 643, 832
Czóbel Béla 270, 482, 572, 878
Czunft Vilmos, Zunft, Cunf, Cunft 772, 793, 794, 800, 807, 810, 835, 838–839, 841–842, 844–845, 862–863, 870, 877, 879–881, 884, 892–893, 899

Csabai Márta 47
Csák Zoltán (Mockovcsák) 213
Csányi Attila 646
Csányi László 19, 29, 64, 104, 172–173, 175–176, 646
Császár Ildikó 977
Császár Károly 678, 690, 975, 977
Csáth Géza 24, 153
Csathó Kálmán, csíkdelnei 146–147, 486
Csemez József, galántai 102–103
Csemez Józsefné Buday Mária 102, 550
Cser László 723, 742, 750, 758, 765, 773, 776, 781, 802, 806, 826, 828, 781, 828
Cserepes István 567
Cserépfalvi Imre 872
Cserépy, Arzén von 190
Csernoch János 914
Cséve Anna 68
Csiky Gergely 187
Csillag Lajos 644
Csinszka → Boncza Berta
Csiszár Gyuláné 160
Csiszárné, vendéglős 406
Csohány János 114, 125–126
Csók István 474, 699
Csokonai Vitéz Mihály 785
Csontváry Kosztka Tivadar 334, 670
Csorba Géza 268, 272
Csortos Gyula 306, 414, 651
Csukássyné, Juliska 709
Csukly Mária 102

D'Avalos, Giulia 333
Dajbukát Ilona 545
Dallos Sándor 762–763
Dalmady Zoltán 572
Dankó Pista 893
D'Annunzio, Gabriele 854
Dante Alighieri 99, 121, 127, 136, 166, 264, 338–339, 369, 471, 501, 851
Dapsy Gizella, Rozsnyai Kálmánné, Nil 139
Darieux, A. 947
Dastagir, Sabu 748
Davis, Bette 901
Dawson Scott, Mrs 266
Deák Gyula 133
Deák Zoltán 913
Dearing, Edgar 624
Debussy, Claude 657, 684, 708
Decsi, Decsy, orvos 882, 890

Dedek Crescens Lajos 200, 206, 276, 279
Dedek Lajosné 276
Deéd Ferenc 976
Dee, Frances 655
Dejanovic, Mirco 843
Dékány Endre 646
Delibes, Leo 514
Dénes Lajos (Deutsch) 270, 289, 292–293, 317, 323, 326
Denis de Rougemont 315, 343
Dér Zoltán 24
Déri Mária 755
Derkovits Gyula 482, 572
Déry Tibor (Déri) 118, 120, 184, 540, 551, 592, 972
Déry Tiborné Pfeiffer Olga 118
Dési Huber István 480, 878
Deslys, Gaby 88
Devecseri Gábor 50, 752, 786, 806, 840, 860–861, 866, 869, 873–874, 880, 884, 887, 895, 900–903, 907, 929, 931, 977
Dex Ferenc → Deéd Ferenc
Dexné, Nusi (Dex Ferencné) 680–682, 703, 737–738, 787, 789, 790
Diehl, Carl Ludwig 717
Dienes Barnáné Révész Ilus 254
Dienes Gedeon, Gida 176, 385, 404, 443, 459, 463, 469, 638, 658, 699, 747, 753
Dienes Kató → Czellár Ferencné
Dienes Lajos 602
Dienes Mária, Marcsa, Marcsi 602–604
Dienes Pál 141, 172
Dienes Valéria (Geiger) 141, 172–173, 176, 178, 183, 188, 190, 192, 211, 227, 263, 283, 292, 294, 383, 385, 404, 409, 424–425, 442–443, 457, 459, 468, 546, 550, 552, 570, 574, 581–582, 602, 608, 611, 614, 624, 655, 658, 662, 671, 686, 706, 747, 847, 858
Dienes Zoltán Pál 176
Dieterle, William 646, 880
Dietrich, Marlene 671, 856
Diocletianus, Caius Aurelius Valerius, római császár 764
Diskay Sándor 210
Disney, Walt 655, 822, 849
Dobai Péter 436
Dóczy Jenő 149
Dohnányi Ernő 278, 517, 657, 667, 685–686, 688, 903–904
Domokos Lászlóné *Löllbach* Emma 590, 598, 608, 612, 626, 643, 689, 691
Donatello 328, 338
Dósay Margit, Bipsi 532–533, 537, 543, 546, 553, 562, 568, 706, 708, 792, 803, 818
Dosztojevszkij, Fjodor Mihajlovics 652, 658
Döbrentei Gábor 526
Dörnyei Ferenc (Suller) 194
Dőry-Boronkay Péter 877
Dragits Imre 222–223
Dreiser, Theodore 50
Dronte, Sebastian 155
Dučić, Jovan 480, 483–484
Duckworth-Barker, Vernon 379, 382, 384, 398, 408, 410, 423, 659, 669, 764, 778

Dukai Takách Judit 949
Dumas, Alexandre, ifj. 717
Duncan, Isadora 172
Dunne, Irene 920
Dunne, Philip 921
Dunszt Gyula 424
Duvernois, Henry 280
Dyke, W. S. van 575, 624

Eddy, Nelson 890
Éder Zoltán 254
Egede-Nissen, Aud 124
Eggerth Márta 549
Egri Mária, Egri 651
Egry József 270, 482, 572
Ehnaton, fáraó 360
Eichberg, Richard 717
Eidus Bentian 159
Einczinger Ferenc János 199, 201, 207–209, 212, 219, 229, 231, 236–237, 239, 243–244, 247–248, 250, 257–259, 273–277, 280, 282, 298–299, 300–302, 312, 344–346, 350, 352, 357, 364, 385–390, 392–393, 405, 421, 424, 426–428, 430, 438, 440, 451–454, 456, 463, 477–478, 481, 486–491, 497, 506, 554, 567, 574, 580–584, 587, 589, 627, 629, 632–634, 636–637, 647, 669, 679–680, 682, 737–738, 782, 789, 791, 817, 821, 824, 828–829, 831–832, 839, 865, 867, 869, 874, 904, 909, 914
Einczinger Ferencné Adolf Juliska Antónia 201, 207–208, 212, 219, 229, 236–237, 238–239, 241, 243–244, 247–248, 255, 273–275, 277, 279–280, 282, 295, 298–299, 301–302, 344, 346, 357, 387–388, 390, 393, 405, 454, 487, 574, 585, 587, 680, 817, 828, 867, 869
Einczinger György Tibor 231, 241, 247
Einczinger Kató 428, 488, 634, 637, 680, 869
Einczinger Lívia, Baba 219, 295, 298, 346, 352, 390, 421, 424, 426, 428, 452–453, 463, 488, 491, 497, 585, 587, 589, 596, 598, 609, 622, 625, 627, 629–631, 634, 637, 651, 662, 680–681, 689, 782, 789, 791, 828
Einczinger Sándor 427–428, 454, 680
Einczinger Sándorné Adolf Georgina 680
Eizenstein, Szergej 374
Elek Artúr 110, 134, 146, 156, 170, 211, 215, 266, 282, 294, 321, 348, 366, 370, 404, 406, 418, 437, 441, 448, 463, 466, 470, 477, 502, 506, 512, 517, 525, 529, 534, 540, 543, 545, 548, 553, 566, 588, 618, 632, 638, 640, 642–643, 648, 656, 658, 663, 686, 702, 734, 740, 747, 752, 779, 803, 843–846, 857, 860, 863, 880–881, 883, 888
Éliássy Sándor 861
Emőd Tamás 367, 545
Endrey Béla 419
Engel Iván 573, 892

Engel Károly orvosprofesszor 640, 941
Eöttevényi Olivér, eötevényi (Nagy) 420, 460, 466, 486, 490, 513, 529, 542, 550
Eöttevényi Olivér, eötevényi, ifj. 504
Eöttevényi Olivérné Kvassay Anna 460, 466, 486, 490, 513, 529, 550
Eperjessy Edit 907
Ercsey → Ertsey
Erdei Ferenc 781
Erdei Viktor 567
Erdélyi József 191, 347, 353, 355, 358, 366–367, 379, 392, 398, 409, 429, 441, 462–463, 467, 471, 476, 479, 481, 507, 510, 525, 562, 899
Erdélyiné 486
Erdélyi Mici 641
Erdős Ármin 696
Erdős Renée (Renáta) 130, 155
Erkel Ferenc 357
Erkel Gyula 151
Erna, apácanővér 913–915, 917, 924
Ernst Lajos 170
Ernst, Paul 394
Erős Ferenc 47
Ertsey Péter, Ercsey 939, 942–943
Erzsébet, magyar királyné 441
Erzsi, cseléd → Vidrédy Erzsébet
Erzsike, cseléd 676
Erzsike, nevelőnő 627, 630–631, 637, 639, 651, 676, 678, 684, 693
Erzsike, varrónő 930
Eta, Bíró Irma barátnője 942

Fábián János, debreceni színész 376
Fábián János, esztergomi telektulajdonos 230, 393
Fábián, kereskedő 639, 720, 744–746, 823
Failoni, Sergio 687
Fairbanks, Douglas 643
Fall, Leo 201
Falu Tamás 293, 701
Faludi Kálmán 391
Faludy György 581
Faludy Jenő (Wattersdorf) 204
Faragó György 904
Farinelli, akadémikus 843
Farkas Aladár, újságíró 289
Farkas Aladár, szobrász 669
Farkas Anna 736
Farkas Ferenc 803
Farkas Gyula, kisbarnaki 371–376, 379–380, 418, 430, 455, 616
Farkas Zoltán 271, 290, 305–307, 310–311, 320–321, 347, 349, 353, 366, 369, 375, 379, 387, 393, 395, 398, 404, 406, 408, 410, 413–415, 418, 424, 431–432, 434–437, 440, 443, 448–450, 454–456, 460, 464–465, 470, 473, 480, 482, 484, 497, 499–500, 502, 506, 508, 510, 513–514, 518, 524, 537, 548, 550, 563, 569, 569, 579, 640, 642, 650, 699, 722, 742, 756–757, 775, 806, 823, 840, 841
Fáy András 455–456

Fáy Dezső 166, 310, 323, 369, 416, 455, 467, 544, 545
Fazekas Imre (Frey) 176
Fazekas Mihály 597
Fedák Sári 127, 306, 322
Fehér Miklós, B. 695
Féja Géza 197, 199–201, 206, 275, 298, 300, 303, 312, 388–390, 393, 781
Fejes Sándor 210, 254, 299
Fejtő Ferenc 641
Fekete Lajos 452
Feld Irén 726
Fényes Szabolcs 929
Fenyő Anna 205, 247, 547
Fenyő Elvira 454
Fenyő György 205
Fenyő Iván 205
Fenyő László 358, 460, 463, 471, 476, 514, 640–641, 674, 747
Fenyő Márió Dénes 641, 945
Fenyő Miksa (Fleischmann) 111, 125, 137, 155, 161, 175, 177, 186, 205, 210, 214, 220, 224, 229, 234, 240, 250, 256, 267, 274, 281–282, 294, 297, 301, 311–312, 316, 362, 369, 377, 379, 381, 392, 397–400, 407, 409, 422, 453, 469, 471, 501, 530, 542–543, 547, 550, 553, 583, 603, 606, 611–612, 614, 636, 677, 724, 733, 752, 755, 777, 833, 845, 921–923, 945
Fenyő Miksáné Schöffer Aurélia, Schäffer, Rella 111, 125, 137, 155, 186, 205, 224, 229, 234, 256, 267, 274, 281–282, 294, 297, 301, 311, 316, 542
Fenyő Miksáné Seyringer Mária, Ria 603, 945
Fenyves Dezső 352
Fenyves, ruhakereskedő 530
Ferdinánd, I., firenzei nhg. 338
Ferdinánd, II., toszkán nagyherceg 92
Ferenc József, I., osztrák császár, magyar király 441, 705
Ferenc, Assisi, Szent 613
Ferenczi László 343
Ferenczi Sándor 526
Ferenczy Béni 878
Ferenczy Károly 745
Ferenczy Noémi 572, 745
Ferenczy Sándor 803
Ferenczy Zsizsi, Szentimreiné 378
Ferguson, Norman 849
Feri, inas 390
Fest Guido 164, 172, 186, 195, 235, 254, 259, 263
Feszty Árpád 705
Feszty Masa, Feszthy 705, 714, 835
Feuillère, Edvige 867
Feydeau, Georges 102
Feyder, Jacques 871
Fidelis, Fídeli, esztergomi apáca 909, 914
Finta Gábor 775
Fischer Annie 174, 464, 480, 565, 606, 613, 647, 615–619, 638, 640, 657, 661–664, 666, 671, 677–678, 683, 692, 777, 812–814, 824, 826, 884–886, 888, 890
Fischer Béla 450
Fischer Edwin 660

Fischer Ernő 196
Fischer Ilona, Filo 168
Fischmann Leó 94
Flaherty, Robert J. 748
Flaubert, Gutave 637
Fleischmann Lipót 766
Flint, Katja 672
Flynn, Errol 901
Fodor József 358, 566, 648, 653, 899
Folsthoffer Mariska 421–422
Fontaine, Joan 898
Forbát Alfréd 533
Forbáth Sándor 156
Forgács Sándor 309
Földes Ilona, Ilus, Ica 684, 689–690, 724–725
Földessy Gyula 179
Földi Mihály 369, 380, 397, 400, 413, 432, 437, 444, 456, 462, 482, 510, 515, 539, 564, 579, 609, 640, 685, 753, 790–791, 795, 816, 818, 824, 831, 833, 843, 885
Förster Gyula 215, 541–547, 549–550, 552, 565, 573, 657, 660, 671–672, 699, 718–719, 722, 736, 742–743, 857–859, 861–863, 870–871, 898, 901, 903, 906
Förster János 155
Förstner Béla 215
Förstner Dénes 567
Fraknói Vilmos (Frankl) 122, 124
Franck, César 708
Fráter Zoltán 377
Freuchen, Peter 624
Freud, Sigmund 852
Fried Ilona 851
Fried Pál 480
Fröhlich, Gustav 655
Fruchter Lajos 482, 670–671, 750, 885
Fülep Lajos 379, 402, 406, 450
Fülöp Elemér 581
Fülöp Ferenc 312
Fülöp István 918
Füst Milán 35, 143, 214, 271, 367, 467–468, 471, 476, 480, 485, 496, 517, 547, 602, 608
Füst Milánné Helfer Erzsébet 214, 271

Gaál Béla 307, 651
Gaál Franciska 657
Gaál Mózes, baróti, id. 100
Gaál Mózes, baróti, ifj. 204, 231, 251, 294, 298, 299, 316, 582–583
Gábor Ignác 143
Gábor Mátyás 658–659
Gáborjáni Klára „Kisklára” 151, 161, 232, 353
Gachot, François 253–254, 263, 266–268, 283, 291, 296, 305–308, 315, 318–319, 321, 343, 353–358, 367, 370, 378, 380, 382, 384, 386, 399–400, 408, 414–415, 433, 436, 456–457, 469, 473, 483, 505, 547, 596–597, 608–609, 613, 625, 652, 669, 814–815, 840–841, 919
Gachot, François felesége 268, 283, 291, 307–308, 326, 354–356, 368, 370, 407–408, 410, 413, 414–415, 420, 433, 436, 456–

457, 473, 547, 596–597, 601, 608–609, 625, 652, 669, 841
Gádor István 567
Gajdó Tamás 660
Gajdos, kőműves 249
Gál Gyula 141
Gál István 117, 144, 151, 309, 682, 886, 940
Gál László 411
Galamb Sándor 341, 452, 572, 825
Galsworthy, John 266, 321, 484
Gara Arnold 230, 257, 426
Gara László 426
Garay Etta 255
Garbo, Greta 593, 621, 717
Gárdonyi Géza 893
Gárdonyi Lajos 306
Gárdos Alfréd 326
Gárdos Nelli 269
Garibaldi, Giuseppe 328
Garland, Judy 891
Garzanti, Aldo 852
Garzuly József 790
Gaul, F. 514
Gebühr, Otto 190
Géczy István 223
Gelléri Andor Endre 421, 467–468, 471, 517, 566, 645
Gellért Endre 550, 665, 732, 872, 876, 881, 883–884, 973
Gellért György 679, 975
Gellért Hugó (Goldmann) 511, 712
Gellért Lajos 265, 343
Gellért Oszkár (Goldmann) 35, 109, 111–112, 127, 131–132, 139, 142–143, 145–147, 150–152, 154, 156–157, 160, 171–172, 175–179, 183, 185, 188–189, 191–195, 200, 203–204, 210, 212–214, 216, 220–221, 226, 229, 231–234, 236, 240, 245, 254–255, 259, 263, 266, 269, 273, 281, 284, 289, 291, 293–294, 297, 300, 302–303, 306, 316, 321, 324, 334, 341, 344, 349, 353, 354–355, 358, 361–363, 365–366, 370, 377, 380–384, 386, 388, 392, 397–398, 404–405, 407, 409–410, 412–419, 421, 423, 425, 427, 429, 437, 439–440, 443–445, 450, 453, 455, 457, 459, 461, 464, 466–468, 473–476, 478–480, 482–485, 490, 492, 496–502, 505–521, 524–571, 573–575, 578–580, 582–584, 587–589, 594–599, 602, 606, 609–612, 614, 616–622, 624–628, 631–632, 635, 637–640, 642–652, 655–661, 663–667, 669, 671, 674–675, 677–679, 681–683, 689–690, 698, 701–704, 706–707, 712, 715, 718–719, 722–725, 730–731, 733, 737, 740, 742–749, 751–757, 766, 762–766, 770, 773–776, 778, 780–782, 785–786, 788, 790, 792–793, 795–796, 798–799, 801, 803, 806, 808, 810–811, 813–822, 824–825, 827–833, 835–836, 838, 841, 843–845, 848, 855, 863, 869, 872, 874, 876, 878, 879, 881–886, 888–889, 891–892, 894, 896, 898, 900–904, 907–908, 911, 914, 919, 921–922, 924, 926, 927–

928, 930, 938–939, 941–942, 945, 948, 950–951, 959, 962–964, 966, 977
Gellért Oszkárné Horváth Gizella, Gizi 127, 221, 293, 324, 361, 459, 490, 508, 661, 625, 825, 957, 959
Genthon István 693
Gerevich Tibor 631, 847
Gergely Tibor 480
Gergely Tódor 354
Germanus Gyula 510
Gerő László 209
Gessler György 659
Gide, André 483, 746
Giesswein Sándor 400
Gillen, Frederic 602
Giotto di Bondone 328, 338
Gisch, Dorothy 276
Gish, Lillian, Lilian Gisch 132, 276
Glatz Gyula 585
Glatz Oszkár 358, 387, 415, 418–420, 432, 457, 585, 663
Glatz Richárd 457
Gluck, Christoph Willibald 691
Gobbi Hilda 926, 942, 948, 950–951
Goern, Hermann 392
Goethe, Johann Wolfgang von 342, 385, 400, 430, 510
Goetzke, Bernhard 143
Gogh, Vincent van 372
Goldberger Sámuel 672
Gombaszögi Ella 414, 655
Gombaszögi Frida 131, 162, 262
Gordon Zita 651
Gorkij, Makszim 273, 334
Goszthony Mária 505
Goszthony Sarolta 505
Góth Sándor 306
Góthné Kertész Ella 306
Gottlieb Ervin 646
Gózon Gyula 641
Göbl Lipót 705
Gömöri Jenő Tamás 139
Gönczy Béla 425, 430
Graf Ferenc 110, 220, 305, 568, 577
Graf Márta 902–903
Graf Róbert 190, 304, 307, 902
Grandcourt, Charles de 866
Grant, Cary 920
Grauer, B. 222
Greco, El 668
Green, Julien 50
Greizinger István 392
Griffith, David Llewelyn Wark 132, 140
Grimm, Jacob 813
Grimm, Wilhelm 813
Grinzweil Norbert 657
Grosz Albert 484
Gruber Emil 826
Grünwald, Alfred 565
Grünwaldné 142
Gubicza Dezső 385
Guevara, spanyol alkirály 333
Guitry, Sacha 764
Gulácsy Lajos 166
Gulyás Pál 309, 379
Gundel Károly 424
Gvadányi József 456

Gyenes György 703, 765–766, 794, 812, 844
Gyenes Rózsa, Zwack Györgyné 531

Gyergyai Albert 31, 34, 57, 173, 235, 250, 264, 266–268, 273, 291, 293, 297, 306, 315, 318–319, 342–343, 360, 362, 371, 376, 378–380, 382, 401, 407–408, 410, 414, 418, 421, 423, 431–432, 444, 468–470, 473, 483–484, 497–499, 505, 507, 513–514, 529, 546, 597, 610, 640, 645, 659, 681, 697, 741, 764, 797, 812, 845, 912, 931, 938, 942, 945
Gyóni Géza 139
György Dénes 378
György Oszkár 205, 215, 491, 751, 896
Györgyi → Babits Istvánné
Győri Pál 412
Györkösy Béla 809
Győry Pál 916
Győző Ferencné → Vál Valéria
Gyula, II., pápa 330
Gyurkovich Gyula 193
Gyuszi → Illyés Gyula
Gyuszi → Schöpflin Gyula

Haász Gabriella 775, 844
Haász István 417, 529
Haid, Liane 149
Hajdu Henrik 417, 972
Hajnal Anna (Holzer) 58, 551, 565
Hajnik Miklós 140
Halász Gábor 32, 35, 380, 458–459, 461–463, 468, 471, 473, 485, 496, 507, 513–514, 517, 519, 539, 567, 569, 572, 584, 586–587, 604, 608, 610, 620–621, 624–627, 634, 640, 642–643, 647, 650–652, 658, 663, 667, 669–670, 678, 681–682, 686, 698, 703, 708, 719–720, 723, 741, 743, 747, 754, 764, 806, 811, 814, 819, 829, 833, 848, 856, 864, 867, 872–874, 882, 884, 889, 892, 894–895, 898, 903, 905, 908, 941, 944, 946, 951, 960
Halász Gizella 103
Halász Gyula 597, 625, 635, 806
Halász Miklós 771
Halász Miklósné → Szenes Piroska
Haley, Jack 891
Halmay Tibor 655
Halmos Béla 920
Hammerschlag János 265, 283, 432–433, 707
Hámori Gabriella, Hámory 874–875, 891
Hámory Imre 692
Hámos György 634
Hamvas Béla 699
Hamza József 277
Händel, Georg Friedrich 847, 878–879, 942
Hangl Márkus 113
Hankiss János 896
Haranghy Jenő 445
Harmos Ilona → Kosztolányi Dezsőné
Hárs László 240
Harsányi Kálmán 146
Harsányi Lajos 658
Harsányi Rezső 545
Harsányi Zsolt 450, 647, 679
Hasenclever, Walter 160
Hassreiter, J. 514

Hatvany Lajos, br. 483, 489, 508, 736
Hausenauer Andor 204, 207, 238, 250, 274, 276, 278, 280, 299, 303, 345, 347, 388–389, 393, 426, 429–430, 452, 487–490, 584, 628, 636, 675
Havas Vucetich Nelly 851–853
Háy Károly 670
Haydn, Franz Joseph 704, 878
Hearn, Edward 624
Hecht, Ben 928
Hee, T. 849
Hegedűs 974
Hegedűs Gyula 103, 162
Hegedűs Lóránt, magyarzsádoki 418, 423, 432, 443, 453, 473, 501, 510, 525, 535, 543–544, 549, 564, 579, 583, 589, 595, 602, 611, 616, 626, 636, 640, 643–644, 648, 658, 666–667, 671, 683, 699–702, 705, 707, 721–722, 740, 743, 749–750, 752, 755, 761, 773, 778, 787, 797, 801, 813, 816, 824, 826–827, 835, 845, 859, 873, 876, 880, 882–883, 923, 960
Hegedűs Sándor, magyarzsádoki 569, 923, 974
Hegedüs Tibor 321
Hegyi Emánuel 659
Heidegger, Martin 115, 117
Heimlih Lajos 659
Heine, Heinrich 852
Héjjas János 580, 620–621, 627, 669–670, 698, 743, 745, 775, 841
Hellebrand Béla 276
Heller Edgár 14, 44, 88, 196
Heltai János 138
Heltai Jenő 90, 138, 159, 161, 183, 308, 374, 553, 648, 679, 851
Hennequin, Alfred 307
Hercz, orvos, a Park Szanatórium bőrgyógyásza 549
Herczeg Ferenc (Herzog) 146, 163, 473, 486, 851
Herczeg Jenő 473
Herzer, Ludwig 618
Herzog Ferenc 509
HeténYi Imre (Hofbauer) 156, 186, 220, 516
Hevesi András 319, 413, 416, 461–462, 511, 513, 517, 615, 620, 626, 650–651, 656, 658, 663, 669, 697, 715, 719–720, 722
Hevesi Sándor, Hevesy 126, 141, 146, 151, 170, 183, 187, 325, 341, 356, 411, 421, 430, 614
Hieron, II., Szirakúza királya 335
Hild József 390
Hild Vince 818
Hillár, Tanner Béla ismerőse 808
Hindy Zoltán 846
Hingyi József 205
Hitchcock, Alfred 671, 898
Hlatky Endre 601, 627–628, 645, 656, 713, 808
Hlinka Béla 463
Hlinka Béláné Buday Juci 321
Hoffmann Edith 149, 155, 157, 190, 213–214, 257, 266, 286, 292, 294, 296–297, 300, 305, 320–321, 325, 353, 357, 361–362, 367, 375, 424, 438, 460, 467, 469, 473–474, 480, 482,

496–498, 508, 511–513, 521–522, 525, 527, 532, 539–541, 545, 549, 551, 577–578, 580, 586–588, 594, 605, 611, 617, 621, 627, 635–636, 640, 646, 649–650, 660, 662, 668, 670–671, 679, 688, 699–700, 703, 705–706, 730, 739, 741, 745, 748, 750–751, 757, 759, 775, 786, 812, 816, 832, 836, 838, 841–842, 846, 848–849, 855, 858, 862, 867–868, 871, 873–874, 876, 878–879, 881–882, 884, 886, 895, 897, 901–903, 921–922, 924–925, 930, 941, 944, 946–947, 949, 951, 956
Hoffmann Mária → Rédey Tivadarné
Hoffmann, Ernst Theodor Amadeus 514
Hollán Henrik 836, 856
Hollán József 836
Holló Gyula (Herz) 367, 725
Holló Klára 283
Holló Kornél 385, 475, 582
Hollós Korvin Lajos 382
Holt, Hans 657
Holub Bozsena → Kiss Istvánné
Hóman Bálint 653
Homérosz 601, 786
Homor Imre 200, 205, 207, 312, 427, 429
Hont Ferenc 665
Honti Ferenc 364
Hoor Tempis Erzsébet 376
Hopkins, Miriam 655
Horányi Károly 69
Horatius Flaccus, Quintus 614
Horger Antal 225
Horthy Miklós, nagybányai 159, 289, 384, 518, 668
Horton, Edward Everett 923
Horvát Henrik (Lemberger) 101, 103–111, 113–114, 122–123, 125, 133–134, 139–140, 146–147, 154, 158, 297, 308, 389–399, 402, 404, 417, 426, 435, 442–443, 449, 459, 500, 585, 679
Horváth Árpád 356
Horváth Eszter 807
Horváth János 34
Horváth Kálmán Kandid, Horvát Candid 250
Horváth Károly 585
Horváth Zoltán 814
Hőgyes Endre 916
Hrabovszky Józsefné Révész Margit 296, 457, 521, 523–532, 535–536, 539–540, 542, 545–548, 550–553, 563–564, 567, 569, 571–573, 575, 578, 588, 606, 619, 636, 708, 735, 783–784, 792, 957
Hrabovszky Anna, Panni 785, 798, 818, 892
Hubay Andor 572
Huberman, Bronisław 209, 357
Hugo, Victor 880
Hunter, Ian 889
Hunyadi Klára 667, 690, 692
Hunyady Margit 638
Hunyady Sándor 39, 638, 847–848
Huszár Klára 869
Huszti József 450–451
Huzly Imre 927–928

Ibolya, ápolónő 860
Ibolya, cseléd 387
Ibsen, Henrik 234
Ida, cseléd 128
Ignotus (Veigelsberg Hugo) 49, 237, 282, 464, 574
Ignotus Pál 272, 282, 292, 315, 319–320, 323, 348, 350, 352–353, 358, 362, 364, 380–381, 480, 483, 486, 540, 554–562, 564, 567–569, 572–574, 580, 613, 620, 624, 664, 669, 677
Illés Endre 39, 126, 354, 406, 409, 428, 460–462, 467, 470–471, 475, 478, 496, 505, 513–515, 517, 526, 537, 645, 669, 697, 715, 721, 742, 806, 819, 826, 835, 837, 875, 889, 908, 930, 941, 943, 946, 948, 950–951, 961
Illés Endréné, Lívia 428
Illits Gyula 135
Ilosvay Rózsi 306
Illyés Géza 635
Illyés Gyula 22, 33, 50, 72, 75, 193, 296, 358, 380, 398, 400, 409, 411, 413–414, 416–418, 420, 425, 432, 434–435, 437, 440–441, 447, 458–459, 462–463, 465, 467–473, 476, 478–484, 486, 488–489, 492–493, 495–502, 506–509, 511–514, 516–518, 522–523, 525–527, 529–532, 534–541, 543–546, 549–550, 562, 566–568, 573, 585–586, 589, 592, 597, 604, 612, 615–616, 618–620, 624, 639, 642–643, 648, 653–654, 656, 660, 664, 669, 671, 673, 678, 681–682, 686–687, 690, 693, 706, 708–711, 715, 719, 721–722, 724, 733–734, 736–737, 741, 743–750, 753, 756–757, 766, 762, 764–766, 770, 773, 778, 780–782, 788, 792, 794, 796, 799, 803, 811, 813–814, 816–817, 820, 822, 826, 831–833, 835, 837–838, 842, 845, 847–849, 860, 871–872, 881–884, 886, 892, 894, 896, 898–901, 903, 907–908, 911, 914, 919–922, 924, 938–939, 958–959, 963
Illyés Gyuláné Juvancz Irma, Muca, Mucza 481, 492, 516, 523, 532, 585, 661, 663, 672, 733, 762
Illyés Gyuláné Kozmutza Flóra 22, 516, 523, 604, 820
Impekoven, Niddy 544
Irén, szakácsnő 507, 520
Istókovics Kálmán 567
István, I., Szent, magyar király 390, 631
Ivánka László, br. 756
Ivánka Lászlóné, br. 756
Iványi-Grünwald Béla 818
Izsáky Margit 947

Jackson, Wilfred 849
Jacques, Norbert 124
Jacquin, Abel 859
Jakab Géza, szentgericzei 213
Jakobovits Sándor 62, 67
Jakubek Mária 602
Jancsó, esztergomi szomszéd 629

Jani → Vágvölgyi János
Janicza György 646
Jankovich Ferenc 806
Jankovics József 32, 104, 291
Jannings, Emil 143
János, Keresztelő, Szent 331
Jánosa Irén, Komjáthyné 215
Janus Pannonius 450–451
Jaques-Dalcroze, Émile 414
Járay Hans 612
Járitz Józsa 474
Jármay Zoltán 654
Jaschik Álmos 207, 279–280, 702
Jászai Mari (Krippel) 53, 137–138, 140–147, 153–155, 161, 636
Jászi Oszkár 184, 483
Jávor Pál 414, 651, 655, 803, 893, 897
Jékely Zoltán 667, 669, 681, 698, 703, 744, 752–753, 806
Jemnitz Sándor 174
Jermolajev, G. 128
Jézus Krisztus 769, 776
Jób Dániel 131, 162, 262
Jócsik Lajos 873
Jobst, Hanns 480–482, 547
Jókai Mór 183, 651, 705, 709, 851
Jókai Róza 705
Jókainé Nagy Bella (Grósz) 709
Jolson, Al 395
Jonson, Ben 414
Joó Tibor 566, 605, 614, 640, 647, 838, 911
Josephson, Julian 921
Jósika Miklós, br. 654
Josipovich Ida 505
József Attila 159, 225, 358, 476, 507, 516, 608, 641, 647–648, 653–654, 697, 749, 762, 775, 815, 820, 872, 973
József Ferenc, Habsburg, fhg. 323
József, Habsburg, fhg. 159
Juci, cseléd 248
Judik Etel 976
Juhász Géza 309, 315, 345, 351, 375, 408, 425, 462, 497, 681, 896
Juhász Gyula 63, 146, 158–160, 164, 226, 366–367, 406, 437, 441, 471, 493, 586, 975
Julesz Miklós 925
Juvancz Ireneusz Kornél 516

Kabos Ede (Rosenberg) 162
Kabos Gyula 306, 473, 655
Kacsóh Pongrác 599
Kádár Erzsébet 39, 645, 838, 847
Kádár Judit 55–56, 801
Kaffka Margit 30, 32, 35–36, 50, 57–58, 293, 412, 691, 707, 823
Kafka, Franz 736
Kaiser Lucy 479
Káldor Boriska 153
Kállai Ernő 886, 893
Kállai Lili 414
Kállay Miklós 893
Kallós Ede (Kohn) 211, 233, 312
Kálmán Oszkár 422, 516, 879
Kálmán, cipőkereskedő 893
Kalmár László 893
Kálnai Jenő 454
Kalotai Klári 177
Kamarás Béla 156
Kamarás Géza 156
Kamarás Józsa 156
Kammer Ernő, Kommer 654

Kammer Manó 175, 187, 654
Kampis Antal 762–763
Kánya Kálmán, kányai (Cania) 373
Kápolnási Hermin (Kapeller) 598–599, 601, 626
Kaposy Ferenc 99, 108, 123, 126, 140, 143–147, 157, 170, 175, 178, 188, 208–212, 214, 220, 222, 232, 258–260, 263, 272, 282, 285, 290, 293, 297, 303, 306–307, 316–318, 323–325, 327, 340–341, 347, 355, 357–358, 360–363, 368, 370–371, 375, 380, 396–397, 403, 418–420, 423, 431, 440, 442–443
Kaposy Ferencné 418
Kaposy József (Klein) 99, 128, 130
Kaposy Józsefné, Hermin 128, 178, 203, 140
Kardos László 762
Karinthy Ferenc 840
Karinthy Gábor 976
Karinthy Frigyes 23, 96, 100–101, 103–104, 107–108, 110, 131, 133, 139, 143, 147, 150–151, 154, 157, 168, 170–171, 176, 179, 183, 188–189, 191, 216, 227, 258–259, 281, 283, 292, 306, 353, 369, 382, 409, 411–412, 416, 467, 486, 514, 551–552, 571, 576, 602, 608, 615, 647, 665, 690, 707, 715, 725, 756, 840, 976
Karinthy Frigyesné Böhm Aranka 96, 175
Karinthy Gábor 680
Károlyi Gyula, nagykárolyi, gr. 159, 484
Kárpáti Aurél (Gungl), Kárpáthy 128, 152, 179, 192, 196–197, 207, 213, 221, 231–234, 244, 254, 279–280, 292, 308, 310, 315, 318, 319, 341–342, 355, 364, 366, 380–381, 394, 398, 401, 418, 438, 502, 513–514, 518, 532, 544, 572, 581–585, 597, 627–628, 648–649, 653–654, 689, 699–700, 750–751, 755, 806, 884
Kárpáti Aurél, ifj. 308
Kárpáti Aurélné 326
Kárpáti Miklós 750–751
Kass János 159
Kassák Lajos 33, 93, 235, 253, 380, 395, 608, 648, 653, 665, 872, 973
Kastner Jenő 450
Kasza Ilonka 325
Kasza, adjunktus, a svábhegyi szanatórium orvosa 325
Katalin, Sziénai, Szent 337
Katja, Raics Olga ismerőse 849, 910
Katona Gábor 584, 599, 629–630, 634, 636–637, 648, 678, 680, 828
Katona József, orvos 972
Katona Jenő 392, 453, 942
Kaufmann Olga
→ Neményi Gyuláné
Kazinczy Ferenc 65, 456
Keéri Szántó Imre 306
Kéky Lajos 873
Kelemen Gizella, Lici, Liczi 222–223, 259, 269
Kelemen Ilona, Nenne 89, 100, 194, 242, 260

Kelemen Imre 223, 260, 262, 314
Kelemen Imréné Weininger Gizella 222, 260, 262, 314
Kelemen József 930
Kelemen Józsefné Gruber Szeréna 930
Kelemen Móric 269
Kelen Dóra 707
Keleti Artúr 130, 144
Kellér Andor 618
Kemény Aranka 12
Kemény Gábor (Kohn) 152
Kemény Katalin 699, 754
Kemény László 274
Kemény Zsigmond, br. 654
Kempelen Attila, kismagyari 198, 388
Kenedy Géza 688
Kennedy, Margaret 832
Kenyeres Zoltán 75
Kerecsényi Dezső 670, 886, 893
Kerekes Mór 834
Kerékjártó Béla 216
Kerékjártó Margit 216
Keresztury Dezső 32, 34, 63–64, 67–70, 373, 691–692, 749–750, 752, 797, 819, 884–885, 948, 950
Kéri Andor 253
Kernstok Károly 270
Kertész Mihály 129
Keszi Imre 645
Kéthly Anna 653
Ketter József 171
Kilényi Irma 939
Kinney, Jack 849
Kipling, Joseph Rudyard 748
Király György 101, 104, 154
Királyné, Király György édesanyja 112
Kirchhoff György Frigyes 406
Kisfaludy Károly 659
Kiss Brigitta 260
Kiss (Cica) 972
Kiss Ernő, Babits Angyal sógornője 435, 618
Kiss Ernő, fül-orr-gége szakorvos 785, 788, 790, 829, 839, 906, 913
Kiss Ernőné Éri Mária 432
Kiss Erzsébet 291
Kiss Ferenc 151, 975
Kiss Ida 255, 971
Kiss István 223, 295, 313, 317, 369, 371, 386, 410, 437, 440, 459, 545, 616, 839, 972
Kiss Istvánné Holub Bozsena 839
Kiss Istvánné → Babits Angyal
Kiss József, Athenaeum, gazd. igazgatója 254, 971
Kiss József, költő, szerkesztő 141, 303
Kiss Magdolna, Médi 291, 369, 380
Kiss Manyi 866, 895
Kiss Mária 839
Klára → Szabó Lőrincné Mikes Klára
Klári → Hunyadi Klára
Klass, bécsi fül-orr-gégész szakorvos 726
Klebelsberg Kunó, thumburgi, gr. 148, 304, 311, 313, 350, 359, 371, 406, 409, 450
Klein, Stefan Isidor 217, 373
Klein-Rogge, Rudolf 124
Klemperer, Otto 516

Klinda Károly, búrszentmiklósi 203, 207
Klinda Károlyné, Johanna 207
Klopstock Róbert 736, 738, 740–743, 745, 747, 753, 769–770, 773–774, 779–781, 783–784
Klöpfer, Eugen 149
Klug Emil, Klúg 139, 179
Klug Emilné 139
Kmetty János 878
Knaup, Herbert 672
Knoll, Edward 479
Kocsis László 451
Kodály Zoltán 174, 272, 308, 422, 493, 573, 605, 685, 813, 894
Kodolányi János 358, 697, 851
Koháry Sarolta 8–10, 14–15, 20, 26–31, 38, 43, 64–65, 69–70, 76, 458, 489, 548, 677, 801, 877
Kolozsvári Grandpierre Emil 173, 855, 858, 886, 893, 898, 905, 911, 951
Kolta Ervin 215
Koltay-Kastner Jenő 843
Komjáthy Aladár, Ali 16, 20, 87, 89, 96–97, 99, 104–107, 111–112, 123, 125–127, 129–132, 141–144, 146–148, 151–152, 154, 157, 160, 164–165, 167–168, 171–173, 175, 177–178, 183, 187, 194, 203, 209–210, 212–216, 220, 225, 229, 235, 243, 252, 257, 263, 266, 268, 281, 285, 291–293, 304–306, 310, 315, 317–319, 323–325, 341, 344, 348, 354, 361–362, 375–376, 379, 380, 382, 384, 389, 392, 394–395, 409–411, 413, 423, 425, 427, 436, 444, 447–448, 456, 458, 463, 466, 470, 474, 478–479, 500–502, 513, 517, 535, 537, 540, 545, 549, 554, 564, 570, 575–576, 598, 601, 603, 639, 642–643, 649, 670–671, 724–725, 747, 751, 762, 813–814, 838, 876, 895, 912, 922, 943
Komjáthy Aladárné Füzesséry Mária, Manyi 99, 413, 435, 501, 570, 598
Komjáthy Géza 814
Komjáthy Gyuláné 214
Komjáthy Jenő 354
Komjáthy Károly 618
Komjáthy László 99, 213
Komlós Aladár 265, 267–268, 272, 315, 318, 346, 348, 350, 353, 355, 357–358, 381, 407, 416–418, 460, 462–463, 471, 475, 478, 480, 483, 497, 656, 975
Kommer Ferenc, ifj. 654
Komor András 268, 272, 320–321, 355, 358, 762–763
Kopits Imre 625
Korányi Sándor, br. 221, 723
Korda Sándor 86
Korda Zoltán 748
Kornfeld Móric, br. 378, 472, 550
Korngold, E. W. 646
Korniss Kató 707
Koródy István 174
Koromzay Zoltán 223
Kós Károly 762
Kósa György 278–279, 283, 285, 291, 351, 359, 369, 385, 412,

432, 437, 482, 500, 506, 551, 643, 647–648, 668, 706, 750, 782, 792, 867–868, 927, 930
Kósa János 867
Kosik Ferenc 574
Kossuth Ferenc 289
Koster, Henry 657
Kosterlitz, Hermann 612
Kosztolányi Dezső 16, 23, 50, 60, 63, 68, 103–104, 106–108, 110, 122, 132–133, 137, 140–144, 146, 149–151, 153–154, 156, 157, 159–161, 164–165, 170–173, 175–178, 183, 185, 187–188, 211, 214, 216, 221, 258, 266, 272, 283, 308, 391, 409, 412, 417, 419, 432, 467, 485–486, 496–498, 501, 506, 508, 512–513, 515, 525–526, 537, 544, 547–548, 550, 579, 586, 597, 602, 615, 617–618, 628, 639, 645–646, 648, 651–652, 662–663, 687–688, 693, 705, 707, 883, 946–949, 958, 973, 975
Kosztolányi Dezsőné Harmos Ilona (Görög) 60, 103, 106, 150, 211, 526, 617, 687, 705, 946–947, 948–949
Kotzian Katalin, Kotzián 53, 60–62, 942–943, 945, 947
Kousz Nándor → Szávai Nándor
Kovách Aladár 887
Kovách Márta 440
Kovács Dávidné Nagy Lujza, Kovátsné, Kovács Dánielné 223, 262, 415
Kovács Erzsike 791
Kovács Imre 781
Kovács József 359
Kovács Kálmán 93–94
Kovács Miklós 809, 874, 891
Kovásznai Kovács Mózes 654
Kozma Ferenc → Bárd Miklós
Kozma Lajos (Fuchs) 152, 379, 533, 826–827
Kőhalmy László 582
Kőmíves Nagy Lajos 313
König György 128, 139–141, 144–146, 150, 175, 185, 189–190, 192, 194, 211, 214, 220, 247, 253, 266, 290, 306, 319, 352, 361–362, 470, 508, 547
König Györgyné, Marika 128
Körmendi Ferenc 851
Körner József 533
Körösényi, újságíró 940
Köves András 497
Kövesházy Kalmár Elza 823
Kramolin Gyula 415
Kratochvilla János, Kratochwill 793, 798
Kraus, Gertrud 665
Krenz, Hans 391
Kretschmer, Ernst 44
Kreutle Ferenc 898
Kriegs-Au Emil, Kriegsau 608, 615–616, 764
Kristóf Irén 102–103, 108, 112, 226, 228, 252–258, 286, 288, 354, 408–409, 411, 413, 417, 426, 489, 496, 529, 536, 583, 591, 852–853, 888, 890–891, 922, 944
Kristóf Katalin, Montzné, Montz Kata 226, 255–256, 875

Kristóf Margit 228, 255–256, 258
Krompaszky Sándor 204
Krúdy Gyula 402, 406, 486, 526
Kugler Antal 617
Kugler Henrik 617
Kuki néni, TS anyjának közeli barátnője 96, 399, 669
Kun Lajos 504
Kún Zsigmond 566, 974
Kuncz Aladár 122–125, 127, 133, 137, 145–147, 150–152, 154, 156–157, 160, 162, 190, 213
Kunszery Gyula 491
Kupcsay Felicián 289
Kuszó Sándor 378
Kuthy Sándor (Térey Sándor) 319
Kühnel Pál 390
Kühner Ilse 573
Kürschner Lili 586
Kürthy József, Kürti 265, 321, 422
Kürti Pál, 384

Laczkó András 157
Laczkó Géza 109, 139, 145, 147, 150–151, 154, 160, 162, 168–171, 173, 175, 179–180, 232–233, 447, 467, 513–514, 628, 806, 970
Lagerlöf, Selma 50, 54
Lajos, I., bajor király 118
Lakatos István 30, 68–70
Lakner Amália 830
Lakner Arthur 641
Lali → Rektorisz Lajos
Lamarr, Hedy 567, 928
Lamb, Charles 547
Lamb, Mary 547
Lamour, Dorothy 719
Landerer Elza Margit 102–103
Láng József 68, 78
Lang, Fritz 124
Lang, Walter 896, 928
Lantos Adolf 184
Lányi Viktor 306, 473, 644, 693
Larh, Bert 891
László házaspár 831
Latabár Kálmán 895
Laub László 720, 732, 743, 765, 767–774, 779–781, 844, 874, 885, 892, 899, 903
Laughton, Charles 880
Laurisin Lajos 369, 514, 516, 581
Lavotta Rezső 187, 411
Lázár Gida 651
Lázár Júlia 175, 178, 185, 189–192
Lázár Mária 131, 929
Lázár Miklós 213
Lehár Ferenc 618
Lehel Ferenc 670
Lehel István 104
Lehotay Árpád 341, 616, 830, 883, 926
Lénárt Zoltán, kakasfalvi 716–718
Lengyel Laura, Dánielné (Pollák) 148, 353
Lengyel Menyhért (Lebovics) 90, 216, 234, 264, 274, 399, 576, 643
Lengyel Menyhértné Gerő Lídia 216, 326
Leonard, Robert Z. 889
Leonardo da Vinci 591
Leoncavallo, Ruggero 269
Leopold Lajos 151, 153, 185, 221, 235, 272, 297, 367, 434, 468, 470, 532, 539, 553, 650, 749

Leopold Lajosné 151, 153, 185, 214, 235, 272, 297, 367, 434, 468, 470, 650, 749
Lepold Antal 312, 357, 627, 631, 788, 914
Lestyán Sándor 178
Lesznai Anna 483, 485, 569, 975
Leuilly, Laurence 426
Lévai József, Lévay 324, 326, 361, 412
Licht, a Park Szanatórium orvosa 767
Lichtenberg Emil 878–879
Licinius, Flavius Galerius Valerius Licinianus, római császár 764
Liebner Zsigmond 648–649
Lingen, Theo 717
Lipóth Kálmán 710
Lipóth Károly 710
Lippi, Fra Filippo 338
Liszt Ferenc 133, 206, 644, 657, 659, 668, 685
Lloyd, Frank 562
Lloyd, Harold 150
Lockwood, Margaret 928
Losonczy Dénes 440
Losonczy Dezső 121–122, 234, 262
Losonczy Dezsőné, Ilonka 122, 234
Lovas Csilla 851
Lovass-Löwy Teréz, Szini Gyuláné 200
Lovász Pál 451
Lovik Károly 307
Loy, Myrna 921
Löbl László 220–221
Löbl Simon 220–221
Löhner-Beda, Fritz, Löhner 565, 618
Lőrincz Ernő 121, 144
Lőrinczy György 705
Lubitsch Ernő 125
Lugosi Ferenc 159
Lugosi János 159
Luitz-Morat 122
Lujzi, ápolónő 499–500
Lukács György, filozófus 173
Lukács György, erzsébetvárosi, jogász, politikus 267, 510, 623
Lukács Gyula 88
Lukács József 173
Lukács Margit 830, 893
Lukács Soma 88
Lux Kálmán 631
Lux Terka (Szőllőssy Györgyné Dancsházy Oláh Ida) 775–776, 844

Macchiavelli, Niccolò 339
MacDonald, Jeanette 889
Machaty, Gustav 567
MacMurray 202
Madách Imre 144, 151, 192, 458, 598, 647
Madách Károly 607
Madarassy Machovits Walter 319
Madot, Gaston 122
Magos Olga 825
Magyar Elek 131–132, 134, 164, 166, 176, 537
Mahler Ede 311
Mahler, Gustav 686, 894
Major Tamás 830
Majthényi Anna 756, 875–877
Majthényi Flóra 38, 50, 52, 446–447, 457–458, 469, 473, 477, 489, 612, 735, 761, 793, 811, 876–877

Majthényi Gaby 676, 875
Majthényi Rudolf 607, 793, 814
Majthényi Rudolfné 607, 814
Makai (Makay) István 794, 824, 826, 894–895, 901, 929, 977
Makay Margit, Makai 131, 708, 897
Makláry Zoltán 651, 803, 895
Makrai Teofil 794, 977
Malleson, Miles 866
Malompataky (?), a telefontársaság díjbeszedő vállalkozója 674
Mály Gerő 651
Mamoulian, Rouben 655
Manci → Mikes Margit
Mandl Géza 532, 534, 612, 620–621, 671, 696–698, 766
Mann, Thomas 103, 484, 494, 852
Manzoni, Alessandro Francesco Tommaso 851
Manyi → Komjáthy Aladárné Füzesséry Mária
Marafkó László 28
Márai Sándor 483, 643, 663, 670, 756, 851, 897, 899
Márai Sándorné Matzner Lola 483, 670, 756
Marconnay Tibor (Rupprecht) 100, 131, 170–171, 174–176, 188, 192, 215, 220, 229, 255, 265, 267, 273, 462, 465, 467, 469, 471
Marcu, Alexandru 843
Marczali Henrik 502
Marczali Póli 502, 512
Marczell Árpád, kisudvarnoki 491
Márffy Ödön 18, 111, 270–271, 273, 296, 572, 878
Márffy Ödönné → Boncza Berta
Margit, cseléd (1) 351
Margit, cseléd (2) 643, 682, 710
Margit, szobalány 929
Margitka, nevelőnő 522
Mari, cseléd 809, 817, 823, 827, 862, 864, 870, 906–907, 916–917, 922, 929
Mária, Boldogságos Szűz 390
Mária, házvezetőnő 429
Mariska néni 164, 265, 356
Mariska, mindenes 421
Markó Eta 648
Markos Béla, bedői 200, 202
Markos Matkovits Gyula 196–197
Markos Gyuláné, Duci 196–197, 204
Markovits Ignác 309
Márkus Alfréd 575
Márkus Emília 307, 668
Márkus László 350
Marosi József 586
Marpicati, Arturo 843, 851, 852
Marschalkó Rózsi 693
Marshall, George 856
Marton Endre 655
Marton Erzsébet 176, 489
Márton Ferenc 128
Marton Sándor 489
Mártonffy Károly 373, 375
Martonffy Emil 866, 895
Martyn Ferenc 110, 173–174, 189–192, 210–211, 214, 226–227, 236–237, 267, 397
Massányi Margit 108–109
Massey, Ilona 890
Massey, Raymond 499
Mátéffy Viktor 206

Mátrai Erzsi, T. 141
Mátrai László 838, 902
Matyasovszky Erzsébet 254
Mattyasovszky Kasszián, Matyasovszky 204
Maurier, Daphne du 898
Mayer Alajos → Mécs Alajos
May, Joe 99
May, Mia 99
Mayer Mici 153, 178–179, 208, 237, 412, 415
Mécs Alajos 276, 971
Medek Anna, M. 141
Medgyaszay Vilma 308, 322, 341–342, 359, 369, 394, 402, 435, 442, 448–449, 459, 473, 479, 500, 551–552, 585, 648, 679, 750, 926, 950
Medici, Carlo de 92
Medici, Leopoldo de 92
Meister Imre 188, 190
Melléky Kornél 755
Meller Mária 420, 524
Meller Róza, Balassa Lászlóné 420, 536, 552
Meltzer, Charles Henry 605
Mendelssohn, Felix 646, 757
Mengelberg, Joseph Willem 894
Mengoni, Giuseppe 591
Menjou, Adolphe 224
Meredith, George 50
Merkovits Sándor 662, 974
Mertán Fanny 204
Mertán János 203–204

Merle Oberon 856
Mészáros Sándor 416
Mezey Mária 929
Michelangelo 330, 332, 338
Mici néni, szakácsnő 401
Mici, cseléd 270
Mici, Miczi, Micu, Miczul → Rédey Tivadarné
Mihailic Erna 312
Mihályfi Ernő (Mihalovits) 168, 693
Mihályfi Ilona 137
Mikes György 112, 131, 133
Mikes Lajos 23, 86, 96, 107–108, 112, 125–126, 128, 131, 141, 143–144, 147, 152–155, 157–158, 160, 162, 167, 168, 177, 187, 213, 217–218, 231, 259, 268–269, 274, 276, 281, 285–286, 288, 301, 303, 305–307, 310, 316–318, 320–322, 326, 348, 354–358, 360–362, 380, 394, 397, 402–403, 421, 427–428
Mikes Lajosné Havas Irma 107
Mikes Margit, Manci 112, 269, 274, 278
Miklódy Vencel Imre 269, 795
Miklós Andor 114, 147, 226, 395
Mikóka 690
Mikovich Lajos (Mikovits, Mikovic) 212–216, 220–221, 228, 233, 236
Mikszáth Kálmán 307, 462
Mikus Sándor 480
Miller Imre 202
Mirkovszky Mária 283, 473
Mittrovátz Adolf 165
Mohácsi Jenő (Klein) 132, 144, 148, 217, 414, 458, 460, 462–463, 465, 517, 605, 635, 650, 664, 846, 873, 886, 912
Moi, Toril 47

Moissi, Alexander 234, 267
Molière 187
Mollináry Gizella, Molly 316, 358, 883–884, 972
Molnár A. 254
Molnár Ákos 358, 463, 971
Molnár Ákosné, Erika 463
Molnár Antal 762, 771, 806
Molnár C. Pál 652
Molnár Elek 942, 954–955
Molnár Ferenc 127, 462, 543
Molnár Kata 806
Molnár Szilvia, Sz. 33
Molnár Tibor 646
Mondrian, Piet 474
Montel, Blanche 280
Montz Kata → Kristóf Katalin
Móra Ferenc 159
Morandi, olasz diplomata 847
Moravcsik Ernő 518
Morena, Erna 190
Morgan, Frank 891
Morgenstern, Christian 258
Móricz Virág 640, 645, 648, 825, 944–945, 948
Móricz Zsigmond 49–50, 101, 110, 133, 147, 152–153, 157, 161, 177, 212–213, 221, 231, 242, 252–253, 256, 269–270, 272, 303, 307, 312, 321, 356, 393–400, 404, 407, 409, 412, 415–417, 419, 422, 429, 432, 467, 476, 486, 490, 494, 497, 502, 509, 511, 549, 640, 645, 706, 825, 873, 944–946
Móricz Zsigmondné Holics Janka Eugénia 221, 231
Móricz Zsigmondné → Simonyi Mária
Mozart, Wolfgang Amadeus 465, 661, 686, 757, 874–875
Muca → Illyés Gyuláné Juvancz Irma
Murat, Jean 867, 871
Muráti Lili 655, 939
Myers, Carmel 164

Nadányi Zoltán 658
Nádasdy Kálmán 687
Nádor Mihály 545, 750
Nagy Alice 866
Nagy András 15
Nagy Babi 736
Nagy Béla 407–408
Nagy Erzsébet, Nagy Bözsi 541, 574, 577–579, 610
Nagy Emil, vámosi 132, 569
Nagy Emilné Göllner Márta 444, 476, 569, 666–667
Nagy Endre 132, 162, 257, 284, 292, 306, 308, 310, 321, 369, 409, 412, 415–417, 419, 422, 424, 427, 444, 467, 470, 470, 473, 476, 495, 498, 500–501, 505–506, 508–509, 511–512, 519, 525, 534, 536, 544, 548, 562, 602, 603, 642–643, 926
Nagy Endre, ifj. 413
Nagy Etel 665
Nagy István 178
Nagy Izabella 153
Nagy Lajos 193–195, 236, 468, 471, 508, 513–514, 550, 563, 588, 602, 608, 614, 640, 643,

647, 650, 656, 658, 664, 722, 752, 762, 832, 855–856
Nagy Lajos → Kőmíves Nagy Lajos
Nagy László 192, 477
Nagy Péter 173
Nagy Zoltán 100, 106–107, 109, 111–112, 131–134, 137, 140–141, 143–145, 149, 151, 153–157, 160, 166, 169–171, 173, 175–178, 180, 183, 185–188, 190–196, 203, 210–212, 214–215, 220, 227, 230, 234, 236, 243, 255–256, 264, 267–268, 318, 323, 344, 349–350, 353, 356, 359, 365, 367, 407, 453, 479, 491, 510, 513–514, 538, 540, 554, 596, 598–599, 647, 833, 873, 918
Nagy Zsuzsanna → Nazarcsák Zsuzsánna
Nagyabonyi Miksa (Fehér) 495
Nagymihály Sándor 893
Nahalkó Tibor 100–101, 109, 231
Naumann, Karl Robert Bruno 799
Nazarcsák Zsuzsánna, Nagy Zsuzsanna 766
Neagle, Anna 866
Negri, Pola 224, 279
Neményi Gyula 309
Neményi Gyuláné Kaufmann Olga 309
Nemeskéri Erika 18, 68
Németh Andor 509, 973
Németh Antal 371, 702, 708, 830, 842, 883, 897
Németh László 50–52, 64, 73, 378, 396, 399, 401, 406, 408, 418, 423, 432, 435, 437, 440, 443, 449, 453–454, 456–457, 459, 461–468, 470, 472, 475, 604, 610, 882
Németh Lászlóné Démusz Ella 448–449, 453–454, 456, 459, 464–465, 470, 472
Németh Mária 177
Németh Romuáld 240, 275–276
Némethy Ella 687
Némethy Ferenc 14
Nendtvich Andor 451
Nero, Claudius Caesar Augustus Germanicus, római császár 331
Nevelős Lajos, nagyidai és göncruszkai 103
Nevelős Lajosné dabasi Halász Gizella 103, 644
Newman, Alfred 921
Nikoláj, szovjet katona 955, 956
Nil → Dapsy Gizella
Nini → Schweiger Ödönné Basch Nini
Nissen, Rudolf, Niessen, Nieesen 732, 736, 765–767, 770, 772–773, 775, 963–965
Nizsinszky Kyra 668
Nofertiti 360
Nóra, nevelőnő 595, 607, 610, 620
Novaro, akadémikus 843
Novotny Emil Róbert 567
Nox, Andre 280
Nunus 866

Nyári Pál 827
Nyéki Lajos 32
Nyerges Judit 32
Nyergesi János 467, 492
Nyírő József 378, 701

Nyizsinszkij, Vaclav Fomics 668
Nyugat Irénke 482, 486

O'Hara, Maureen 880
O'Neill, Eugene 708
Obermüller Ferenc 583–584, 917
Oberschall Pál 460
Ódry Árpád 126, 146, 178, 265, 281, 283, 421
Oláh Gusztáv 400, 687
Olajos János 196, 203, 249, 275, 277, 279–280, 347, 364, 391–392, 427–429, 488, 492
Olajos Jánosné Vodicska Anna 277
Olivier, Laurence 377, 856, 898
Olthy Magda 803
Oltósy Rezső 250
Oltványi Imre (Ártinger), Ártinger 364, 389–390, 400, 405, 482
Olty Magda 830
Onagy Zoltán 8, 15
Ophüls, Max 518
Orcagna 845
Orgoványi Mihály 171
Orosi József 609–610
Ortega y Gasset, Jose 379
Ortutay Gyula 600, 647–648, 651, 653–654, 658, 660, 667, 669, 675–676, 680, 688, 690, 692, 703–704, 708, 715, 719–720, 740, 747, 768, 819–820, 824, 835, 861–862, 872, 876, 887, 910, 912
Ortutay Gyuláné Kemény Zsuzsa 708
Osvát Ágnes 189, 293
Osvát Ernő (Roth) 109, 112, 142, 146, 161–162, 172, 177, 188–189, 191, 205, 228, 245, 252, 254, 259, 265–266, 293–294, 296, 297, 349, 355–357, 359, 363, 366, 377, 381, 396–397, 399, 406, 409, 432, 462–464, 467, 475
Osvát Ernőné Steiner Cornélia 293, 296
Osvát Kálmán (Roth) 191
Osvát Zsuzsanna (Bak), Back Zsuzsi 191, 194, 233, 264
Ottenreiter Béla 302
Ottó Ferenc 691
Ottó, Török Sophie ifjúkori szerelme 15

Öhler doktor 494

Paal, Beatrix 136
Pacsu Jenő 326
Pacsu Jenőné Gergely Márta 326, 362
Pádi → Tóth Árpád
Páger Antal 641, 660, 899, 929
Paizs Géza 367
Paizs Géza 367, 611
Pajor Sándor 97
Pál László 104
Palasovszky Ödön 350
Palásthy Géza 307
Palczmann Anna 447, 449
Páli Sándor 343–344, 389, 425, 427, 453, 909
Pallay Anna 86–87
Pallay Timon 86–87
Palló Imre 688
Palma, Nicolò 333
Palotay Fülöp 683

Palucca, Gret 414
Pán Imre 491
Pap Hermann 448
Pap Károly 359–360, 398, 400, 402–403, 406, 408–409, 411, 413–414, 416, 427–428, 453, 467, 471, 484, 508
Pap Lajos 448
Pap néni, szakácsnő 444
Pápay Klára (Vratarics) 368–369, 412, 750
Papné, cseléd 435
Papp Antal 925
Papp Zoltán János 34, 43, 51, 57, 78, 298–299, 795
Páricsy Pál 309
Pártos Alice 513, 973
Pascal, Blaise 649
Pascal, Ernest 896
Pásztor Béla 843
Pásztory Edith, Ditta 691, 875
Pátzay Pál, Páczay 270, 272, 284–285, 294, 465, 468, 485, 496, 567, 572, 589, 604, 610, 620, 622, 665, 699
Pátzay Pálné Liebermann Lucy 272, 284–285, 294, 462, 468, 485, 496, 567, 610, 620, 665
Paulin Lajos 713
Paulovics Géza 706
Pauncz Márk 727
Pázmány Péter 614
Péchy Blanka (Greiner) 129, 132, 139, 183, 264–265, 283, 306–307, 362, 834
Pecz Samu 666
Pécsi Gizi 641
Peéry Piri 651
Pekár Gyula 486
Pekáry István 407–408
Pelliccioli, Mauro 631
Pénzes Teréz (Teri), a János Szanatórium ápolónője 173, 193, 196, 198, 212, 277–278, 280, 284, 294, 405, 431, 917
Pérely Imre (Herz) 123, 140, 231
Perényi Gabriella 520
Pergolesi, Giovanni Battista 613
Perjéssy, fogorvos 554
Perugino, Pietro 339
Péter András 462, 567, 620, 652, 940
Péter, Szent, apostol 330
Péteri házaspár 733–734
Petheő Attila 356
Pethes Imre 151
Pethes Sándor 866
Petőfi Sándor 36, 137–139, 144, 150, 154, 313, 342, 456, 469, 493, 569, 647, 654, 679, 686
Petrich Éva, Évi, nevelőnő 564–565, 569, 574–577, 580, 583, 590, 595, 649, 657, 662, 666, 672, 678, 683, 758
Petrovits Elek 403, 840
Petrőczy Kata Szidónia 949
Philipp József, Filipp 427, 587, 972
Philipp Konrád 587
Piatigorsky, Gregor 757
Pico della Mirandola, Giovanni 338
Pikler László 176
Pintér Ferenc 225, 234, 254
Pintér Jenő 290, 596, 617–619, 801–802
Pintér Károly, ifj. 312

Pirandello, Luigi 262, 483, 927
Piri, cseléd 786, 789, 796
Pisti, Pista → Babits István
Pitti, Luca 92
Pius, XI., pápa 332
Platón 115, 612
Plätz Rudolf 748
Podhradszky Lajos 485
Poe, Edgar Allan 265, 283, 452
Poenitz, Franz 412
Polgár Géza (Burger) 221
Polgár Tibor 695, 702
Polgár, röntgenorvos 743
Pollack Mihály 654
Pollák Károly 359
Pollák Sarolta 433
Pollák, bécsi kiadó 940
Pollatschek Elemér 714
Pólya Jenő 732, 734
Poór Tibor 158
Popper Dezső 208
Pósa Lajos 893
Pósch Károly 163
Powell, Eleanor 890
Power, Tyrone 921
Prahács Margit 653–654, 656–657, 659–661, 663–665, 667–670, 673–674, 676, 682, 684–685, 704, 709, 717–718, 735, 758
Praxitelész 332
Preisach Frieda 455–456
Prevost, Jeanne 280
Prévost, Marcel 859
Prohászka Ottokár 581–582, 701, 723
Propper Miksa 702
Proust, Marcel 483
Pubi → Tanner Béla, ifj.
Puccini, Giacomo 145
Pudovkin, Vszevolod 374
Pukánszky Kádár Jolán (Pukánszkyné) 430
Pünkösti Andor 628, 927
Pünkösti Árpád 801
Püski István 596
Püski László 596
Püski Sándor 596

Rabinovszky Máriusz 195
Rádai Dénes 187
Ráday Imre 565, 575
Radics Jóska 654
Rádics Károly 825
Radnóti Miklós 600, 654, 719–720, 722, 912, 975
Radó Aladár 515, 518, 530, 533, 546, 615–616, 623–624, 626, 640, 657, 845–847, 925, 930–931
Radó Antal 266, 510
Radványi Géza 899
Raffaello Santi 330–332, 338
Raics Lajos 845
Raics Olga 27, 796–797, 835, 837–849, 854–872, 874–885, 887–888, 890–892, 895–915, 919–932, 955
Rajczy Lajos 883
Rajna Dezső 924–925, 927–928, 931–932
Rajna Henrik 924–925, 927–928, 931–932
Rajnai Gábor 897
Rajnay Gábor, Rajnai 321, 897
Rajner János, Reiner 911, 914
Rákosi Jenő 139, 183, 266, 288

Ranschburg Hédi 522, 531–532, 538, 540, 564, 602, 612, 620
Ranschburg Pál 349
Rapaics Rajmund 697
Ráskay László 265, 272, 294
Rassay Károly 311
Rátkai Márton 599
Ravasz László 570
Rédey Mária → Rédey Tivadarné
Rédey Tivadar, Tíva 39, 155–157, 183, 190, 209, 212–215, 221, 228, 233, 241, 254, 256, 258, 263, 268, 272, 274, 276–277, 284–285, 292–293, 300, 306, 308, 312, 317, 325, 341–342, 350, 352, 355, 360, 362, 364, 367, 369, 375–377, 379–382, 384, 386, 388, 394–395, 399–400, 402, 404, 406–408, 411, 414, 417, 420, 423–425, 431–434, 437–438, 443, 444–445, 447–449, 455–457, 459, 461, 462–463, 465, 468, 470–476, 478–479, 481–482, 485–486, 493, 495–498, 500, 502–503, 506, 509, 512–514, 517, 520, 525, 528–529, 531, 539, 542, 544, 546–547, 550, 552, 564, 567–573, 575, 577–578, 580, 582–587, 589, 594, 596–598, 600, 602, 604–605, 609–610, 612, 614–616, 619–623, 625, 630–631, 633–636, 638, 640, 642–644, 647–649, 651–652, 654, 656–660, 662–664, 666–667, 669–671, 673, 675–676, 678–681, 684, 686, 688, 693, 698, 701–702, 705, 707–709, 712–713, 715–716, 723, 736–739, 743, 745–746, 748, 750, 752, 754–756, 780, 790, 792, 798–799, 806–807, 818, 823, 828, 833, 848, 859, 864, 866–868, 871, 882–883, 885, 887, 898, 899, 902, 908, 915, 919, 950, 953, 960
Rédey Tivadarné Hoffmann Mária, Miczi, Mici, Micu, Miczul 155–158, 160, 183–184, 209, 300, 375, 424, 436, 474, 512–513, 521–522, 525, 527, 539, 541–542, 551, 563, 577, 586, 594, 596, 635–636, 640, 679–680, 730, 739, 741, 786
Redgrawe, Michael 832
Réfi-Kádi János 480
Reichard Piroska 284, 360, 476, 496, 360
Reid, Wallace 202
Reinert, Robert 141
Reinhardt, Max 129, 234, 646, 671, 726
Reinitz Béla 750
Rektorisz Lajos, Lali 127, 129, 138, 147, 154, 168, 183, 222, 410
Rektorisz Lajosné Halassy Melanie 127, 222
Rektorisz Tibor 222
Relle Pál 139, 273
Reményi József 489, 526, 582, 631
Reményik Sándor 476, 697, 886, 893
Renoir, Pierre-Auguste 901
Rényi Viktor 681
Répay Elemér 454

Réti István 356–357, 402, 552, 648, 752, 886, 893
Réti Ödön 52–53
Révay József 320, 326, 587, 824
Révay Mór János 121
Révész Béla 270, 273, 310, 346, 441, 444, 513, 726
Révész Vidor 772, 812
Reviczky István, revisnyei 237
Rexa Dezső 455
Riedl Frigyes 155, 456
Riedl Frigyesné Czeiner Nelli 456, 470
Rimbaud, Arthur 177
Rindcak, bécsi fül-orr-gégész szakorvos 726
Rippl-Rónai József 111, 141, 157–158, 160–161, 170, 227, 270–271, 312, 351, 363, 474, 482, 540, 550–551, 553, 814
Ritoók Emma, gálszécsi 228, 257, 263, 265–267, 276, 292, 312, 315–317, 319, 355, 359, 365, 381, 383, 408, 412, 418–419
Ritoók Éva 276, 316, 419
Roberts, Bill 849
Roberts, Edith 164
Roche, Charles de 224
Rogers, Ginger 923
Rolla Margit 632
Román György 480
Román Kálmán 150, 153, 284
Románné Kálmánné 284
Romána, Romi, Reviczky utcai szomszéd, 138–139, 212–213, 215–216, 221, 226–229
Rónai Egon 271
Rónai Mihály András 540, 550–551, 553
Rónai Miklós 271
Rónai Pál, Rónay 814
Rosay, Françoise 871
Rosenberg Ede 162
Rosenberg Hermann 115, 118, 184, 316
Rosenberg, Nina von 118–119, 235, 395
Rosman, jezsuita szerzetes 723
Rossini, Gioachino 339
Rosta József, Rosta Ferenc 312, 344–345, 347, 391, 426, 428–429, 452–453, 490, 492, 584
Rosti Magdolna → Békássy Istvánné
Róth Miksa 818
Rozványi Vilmos 358
Rózsa Miklós 364
Rózsa Mór 370
Rózsaffy Dezső 483
Rózsahegyi Kálmán 356, 473, 651, 899
Rózsavölgyi Gyula 657
Rózsi, cseléd 785
Rozsnyay György 774
Rösler Endre 412, 686, 688, 692
Rubens, Peter Paul 331
Rubin László 296–297, 539
Rubin Zelma 297
Rubinyi Mózes 681, 976
Rudnay Gyula 226
Rupprecht Tibor → Marconnay Tibor
Ruszwurm Vilmos 354

Sáfár Pál 342
Salamon Béla 284, 306, 473
Salamon Géza 794
Salgó Ernő 402, 441, 825
Salinger Eta, Szalinger 443
Salinger Veronika 443
Salvani, Luigi 492
Sándor Erzsi 707
Sándor Imre 504
Sándor Pál 516
Sandrich, Mark 923
Santoro, Giuseppe 850–852
Sapphó 53, 61, 231
Sári Józsefné 28, 323
Sárközi György, Sárközy 104, 110, 132, 168, 173, 175–176, 179, 183, 187, 190–191, 194, 199, 203, 215–216, 219–221, 227, 234, 238, 244, 248, 251–252, 254, 258–259, 263, 265–268, 272–275, 277, 279, 286, 288, 290–292, 294, 295, 297–298, 301–302, 304–308, 310–312, 315–321, 323–325, 342, 344, 348, 350, 352–355, 357–358, 360–365, 367, 369–370, 375, 378, 380–389, 391, 395–402, 404–408, 410–411, 413–415, 418–422, 424–425, 427, 429, 431–438, 440, 442–444, 447–449, 453, 456–457, 459–463, 470–471, 474, 476, 478–479, 481–483, 485–487, 496–500, 506, 511, 513, 515, 521, 523, 526, 537, 543, 552, 554, 566, 570, 572, 584, 600, 617, 620, 634, 648, 651, 658, 670, 676, 681, 685, 701, 721, 726, 739, 741, 746–747, 750, 776, 778, 780–783, 790, 794–795, 801, 807, 809, 814, 823, 825, 835, 837–838, 842, 845, 855–856, 858, 860, 871, 874, 881–882, 884, 899–900, 916, 922, 926, 975
Sárközi Márta (Molnár), Sárköziné 273, 440, 543, 552, 554, 570, 572, 617, 620, 634, 648, 651, 658, 670, 681, 685, 726, 741, 746–747, 750, 776, 778, 783, 790, 794–795, 801, 807, 809, 814, 823, 837, 845, 856, 860, 871, 874, 881–882, 884, 900
Sárközi Mátyás 746, 814
Sárközi Róbert, id. 185, 212–214, 263, 279, 360
Sárközi Róbert, ifj. 304, 353
Sárközi Róbertné
→ Tanner Antónia
Sárközy Róbert 185–186
Sárto, Andrea del 338
Sauvageot, Aurélien 273, 319, 321, 352, 398, 410, 413–414, 436, 546
Schaár Erzsébet 474
Schack, A. F. von 119
Scheiber Hugó 279–280, 284, 364, 383
Scheiber, kereskedő, kisiparos 708
Schelken Pálma 77
Schell doktor 945–946
Schermann Kálmán 159
Schildkraut, Joseph 928
Schill Imre 215–216, 414–415, 420–421, 495–496, 500–501, 504, 524–528, 530, 536–539,

540–541, 543–548, 551–552, 554, 565, 573, 575, 579–580, 588–589, 610, 618, 622, 625–626, 638, 640, 653, 672, 674, 702–703, 714–715, 718, 729, 744, 750, 755, 763, 765, 768, 772, 776, 792, 800, 833, 841, 844, 871, 875–876, 879, 881, 884–885, 891, 900, 906–907, 915, 919, 921
Schiller Pál, harkai, Pali, Sch. P 349–350, 352–361, 363–365, 367–376, 378–385, 387, 391–392, 408, 413, 517, 550, 562–563, 900
Schillerné Rudas Erzsébet 900
Schinkel, Karl Friedrich 374
Schmidt Béla (Hódsághy) 422
Schmidt Gizella 201
Schmidt Henrikné, Frida 905
Schmidt Lajos 880–884, 886–887, 892, 899, 904
Schmidt Anna (Nusa) 662
Schneider Katalin, Kató 424–426, 431, 433, 436, 443, 449, 455, 481, 569
Schneider Rozália 433, 435
Schneider, Magda 518
Schnitzler, Arthur 202, 377, 518
Schöffer Aurélia → Fenyő Miksáné
Schönau, Walter 42
Schöpflin Aladár 57, 88, 101–102, 104, 107–108, 110, 113, 131, 134, 137, 139–140, 144–147, 149–150, 153–155, 157–158, 161, 169–173, 176–177, 179, 186–188, 190, 193–194, 205, 209–210, 212–213, 215, 220–221, 226, 228–229, 231–237, 240, 245, 253, 256, 264, 269, 271, 277, 281, 285, 289, 291, 293–297, 300, 303, 306, 308, 311–312, 317–318, 320–321, 323–324, 326, 341, 345, 347–349, 351–352, 354–357, 359, 361–363, 365–367, 370, 376–377, 380–381, 384, 387, 393, 396, 398–399, 401, 404, 410, 412, 414, 416–419, 422, 425, 444–445, 448–449, 454, 456, 458, 460–462, 464, 466–470, 473, 476, 478–482, 484, 486, 494–503, 505–514, 516–517, 519, 524–525, 527–533, 535–541, 543–552, 554–569, 572–573, 582, 587–588, 594, 596, 598, 602, 604, 610, 614, 621, 624, 626, 630–632, 638, 640, 642–643, 645, 647–648, 650–653, 656, 658, 662–666, 669, 673–674, 677–678, 684, 687, 690, 698, 701, 707, 708, 719, 721–724, 733, 737, 740–741, 745–748, 750, 752–754, 756, 766, 762–763, 770, 778–782, 788, 792, 799, 803, 806, 819, 821, 823, 825, 844, 848, 872, 882–883, 887, 889, 914, 919, 930, 938, 943, 947, 959
Schöpflin Aladárné Maderspach Irén 108, 112, 266, 268, 271, 353, 493, 495–496, 500, 505–506, 514, 519
Schöpflin Gyula, Gyuszi 464, 496, 498, 500, 502, 509, 511, 513, 515, 520, 538, 588, 643, 665, 811, 826

Schrank Ödön 488
Schubert, Franz Peter 581, 465, 581
Schuler Dezső 794–795, 796
Schulhof Ödön 792
Schultz Elek 191, 322
Schuschny doktor 941, 946, 948
Schünzel, Reinhold 890
Schütz Antal 722–723
Schweiger Lián 317, 459, 461, 472, 531, 666, 727, 779, 818
Schweiger Ödön 404, 418, 445, 461, 472, 476, 506, 609, 629, 727, 748, 779, 798, 822–823, 882
Schweiger Ödönné Basch Nini 317, 418, 445, 448–449, 461, 474, 448, 461, 472, 474, 476, 479, 505–506, 520–521, 523–525, 531, 552, 552, 606, 608–609, 629, 656, 665, 692, 713, 726–727, 748, 754, 798, 807–808, 822–823, 825, 882, 926
Schweinitzer Egon 230, 244
Scipiades Elemér 98
Scott, Randolph 928
Sebestyén Ferenc 198, 232, 305, 325, 327, 340, 360–361, 381
Sebestyén Ferenc, ifj., Ferike 325, 353, 362–363, 397, 405, 411, 413, 415, 429, 436, 442, 554, 615, 629, 642, 651, 673, 677, 696, 705, 752, 758, 940
Sebestyén Károly 263, 265, 312, 401, 614, 971
Sebestyén Márta, kis Márti, Márta baba 214–215, 239, 272, 304–308, 312, 325, 360, 389, 414, 431, 440, 479, 598, 601, 758, 807, 952, 953
Seiter, William A. 928
Selényiné 944–946
Séllei Nóra 55
Semler, kereskedő 899
Semsey Aladár 342, 675
Serédi Jusztinián 582, 604
Seres József 833
Servaes, Dagny 143
Shakespeare, William 170, 377, 430, 547, 646, 688, 803, 830, 887
Shaw, George Bernard 126, 266, 660, 727
Sher-Gil, Amrita Dalma 435
Showalter, Elaine 55–56
Sibelius, Jean 830, 883
Signorelli, Luca 336
Sík Sándor 424, 648, 654, 706, 752, 755, 797, 890, 938, 975
Sikabonyi Antal 354, 357, 362, 417, 424, 529
Siklós Albert 148
Silbiger Boriska 404, 406
Simai Ferenc 68
Simándi Béla 200, 202, 205, 207–211, 214, 221, 228, 233, 236–239, 241, 248, 251, 253, 259–260, 275–277, 279–281, 344, 347, 371, 388, 429, 925
Simicz József 347
Simon, dr. 553
Simon Andor 471
Simon György János, Simon János 158, 160, 170, 353, 360, 363, 383, 400, 427, 626
Simon Jolán 665
Simon Klára (Rudas, Frey Andrásné) 363, 383, 389, 391, 403, 407,

414, 435, 437, 443, 449, 453, 468–469, 479, 487, 517, 520, 538, 550, 553, 565, 900
Simonffy Margot 264, 472, 476, 479, 500, 520, 585, 597, 635, 644, 656, 659, 662, 666, 681, 682, 685, 706, 710, 741, 749–750, 774, 822–823, 826, 883, 885, 899, 905, 925–926, 938, 946, 951
Simonyi Mária, Móricz Zsigmondné 221, 265, 321, 369, 399, 412, 415–417, 419, 422, 471
Simonyiék 872
Simor Erzsi 893
Simor János 490
Sipos Lajos 9, 11, 18, 22, 34, 50, 71, 78, 92, 98, 102–103, 116, 121, 130, 132, 146, 148, 150, 154, 158–159, 166, 173, 177, 184, 190, 204–205, 237, 254, 264, 281, 286, 290, 303, 334, 341, 343, 359–360, 369, 371–372, 375, 377–378, 393, 398, 507–509, 511, 526, 535, 543, 566, 585, 588, 608, 617–618, 623, 634, 639, 688, 697, 705, 739, 775, 781, 788, 795, 815, 919
Sirola, Gino 144, 605
Sixtus, III., pápa 329
Sixtus, IV., pápa 330
Slezák, Leo 269
Sóhár András, baksai, Sohár Andor 278, 298, 348
Sohorai Katica 401, 421
Solder Hugó 288
Soltész Anny 444
Soltész Katalin, J. 33–34, 444
Sombor-Schweinitzer József 516
Somlay Artúr 321, 412, 651, 899
Somló Dezső 970
Somló István 264, 412
Somlyó György 873, 901, 907
Somlyó Zoltán 321, 417–419, 873
Somody Pál 656
Somogyi Ágnes, W. 851
Somogyi Bogyó 803
Somogyi Erzsi 265, 321, 356
Soós István 419
Sötéth Balázs 644
Spaak, Charles 871
Spiegelhalter István 199, 201
Starobinski, Jean 42
Stebbins, George C. 206
Stefani, Alessandro de 239
Steffen, Albert 398
Steindl Imre 375
Steineker István 366
Stern Jenő 236
Stewart, James 856
Strauss, Johann 654
Strauss, Oscar 86, 275
Strelisky Lipót 150
Strém István 414
Stróbl Alajos 289, 386
Stróbl Rózsika 453
Stróbl, kertmunkás 452
Sugár Béla 202–203
Sugár Károly 177, 179
Surányi Miklós 178, 188, 450
Swanson, Gloria 202
Swinburne, Algernon Charles 713

Sz. Sándor, Raics Olga intim barátja 842

Szabadi Béla 171–173
Szabédy László 886
Szabó András 740–742, 747
Szabó Andrásné, Juci 744, 747
Szabó Andrásné, özv. 164
Szabó B. István 75
Szabó Dezső 50, 707
Szabó Emil 309, 376
Szabó Ervin 184
Szabó Katalin 713, 724
Szabó László, Cs., (Csekefalvi) 461–463, 470, 474, 502, 509, 513–514, 517, 542, 562, 567, 605, 614, 620, 626, 648, 650, 653–654, 656, 663–664, 669, 687, 719–720, 748–750, 780, 790, 845, 876, 885
Szabó Lászlóné, Cs. 749
Szabó Lőrinc 12–13, 15–17, 20, 33, 35, 44, 69, 77, 85–90, 94, 96, 104–105, 107–110, 112, 121–125, 127–128, 131–132, 137, 139–148, 150–152, 156–158, 160, 165, 168–173, 175–177, 183, 185–186, 263, 272–274, 278, 285–287, 292, 297, 300, 308–309, 312, 315–316, 320, 322, 325–326, 345, 353, 355, 358, 361–362, 364–365, 467–468, 471, 474, 476, 478, 502, 513–514, 531, 554–562, 596, 604, 628, 640, 652, 697, 701, 722, 736, 753, 803, 898–899, 919, 926, 945–947, 951, 975
Szabó Lőrincné Mikes Klára 86, 96, 100–104, 106, 109, 112–115, 121, 123, 125, 127–128, 131–134, 137–138, 143, 145–146, 149, 151–152, 153–154, 160–162, 165, 167–168, 170, 172, 175–179, 182–183, 185–186, 192, 232–233, 268–269, 274, 276, 278, 281, 286, 288, 292–294, 306–308, 321, 326, 341–342, 355, 361, 365, 383, 401–402, 651
Szabó Lujza 516
Szabó Mária → Szentmihályiné Szabó Mária
Szabó Marika 615, 623, 626, 662
Szabó Zoltán 797, 806, 872, 886, 911
Szabó Zoltán, G. 274
Szabolcs Ernő 618
Szabolcsi Bence 174, 706
Szajbély Mihály 24
Szalatnai Rezső 886
Szalay József 159
Szalay László 642
Szállási Árpád 453, 579, 589, 606, 635, 714, 807, 834, 901–902, 906–907, 909, 919
Szántó Magdolna 312, 357
Szántó Rudolf 405
Szarvas Klári 412
Szász Erzsébet 151, 153, 162
Szász Károly 408, 873
Szathmáry Tihamér 419
Szatmári Tibor 659
Szávai Nándor, Kousz Nándor 319, 343, 473
Széchenyi Ágnes 378, 552
Széchenyi István, gr. 456, 827
Szécsi Ferenc 251
Szegedi István (Shenk) 550

Szegheő Ernő 142
Szegi Pál 355, 358
Szeiffert Antal 830
Székács Béla 97, 536, 692
Székács Pál 535–536
Székely István 612
Székely Mihály 149, 687, 695
Székely Zoltán 699
Székelyhidy Ferenc 603
Szekfű Gyula 93–94, 304, 356–357, 367, 377, 550, 702, 749, 792, 808, 818–819, 823–824, 828, 845, 847, 862–863, 876, 914, 924, 931, 940, 942–943, 952
Szekula Ágnes 364
Szeleczky Zita 929
Szemere Gyula 644
Szénásy Béla 308
Szende Tamás 426
Szendrő József 926
Szenes Erzsi 547
Szenes Piroska 518, 771
Szentgyörgyi Albert 68
Szentgyörgyi Mária 376
Szentimrei Jenő (Kovács), Szentimrey 378, 584–586, 632, 646, 880
Szentkuthy Miklós (Pfisterer), Prae 904, 908, 930, 938–943, 949–951
Szentmihályiné (Szentmihályi Gyuláné) Szabó Mária 396, 433, 623, 974
Szentpál Olga 195, 382, 414, 708
Szép Ernő 50, 122, 308, 322, 409, 411, 467, 507, 550, 640, 679, 726–727, 735, 848, 960
Szerb Antal 64, 174, 295, 358, 365, 380, 382, 384–385, 388, 411, 434, 567, 604, 608, 610, 626, 634, 639–640, 643, 656, 663, 670, 686, 703, 773, 819, 830, 835, 843, 883, 885–886, 899, 960
Szerb Antalné Bálint Klára 830
Szigeti Imre 123, 127, 143–144, 176, 210
Szigeti Jenő 414
Szilágyi Ödön 367
Szilasi Ferenc 108, 119, 123, 213, 216, 236, 866, 870, 878
Szilasi Jenő 212, 216, 866
Szilasi Klára 274
Szilasi Móric 115
Szilasi Móricné, Helén 115
Szilasi Vilmos 22, 98, 108, 115–118, 123, 184, 212, 215, 234–235, 245, 284, 303, 316, 352, 360, 395, 455–456, 464–465, 573, 588, 592, 594, 616–617, 644–645, 726, 731, 748, 768, 770, 798–799, 853
Szilasi Vilmosné Rosenberg Lili 116–119, 123, 219, 235–236, 245, 303, 363, 365–366, 395, 424, 432, 424, 432, 465, 563, 592–593, 609, 619, 798, 853
Szilassy Gyula 652, 882
Szilassy László 866
Szini Gyula 971
Szini Gyula, szalócy 136, 139, 142, 200, 202, 264, 285, 366, 726
Szinyei-Merse Pál 699–700
Sziráky Judit, Vidmár Antalné, Patyuska 240, 248, 252, 728, 806

Szirmai Albert 509, 750
Szitnyai Zoltán, Szitnyay 353, 443, 751
Szívós-Waldvogel József, vitéz 586
Szívós-Waldvogel Lajos, vitéz 388
Szondi Lipót (Sonnenschein), Szondy 272, 820
Szophoklész 342, 363, 610, 931
Szőllős Henrik 536
Szőllőssy Györgyné, özv., Dancsházy Oláh Ida → Lux Terka
Szőllősy Lajos 506
Szőnyi István 482, 572, 878
Sztanyiszlavszkij, Konsztantyin Szergejevics 273
Sztoíts 622
Sztojanovits Adrienne → Bőhm Gyuláné
Sztravinszkij, Igor 363
Sztrokay Kálmán 276, 971
Szudy Elemér 87, 104, 126, 134, 214, 216, 263, 290–292, 306, 319, 342, 349, 399, 423

Tabéry Géza 534
Tábori Edit 907
Tagore, Rabindranath 424
Takács Mária 75
Takáts Gyula 886, 893
Takáts Margit 707
Tamás István 645, 690
Tamási Áron 350, 366–367, 378–379, 402, 406–407, 436, 507, 511, 546
Tamás Ernőné → Kiss Ida
Tamási Áronné Holitzer Erzsébet 379
Támedly Mihály 373, 375
Tanay Magda 639
Tanner Antónia, Sárközi Róbertné, Tónika 24, 42, 85, 103, 107, 109, 113, 122–123, 126, 147, 150–152, 154–155, 157, 165, 177, 184–185, 187–188, 209, 212–215, 232, 239, 263, 272, 276, 279, 285, 288, 291–292, 294–295, 302, 304–305, 307–308, 311, 313, 318–319, 325, 353, 355, 360–361, 389, 397, 399–402, 405, 408, 414, 431–432, 434–435, 438, 458, 460, 473, 479, 527, 641, 644, 691, 758, 790, 834
Tanner Béla, [id.] 9, 21, 103, 298, 458, 783, 803, 805, 808, 827
Tanner Béla, ifj., Pubi 21, 103, 107, 121, 126, 166–167, 177, 185, 194–196, 201, 215–216, 220–222, 224–230, 232–234, 239, 247, 253, 258, 262, 265–266, 268, 272, 277–278, 281, 288–289, 293–294, 296–298, 323–324, 393, 422–423, 425–426, 429, 434–435, 437–441, 443, 447–449, 452, 454–457, 459, 461–465, 467–469, 471–480, 483–485, 487, 491, 497, 500, 502, 505–507, 509, 512, 515, 520, 522–525, 530, 535, 539, 543–547, 549, 551–562, 564–572, 574–578, 582–583, 587–588, 590, 594, 597, 600–601, 605, 610, 625, 617–622, 629, 647, 677, 679, 696, 698, 715–717, 723–725, 729–734,

736, 739–742, 744–748, 751, 758–759, 761–762, 764, 771, 773–774, 780, 783–784, 786–787, 790, 792–795, 797–798, 802–805, 807–808, 812–813, 815–823, 825, 827–828, 832–835, 838, 840, 844, 848, 855–859, 870–871, 873, 875, 877–879, 884–885, 887, 891, 892, 908, 921, 924, 926–930, 932, 938–940, 942–944, 950–951, 955
Tanner Béláné, ifj., Molnár Irén 724–726, 731, 736–740, 745, 748, 752, 758, 761–762, 773–775, 764, 779, 783, 786–787, 790, 794, 796, 799, 802–803, 805, 808, 810–811, 813, 822–823, 827–828, 835, 838, 854, 857, 859, 862, 871, 875, 885, 891, 895, 902, 908, 921, 926, 930, 951
Tanner Béláné Weiszbrunner (Kögler?) Antónia, Anyus 9–10, 20, 42, 85, 89, 100–109, 111–115, 120–123, 125–134, 138–142, 144–145, 148–150, 152–153, 155–158, 160–168, 170, 172–173, 175–179, 183–201, 203–204, 207–216, 220–221, 223–234, 236, 239, 243–244, 247–248, 251, 253–254, 256, 258, 260, 262–265, 272–275, 278–279, 281–282, 284–285, 287–294, 296–297, 299–301, 303, 306–307, 310–311, 313, 315–316, 318, 320–327, 340–341, 345, 348, 350–352, 354, 356, 358–361, 363, 365–366, 368–371, 375–387, 389–390, 393–395, 397–402, 404–405, 407–408, 410–415, 417–418, 420–423, 426–427, 431–452, 455–464, 466–477, 479, 482–483, 485–487, 491–493, 495, 497–500, 502, 505–506, 508–509, 511–515, 520–521, 525, 544–547, 550, 554, 563, 565–568, 570–573, 575–576, 578, 586–588, 594–599, 601, 604–805, 608–611, 613, 615, 617–628, 630–631, 638–652, 655–659, 661–673, 677, 679, 683, 685–80, 689–691, 695–696, 698, 700, 702, 704–707, 709–710, 712–713, 716, 723–724, 726–727, 731–732, 734–740, 745–753, 756–766, 762, 770–771, 778–779, 784, 786, 790, 792, 794, 798, 802–803, 805–806, 809, 812–813, 816, 818, 822–824, 826–831, 838, 842, 845, 848–849, 855–856, 862, 869, 871, 874–875, 883, 885, 887, 888–889, 891–892, 898, 902, 904, 908, 921, 924, 926–927, 929–931, 939–940, 944, 948, 950–951
Tanner család 10
Tanner Géza 185
Tanner Ilona → Török Sophie
Tanner Magda 908, 921, 950
Tanner Márta, Sebestyén Ferencné 24, 42, 101, 104, 106–107, 109, 112–114, 121–131, 133, 138–139, 143–147, 149–153, 156,

166–170, 179, 182, 187–188, 190, 193–199, 201–204, 209, 212–216, 220–221, 224, 226–228, 233, 234, 239, 253–255, 263, 272, 274, 276, 279, 285, 287–288, 291–294, 297, 299–300, 303, 307–308, 313, 316–318, 320–325, 327, 341, 345, 348–349, 352–353, 356, 358, 360–361, 363, 365, 368–370, 373, 375, 377, 381–382, 390, 394–397, 400–401, 404–406, 408, 410–411, 413–415, 421, 423, 429, 431–434, 436, 440–443, 446–448, 450–451, 455, 457–459, 461–463, 479, 615, 658–660, 662, 926, 944, 947–948
Táray Ferenc 265, 830
Tasnádi Fekete Mária 641
Tasnády Géza 491–492
Tasnády Mária, Mici 491, 506, 899
Taubinger Stefánia, Stefi 662, 974
Taurog, Norman 890
Taylor, Robert 717, 928
Techert Margit 825–826, 883
Téglás Béla 179
Téglás János 10, 19, 22, 31, 33, 44, 62, 65, 67–68, 76, 118, 120, 132, 169, 179, 192, 195, 209, 279–280, 283, 288–290, 293, 304–305, 311, 313, 322, 355–356, 358–359, 363, 366–367, 369, 394, 400, 402–403, 406, 409–410, 436–437, 475, 507–508, 515, 549, 594, 611, 628, 645, 647–648, 653–655, 683, 693, 697, 749, 751, 754, 762, 797, 806, 814, 818, 838, 858, 884, 886, 893, 911, 913, 925
Telegdi Bernát 464
Telegdi Zsigmond 464
Teleki Blanka 161
Teleki Éva, Almásy-Teleki 840
Teleki Pál, gr. 159
Telmányi Emil 974
Temple, Shirley 663, 896, 928
Tennyson, Alfred, Lord 633
Térey Sándor → Kuthy Sándor
Teréz, cseléd 127
Tersánszky Józsi Jenő 272, 303, 366, 406, 437, 441, 467, 470, 514, 562, 566, 614, 643, 658
Tessitori Nóra 313–314
Thackeray, William Makepeace 655–656
Theokritosz 617
Thiele, William 719
Thienemann Tivadar 356–357, 365, 450–451, 941
Thomán István 573, 761
Thorburne, angol tanárnő 684, 693
Tieff Géza 312
Tihamér Lajos 617
Tímár Ila 309
Timár József 708, 899
Tingyela Mihály, Misi ápoló 907, 912
Tintoretto, Jacopo 327, 340
Tipaldi, Armando 102, 426, 591
Tipary Dezső 192–193, 195–197, 199, 201–204, 207, 227, 248, 252
Titkos Ilona 265, 545
Tiziano Vecellio 93, 327, 331, 340
Tocca, Pietro 338

Todi, Jacopo da 613
Toldezsán Istvánné 191
Tolnai Gábor 586, 651, 658, 715, 829, 838, 873, 882, 887, 905, 911, 913, 945–947, 948–952
Tolnai Sándor 367, 611
Tolnai Simon 367, 611
Tolnai Vilmos 450
Tompa László 378, 886, 893
Tonelli Sándor 419
Tónika → Tanner Antónia
Tormay Cécile 148, 150, 228, 377, 407
Tosztoj, Lev Nyikolajevics 635
Tóth Aladár 174, 182, 195, 232, 287, 289, 291, 295, 302, 304, 310, 312, 323, 351–355, 357–358, 361, 367–368, 379, 381–385, 392, 396, 402–408, 410–411, 413–414, 419, 436–437, 441, 456, 463–465, 480, 498, 513, 517, 564, 573, 685, 693, 838, 873, 888
Tóth Aladárné Gergely Magdolna, Tóth Magdi 326, 354, 361, 368, 392
Tóth Árpád, Pádi 100, 104, 106–107, 110, 112, 124, 131, 133–134, 139, 143–147, 149–151, 153–158, 160–161, 166, 168–173, 175, 188–192, 194–196, 201, 209–213, 215–216, 232, 236, 243, 280–281, 287, 306, 320, 325, 348, 352–353, 356, 361–362, 382, 396, 409, 412, 476, 674, 762, 883, 945
Tóth Árpádné Lichtmann Anna, Tóth Annus 106–107, 124, 131, 134, 139, 157, 161, 175–176, 178, 185, 188–191, 193, 196, 211, 227, 232, 253, 281, 361, 365, 383, 392, 404, 406, 436, 483, 564, 674, 762, 945
Tóth Bálint 29, 63
Tóth Béla 410
Tóth Eszter, Eszterke 352, 382, 392, 404, 406, 483, 564, 609, 674, 750, 772
Tóth Franciska 21, 196, 277, 342, 347
Tóth Kálmán 39, 446, 458, 469, 489, 811
Tóth Magdaléna 78
Tóth Magdi → Gergely Magdolna
Tóth Tihamér 925
Tóth Zoltán 512, 866, 884
Totis Béla 544
Tőkés Anna 897
Török Mihály 582
Török Rezső 618
Török Sándor 508
Török Sophie (Tanner Ilona) *passim*
Treitschke 271
Turay Ida, Turai 306, 414, 545
Turcsányi Elek 104, 172–173, 175–176
Turgenyev, Ivan Szergejevics 637
Turóczi-Trostler József 177, 189, 193, 236, 370–371, 379–381, 402, 406, 410, 413, 432, 458, 463, 566, 569, 642, 756
Tverdota György 426
Tyler, Tim 864

Ujfalussy Imréné → Babits Konstancia

Ujházi Ede 409
Ujsághy Gézáné 223
Ujvárosy Bertalan, Berci 808, 832–833, 861, 931
Ullrich, Luise 518
Undset, Sigrid 53
Ungvári László 883
Uray Tivadar 411, 651, 803

Ürmössy Anikó 265

Váczy Péter 507
Vadnai László 419, 495, 575
Vadócz Margit 486, 490, 733
Vág H. Lajos 287
Vág H. Lajosné, Anica 287, 325
Vágó Béla (Weinberger) 113, 132
Vágó Márta 654, 697
Vágvölgyi János (Valázsek), Jani 27, 629–633, 636, 638–639, 642, 676, 681
Vágvölgyi Manci (Valázsek) 630–631, 633
Vajda János 679
Vajda László 129
Vajda Tódor 185, 189
Vál Valéria (Wahl), Wahl Vali 166–167, 169, 171, 177, 184, 186, 188–189, 193, 214, 233, 320
Valadier, Giuseppe 331
Valéry, Paul 483
Valikovszky Erzsébet 532
Varga Mátyás 708
Varga Virág 51
Varjas Béla 633, 643, 651, 658, 667, 675, 680
Várkonyi Jenő 211–212, 323, 534, 540, 569, 579, 588–589, 616–618, 626, 638, 640, 651, 686, 704
Várkonyi Nándor 64–65, 450
Várkonyi Zoltán 830, 883, 927
Várnai Dezső 631
Varsányi Irén 103, 131, 162, 265, 321
Vas István 539, 641, 648, 653, 665, 873, 912, 975
Vásárhelyi Zoltán 174
Vasari, Giorgio 329
Vaszary János 414, 474
Vaszary Piri 306, 322, 641, 866
Vaszy Viktor 691, 904
Vécs Ottó 386, 454, 584
Vécsei Ede, Vécsey 543
Vécsey Zoltán 502, 554
Végh Hanna 662
Veidt, Conrad 99, 267, 277
Veledni Feri 387
Velősy Irén, Velősi 695, 709
Velősy Lipót 695
Vendrey Ferenc 103
Vera, ápolónő 767, 777, 779, 782–784
Verebély Tibor 413
Verebély, fogorvos 619
Verebi Végh Gyula 662
Vergilius Maro, Publius 619
Verne, Jules 722
Veronese, Paolo 327, 331, 340
Vértes György 516
Vespasianus, Titus Flavius, római császár 331
Vészi Margit 543
Vezér Erzsébet 543
Vída Júlia, Juli 784, 786
Vidmár Antal, (Antonio Widmar),

Widmar, Widmár 144, 210–211, 214, 220, 226–229, 231, 233, 235–237, 239–240, 244–245, 248, 252–253, 255, 257, 260, 262, 264, 268, 273, 320, 326, 339, 728, 806, 848–851
Vidmár Antalné → Sziráky Judit
Vidrédy Erzsébet 224, 241, 300
Vietorisz József 701
Vikár Béla 160, 257, 264, 400, 450
Vilcsek Béla 65
Vildner Mária 358
Villáni Lajos, br., Vilheni, Villányi 239, 255, 286
Vilt Tibor 878
Vince, Páli, Szent 909
Vitéz Miklós 444, 655
Vizvári Mariska 356
Vodicska Anna 277
Vodicska István, Wodicska 196, 198–199, 207, 248, 429, 434
Voinovich Géza 68, 141, 295, 355–357, 363, 366, 383, 400, 408, 410, 510, 605, 659, 669, 687, 701, 873
Vörös Géza 567
Vörösmarty Mihály 464, 493, 623, 624, 644, 654, 702

Wachter Klára 187
Wagner Lilla 47
Wagner, Richard 96, 184, 601
Walbrook, Anton 866
Walfrida, esztergomi apáca 909
Walikovszky Károly 166, 210, 212
Walikovszky Károlyné 203
Walkó Amália (Amika) 662, 974
Walkó Lórándné (Ami?) 623, 641–642, 680, 685
Walkó Lóránd 623, 641–642, 685
Walleshausen Rolla 284
Walleshausen Zsigmond, cselényi 284
Walter Margit 312
Wanaus Ferenc 420
Wass Albert 838
Wassermann Jónás 257
Weber, Carl Maria von 149
Weiner Leó 573
Weininger doktor 941
Weininger Sándor 222
Weisz Magda 681, 976
Weisz Sándor 679, 976
Welles, Orson 671
Wells, Herbert George 266, 722
Went Ferenc 290
Weöres Sándor 493, 609, 616, 647–648, 653, 826, 873, 887, 892, 902–903, 911, 913, 951–952, 975
Wesselényi Miklós, br. 654
Weszprimer Vilma 301–302
Wetti, cseléd 98, 112
Wigman, Mary 414
Wilcox, Herbert 866
Wilde, Oscar 367
Wilder, Billy 671
Winifrid, angol tanárnő 690, 693–694, 701, 703–704, 707, 710, 715–716
Winter Vilmos 274
Winternitz Arnold 716, 732, 743, 765, 767–769, 776

Wippner Mihály 349
Wlassics Gyula, br., ifj. 572
Wodicska → Vodicska
Wolf, Pierre 280
Wynyard, Diana 562

Young, Robert 722

Záborszky István, zábori 89, 145
Zágon Iván 646
Zamecsnik József 135
Zettl Lajos 705
Zichy Aladár, gr. 159
Zichy Géza Lipót, gr. 442
Zichy Mihály 841
Zilahy Lajos 604, 623, 851
Zweig, Stefan 484

Zsák Judit 56
Zsávolya Zoltán 51
Zsiga János, vitéz 583, 585
Zsoldos Andor 14, 115, 247, 266, 270, 274, 313, 325, 341, 351, 360–361, 368, 370, 402, 422, 440, 521, 535, 548, 563, 577
Zsoldos Andorné Szilasi Klára → Szilasi Klára
Zsoldos Andorné, Nelly 361
Zsoldos Ilma 274, 440, 521, 535, 569–570, 573, 576–579, 588, 622
Zsoldos Leon 361
Zsoldos Leon 361, 535
Zsolt Béla 358, 656
Zsuzsa, cseléd 490, 495, 510, 512–513, 521

Művek mutatója

Ady Endre

Vers
A verselő asszonyok 942

Verseskötet
Utolsó hajók 179

Dráma
Műhelyben 152

Alszeghy Zsolt

Esszé, tanulmány
A XIX. század magyar irodalma [kötet] 811

Amiel, Denis

Dráma
XY és neje 264

Arisztophanész (Emőd Tamás átdolgozásában)

Dráma
Lysistrate 545

Augustinus

Esszé, életrajz
Vallomások 501, 628

Babits Mihály

Vers
A festő halála 351
A gonosz hortenziák 592
A gyémántszóró asszony 177
A házak közé... [TS-val közös verstervezet] 795
A könnytelenek könnyei 375
A lírikus epilógja 130, 375
A mozgófénykép 310
A vetkőző lelkek 814
Ádáz kutyám 193
Aliscum éjhajú lánya 375
Az elbocsátott vad 603
Az örök folyosó 161
Cigány a siralomházban 451
Cigánydal 312
Csak én → A lírikus epilógja
Csillag után 603
Csillagokig 312
Csipkerózsa 415
Danaidák 144
Egy szomorú vers 375
Engem nem látott senki sem 424
Esti kérdés 144, 375, 415, 451, 674
Esztergomi napló → Verses napló
Ezerkilecszáznegyven 873
Fortissimo 132
Halvány téli rajz 375
Három királyok → Csillag után
Hóra énekek 648
Húnyt szemmel bérceken futunk 424
Itália 451
Jászai 137
Játszottam a kezével 166
Jónás könyve 31, 78, 257, 790–791, 811, 878–879, 938
Két nővér 161
Kislányomhoz 23

Klasszikus álmok 424
Könnyű dalt szeretnék írni a kedveshez 415
Ligeti részlet 310
Mint különös hírmondó 603
Ne ily halált, ne ily harcot... 415
Ősz és tavasz között 9
Őszi misszió 431
Paysages Intimes 648
Petőfi koszorúi 36, 137–138
Régen elzengtek Sappho napjai 231
Szaladva fájó talpakon... 312
Szilveszteri kalendárium 210
Ucca estefelé 451
Vers hazámról 415
Verses napló 946
Zsoltár férfihangra 151
Zsoltár gyermekhangra 375

Verseskötet
Az istenek halnak, az ember él 36, 400, 515
Herceg, hátha megjön a tél is! 472
Jónás könyve 76
Levelek Írisz koszorújából 33, 130
Összegyűjtött versei 9, 36
Összes művei 63
Sziget és tenger 34
Recitativ 87
Versek. 1902–1927 348, 359
Versenyt az esztendőkkel! Uj költemények (1928–1933) 527

Próza, dráma
A fekete olvasó → Elza pilóta vagy a tökéletes társadalom
A gólyakalifa 102, 189, 217, 245, 426
Aranygaras 137, 158
A Világ teremtése → Elza pilóta vagy a tökéletes társadalom
Drámák [kötet] 65
Elza pilóta vagy a tökéletes társadalom 444, 449–450, 551
Halálfiai 92, 94, 104, 171, 245, 254, 286, 290, 295, 395

Hatholdas rózsakert [kötet] 278, 851
Kártyavár 162, 164, 166, 174, 313
Laodameia [kötet] 207, 472
Laodameia 278, 283, 351, 479, 472, 648
Timár Virgil fia 18, 103, 217, 274, 337, 851

Tanulmány, esszé, előadás
Ady és Párizs 479
[Ady költészetének szimbolizmusáról] 309
A hazugságok paradicsoma 493
[Akadémiai székfoglaló] 902
Alkotó képzelet 493
A magyar jellemről 808, 819
A magyar okosság természetrajzához L. A magyar jellemről
A Nyugat régen és most 467
Az én könyvtáram 68
Az európai irodalom olvasókönyve 682
Az európai irodalom története 144, 567, 628, 682, 852, 939, 943, 957
Az igazi haza. Cikk a Szózatról 150
Az írástudók árulása 352, 463, 481, 494
[Az új líráról] 256
Balassa mint költő és mint ember 357
Békekiáltvány 623
Berlini napló 372, 374
Bevezető a Fiatal Írók előadóestjén 358
Bevezető 358
Bevezető L. Bevezető a Fiatal Írók előadóestjén
Blondin vagy az öregedés 867
Dante 501
Elfogy a magyarság? 395–396
Emlékezés [Osvát Ernőről] 161
Filozófia és irodalom 151
Gondolat és írás 144
Gondolatok az ólomgömb alatt 800
Irodalom 493
Írósorsunk és hagyományaink 431
Kell-e még költő? 573
Király György síremlékénél 154

Kosztolányi 688
Költő a pódiumon 369
Könyvről könyvre 146
Ma, holnap, irodalom 32
Mai irodalmunk problémái 644
Mi a magyar? [antológia] 808
[Modern angol költőkről] 183
Németek 120
Példázatok Adyról 422
Petőfi 137–138, 154, 342
Szellemi kultúránk válsága 459
Személyi ügy? 391
Tanulmány a magyar irodalomról 372
Tóth Árpád. Vázlatok költői arcképéhez 352
Tömeg és nemzet 788
Új klasszicizmus felé 268
Új nemzedék. Egy antológia előszava 32
Ünnepi beszédei. Születésének hatvanadik évfordulójának emlékére 951
[Üzenet egy pozsonyi lapnak] 886
Vers és versolvasás 152

Tanulmánykötet
Élet és irodalom 400
Esszék, tanulmányok 18, 32, 68, 358
Írás és olvasás 63
Irodalmi problémák 230
Írók két háború közt 912
Keresztül-kasul az életemen 815
Két kritika 354

Rádió-előadás
Aeneis 619
A gótikáról 693
Arisztophanészről 615
[Baudelaire kötetéről, A romlás virágairól] 639
Byron Don Juanjáról 643, 656
Dantéról 625, 627
[Dosztojevszkij Bűn és bűnhődés c. regényéről] 652

Életemből 808
Flaubert-ről 637
Ilias 601
Odysseia 608
Oidipusz király 610
Pascal: Gondolatok 649
Platónról 611
Swinburne, a nagy angol költő 713
Swinburne, a nagy angol lírikus. → Swinburne, a nagy angol költő
Szent Ágoston vallomásairól 628
Szent szeretet himnuszai 666
[Szophoklész Oidipusz király c. művéről] 610, 939
Tennysonról 633
[Thackeray Hiúság vására c. művéről] 656
Theokritosz 617
[Tosztoj Háború és béke c. művéről] 635
Turgenyev: Egy vadász iratai 637
Vörösmarty Csongor és Tündéjéről 624
Vörösmarty 623

Fordítás
Amor Sanctus [versantológia] 481, 493, 501, 510, 613–614
Celanói Tamás: Éneke az utolsó ítéletről [Diesirae, dies illa...] 613
Clairvaux-i Szent Bernát: Ritmusa az isteni szeretetről [Amor sanctus...] 614
Jacopo da Todi: Himnusza a Fájdalmas Anyáról [Stabat mater...] 613
Pázmány Péter: Éneke Magyarország Védasszonyáról [O gloriosa...] 614
Dante: Isteni színjáték 121, 127, 166, 264, 369, 471, 851
Goethe: IphigeniaTauriszban 267, 342, 385, 400, 430
Halhatatlan szerelem [versantológia] 168
Poe: A holló 265, 452
Shakespeare: A vihar 830, 882, 883, 887
Szophoklész: Oidipus király 842, 931, 939
Szophoklész: Oidipus Kolonosban 342, 501, 842, 931, 939

Szerkesztés
Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476

Babits Mihályné → Török Sophie

Balázs Béla

Operalibrettó
A kékszakállú herceg vára 686–687, 689–691

Balogh József

Fordítás
Szt. Ágoston: Vallomások 501

Bárdos Artúr

Verseskötet
Alkonyat [kötet] 727

Bárdos Lajos → Dienes Valéria

Bartók Béla

Előadás, rádió-előadás
A gépzene 695
Adana-vidéki török népzene 758
Népdalgyűjtés Törökországban 695
Népdalkutatás Kelet-Európában 696

Baudelaire, Charles

Verseskötet
A romlás virágai 639

Baum, Lyman Frank

Regény
Óz, a nagy varázsló 895

Baumgarten Ferenc

Esszé
A XIX. század regénye 366

Békeffi István → Vadnai László

Berzeviczy Albert

Esszé, előadás
[A kétezer éves költőről, Horatiusról] 614

Bornemisza Péter

Dráma
Electra 433

Brecht, Bertolt

Dráma
Koldusopera (Háromgarasos opera) 374

Brennerné Lindtner Ella

Dráma
A varázstükör 627

Brontë, Emily

Regény
Üvöltő szelek 856

Byron, Lord Gordon

Vers
Don Juan 643, 656

Celanói Tamás

Vers
Éneke az utolsó ítéletről [Dies irae, dies illa...] 613

Clairvaux-i Szent Bernát

Vers
Ritmusa az isteni szeretetről [Amor sanctus...] 614

Cocteau, Jean

Dráma
Oidipus rex [operalibrettó] 363

Csiky Gergely

Fordítás
Szophoklész: Oidipusz király 187–188

Csokonai Vitéz Mihály

Dráma
A méla Tempefői, avagy az is bolond, aki poétává lesz Magyarországban 785

Cs. Szabó László

Esszé
A sanremoi győzelem 845

Dallos Sándor

Novella
Dunántúli legendás könyv 763

Forgatókönyv
Talpalatnyi föld 763

Dánielné Lengyel Laura

Dráma
Tűzhalál 148

Dante Alighieri

Vers
Isteni színjáték 121, 127, 166, 264, 369, 471, 851

Da Todi, Jacopo

Vers
Himnusza a Fájdalmas Anyáról [Stabat mater...] 613

Deák Gyula

Dráma
Berzsenyi estéje 133

Dienes Valéria (és Bárdos Lajos)

Dráma
A tíz szűz 574

Dosztojevszkij, Fjodor Mihajlovics

Regény
Bűn és bűnhődés 652, 658
Raszkolnyikov → Bűn és bűnhődés

Duckworth-Barker, Vernon

Fordítás
Karinthy Frigyes: Utazás a koponyám körül 382

Dumas, Alexandre (fils)

Dráma
A kaméliás hölgy 717

Emőd Tamás → Arisztophanész

Erdélyi József

Vers
Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476

Erdős Renée

Vers
Én 130

Verseskötet
Versek 130

Farkas Zoltán

Esszé
Emlékeim 271

Féja Géza

Regény
Viharsarok 197

Forbáth Sándor

Verseskötet
Játékhajó 156

Füst Milán

Dráma
Boldogtalanok 143

Gachot, François

Esszé
Egy elmúlt korszak emlékei 253

Géczy István

Dráma
A gyüttment 223

Gelléri Andor Endre

Elbeszélés
Ukránok kivégzése 645

Gide, André

Novelláskötet
Nouvelles Nouritures 746

Goethe, Johann Wolfgang

Dráma
Iphigenia Tauriszban 267, 342, 385, 400, 430

Gorkij, Maxim

Dráma
Éjjeli menedékhely 273

Grimm, Jacob (és Wilhelm Grimm)

Elbeszélés, mese
Hófehérke és a hét törpe 655, 813, 822

Grimm, Wilhelm → Grimm, Jacob

Hajnal Anna

Verseskötet
Ébredj fel bennem, álom 551

Hajnik Miklós

Dráma
Kirándulás 140

Hannequin-Coolus

Dráma
Tiéd a szívem! 307

Harsányi Kálmán

Dráma
Ellák 146

Hasenclever, Walter

Dráma
Az emberek 160

Hegedűs Lóránt

Dráma
Kossuth 418, 602, 616

Esszé, előadás
[A tragikumról] 432
Homérosz és Hekábé 873
Kossuth 602
Krasznahorka és Geszt 701

Heltai Jenő

Fordítás
Brecht: Koldusopera 374

Herczeg Ferenc

Dráma
Gyurkovics lányok 146

Herzer, Ludwig (és Fritz Löhner)

Operalibrettó
A mosoly országa 618

Hevesi Sándor

Fordítás
Molière: A mizantróp 187–188

Hoffmann, Ernst Theodor Amadeus

Elbeszélés
Der Sandmann 514

Hollós Lajos

Elbeszélés
A textofil-gyár 645

Homérosz

Eposz
Íliász 601
Odüsszeia 608

Honti Ferenc

Esszé
Emlékirat a felszabadított Magyarország helyzetéről 364

Hugo, Victor

Regény
A párizsi Notre-Dame 880

Hunyady Sándor → Kádár Erzsébet

Ibsen, Henrik

Dráma
Kísértetek (Gespenster) 234
John Gabriel Borkman 162
Peer Gynt 269
Rosmersholm 943

Illyés Gyula

Vers
Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476

Esszé, előadás
[A dunántúli magyarság pusztulásáról] 544
[Fazekas Mihályról; rádióelőadás] 597
Petőfi [kötet] 686

Jócsik Lajos

Esszé
Iskola a magyarságra. Egy nemzedék élete húsz éves kisebbségben 873

Johnson, Ben

Dráma
Volpone vagy a róka 414

József Attila

Vers
Én nem tudtam 647
Téli éjszaka 507
Tiszta szívvel 225
Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476

Verseskötet
Nem én kiáltok! 225

Esszé
Az istenek halnak, az ember él 515

Juhász Gyula

Vers
Ady-koszorú 309

Kádár Erzsébet

Elbeszélés
Reggeltől estig 645

Esszé, kritika
Török Sophie [Hunyady Sándorral] 847

Kállay Miklós

Fordítás
Az Ezeregy Éjszaka könyve 893

Karinthy Frigyes

Regény
Utazás a koponyám körül 382

Esszé, előadás
Ascher Oszkár 258
[Az Elza pilótáról] 551
100 új humoreszk [kötet] 576

Kárpáti Aurél

Esszé, tanulmány
Babits Mihály életműve 501, 896

Kassák Lajos

Regény
Egy ember élete 653

Kéky Lajos

Esszé, tanulmány
A magyar Thália első lépése 873

Keszi Imre

Elbeszélés
Faőrző 645

Kipling, Rudyard

Regény
A dzsungel könyve 748

Klebelsberg Kunó

Esszé, előadás
Az új egyesület Dunántúl szellemi irányítója 451

Kocsis László

Vers
Dunántult kesergő 451

Koháry Sarolta → Török Sophie

Kolozsvári Grandpierre Emil

Regény
A nagy ember 855
A sárgavirágos leány 855
Alvajárók 855

Komlós Aladár

Esszé, kritika
Zsolt Béla 656

Kosztolányi Dezső

Vers
Maszk 412

Regény
Nero, a véres költő 144

Esszé, előadás
Az írástudatlanok árulása 391
Egy kései jó barát. Charles Lambról 547
[Emlékezés Osvát Ernőre] 432

Fordítás
Shakespeare: Szentivánéji álom 646

Kosztolányi Dezsőné

Regény
Kosztolányi Dezső. Életrajzi regény 687

Kotzián Katalin → Török Sophie

Kovách Aladár

Dráma
Téli zsoltár 887

Kuncz Aladár

Próza
A fekete kolostor 122

Dráma
Vitéz Mihály a halál révén 152

Lamb, Mary → Lamb, Charles

Lamb, Charles (és Mary Lamb)

Esszé
Shakespeare-mesék 547

Lányi Viktor

Emlékirat
Baross utcai diákszoba 693

Lengyel Menyhért

Dráma
Tájfun 216

Lovász Pál

Verseskötet
Tiszamentén 451

Lovik Károly

Regény
A leányvári boszorkány 307

Löhner, Fritz → Herzer, Ludwig

Lux Terka

Regény
Nápoly és Buda 775

Madách Imre

Dráma
Az ember tragédiája 144, 151

Márai Sándor

Dráma
Kaland 897

Esszé
Lélek 663

Marconnay Tibor

Verseskötet
A túláradó élet 100

Marczali Póli

Emlékirat
Apám pályája, barátai. Emlékek Marczali Henrikről 502

Marczali Henrik

Emlékirat
Emlékeim 502

Márkus Alfréd → Vadnai László

Maurier, Daphne du

Regény
A Manderley-ház asszonya 898

Meller Róza

Dráma
Írja hadnagy 420

Mikszáth Kálmán

Regény
A beszélő köntös 307

Molière

Dráma
A mizantróp 187–188
Tartuffe 276

Molnár Ferenc

Dráma
Égi és földi szerelem 127

Móricz Virág

Elbeszélés
Bukaresti éjszaka 645, 825

Móricz Zsigmond

Vers
A gyermek hármas érzése Erdély kapujában 415

Próza, dráma
Ebéd 419
Ház az erdőben 152
Kivilágos kivirradtig 416
Nem élhetek muzsikaszó nélkül 356
Sári bíró 157
Úri muri 321

Esszé,előadás
A költő harca a láthatatlan sárkánnyal 422
[A költői zsenialitásról] 419
A Nyugat és a magyar irodalom megújhodása 416
A Nyugat és Magyar igazság 416
A tegnapi falu és a mai 416
[Az új írónemzedék kaotikus világképéről] 432

Nagymihály Sándor

Esszé
A Pósa-asztal legendája 893

Németh László

Esszé
Ember és szerep 475
Homályból homályba [kötet] 52, 64

O'Neill, Eugene

Dráma
Amerikai Elektra 708

Ortutay Gyula

Esszé, előadás
A magyarság néprajza 675

Pázmány Péter

Vers
Éneke Magyarország Védasszonyáról [O gloriosa...] 614

Pirandello, Luigi

Dráma
Hat szerep keres egy szerzőt 262
IV. Henrik 927

Poe, Edgar

Vers
A holló 265, 452

Prohászka Ottokár

Esszé, előadás
Az Úr 582

Rédey Tivadar

Esszé, előadás
A színházi kritikus lelkiismerete 577
[BM művészetéről] 585
Megemlékezés Takáts Sándorról 577

Révész Béla (és Vitéz Miklós)

Dráma
Razzia 444

Rougemont, Denis de

Esszé
Le paysan du Danube 315, 343

Sárközi György

Vers
Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476

Schnitzler, Arthur

Regény, novella
Elza kisasszony 377
Liebelei 518

Dráma
Anatole 202

Schöpflin Aladár

Próza, dráma
Áldalak búval, vígalommal 358
A piros ruhás hölgy 285
Fiatal asszonyok éneke 358
Őszi szivárvány 572
Vége a szép nyárnak 235
Vihar az akváriumban 821

Esszé, előadás
A velencei kalmár 688
Ady, a szerelmes költő 422
Amerikai Elektra 708
[Az irodalmi decentralizációról] 419
Baumgarten Ferenc mint író 366
[BM munkásságáról] 750
[Emlékbeszéd Kenedy Gézáról] 687–688

Sebestyén Károly

Esszé, előadás
[Horatius és Berzsenyi költészetének párhuzamairól] 614

Shakespeare, William

Dráma
A velencei kalmár 688
A vihar 830, 882, 883, 887
Hamlet, dán királyfi 951–953
III. Richárd 170
Szentiványéji álom 646

Shaw, George Bernard

Dráma
Johanna → Szent Johanna
Szent Johanna 660

Tanner John házassága 126
Warenné mestersége 948

Sík Sándor

Rádió-előadás
A barokk 706

Spaak, Charles

Novella
Csintalan asszonyok 871

Szabó Lőrinc

Vers
Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476

Esszé
Ady és a magyar ifjúság 309

Szabó Zoltán

Regény
A tardi helyzet 797

Szalay László

Vers
A puszta balladája [kötet] 642

Szentimrei Jenő

Dráma
Csáki bíró lánya 880, 881

Szentkuthy Miklós

Regény
Prae 931
Szent Orpheus breviáriuma 938

Szép Ernő

Dráma
Krémes 322

Szerb Antal

Tanulmány, esszé, előadás
[A modern magyar költészetről] 883
Magyar irodalomtörténet 174
[Vajda Jánosról] 899

Szigligeti Ede

Dráma
Liliomfi 785

Szini Gyula

Dráma
Ikercsillag 139

Esszé
A piros ruhás hölgy 285

Fordítás
Amiel: XY és neje 264

Sziráky Judit

Regény
Tisztességes János 240

Szophoklész

Dráma
Oidipusz király 187–188, 610, 931, 939
Oidipusz Kolonoszban 342, 501, 842, 931, 939

Tabéry Géza

Regény
Szarvasbika 535
Vértorony 535

Thackeray, William Makepeace

Regény
Hiúság vására 655–656

Tersánszky Józsi Jenő

Operalibrettó
Az ágrólszakadt igric 470

Tormay Cécile

Regény
Bujdosókönyv 148

Török Sophie

Vers
A házak közé... [BM-lyal közös vers tervezet] 795
A szívem reszket, reszket és ujjong! 346
Edith → Sötétben élek
Háromszor lett éjszaka... 352–353
Kaffka Margit emlékének 33–35
Önarckép 7, 49
Románc 863
Sötétben élek 868

Uj anthológia. Fiatal költők 100 legszebb verse [antológia] 475–476
XXVII. [Asszony vagyok...] 66

Verseskötet
Asszony a karosszékben 7, 31, 34, 35, 57, 153, 379
Csontig meztelen 9, 31
Értem és helyetted 31, 32, 49, 827, 862, 863, 869
Örömre születtél 31, 588
Siratő 31
Török Sophie kiadatlan szerelmes versei 31
Török Sophie versei 31

Próza
A föld az istené 38–39
Boldog asszonyok 36–38
Csalók 44, 46
Flóra [töredék] 8, 38, 52, 62, 65, 447, 457, 458, 469, 477, 489, 607, 677, 801, 811, 877, 916
Flóra és Ilonka [**Koháry Sarolta**] → Flóra
Hintz tanársegéd úr 27, 38, 39, 42–49, 496, 578, 851
Nem vagy igazi! 25, 28, 38, 39, 41, 299, 534, 757, 801, 802, 816, 817, 821, 847, 851
Török Sophie életregénye [**Koháry Sarolta**] → Flóra

Esszé, kritika, interjú
A halál kocsisa 54
Ahol gyermek voltam → Pécsi gyermekéveimről
A királynő családja. Zsolt Béla regénye 656
Arckép-vázlat Schöpflin Aladárról. Vihar az akváriumban című regénye alkalmából 821
Az okos leányzók 54
Babits Hamlet-fordításáról [kézirat: FondIII/2666] 952
Bohuniczky Szefi novellái 54, 763
Conrad Veidt szavalóestje 267
Egy kis elemlámpa fényénél ellenőriztem, hogy jól mondják-e az Oedipus verseit [Film Színház Irodalom, 1943. márc. 26.–ápr. 1., 13/16., Körössényi Vilmos] 940
Előszó [Költőnők antológiája] 53, 58–60, 947–949

Első szekszárdi utamról 21, 72, 89, 94, 920
Film Színház [Irodalom] – interjú → Egy kis elemlámpa fényénél...
Flóra [rádió-előadások] 603, 605, 735
Flóra. Egy jelentős nap története 38, 51, 60, 65, 71, 446, 458, 461
Hajnal Anna: Ébredj fel bennem, álom 56–57, 551
[Hamlet] → Babits Hamlet-fordításáról
Hol az én életem? Kaffka Margit emlékezete 30, 32, 58
Jászai Mari emlékiratai 53, 138
Karinthy Frigyes: 100 új humoreszk 576
Költészet és valóság 529, 585
Majthényi Flóra regényes élete [rádió-előadás] 612
Miért lettem magyar? Önvallomás 829
Nők az irodalomban 55
Önéletrajz, generációs probléma, vagy amit akartok 49–50, 610
Pécsi gyermekéveimről [Magyar Nemzet 1943. jún. 6., 127/10.] 938
[Petrőczy] → Költőnők antológiája
Réti Ödön: Zorka 50–51
Szellemidézés 857
Tavasz 54

Szerkesztés
Babits-Juhász-Kosztolányi levelezése [kézirat] 940, 944–946, 948, 950
Babits Mihály összes művei I. 63
Írónők → Költőnők antológiája
Költőnők antológiája. Sapphótól napjainkig [Kotzián Katalinnal] 947–949

Vadnai László (Békeffi Istvánnal és Márkus Alfréddal)

Dráma
Tisztelt ház – Takács képviselő 575

Vergilius, Publius Maro

Eposz
Aeneis 619

Vidmár Antal

Esszé
Az új olasz színház 239

Vikár Béla

Fordítás
Kalevala 160

Esszé
Költő és műfordító 264

Vitéz Miklós → Révész Béla

Voinovich Géza

Dráma
Mohács 141

Esszé, előadás
[Emlékbeszéd Berzeviczy Albertről] 669, 701
[Emlékbeszéd Kosztolányi Dezsőről] 687
[Emlékbeszéd Prohászka Ottokárról] 701

Vörösmarty Mihály

Vers
Liszt Ferenchez 644

Dráma
Csongor és Tünde 624, 702, 704

Walleshausen Zsigmond

Regény
Senkiember János 284

Wells, Herbert George

Regény
A csodálatos ember 722
A láthatatlan ember 722
Dr. Moreau szigete 722
Világok harca 722

Widmar, Antonio → Vidmár Antal

TÖRÖK SOPHIE NAPTÁRAI

1921–1941

A szövegközlés során alkalmazott jelölések

Török Sophie saját jelei a kéziratban

+	A havi ciklus első napjának jelzése
×	L. föntebb
⓪	A coitusok jelzése
~	Valamely ismert vagy fentebb előforduló információ helyettesítésére
|	Elválasztójel – az össze nem tartozó, de egymáshoz közel írott részek elkülönítésére
□	Kockacukor

A szöveget rendező szerkesztői jelek

<abc>	Csúcsos zárójel jelöli a kéziratban áthúzott, kisatírozott vagy törölt, de olvasható vagy kikövetkeztethető szövegrészt
<~~abc~~>	Az egy sornál hosszabb szakaszon a fentebbi módon érvénytelenített szövegrészt áthúzással is jelöljük.
<...>	A fentebbi módokon érvénytelenített, olvashatatlan szövegrész
«abc»	Az érvénytelenített szövegrészen belül is érvénytelenített, de olvasható vagy kikövetkeztethető rész
«...»	Fentebb jelölt olvashatatlan rész
b[<a]	A [jav. ebből:] jel helyett, ami terjengőssége folytán rontaná a szövegképet

[a>]b L. föntebb

abc Bekeretezéssel, átírással vagy újraírással kiemelt betűk, szavak, szövegrészek.

abc A főszövegnek nyomtatott vagy kézírásos részei, melyek nem TS-tól származnak: pl. a naptár nyomtatott szövege vagy BM-tól származó bejegyzés

<u>abc</u> Aláhúzással kiemelt szavak, szövegrészek

|:abc:| Kisebb szövegegységek (betűk, szavak) betoldása, beékelése

{abc} Sorok vagy nagyobb szövegrészek hozzátoldásának jelölése

[⇧] Az előző naptári naphoz tartozó

[⇩] A következő naptári naphoz tartozó

[⇦] Oldalsó bejegyzés a kéziratban

[Kn] Bejegyzés a kisnaptárban, azaz a havi összesítő naptári részben

[gyí] Gyorsírással írt bejegyzések

A szövegértelmezés jelei

[abc] Szerkesztői emendációk, kiegészítések

[!] A [Sic!] jel rövidített változata a megszokottól eltérő vagy hibás használatra utal.

[?] Bizonytalan olvasatú szó vagy betű után

Argumentum

LEVELEZÉS

1. *Babits Mihály levelezése, 1890–1906.* Szerk. Zsoldos Sándor. Budapest, História Litteraria Alapítvány–Korona Kiadó, 1998.

2. *Babits Mihály levelezése, 1907–1909.* Szerk. Szőke Mária. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2005.

3. *Babits Mihály levelezése, 1909–1911.* Szerk. Sáli Erika, Tóth Máté. Akadémiai Kiadó, 2005.

4. *Babits Mihály levelezése, 1911–1912.* Szerk. Sáli Erika. Budapest, Magyar Könyvklub, 2003.

5. *Babits Mihály levelezése, 1912–1914.* Szerk. Pethes Nóra, Vilcsek Andrea. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2007.

6. *Babits Mihály levelezése, 1914–1916.* Szerk. Szerk. Fodor Tünde, Topolay Ágnes. Budapest, Argumentum Kiadó, 2008.

7. *Babits Mihály levelezése, 1916–1918.* Szerk. Majoros Györgyi, Tompa Zsófia, Tóth Máté. Budapest, Argumentum Kiadó, 2011.

8. *Babits Mihály levelezése, 1918–1919.* Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Akadémiai Kiadó. Megjelenés előtt.

9. *Babits Mihály levelezése, 1919–1921.* Szerk. Horváth Zsuzsa, Majoros Györgyi, Pienták Attila, Tompa Zsófia. Budapest, Argumentum Kiadó, megjelenés előtt.

Mind a hosszabb lélegzetű, lélektani színezetű naplóműfajra, mind a szárazabb, tényszerűbb naptárműfajra igaz lehet Török Sophie esetében a következő keserű önvallomás: „S ez az egész naplóírás talán nem is más, mint kissé szánalmas erőlködés és harc az enyészettel." Török Sophie feljegyzéseit, melyek önéletrajzi indíttatásúak, utólag írta és tette naplószerűvé. Ezekben sajátos logikával, rengeteg önreflexióval tarkítva – olykor mentegetőzve, elképzelt vádaknak megfelelve – beszéli el egy-egy fontosabb esemény: a házasságkötés, az első szekszárdi látogatás apró történéseit s ezeknek reá tett benyomásait. Ezen írásai ilyen értelemben leginkább az emlékiratnak lehetnének (egy személyesebb eseményre vonatkozó) változatai. Szervezőelvük az emlékezés logikája. A legtöbb bejegyzés szűkszavú, címszószerű, egy-egy esemény jelzése csak – minden személyes, jellemző vagy értékelő mozzanat nélkül: többnyire egy-egy szó (emberek, társaságok, kávéházak, mozik, intézmények, helységek nevei) vagy hiányos mondat. Ott azonban, ahol szöveges bejegyzések ékeskednek benne, a naplóírás jellegét veszi magára, s olyankor, szétfeszítve a műfaji kereteket, *Török Sophie naptárai* a lélek megjelenési formája lesz.

ISBN 978-963-446-620-8

Az I–II. kötet ára:
5000 Ft